

مۇقەددەس كىتاب

دەسلەپتە

ئالەمنىڭ يارىتىلىشى

دەسلەپتە ئالەمنىڭ يارىتىلىشى

مۇقەددەس كىتاب - كونا ئەھدە
(تەۋرات، زەبۇر ۋە پەيغەمبەرلەر)

1-قىسىم

1950-يىلىدىكى «مۇقەددەس كىتاب» نىڭ
ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى ھازىرقى زامان
ئۇيغۇر تىلىغا ئۆزگەرتىلدى

2013

دەسلەپكى نۇسخا

www.dunyaningnuri.com

دەسلەپتە ئالەمنىڭ يارىتىلىشى

خۇدانىڭ ئاسمان بىلەن يەرنى يارىتىشى

1 خۇدا دەسلەپتە ئاسمان بىلەن يەرنى ياراتتى. 2 يەر بولسا بىكار خالىي تۇرۇپ، چوڭقۇر سۇنىڭ ئۈستىدە قاراڭغۇلۇق ئىدى. ئەمما خۇدانىڭ روھى سۇلارنىڭ يۈزىدە ھەرىكەت قىلاتتى.

3 خۇدا بۇيرۇپ: «يورۇقلۇق بولسۇن» دەپ ئېيتسا، يورۇقلۇق بولدى. 4 خۇدا ئۆزى يورۇقلۇقنىڭ ياخشى بولغىنىنى كۆرۈپ يورۇقلۇقنى قاراڭغۇلۇقتىن ئايرىدى. 5 ئايرىپ، خۇدا يورۇقلۇقنى كۈندۈز دەپ ئاتاپ، قاراڭغۇلۇقنى كېچە دەپ ئاتىدى. بۇ تەرىقىدە ئاخشام بىلەن ئەتىگىنى بولۇپ **ئاۋۋالقى كۈن** پۈتتى.

6 خۇدا سۆز قىلىپ: «سۇلارنى سۇلاردىن ئايرىماق ئۈچۈن سۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا بىر پاسىل بولسۇن» دەپ ئېيتتى. 7 شۇنى دەپ خۇدا كۆكنىڭ گۈمبىزىنى يارىتىپ، كۆكنىڭ ئاستىدىكى سۇلارنى كۆكنىڭ ئۈستىدىكى سۇلاردىن ئايرىدى. 8 ئايرىپ بولغىنىدا خۇدا كۆكنىڭ گۈمبىزىنى «ئاسمان» دەپ ئاتىدى. بۇنىڭ بىلەن ئاخشام بىلەن ئەتىگىنى بولۇپ، **ئىككىنچى كۈن** پۈتتى.

9 خۇدا سۆز قىلىپ: «قۇرۇق يەر كۆرۈنسۇن دەپ، ئاسماننىڭ ئاستىدىكى سۇلار بىر يەرگە يىغىلسۇن» دېسە، شۇنداق بولدى. 10 خۇدا ئۆزى قۇرۇقلۇقنى يەر دەپ ئاتاپ، يىغىلغان سۇلارنىڭ ئۆزىنى دېڭىز دەپ ئاتىدى. شۇنداق قىلىپ، خۇدا بۇنىڭ ياخشى بولغىنىنى كۆردى. 11 خۇدا يەنە سۆز قىلىپ: «يەر بولسا ئوت بىلەن ئۇرۇقلايدىغان ئوتياشنى ئۈندۈرسۇن ۋە ئۇرۇقنى ئىچىدە بولۇپ، ئۆز تۈرىگە مۇۋاپىق مېۋە كەلتۈرىدىغان مېۋىلىك دەرەخلەر يەردە ئۈنسۇن» دېسە، شۇنداق بولۇپ، 12 يەر ئۆزى ئوت بىلەن ئۆز تۈرىگە مۇۋاپىق ئۇرۇقلايدىغان ئوتياشلارنى ئۈندۈرۈپ، ئۆز جىنىسىغا مۇۋاپىق ئۇرۇقنى ئىچىدە بولغان مېۋىلىك دەرەخلەرنى چىقاردى. خۇدا بۇنىڭ ياخشى بولغىنىنى كۆردى. 13 بۇ تەرىقىدە ئاخشام بىلەن ئەتىگىنى بولۇپ، **ئۈچىنچى كۈن** پۈتتى.

14 خۇدا سۆز قىلىپ: «كۈندۈزنى كېچىدىن ئايرىپ، ۋاقىت بىلەن كۈن ۋە يىللارنى پەرق ئېتىدىغان بەلگىلەر بولۇشقا ئاسماننىڭ گۈمبىزىدە نۇر چىراغلىرى بولۇپ، 15 ئاسماننىڭ گۈمبىزىدە تۇرۇپ، يەر يۈزىگە يورۇقلۇق بېرىدىغان نۇر بولسۇن» دېسە، شۇنداق بولدى.

¹⁶ چۈنكى خۇدا ئىككى چوڭ چىراغنى يارىتىپ، چوڭراقىنى كۈندۈزگە سەلتەنەت قىلىپ، كىچىكرەكنى كېچىگە سەلتەنەت قىلغىلى قويۇپ، بۇنىڭدىن باشقا يۇلتۇزلارنىمۇ پەيدا قىلدى. ¹⁷ خۇدا بۇلارنىڭ ئۆزىنى ئاسماننىڭ گۈمبىزىدە قويۇپ، يەرگە يورۇقلۇق بېرىپ، ¹⁸ كۈندۈز بىلەن كېچىگە سەلتەنەت قىلىپ، يورۇقلۇقنى قاراڭغۇلۇقتىن ئايرىسۇن دەپ، توختىتىپ قويدى. خۇدا بۇنىڭ ياخشى بولغىنىنى كۆردى. ¹⁹ بۇ تەرىقىدە ئاخشام بىلەن ئەتىگىنى بولۇپ، **تۆتىنچى كۈن** پۈتتى.

²⁰ خۇدا سۆز قىلىپ: «سۇلار بولسا مىدىرلايدىغان تىرىك جانىۋارلارنى نۇرغۇن چىقىرىپ، ئۇچارقاناتلار يەرنىڭ ئۈستىدە ھاۋادا ئۇچسۇن» دەپ ئېيتتى. ²¹ شۇنى دەپ، خۇدا چوڭ-چوڭ سۇ مەخلۇقلىرىنى پەيدا قىلىپ، سۇدا بولۇپ مىدىرلاپ يۈرىدىغان نۇرغۇن جانىۋارلارنى ئۆز جىنىسلىرىغا مۇۋاپىق ئايرىدە قىلىپ، ھەر خىل قاناتلىق ئۇچارقاناتلارنى ئۇلارنىڭ جىنىسلىرىغا مۇۋاپىق ياراتتى. خۇدا بۇنىڭ ياخشى بولغىنىنى كۆردى. ²² ئاندىن كېيىن خۇدا ئۇلارنى بەرىكەتلەپ: «سىلەر ئۇرۇقلاپ ئاۋۇپ دېڭىزلارنىڭ سۇلىرىنى تولدۇرۇڭلار، ئۇچارقاناتلارمۇ يەر يۈزىدە ئاۋۇسۇن» دەپ ئېيتتى. ²³ بۇ تەرىقىدە ئاخشام بىلەن ئەتىگىنى بولۇپ، **بەشىنچى كۈن** پۈتتى.

²⁴ خۇدا سۆز قىلىپ: «يەر بولسا تىرىك جانىۋارلارنى ئۆز جىنىسلىرىغا مۇۋاپىق چىقىرىپ، چارۋا مال بىلەن ئۆمىلەيدىغان جانىۋار ۋە ياۋا ھايۋانلار ئۆز جىنىسلىرىغا مۇۋاپىق پەيدا قىلسۇن» دېسە، شۇنداق بولدى. ²⁵ چۈنكى خۇدا يەرنىڭ ياۋا ھايۋانلىرىنى ئۇلارنىڭ ئۆز جىنىسلىرىغا مۇۋاپىق پەيدا قىلىپ، چارۋا ماللىرىنى ئۇلارنىڭ ئۆز جىنىسلىرىغا مۇۋاپىق ئايرىدە قىلىپ، يەردە ئۆمىلەيدىغان جانىۋارلارنىمۇ ئۇلارنىڭ ئۆز جىنىسلىرىغا مۇۋاپىق ياراتتى. خۇدا بۇنىڭ ياخشى بولغىنىنى كۆردى. ²⁶ خۇدا يەنە سۆز قىلىپ: «بىزگە ئوخشاسۇن دەپ، ئادەمنى ئۆز سۈرىتىمىزدە يارىتايلى! ئۇلار بولسا دەريادىكى بېلىق بىلەن ھاۋادىكى ئۇچارقاناتلارغا ئىگىدارچىلىق قىلىپ، چارۋا مال بىلەن پۈتۈن يەر يۈزىنىڭ ئۆزى ۋە ئۇنىڭدىكى ئۆمىلەيدىغان ھەممە جانىۋارلارغا خوجىلىق قىلسۇن» دېدى. ²⁷ شۇنى دەپ، خۇدا ئادەمنى ئۆز سۈرىتىدە پەيدا قىلىپ، ئۇنى خۇدانىڭ سۈرىتىنىڭ ئۆزىدە قىلىپ ياساپ، ئۇلارنىڭ ئۆزىنى ئەر ۋە خوتۇن ياراتتى. ²⁸ يارىتىپ، خۇدا ئۇلارنى بەرىكەتلەپ: «سىلەر بولساڭلار، ئۇرۇقلاپ تولا بولۇپ، يەرنى تولدۇرۇپ ئۇنى بويسۇندۇرۇپ، دېڭىزدىكى بېلىق بىلەن ھاۋادىكى ئۇچارقاناتلارغا ئىگىدارچىلىق قىلىپ، يەردە مىدىرلايدىغان ھەممە جانىۋارلارغا خوجىلىق قىلىڭلار» دەپ خۇدا ئۇلارغا ئېيتتى. ²⁹ ئاندىن خۇدا يەنە سۆز قىلىپ: «مانا مەن بولسام پۈتۈن يەر يۈزىدىكى ئۇرۇقلۇق ئوتياش بىلەن ئۇرۇقى ئىچىدە بولغان مېۋىلىك دەرەخلەرنىڭ ھەممىسىنى تائام بولسۇن دەپ، سىلەرگە بېرىمەن. ³⁰ يەرنىڭ ھەممە جانىۋارلىرى بىلەن ھاۋانىڭ ھەممە ئۇچارقاناتلىرى ۋە يەردە ئۆمىلەيدىغان بارلىق تىرىك جانىۋارلارغا غىزا بولسۇن دەپ، بارچە كۆك گىياھلارنى ئۇلارغا ئاتا قىلىمەن» دەپ ئېيتسا، شۇنداق بولدى. ³¹ خۇدا ئۆزى ھەممە قىلغىنىغا سەپىلىپ باقسا، مانا بۇنىڭ تولا ياخشى بولغىنىنى كۆردى. بۇ تەرىقىدە ئاخشام بىلەن ئەتىگىنى بولۇپ، **ئالتىنچى كۈن** پۈتتى.

2¹ بۇنىڭ بىلەن ئاسمان بىلەن يەرنىڭ ئۆزى بارچە مەۋجۇداتلىرى بىلەن قوشۇلۇپ يارىتىلىپ پۈتتى. ² خۇدا بولسا قىلغان ئىشنى يەتتىنچى كۈنى تامام قىلىپ، قىلغان بارچە ئىشدىن يەتتىنچى كۈننىڭ ئۆزىدە راھەت قىلدى. ³ بۇنىڭ ئۈچۈن خۇدا يەتتىنچى كۈننى مۇبارەكلەپ، قىلغان بارچە يارىتىش ئىشلىرىدىن ئۇ كۈنى راھەت ئالغاچ، ئۇنى مۇقەددەس قىلدى.

ئادەم ئاتا ۋە ھاۋا ئانىنىڭ يارىتىلىشى

⁴ رەب خۇدا ئاسمان بىلەن يەرنى ياراتقان ۋاقتىدا، ئاسمان بىلەن يەردە يارىتىلغان نەرسىلەرنىڭ بايىنى شۇدۇر. ⁵ ئۇ ۋاقىت زېمىندە تېخى ھېچ دەرەخ بولماي، رەب خۇدانىڭ ئۆزى يەر يۈزىگە يېغىن ياغدۇرماي، يەرگە ئىشلىگىلى ئادەممۇ بولمىغاچ، يەردە ھېچ گىياھ ئۈنمىگەندى. ⁶ ئەمما يەردىن ھور چىقىپ، پۈتۈن يەر يۈزىنى سۇغاردى.

⁷ ئاندىن رەب خۇدا ئۆزى ئادەمنى يەرنىڭ تۇپرىقىدىن ياساپ، ھايات نەپىسىنى ئۇنىڭ بۇرۇنغا پۇۋلىدى. پۇۋلىسە، ئادەم تىرىك جان بولدى.

⁸ ئاندىن كېيىن رەب خۇدا شەرق تەرىپىدە ئىدەندە بىر باغ قىلىپ، ياسىغان ئادەمنى ئاندا قويدى. ⁹ رەب خۇدا بولسا يەرنىڭ ئۆزىدە كۆرۈنۈشى چىرايلىق بولۇپ يېيىشكە ياخشى بولغان ھەر خىل دەرەخلەرنى ئۈندۈرۈپ، باغنىڭ ئوتتۇرىسىدا تىرىكلىكنىڭ دەرەخى بىلەن ياخشى-يامانلىقنى بىلدۈرىدىغان ئىلىمنىڭ دەرەخىنى ئۈندۈرۈپ چىقارغانىدى.

¹⁰ باغنى سۇغارماق ئۈچۈن ئىدەندىن بىر دەريا چىقىپ، ئاندىن بۆلۈنۈپ تۆت ئايرىش بولدى. ¹¹ ئاۋۋالقىسىنىڭ ئىسمى پىشون بولۇپ، ئالتۇن چىقىدىغان پۈتۈن خاۋىلا يۇرتىنى ئايلىنىپ ئاقىدۇ. ¹² بۇ يۇرتنىڭ ئالتۇنى بولسا ناھايىتى ياخشى بولۇپ، ئاندا مەرۋايىت بىلەن ھېقىمۇ تېپىلىدۇ. ¹³ ئىككىنچى دەريانىڭ ئىسمى گىخون بولۇپ، پۈتۈن كۇش يۇرتىنى ئايلىنىپ ئاقىدۇ. ¹⁴ ئۈچىنچى دەريانىڭ ئىسمى دىجلە بولۇپ ئاسسۇرنىڭ شەرق تەرەپكە ئاقىدۇ. تۆتىنچى دەريانىڭ ئىسمى فىرات ئىدى.

¹⁵ رەب خۇدا ئۆزى ئادەمنى ئېلىپ، ئۇنىڭغا ئىشلەپ پەرۋىش قىلسۇن دەپ، ئېدەن بېغىدا قويۇپ قويدى. ¹⁶ رەب خۇدا ئادەمگە ئەمر قىلىپ: «باغدىكى ھەممە دەرەخلەردىن خالىغىنىڭنى يېگەيسەن. ¹⁷ ئەمما ياخشى-يامانلىقنى بىلدۈرىدىغان ئىلىم دەرەخىدىن يېمىگىن، چۈنكى ئۇنىڭدىن يېگەن كۈنۈڭدە جەزمەن ئۆلسەن» دېدى.

¹⁸ ئاندىن كېيىن رەب خۇدا يەنە سۆز قىلىپ: «ئادەمنىڭ يالغۇز بولمىقى ياخشى ئەمەس. مەن ئۇنىڭ ئۆزىگە ئوخشاش بىر ياردەم بەرگۈچىنى ئۇنىڭغا پەيدا قىلىپ بېرەي» دېدى.

¹⁹ ئەمما رەب خۇدا سەھرانىڭ جانىۋارلىرىنىڭ ئۆزى بىلەن ھاۋانىڭ ھەممە ئۇچارقاناتلىرىنى تۇپراقتىن ياسىغاندىن كېيىن، ئادەم ئۇلارغا نېمە ئات قويدۇ دەپ، ئۇلارنى ئۇنىڭ قېشىغا كەلتۈردى. ئادەم ئۆزى ھەر تىرىك جانىۋارغا نېمە ئات قويغان بولسا، ئۇنىڭ ئېتى شۇ بولۇپ قالدى. ²⁰ بۇنىڭ بىلەن ئادەم ھەممە چارۋا مال بىلەن ھاۋانىڭ ئۇچارقاناتلىرى ۋە سەھرانىڭ ھەممە جانىۋارلىرىغا ئات قويدى. ئەمما ئادەم ئۈچۈن ئۇنىڭ ئۆزىگە ئوخشاش ھېچبىر ياردەم بەرگۈچىسى يوق ئىدى.

²¹ ئۇ ۋاقىت رەب خۇدا ئادەمگە بىر ئېغىر ئۇيقۇ سالدى. ئۇ ئۆزى ئۇخلاپ قالسا، ئۇ ئۇنىڭ قوۋۇرغىلىرىدىن بىرىنى چىقىرىۋېلىپ، ئورنىنى ئەت بىلەن تولدۇردى. ²² ئاندىن رەب خۇدا ئادەمدىن ئالغان قوۋۇرغىدىن بىر خوتۇننى ياساپ، ئۇنى ئادەمنىڭ قېشىغا كەلتۈردى. ²³ ئادەم ئۆزى سۆز قىلىپ: «بۇ ئەمدى سۆڭەكلىرىمدىن سۆڭەك بولۇپ، ئېتىمدىن ئەت بولغاچ ئايال دەپ ئاتالسۇن، چۈنكى ئادەمدىن ئېلىنغاندۇر» دېدى. ²⁴ بۇنىڭ ئۈچۈن بىر ئادەم ئۆز ئاتا-ئانىسىنى قويۇپ، ئۆز خوتۇنى بىلەن بىر بولۇپ، ئىككىلىسى بىر بەدەن بولسۇن. ²⁵ ئەمما ئادەم بىلەن خوتۇنى بولسا ئىككىلىسى يالغىز بولۇپ تۇرۇپ، ئۇياتمايتتى.

بىرىنچى گۇناھ

3 ¹ ئەمما يىلاننىڭ ئۆزى يەر يۈزىدە رەب خۇدا ياراتقان جانىۋارلارنىڭ ھەممىسىدىن ھىيلىگەررەك بولۇپ، خوتۇنغا ئېيتتىكى: «راستتىنلا، خۇدا: < باغدىكى دەرەخلەرنىڭ ھېچقايسىسىنىڭ مېۋىسىدىن يېمەڭلار، > دېدىمۇ؟ ² خوتۇن يىلانغا جاۋاب بېرىپ: «باغدىكى دەرەخلەرنىڭ مېۋىسىدىن يەيمىز. ³ ئەمما باغنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى دەرەخنىڭ مېۋىسى توغرىسىدا خۇدا سۆز قىلىپ: < بۇنىڭدىن يېمەڭلار، قولمۇ تەگكۈزمەڭلار، بولمىسا ئۆلۈپ قالسىلەر > دەپ ئېيتتى» دېدى. ⁴ يىلان خوتۇنغا سۆز قىلىپ: «ھەرگىز ئۆلمەيسىلەر. ⁵ بەلكى قايسى كۈن بۇنىڭدىن يېسەڭلار، كۆزلىرىڭلار ئېچىلىپ، ياخشى-يامانلىقنى بىلىشتە خۇدادەك بولۇپ، قېلىشىڭلارنى خۇدا ئۆزى بىلىدۇ» دېدى.

⁶ بۇنى ئاڭلاپ، خوتۇن ئۆزى دەرەخنىڭ مېۋىسىنىڭ ياخشى بولۇپ، كۆزگە چىرايلىق كۆرۈنۈپ، ئەقىل بېرىدىغان جەھەتتىن ئوبدان دەرەخ ئىكەنلىكىنى بىلىپ، مېۋىسىدىن ئېلىپ يەپ، ئۇنىڭدىن ئېرىگمۇ بەرسە، ئۇ ھەم يېدى. ⁷ يەپ، ئىككىلىسىنىڭ كۆزلىرى ئېچىلىپ، ئۆزىنىڭ يالغىز يالغىز ئىكەنلىكىنى بىلىپ قېلىپ، ئەنجۈر ياپراقلىرىدىن ئۆزلىرىگە ياپقۇچ قىلىپ تارتتى. ⁸ كۈن سالقىن بولغىنىدا ئۇلار رەب خۇدانىڭ باغدا ماڭغان شەپىسىنى ئاڭلاپ قېلىپ، ئادەم خوتۇنى بىلەن رەب خۇدانىڭ ھۇزۇرىدىن قېچىپ، باغدىكى دەرەخلەرنىڭ ئارىسىدا يوشۇرۇنۇۋالدى.

⁹ ئەمما رەب خۇدا ئادەمگە خىتاب قىلىپ ئۇنىڭغا: «نە يەردىسەن؟» دەپ ئېيتتى. ¹⁰ ئۇ جاۋاب بېرىپ: «مەن باغدا شەپەڭنى ئاڭلاپ، يالغىز تۇرغىنىم ئۈچۈن قورقۇپ كېتىپ، يوشۇرۇنۇۋالدىم» دېدى. ¹¹ خۇدا سوراپ: «يالغىز ئىكەنلىكىڭنى ساڭا كىم بىلدۈردى؟ راستتىنلا مەن ساڭا يېمىگەن دەپ، ئەمىر قىلغان دەرەخنىڭ مېۋىسىدىن يېدىڭمۇ؟» دېدى. ¹² ئادەم جاۋاب بېرىپ: «سەن ماڭا ھەمراھ بولغىلى بەرگەن خوتۇن دەرەخنىڭ مېۋىسىدىن ماڭا بەردى، مەن يېدىم» دېدى. ¹³ رەب خۇدا خوتۇنغا: «بۇ قىلغىنىڭ نېمىدۇر؟» دېدى. خوتۇن جاۋاب بېرىپ: «يىلان مېنى ئازدۇردى، مەن يېدىم» دېدى.

¹⁴ رەب خۇدا يىلانغا ئېيتتىكى:

«سەن بۇنى قىلغىنىڭ ئۈچۈن ھەممە چارۋا مال بىلەن سەھرانىڭ بارلىق جانۋارلىرىنىڭ ئارىسىدا مەلئۇن بولۇپ، قورسىقىڭ بىلەن يۈرۈپ، ئۆمرۈڭنىڭ ھەممە كۈنلىرىدە تۇپراق يەيسەن.»

¹⁵ مەن سەن بىلەن خوتۇننىڭ ئارىسىغا، سېنىڭ نەسلىڭ بىلەن خوتۇننىڭ نەسلىنىڭ ئارىسىغا دۈشمەنلىك سالمەن. ئۇ ئۆزى سېنىڭ بېشىڭنى دەپسەندە قىلىپ يانچىدۇ. سەن بولساڭ، ئۇنىڭ تاپىنىنى چاقىسەن»
دېدى.

¹⁶ ئاندىن كېيىن خوتۇنغا ئېيتتىكى:

«ھامىلىدارلىقىڭنىڭ مۇشەققىتىنى ناھايىتى زىيادە قىلمەن. سەن بولساڭ دەرد بىلەن بالا تۇغۇپ، تېخى ئېرىڭگە ئىشتىياق باغلايسەن. ئۇ بولسا ئۈستۈڭدىن خوجىلىق قىلدۇ»
دېدى.

¹⁷ ئاندىن كېيىن ئادەمگە ئېيتتىكى:

«سەن بولساڭ، خوتۇنۇڭنىڭ سۆزىگە قۇلاق سېلىپ، مەن ساڭا ئۇنىڭدىن يېمىگەن دەپ، ئەمىر قىلغان دەرەختتىن يېگەندىن كېيىن، يەر سەن ئۈچۈن مەلئۇن بولۇپ، ئۆمرۈڭنىڭ ھەممە كۈنلىرىدە مۇشەققەت چېكىپ ئۇنىڭدىن يەيسەن.»

¹⁸ ئۇ ساڭا تىكەن بىلەن يانتاق ئۇندۇرىدۇ ۋە سەن يەرنىڭ گىياھلىرىنى يەپ،

¹⁹ يەرگە يانغۇچىلىك يۈزۈڭنىڭ تەرى بىلەن نان يەيسەن، چۈنكى سەن يەردىن ئېلىنىپ، ئەسلىڭ تۇپراق بولغاچ، يەنە تۇپراققا يانسەن»
دېدى.

²⁰ ئادەم ئۆزى خوتۇنغا بارچە تىرىكنىڭ ئانىسى بولىدىغىنى ئۈچۈن ھاۋا دەپ ئات قويدى.

²¹ رەب خۇدا بولسا ئادەم بىلەن ئۇنىڭ خوتۇنغا تېرىدىن ئېگىن قىلىپ، ئۇلارنى كىيدۈرۈپ قويدى. ²² رەب خۇدا سۆز قىلىپ: «مانا، ئادەم بولسا ياخشى-يامانلىقىنى بىلىشتە بىزنىڭ بىرىمىزدەك بولۇپ قالدى. ئەمدى قولىنى ئۈزۈپ، تىرىكلىكنىڭ دەرىخىدىن يەۋلەپ، ئەبەدىگە تىرىك قالمىسۇن» دېدى. ²³ ئۇنىڭ ئۈچۈن رەب خۇدا ئۆزى ئۇنى ئېدەن بېغىدىن چىقىرىۋەتتى. ئۆزى ئېلىنغان تۇپراققا ئىشلەيدىغان قىلىپ قويدى. ²⁴ ئادەمنى چىقىرىپ بولۇپ، تىرىكلىكنىڭ دەرىخىگە بېرىدىغان يولنى توسماق ئۈچۈن، ئېدەن بېغىنىڭ شەرق تەرىپىدە كېرۋىلارنىڭ ئۆزى بىلەن ھەر تەرەپكە يېنىپ تۇرىدىغان يالقۇنلۇق بىر قىلچىنى قويۇپ قويدى.

قاين بىلەن ھابىل

4 ¹ ئادەم ئۆز خوتۇنى ھاۋاغا يېقىنلىق قىلسا، ئۇ ھامىلىدار بولۇپ قايننى تۇغۇپ: «خۇداۋەندىنىڭ ياردىمى بىلەن بىر ئادەم تاپتىم» دەپ ئېيتتى. ² ئاندىن كېيىن قايننىڭ ئىسمى بولغان ھابىلنى تۇغدى. ھابىل بولسا قوي باققۇچى ئىدى، ئەمما قاين ئۆزى دېھقان ئىدى. ³ بىرنەچچە ۋاقىتتىن كېيىن ۋەقە بولدىكى، قاين يەرنىڭ ھوسۇلىدىن خۇداۋەندىگە ھەدىيە كەلتۈردى. ⁴ ھابىلمۇ قويلارنىڭ تۇنجىلىرىنىڭ ئۆزى بىلەن ئۇلارنىڭ يېغىدىن ھەدىيە كەلتۈردى. كەلتۈرسە، خۇداۋەندە ھابىلنىڭ ئۆزى بىلەن ئۇنىڭ ھەدىيەسىنى قوبۇل قىلدى. ⁵ ئەمما قاين بىلەن ئۇنىڭ ھەدىيەسىنى قوبۇل قىلمىدى. بۇنىڭ ئۈچۈن قايننىڭ تولا ئاچچىقى كېلىپ، چىرايى بۇزۇلدى. ⁶ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە قاينغا سۆزلەپ: «نېمىشقا ئاچچىقلىنىسەن؟ نېمە ئۈچۈن چىرايىڭ بۇزۇلۇپ قالدى؟ ⁷ ئەگەر كۆڭلۈڭ ياخشى بولسا، بۇزۇڭ ئوچۇق كۆرۈنەتتى. لېكىن ئەگەر كۆڭلۈڭ بۇزۇلغان بولسا، مانا گۇناھ ئىشكىتە تۇرۇپ، ساڭا ئىشتىياق باغلايدۇ. ئەمما سېنىڭ ئۇنىڭغا غالىب بولىشىڭ كېرەك» دېدى. ⁸ قاين ئىسمى بىلەن گەپ قىلىپ، سەھرادا بولغىنىدا ۋەقە بولدىكى، قاين ھابىلغا زىت قويۇپ ئۇنى ئۆلتۈردى.

⁹ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە قاينغا سۆز قىلىپ: «ئىنىڭ ھابىل نە يەردىدۇر؟» دەپ سورىدى. ئۇ جاۋاب بېرىپ: «بىلىمىمەن. مەن ئىنىمنىڭ باققۇچىسىمۇ؟» دېدى. ¹⁰ خۇدا ئېيتتىكى: «سەن نېمە قىلدىڭ؟ مانا، ئىنىڭنىڭ قېنى يەردىن ماڭا پەرياد قىلىدۇ. ¹¹ ئەمدى قولۇڭدىن ئىنىڭنىڭ قېنىنى قوبۇل قىلغىلى ئاغزىنى ئاچقان يەردىن سەن قوغلىنىپ، مەلۇن بولسەن. ¹² سەن يەرگە ئىشلىسەڭمۇ، ئۇ مۇندىن كېيىن ساڭا قۇۋۋىتىنى بەرمەي تۇرۇۋېلىپ، يەر يۈزىدە سەرسان-سەرگەردان بولۇپ يۈرسەن» دېدى. ¹³ بۇنى ئاڭلاپ قاين خۇداۋەندىگە ئەرز قىلىپ: «مېنىڭ جازايىم بولسا كۆتۈرەلمىگۈدەك ئېغىردۇر. ¹⁴ مانا بۇ كۈن سەن مېنى يەر يۈزىدىن قوغلىدىڭ. مەن ئەمدى سېنىڭ يۈزۈڭدىن يوشۇرۇنۇپ، يەر يۈزىدە سەرسان-سەرگەردان بولۇپ يۈرمەن. شۇنداق بولىدۇكى، كىم مېنى تاپسا، ئۆلتۈرۈۋېتىدۇ» دېدى. ¹⁵ خۇداۋەندە ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «ياق، بەلكى كىمكى قايننى ئۆلتۈرسە، ئۇنىڭدىن يەتتە ھەسسە ئىنتىقام ئېلىنىدۇ» دېدى. شۇنى دەپ، خۇداۋەندە ئۆزى قاينغا ئۇچراشقان كىشىنىڭ ھېچبىرى ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتمەسۇن دەپ، ئۇنىڭغا بىر بەلگە قىلىپ بەردى.

قاينىنىڭ ئەۋلادلىرى

¹⁶ ئاندىن كېيىن قاين خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدىن چىقىپ كېتىپ، ئېدەنىڭ شەرق تەرىپىدىكى نود دېگەن يۇرتتا ئولتۇرۇپ قالدى. ¹⁷ قاين ئۆز خوتۇنىغا يېقىنلىق قىلسا، ئۇ ھامىلىدار بولۇپ، خانوقنى تۇغدى. ئۇ ۋاقىت قاين بىر شەھەر بىنا قىلىپ، ئوغلىنىڭ ئىسمىدا شەھەرنىڭ ئېتىنى خانوك قويدى. ¹⁸ خانوقنىڭ ئۆزىدىن ئىراد تۆرەلدى. ئىراددىن مەخۇيا ئەل تۆرەلدى. مەخۇيا ئەلدىن مەتۇشائەل تۆرەلدى. مەتۇشائەلدىن لامەك تۆرەلدى. ¹⁹ لامەك بولسا ئۆزىگە ئىككى خوتۇن ئالدى. بىرىنىڭ ئىسمى ئادا، يەنە بىرىنىڭ ئىسمى زىللە ئىدى. ²⁰ ئادانىڭ ئۆزى يابالىنى تۇغدى. بۇ ئۆزى چىدىردا ئولتۇرغۇچىلار بىلەن مال باققۇچىلارنىڭ بوۋىسى بولدى. ²¹ ئۇنىڭ ئىنىسىنىڭ ئىسمى يۇبال ئىدى. بۇ ئۆزى چاڭ ۋە نەي چالغۇچىلارنىڭ بوۋىسى بولدى. ²² زىللە بولسا تۇبال-قاين دېگەن بىر ئوغۇلنى تۇغدى. بۇ ئۆزى مىس تۆمۈر كېسىدىغان ھەر خىل ئەسۋابلارنى سوققۇچى بولدى. تۇبال قايننىڭ ناھەمما دەپ بىر ھەمىشىرىسى بار ئىدى. ²³ ئەمما لامەك خوتۇنلىرىغا سۆز قىلىپ: «ئەي ئادا بىلەن زىللە، سۆزۈمنى ئاڭلاڭلار! ئەي لامەكنىڭ خوتۇنلىرى، كېيىمگە قۇلاق سېلىڭلار! ھەربىر زەخمىم ئۈچۈن بىر ئادەمنى ئۆلتۈرۈپ، ھەربىر يارام ئۈچۈن بىر يىگىتنى قاتىللىق قىلدىم. ²⁴ ئەگەر قايننىڭ جازاسى يەتتە ھەسسە بولغان بولسا، ئەلۋەتتە لامەكنىڭ يەتتىن يەتتە ھەسسە بولسۇن» دېدى.

شېتنىڭ تۇغۇلۇشى

²⁵ ئادەم بولسا ئۆز خوتۇنىغا يەنە يېقىنلىق قىلدى. خوتۇننىڭ ئۆزى بىر ئوغۇل تۇغۇپ، ئۇنىڭغا **شېت** دەپ ئات قويۇپ: «قاين ئۆلتۈرگەن ھابىلىنىڭ ئورنىغا خۇدا ماڭا باشقا بىر بالىنى بەردى» دەپ ئېيتتى. ²⁶ شېتنىڭ ئۆزىگە ھەم بىر ئوغۇل تۇغۇلدى. تۇغۇلسا، ئۇ ئۇنىڭغا **ئېنوش** دەپ ئات قويدى. ئۇ ۋاقىتتىن تارتىپ، ئۇلار خۇداۋەندىنىڭ ئىسمىغا دۇئا قىلغىلى تۇردى.

ئادەم ئاتىنىڭ ئەۋلادلىرى

5 ¹ بۇ ئۆزى ئادەمنىڭ ئەۋلادلىرىنىڭ نەسەبنامىسىدۇر. خۇدا ئادەمنى ياراتقان كۈندە ئۇنى خۇدانىڭ سۈرىتىدە قىلدى. ² ئۇ بولسا ئۇلارنى ئەر ۋە خوتۇن يارىتىپ، ئۇلارنىڭ ئۆزىنى بەرىكەتلەپ، يارىتىلغان كۈنىدە ئۇلارنى «ئادەم» دەپ ئاتىدى.

³ ئادەم ئۆزى بىر يۈز ئوتتۇز ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن ئۇنىڭغا ئوخشاش بولۇپ، ئۆز سۈرىتىدەك بولغان بىر ئوغۇل تۆرەلدى. ئۇ ئۇنىڭغا شېت دەپ ئات قويدى. ⁴ شېت تۇغۇلغاندىن كېيىن، ئادەم سەككىز يۈز يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل-قىزىلار تۆرەلدى. ⁵ ئادەم بولسا توققۇز يۈز ئوتتۇز يىل پۈتۈن ئۆمۈر كۆرۈپ، ۋاپات تاپتى.

⁶ شېت ئۆزى بىر يۈز بەش ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن ئېنوش تۆرەلدى. ⁷ ئېنوش تۇغۇلغاندىن كېيىن، شېت سەككىز يۈز يەتتە يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل-قىزىلار تۆرەلدى. ⁸ شېت

بولسا توققۇز يۈز ئون ئىككى يىل پۈتۈن ئۆمۈر كۆرۈپ، ۋاپات تاپتى.

⁹ ئېنوش ئۆزى توقسان ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن قېنان تۆرەلدى. ¹⁰ قېنان تۇغۇلغاندىن كېيىن، ئېنوش سەككىز يۈز ئون بەش يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل-قىزلار تۆرەلدى. ¹¹ ئېنوش بولسا توققۇز يۈز بەش يىل پۈتۈن ئۆمۈر كۆرۈپ، ۋاپات تاپتى.

¹² قېنان ئۆزى يەتمىش ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن ماھالائەل تۆرەلدى. ¹³ ماھالائەل تۇغۇلغاندىن كېيىن، قېنان سەككىز يۈز قىرىق يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل-قىزلار تۆرەلدى. ¹⁴ قېنان بولسا توققۇز يۈز ئون يىل پۈتۈن ئۆمۈر كۆرۈپ، ۋاپات تاپتى.

¹⁵ ماھالائەل ئۆزى ئاتمىش بەش ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن يارەد تۆرەلدى. ¹⁶ يارەد تۇغۇلغاندىن كېيىن، ماھالائەل سەككىز يۈز ئوتتۇز يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل-قىزلار تۆرەلدى. ¹⁷ ماھالائەل بولسا سەككىز يۈز توقسان بەش يىل پۈتۈن ئۆمۈر كۆرۈپ، ۋاپات تاپتى.

¹⁸ يارەد ئۆزى بىر يۈز ئاتمىش ئىككى ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن خانوق تۆرەلدى. ¹⁹ خانوق تۇغۇلغاندىن كېيىن، يارەد سەككىز يۈز يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل-قىزلار تۆرەلدى. ²⁰ يارەد بولسا توققۇز يۈز ئاتمىش ئىككى يىل پۈتۈن ئۆمۈر كۆرۈپ، ۋاپات تاپتى.

²¹ خانوق ئۆزى ئاتمىش بەش ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن مەتۇشەلاھ تۆرەلدى. ²² مەتۇشەلاھ تۇغۇلغاندىن كېيىن، خانوق ئۈچ يۈز يىلغىچە خۇدا بىلەن بىر يولدا يۈرۈپ ياشاپ، ئوغۇل-قىزلار تاپتى. ²³ خانوقنىڭ پۈتۈن ئۆمرى بولسا ئۈچ يۈز ئاتمىش بەش يىل ئىدى. ²⁴ خانوق ئۆزى خۇدا بىلەن بىر يولدا يۈرۈپ ياشاپ، خۇدا ئۇنى ئېلىپ كەتكەچ، غايىب بولۇپ كەتتى.

²⁵ مەتۇشەلاھ ئۆزى بىر يۈز سەككىسەن يەتتە ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن لامەك تۆرەلدى. ²⁶ لامەك تۇغۇلغاندىن كېيىن، مەتۇشەلاھ يەتتە يۈز سەككىسەن ئىككى يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل-قىزلار تۆرەلدى. ²⁷ مەتۇشەلاھ بولسا توققۇز يۈز ئاتمىش توققۇز يىل پۈتۈن ئۆمۈر كۆرۈپ، ۋاپات تاپتى.

²⁸ لامەك ئۆزى بىر يۈز سەككىسەن ئىككى ياشقا كىرگەندە بىر ئوغۇل تېپىپ، ²⁹ ئۇنىڭ ئېتىنى نۇھ دەپ ئاتاپ: «بۇ بولسا خۇدا ئۆزى مەلئۇن قىلغان يەردە ئىشلىسەڭ، قوللىرىمىزنىڭ مۇشەققىتىدە بىزگە تەسەللى بېرىدۇ» دەپ ئېيتتى. ³⁰ نۇھ تۇغۇلغاندىن كېيىن، لامەك بەش يۈز توقسان بەش يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل-قىزلار تۆرەلدى. ³¹ لامەك بولسا يەتتە يۈز يەتمىش يەتتە يىل پۈتۈن ئۆمۈر كۆرۈپ، ۋاپات تاپتى.

³² نۇھ ئۆزى بەش يۈز ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن شېم بىلەن خام ۋە ياپەت تۆرەلدى.

ئىنسانلارنىڭ يامانلىقى

¹ ئەمما ئادەملەر يەر يۈزىدە غولىدىغىلى تۇرۇپ، ئۇلارنىڭ قىزلىرى پەيدا بولغاندا، ² خۇدانىڭ ئوغۇللىرى ئادەملەرنىڭ قىزلىرىنىڭ چىرايلىق ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ، ئۇلاردىن ئۆزى خالىغىنىچە خوتۇنلار ئالدى. ³ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە سۆز قىلىپ: «ئىنسانلار بولسا ئەت بولغاچ، مېنىڭ روھۇم ھەمىشە ئۇلارنىڭ ئىچىدە قالمايدۇ. ئەمدى ئۇلارنىڭ ئۆمرى ئاران بىر يۈز يىگىرمە ياشقىچە يېتىدۇ» دېدى.

⁴ ئۇ ۋاقىت بىلەن كېيىنكى كۈنلەردە خۇدانىڭ ئوغۇللىرى ئادەملەرنىڭ قىزىلارنىڭ يېنىغا بېرىپ، ئۇلاردىن بالىلار تاپقىنىدا دېۋىدەك زالىملار يەر يۈزىدە پەيدا بولدى. بۇلار بولسا قەدىمكى ۋاقىتنىڭ كۈچلۈك داڭلانغان پالۋانلىرى ئىدى. ⁵ خۇداۋەندە بولسا يەر يۈزىدە ئىنساننىڭ يامانلىقى چوڭىيىپ كېتىپ، كۆڭلىنىڭ خىياللىرى كۈندىن-كۈنگە يامان بولغىنىنى كۆردى. ⁶ شۇنى كۆرۈپ، خۇداۋەندە ئۆزى يەر يۈزىدە ئادەم پەيدا قىلغىنىغا پۇشايمان بولۇپ، كۆڭلىدە ئەپسۇسلاندى. ⁷ بۇنىڭ ئۈچۈن خۇداۋەندە سۆزلەپ: «مەن ئۆزۈم ئۇلارنى ياراتقىنىغا پۇشايمان بولغاچ، ئۆزۈم ياراتقان ئىنساننى چارۋا مال بىلەن ئۆمىلەيدىغان جانىۋارلارغا قوشۇپ، ھاۋادىكى ئۇچارقاتلارغاغىچە يەر يۈزىدىن يوقىتاي» دەپ ئېيتتى. ⁸ لېكىن نۇھ بولسا خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە ئىلتىپات تاپقانىدى.

نۇھ پەيغەمبەر ۋە توپان بالاسى

⁹ نۇھنىڭ نەسىل نامىسى بولسا شۇدۇر. نۇھ خۇدا بىلەن بىر يولدا يۈرۈپ، ئۆز زامانىدا ئادىل ۋە توغرا بىر كىشى ئىدى. ¹⁰ نۇھتىن شېم، ھام ۋە ياپەت دېگەن ئۈچ ئوغۇل تۆرەلدى. ¹¹ لېكىن دۇنيا بولسا خۇدانىڭ ئالدىدا بۇزۇلۇپ كېتىپ، يەر ئۆزى زۇلۇمدىن تولۇپ قالغانىدى. ¹² خۇدا يەر يۈزىگە نەزەر سېلىپ قارىسا، مانا يەر ئۆزى بۇزۇلۇپ قالغانىدى، چۈنكى ھەر تىرىك جان يەر يۈزىدە ئۆز يولىنى بۇزغانىدى.

¹³ خۇدا نۇھقا ئېيتتىكى: «مانا، ھەممە تىرىك جانلىرىنىڭ ئاخىرى كەلدى دەپ قارار قىلدىم، چۈنكى دۇنيا ئۇلارنىڭ زۇلۇمدىن تولۇپ كەتتى. مانا مەن ئۇلارنى يەر بىلەن قوشۇپ، ھالاك قىلىمەن. ¹⁴ ئەمدى سەن ئۆزۈڭگە گوفەر ياغىچىدىن بىر كېمىنى ياساپ، كېمىنىڭ ئىچىدە ھۆجرىلەر قىلىپ، ئىچى-سىرتىغا موم سۈركىگىن. ¹⁵ سەن ئۇنى شۇنداق قىلغايىسەنكى، ئۆزۈنلۈقى ئۈچ يۈز گەز، كەڭلىكى ئەللىك گەز ۋە ئېگىزلىكى ئوتتۇز گەز بولسۇن. ¹⁶ كېمىگە بىر پەنجىرىمۇ ياساپ، ئۇنى ئۆگزىدىن بىر گەز ئېگىز قىلىپ پۈتكۈزگىن ۋە كېمىنىڭ يان تەرىپىگە ئىشىك قويغىن. كېمىنىڭ ئۆزىنى ئۇنىڭ تۆۋەن، ئىككىنچى ۋە ئۈچىنچى قەۋىتى بولغۇدەك تەرىقىدە ياسىغىن. ¹⁷ چۈنكى مانا مەن ئۆزۈم ئاسماننىڭ ئاستىدىكى ھاياتلىق نەپىسى بار ھەر خىل جىسمىنى ھالاك قىلىدىغان توپاننى يەر يۈزىگە كەلتۈرىمەن. بۇنىڭ بىلەن يەر يۈزىدە ھەممىسى ئۆلۈپ قالىدۇ. ¹⁸ ئەمما سەن بىلەن ئەھدەمنى تۈزۈمەن. سەن بولساڭ، ئوغۇللىرىڭنىڭ ئۆزى بىلەن خوتۇنۇڭ ۋە ئوغۇللىرىڭنىڭ خوتۇنلىرىنى ئېلىپ، كېمىگە كىرىپ، ¹⁹ ئۆزۈڭ بىلەن تىرىك قالمىقى ئۈچۈن جېنى بار جاندارلارنىڭ ھەممىسىدىن ئېلىپ، ھەر جىنىستىن بىر جۈپ ئەر-كەك-چىشىنى كىرگۈزگىن. ²⁰ ئۇچارقاتلارنىڭ جىنىسلىرى بولسۇن ۋە يا چارۋا مالنىڭ جىنىسلىرى بولسۇن، يا يەردە ئۆمىلەيدىغان ھەممە جانىۋارلارنىڭ جىنىسلىرى بولسۇن، تىرىك قالمىقى ئۈچۈن ھەربىر جىنىستىن بىر جۈپ قېشىڭغا كىرسۇن. ²¹ ئۆزۈڭ بىلەن ئۇلارنىڭ يېگۈلۈكى ئۈچۈن يەيدىغان ھەر خىل ئوزۇقتىن ئېلىپ، يېنىڭغا يىغىپ قويغىن» دېدى. ²² نۇھ بولسا شۇنداق قىلىپ، خۇدا ئۇنىڭ ئۆزىگە بۇيرۇغاننىڭ ھەممىسىنى بەجا كەلتۈردى.

7¹ خۇدا نۇھقا ئېيتتىكى: «سەن ھەممە ئەھلى بەيتىڭ بىلەن كېمىگە كىرگىن، چۈنكى سېنى بۇ دەۋردە ئالدىدا ئادىل كۆردۈم. ² ھەممە ھالال ھايۋانلاردىن ئەركەك-چىشى يەتتە جۈپتىن، ھارام ھايۋانلاردىن ئەركەك-چىشى بىر جۈپتىن ئېلىپ، ³ شۇنداق ھەم ھاۋادىكى ئۇچارقاتلاردىن ئەركەك-چىشى يەتتە جۈپتىن ئېلىپ، پۈتۈن يەر يۈزىدە ئۇرۇقنى تىرىك ساقلىماق ئۈچۈن ئۆزۈڭ بىلەن ئالغىن. ⁴ چۈنكى يەتتە كۈندىن كېيىن قىرىق كېچە-كۈندۈزگىچە يەر يۈزىگە يامغۇر ياغدۇرۇپ، ئۆزۈم قىلغان ھەممە جاندارنى يەر يۈزىدىن يوقىتىمەن» دېدى. ⁵ شۇنى ئاڭلاپ، نۇھ ئۆزى خۇداۋەندە ئۇنىڭغا بۇيرۇغاننىڭ ھەممىسىنى بەجە كەلتۈردى.

⁶ يەرگە توپان كەلگىنىدە نۇھ ئالتە يۈز ياشتا ئىدى. ⁷ ئۇ ۋاقىت نۇھ ئۆزى ئوغۇللىرى بىلەن خوتۇنىنى ۋە ئوغۇللىرىنىڭ خوتۇنلىرىنى ئېلىپ، توپان سۈيىدىن قۇتۇلماق ئۈچۈن كېمىگە كىردى. ⁸ ھالال ھايۋان بىلەن ھارام ھايۋانلار بولسۇن، ئۇچارقاتلار بىلەن يەردە ئۆمىلەيدىغان ھەر خىل جاندار بولسۇن، ⁹ ئىككىدىن ئىككىدىن ئەركەك-چىشى بولۇپ، خۇدا ئۆزى نۇھقا بۇيرۇغاندەك كېمىگە نۇھنىڭ قېشىغا كىردى. ¹⁰ يەتتە كۈندىن كېيىن يەر يۈزىگە توپاننىڭ سۈيى كەلگىلى باشلىدى. ¹¹ نۇھنىڭ ئۆمرىنىڭ ئالتە يۈزىنچى يىلى ئىككىنچى ئايدا ئاينىڭ ئون يەتتىنچى كۈنى، چوڭ چوڭقۇرلارنىڭ بۇلاقلىرى تېشىلىپ، ئاسماننىڭ پەنجىرىلىرى ئېچىلىپ كېتىپ، ¹² قىرىق كېچە-كۈندۈزگىچە يەر يۈزىگە يامغۇر يېغىپ تۇردى. ¹³ توپان باشلىغان كۈننىڭ ئۆزىدە نۇھنىڭ ئۆزى بىلەن نۇھنىڭ شېم، خام ۋە ياپەت دېگەن ئوغۇللىرى ۋە نۇھنىڭ خوتۇنى بىلەن ئوغۇللىرىنىڭ ئۈچ خوتۇنى كېمىگە كىردى. ¹⁴ ھەر خىل ياۋا ھايۋان بىلەن ھەر خىل چارۋا مال بولسۇن، ھەر خىل يەردە ئۆمىلەيدىغان جانئۇر بىلەن ھەر خىل قاناتلىق جانئۇر ۋە ھەر خىل ئۇچارقاتلار بولسۇن، ¹⁵ جېنى بار جاندارلارنىڭ ھەممىسىدىن ئىككىدىن-ئىككىدىن بولۇپ، كېمىگە نۇھنىڭ قېشىغا كىردى. ¹⁶ كىرگەنلەر بولسا خۇدانىڭ بۇيرۇغىنىدەك ھەر خىل جانداردىن جۈپ-جۈپ كىردى. ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ئۆزى ئىشىكىنى تاقاپ قويدى. ¹⁷ قىرىق كۈنگىچە يەر يۈزىگە توپان كېلىپ، سۇ تولۇپ كېتىپ، كېمىنى كۆتۈرسە، يەردىن كۆتۈرۈلۈپ لايەلەپ قالدى. ¹⁸ سۇ ئۆرلەپ كېتىپ، يەر يۈزىدە تولا بولغىنىدا، كېمە سۇنىڭ يۈزىدە لايەلەپ قالدى. ¹⁹ يەر يۈزىدە سۇنىڭ تولا ئۆرلەپ كەتكىنىدىن ئاسماننىڭ تېگىدىكى ئېگىز تاغلارنىڭ ھەممىسى كۆرۈنمەي قالدى. ²⁰ سۇلار بولسا ئون بەش گەز تېخى ئېگىز چىقىپ كېتىپ، تاغلارنى قاپلاپ كەتتى. ²¹ بۇنىڭ بىلەن يەر يۈزىدە ھەرىكەت قىلىدىغان ھەممە جاندار خاھى ئۇچارقاتلار بولسۇن، خاھى چارۋا مال بولسۇن، خاھى ياۋا ھايۋان بولسۇن، خاھى يەردە ئۆمىلەيدىغان ھەممە قۇرت-قوڭغۇز بولسۇن، خاھى ھەممە ئادەملەر بولسۇن، ھەممىسى ئۆلۈپ كەتتى. ²² قۇرۇقلۇقتا يۈرۈپ بۇرىندا ھاياتلىق نەپىسى بار بولغانلارنىڭ ھەممىسى ئۆلۈپ كەتتى. ²³ شۇنداقكى، يەر يۈزىدىكى جېنى بار بولغانلارنىڭ ھەممىسى، خاھى ئىنسان خاھى چارۋا مال بولسۇن، خاھى ئۆمىلەيدىغان جانئۇر خاھى ھاۋادىكى ئۇچارقاتلار بولسۇن، ھەممىسى ھالاك بولۇپ يەردىن يوق بولۇپ كەتتى. يالغۇز نۇھ ۋە كېمىدە ئۇنىڭ بىلەن تۇرغانلارنىڭ ئۆزى قۇتۇلۇپ قالدى. ²⁴ سۇ بولسا يەر يۈزىدە بىر يۈز ئەللىك كۈنگىچە ئۆرلەپ تۇرغانىدى.

8 ئاندىن كېيىن خۇدا نۇھنى ياد قىلىپ، ئۇنىڭ بىلەن كېمىدە بولغان ھەممە جانىۋار بىلەن بارچە چارۋا مالنى خاتىرىسىغا كەلتۈردى. شۇنداق قىلىپ، خۇدا يەر يۈزىگە شامال چىقارسا، سۇلار تارتىلىپ كەتكىلى تۇردى. ² چوڭقۇرنىڭ بۇلاقلىرى بىلەن ئاسماننىڭ پەنجىرىلىرى بولسا ئېتىلىپ، ئاسماننىڭ يامغۇرى توختاپ قېلىپ، ³ بارغانسېرى سۇلار يەر يۈزىدىن يىنىپ، بىر يۈز ئەللىك كۈن ئۆتكەندىن كېيىن كېمىيىپ قالغىلى تۇردى. ⁴ يەتتىنچى ئاينىڭ ئون يەتتىنچى كۈنى، كېمە ئارارات تاغلىرىغا چۈشۈپ قالدى. ⁵ سۇ بولسا ئونىنچى ئايغىچە پەسلەپ تۇرۇپ، ئونىنچى ئاينىڭ ئاۋۋالقى كۈنى تاغلارنىڭ چوققىلىرى كۆرۈنگىلى باشلىدى.

⁶ قىرىق كۈندىن كېيىن نۇھ ئۆزى كېمىگە قويغان پەنجىرىنى ئېچىپ، ⁷ بىر قۇرغۇنى چىقىرىپ ئەۋەتتى. ئۇ چىقىپ، يەر يۈزىدىن سۇ تارتىلمىغۇچىلىك، ئۇچۇپ يۈردى. ⁸ ئاندىن كېيىن ئۇ ئۆزى: «سۇ يەر يۈزىدىن تارتىلدىمۇ، كۆرەي» دەپ بىر كەپتەرنى چىقىرىپ ئەۋەتتى. ⁹ ئەمما كەپتەر بولسا پۈتۈن يەر يۈزىدە سۇ بولغاچ، پۈتۈننى قويغىلى يەر تاپالماي، ئۇنىڭ قېشىغا كېمىگە يېنىپ كەلدى. يېنىپ كەلسە، ئۇ ئۆز قولىنى سۇنۇپ، ئۇنى تۇتۇپ، قېشىغا ئېلىپ، كېمىدە قويدى. ¹⁰ يەتتە كۈن توختاپ، بۇ كەپتەرنى كېمىدىن يەنە چىقىرىپ ئەۋەتتى. ¹¹ ئەۋەتسە، كەپتەر ئاخشامدا ئۇنىڭغا يېنىپ كەلگىنىدە، مانا ئۇمۇشۇقىدا زەيتۇننىڭ ئۈزۈۋالغان بىر ياپىرقى بار ئىدى. بۇنى كۆرۈپ، نۇھ ئۆزى يەردە سۇنىڭ تارتىلغىنىنى بىلدى. ¹² تېخى يەتتە كۈن توختاپ، بۇ كەپتەرنى يەنە چىقىرىپ ئەۋەتتى، ئەمما بۇ نۆۋەت ئۇنىڭغا يېنىپ كەلمىدى. ¹³ ئالتە يۈز بىرىنچى يىلى، ئاۋۋالقى ئايى، ئاينىڭ بىرىنچى كۈنىدە، سۇ يەردىن قۇرۇغاندى. ئۇ ۋاقىت نۇھ كېمىنىڭ ئۈستىنى ئېچىپ، قاراپ، يەرنىڭ قۇرۇغىنىنى كۆردى. ¹⁴ ئىككىنچى ئايى، ئاينىڭ يىگىرمە يەتتىنچى كۈنى، يەر تامامەن قۇرۇغاندى.

¹⁵ ئۇ ۋاقىت خۇدا نۇھقا سۆز قىلىپ: ¹⁶ «سەن بولساڭ، خوتۇنۇڭ بىلەن ئوغۇللىرىڭ ۋە ئوغۇللىرىڭنىڭ خوتۇنلىرىنى ئېلىپ، كېمىدىن چىقىپ، ¹⁷ ئۆزۈڭ بىلەن بىللە بولغان جېنى بار ھەر خىل جاندارلارنى، خاھى ئۇچارقانات بولسۇن، خاھى چارۋا مال بولسۇن، خاھى يەردە ئۆمىلەيدىغان قۇرت-قوڭغۇز بولسۇن، ھەممىسىنى ئۆزۈڭ بىلەن قوشۇپ، كېمىدىن چىقارغىن. ئۇلار بولسا يەردە يېيىلىپ ئۇرۇقلاپ، زېمىندە ئاۋۇسۇن» دېدى. ¹⁸ بۇنى ئاڭلاپ، نۇھ ئۆزى ئۆز خوتۇنى بىلەن ئوغۇللىرى ۋە ئوغۇللىرىنىڭ خوتۇنلىرى بىلەن بىللە قوشۇلۇپ تاشقىرى چىقتى. ¹⁹ ھەممە جانىۋارلارنىڭ ئۆزى، خاھى ئۆمىلەيدىغان جاندار بولسۇن، خاھى ئۇچارقانات بولسۇن، خاھى يەردە مىدىرلايدىغاننىڭ ھەرقايسىسى بولسۇن، ھەممىسى كېمىدىن چىقتى.

²⁰ ئۇ ۋاقىت نۇھ خۇداۋەندىگە بىر قۇربانگاھنى ياساپ، ھەر خىل ھالال جانىۋار بىلەن ھەر خىل ئۇچارقاناتتىن ئېلىپ، قۇربانگاھنىڭ ئۈستىدە كۆيدۈرمە قۇربانلىق قىلىپ ئۆتكۈزدى. ²¹ ئۆتكۈزسە، خۇداۋەندە خۇش بۇيىنى پۇرىدى. پۇراپ خۇداۋەندە كۆڭلىدە ئېيتتىكى: «ئادەمنىڭ كۆڭلىنىڭ نىيىتى بولسا كىچىكلىكىدىن تارتىپ، يامان بولغان بولسىمۇ، مەن ئادەم ئۈچۈن يەرگە يەنە لەنەت قىلمايمەن ۋە ئەمدى قىلغىنىمدەك ھەممە جاندارنى ئۆلتۈرۈۋەتەيمەن. ²² بەلكى يەر مەۋجۇت تۇرغۇچىلىك تېرىم تېرىش بىلەن ئورما ئورۇش، سوغۇق بىلەن ئىسسىق، ياز بىلەن قىش، كۈندۈز بىلەن كېچە توختاپ قالمايدۇ» دېدى.

خۇدانىڭ نۇھ بىلەن ئەھدە تۈزۈشى

9¹ خۇدا نۇھ بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرىنى بەرىكەتلەپ، ئۇلارغا ئېيتتىكى: «سەلەر بولساڭلار، ئۇرۇقلاپ تولا بولۇپ، يەرنى تولدۇرۇڭلار. ² يەردىكى ھەممە جانئور بىلەن ھاۋادىكى ئۇچارقاناتنىڭ ئۈستىگە قورقۇنچۇڭ ۋە ۋەھىمەڭلار چۈشسۇن. بۇلار بىلەن يەردە مىدىرلايدىغاننىڭ ھەممىسى سۇدىكى بارچە بېلىقلارغا قوشۇلۇپ، قوللىرىڭلارغا تاپشۇرۇلغاندۇر. ³ ھەر مىدىرلايدىغان جاندارنى سىلەرگە تائام بولسۇن. مەن سىلەرگە كۆكرەگەن گىياھنى بەرگەندەك، ئەمدى بۇنىڭ ھەممىسىنى سىلەرگە بەردىم. ⁴ ئەمما جېنى، يەنى قېنى بار گۆشنى يېمەڭلار. ⁵ مەن بولسام، جېنىڭلاردىكى قاننى تەلەپ قىلىپ، ھەر ھاياۋاننىڭ ئىلكىدىن ئۇنى ئىستەپ، بىر ئادەمدىنمۇ يەنە بىر ئادەمنىڭ قېنىنى تەلەپ قىلىمەن. ⁶ كىمكى ئادەم قېنىنى تۆكسە، ئۇنىڭ قېنىمۇ ئادەم قولىدىن تۆكۈلىدۇ. چۈنكى خۇدا ئادەمنى ئۆز سۈرىتىدە قىلغاندۇر. ⁷ ئەمدى سىلەر بولساڭلار، ئۇرۇقلاپ تولا بولۇپ، يەردە ئاۋۇپ غولداپ تۇرۇڭلار» دېدى.

⁸ ئاندىن خۇدا نۇھ بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرىغا سۆز قىلىپ ئېيتتىكى: ⁹ «مانا سىلەر ۋە سىلەردىن كېيىن كېلىدىغان ئەۋلادلىرىڭلار بولسۇن، ¹⁰ سىلەر بىلەن بولغان ھەر تىرىك جانئور ۋە يا ئۇچارقانات بولسۇن، چارۋا مال ۋە يا ھەر ياۋا ھاياۋان بولسۇن. ھەرقايسى جاندار كېمىدىن چىقسا، يەر يۈزىدە ھېچبىر ھاياۋاننى قويماي، ھەممەڭلار بىلەن مەن ئۆز ئەھدەمنى باغلايمەن. ¹¹ شۇنداقتىكى، ھەممە جاندار يەنە توپاننىڭ سۈيى بىلەن يوقىتىلمايدۇ ۋە يا توپان كېلىپ، يەرنى خاراب قىلمايدۇ دەپ، سىلەر بىلەن ئەھدەمنى ساقلايمەن». ¹² خۇدا ئېيتتىكى: «مەن ئۆزۈم سىلەر بىلەن قېشىڭلاردىكى ھەممە تىرىك جانئورلارغا باغلايدىغان ئەبەدىي ئەھدەم ئۈچۈن بىر بەلگە توختىتىپ، ¹³ مېنىڭ ئۆزۈم بىلەن يەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا بىر ئالامەت بولسۇن دەپ، ھەسەن-ھۈسنىمنى بۇلۇتلاردا قويۇپ قويىمەن. ¹⁴ قاچانكى مەن يەرنىڭ ئۈستىگە بۇلۇت چىقىرىپ، ھەسەن-ھۈسنىم كۆرۈنسە، ¹⁵ ئۆزۈم سىلەر بىلەن جېنى بار ھەممە جاندارلارغا قىلغان ئەھدەمنى ياد قىلىمەن. بۇنىڭ بىلەن توپان ئىككىنچى كېلىپ، ھەممە جاندارلارنى ھالاك قىلمايدۇ. ¹⁶ ھەرقاچان بۇلۇتنىڭ ئۆزىدە ھەسەن-ھۈسنىنى كۆرسەم، مەن خۇدا بىلەن يەر يۈزىدىكى جېنى بار ھەممە جاندارلار بىلەن تۈزگەن ئەبەدىي ئەھدەمنى ياد قىلاي» دېدى.

¹⁷ شۇنى دەپ، خۇدا نۇھقا سۆزلەپ: «بۇ بولسا مەن ئۆزۈم بىلەن يەر يۈزىدىكى بارلىق جاندارلار بىلەن تۈزگەن ئەھدەمنىڭ بىر بەلگىسى بولسۇن» دېدى.

نۇھنىڭ ئوغۇللىرى

¹⁸ نۇھنىڭ كېمىدىن چىققان ئوغۇللىرى بولسا شېم، خام ۋە ياپەت ئىدى. خام ئۆزى قانائاننىڭ ئاتىسى بولدى. ¹⁹ مەزكۇر ئۈچەيەلەن نۇھنىڭ ئوغۇللىرى بولۇپ، بۇلارنىڭ نەسلىدىن پۈتۈن يەر يۈزى ئاۋات بولدى. ²⁰ نۇھ بولسا دېھقانچىلىق قىلغىلى باشلاپ، ئۆزۈمزالىق باغ قىلىپ، ²¹ شاراب ئىچىپ مەست بولۇپ، ئۆز چېدىرىدا يالڭاچ يىتىپ قالدى. ²² يىتىپ قالسا، قانائاننىڭ ئاتىسى بولغان خام كېلىپ، ئاتىسىنىڭ ئەۋرىتىنى كۆرۈپ، تاشقىرى چىقىپ، ئىككى بۇرادىرىگە خەۋەر بەردى. ²³ ئۇ ۋاقىت شېم بىلەن ياپەت قويۇپ، بىر يېپىنچىنى ئېلىپ،

ئۆشنىلىرىگە سېلىشىپ، ئارقىلىرىچە مېڭىپ كىرىپ، ئاتىسىنىڭ ئەۋرىتىنى يېپىپ قويدى. ئۇلارنىڭ يۈزى ئارقىغا بولۇپ، ئاتىسىنىڭ ئەۋرىتىنى كۆرمىدى. ²⁴ نۇھ شارابنىڭ مەستلىكىدىن ئويغانسا، كىچىك ئوغلىنىڭ ئۇنىڭغا نېمە قىلغىنىنى بىلىپ قويۇپ، ²⁵ «قانائان مەلئۇن بولۇپ، بۇرادەرلىرىنىڭ قۇلىنىڭ قولى بولسۇن» دەپ قارغىدى. ²⁶ ئاندىن كېيىن يەنە سۆزلەپ: «شېمنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندىگە ھەمدۇسانا بولسۇن، ئەمە قانائان شېمنىڭ قولى بولسۇن. ²⁷ خۇدا ياپەتنى ئاۋۇتۇپ، ئۇ شېمنىڭ چېدىرىدا ماكان تۇتسۇن، ئەمما قانائان بولسا ئۇلارنىڭ قولى بولسۇن» دېدى. ²⁸ نۇھ بولسا توپاندىن كېيىن ئۈچ يۈز ئەللىك يىل ئۆمۈر كۆردى. ²⁹ بۇ تەرىقىدە نۇھ ئۆزى توققۇز يۈز ئەللىك يىل پۈتۈن ئۆمۈر كۆرۈپ، ۋاپات تاپتى.

شېم، ھام ۋە ياپەتنىڭ ئەۋلادلىرى

10 ¹ نۇھنىڭ ئوغۇللىرى بولغان شېم، ھام ۋە ياپەتنىڭ توپاندىن كېيىن تۆرلەنگەن نەسلىنىڭ بايانى شۇدۇر.

² ياپەتنىڭ ئوغۇللىرى بولسا گومەر، ماگوگ، ماداي، ياۋان، تۇبال، مەشەك ۋە تىراس ئىدى. ³ گومەرنىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئاشكىناز، رىفات ۋە توگارما ئىدى. ⁴ ياۋاننىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئېلىشا بىلەن تارشىش، كىتتىم بىلەن دودانم ئىدى. ⁵ تاگپىلەرنىڭ ئاراللارنىڭ خەلقى بولسا بۇلاردىن تارقىلىپ چىقىپ، ھەرقايسى ئۆز يۇرتىدا ئۆز زۇۋانى بىلەن قەبىلىلىرىگە قاراپ باشقا-باشقا قوۋم بولۇپ قالدى. ⁶ **خامنىڭ ئوغۇللىرى** بولسا كۇش بىلەن مىسىر، پۇت بىلەن قانائان ئىدى. ⁷ كۇشنىڭ ئوغۇللىرى بولسا سېبا، خاۋىلا، سابتا، رائاما ۋە سابىكا ئىدى. رائامانىڭ ئوغۇللىرى بولسا شېبا بىلەن دېدان ئىدى. ⁸ كۇشنىڭ ئۆزىدىن نىمروود تۆرلەدى. بۇ ئۆزى يەر يۈزىدە جاھانگىرلىكنى باشلاپ، ⁹ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا چوڭ شىكارچى بولغاچ، «پالان كىشى خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا نىمروودتەك چوڭ شىكارچى ئىكەن» دەيدىغان تەمسىل چىقىپ قالدى. ¹⁰ ئۇنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئىپتىداسى شىنار يۇرتىدىكى بابىل بىلەن ئېرەك، ئاككاد بىلەن كالنە دېگەن جايلاردىن باشلاپ، ¹¹ ئۇ ئۆزى بۇ يۇرتتىن ئاسسۇرغا چىقىپ، نىنەۋە، رەخوبوت-ئىر ۋە كالاھنى ياساپ، ¹² چوڭ شەھەر دېگەن نىنەۋە بىلەن كالاھنىڭ ئارىسىدا رېسەن شەھىرىنىمۇ بىنا قىلدى. ¹³ مىسىرنىڭ ئۆزىدىن لۇدى بىلەن ئانامىيلار، لېھابىي بىلەن نافتۇھىيلار، ¹⁴ پاتروسىيلارنىڭ ئۆزى بىلەن فىلىستىنىيلەرنىڭ ئاتا-بوۋىلىرى بولغان كاسلۇھىي ۋە كافتورىيلار پەيدا بولدى. ¹⁵ قانائاننىڭ ئۆزىدىن ئۇنىڭ تۇنجى ئوغلى بولغان سىدوننىڭ ئۆزى بىلەن خىت، ¹⁶ يەبۇسى، ئامورىي ۋە گىرگاشىيلار، ¹⁷ خىۋىيلار، ئارقىيلار ۋە سىنىيلار، ¹⁸ ئارۋادىي، زېمارىي ۋە خاماتىيلار پەيدا بولدى. شۇ تەرىقىدە قانائاننىڭ قەبىلىلىرى يېپىلغىلى تۇردى. ¹⁹ قانائانىيلارنىڭ يۇرتى بولسا گەرار تەرىپى سىدوندىن تارتىپ، گازاغچە چىقىپ، سودوم بىلەن گوموررا، ئادما بىلەن زېبوىم تەرىپى لاشاغچە يېتىپ باردى. ²⁰ مەزكۇرلار بولسا خامنىڭ ئوغۇللىرى بولۇپ، ئۆز قەبىلىلىرى بىلەن زۇۋانلىرىغا مۇۋاپىق قوۋم-قوۋم بولۇپ، ئۆز يۇرتلىرىدا ماكانلاشتى.

²¹ ياپەتنىڭ ئاكىسى بولۇپ، ھەممە بەنى-ئەبەرنىڭ ئاتا-بوۋىسى بولغان شېمنىڭ ئۆزىگىمۇ ئوغۇللار تۇغۇلدى. ²² شېمنىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئېلام، ئاسسۇر، ئارىخاشاد، لۇد ۋە ئاررام ئىدى. ²³ ئەمما ئاررامنىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئۇز بىلەن ھۇل، گەتەر بىلەن ماش ئىدى. ²⁴ ئارىخاشاد بولسا ئۇنىڭدىن شالاھ تۆرەلدى. شالاھتىن ئەبەر تۆرەلدى. ²⁵ لېكىن ئەبەردىن ئىككى ئوغۇل پەيدا بولۇپ، بىرىنىڭ ئېتى پەلەگ ئىدى، چۈنكى ئۇنىڭ ۋاقتتا يەر ئۆزى تەقسىم قىلىندى. ئۇنىڭ بۇرادىرى بولسا يوقتان دەپ ئاتالدى. ²⁶ يوقتاننىڭ ئۆزىدىن ئالموداد بىلەن شەلەق، خازارماۋەت بىلەن يېراھ، ²⁷ ھادورام، ئۇزال ۋە دىقلا، ²⁸ ئوبال بىلەن ئابىمائەل، شېبا بىلەن ئوفىر، خاۋنلا بىلەن يوباب تۆرەلدى. ²⁹ بۇلارنىڭ ھەممىسى يوقتاننىڭ ئوغۇللىرى ئىدى. ³⁰ ئۇلارنىڭ ئولتۇرغان جايلىرى بولسا مېشادىن تارتىپ، سېغار تەرىپى كۈن چىقىشتىكى تاغقىچە يېتىپ تۇتاشتى. ³¹ مەزكۇرلار بولسا شېمنىڭ ئوغۇللىرى بولۇپ، ئۆز قەبىلىلىرى بىلەن زۇۋانلىرىغا مۇۋاپىق قوۋم-قوۋم بولۇپ، ئۆز يۇرتلىرىدا ماكانلاشتى. ³² بۇلارنىڭ ئۆزى ئۆز خانىدان بىلەن قەبىلىلىرىگە مۇۋاپىق نۇھنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ نەسلىلىرى ئىدى. توپاندىن كېيىنكى خەلقلەر بۇلارنىڭ ئۆزىدىن چىقىپ، يەردە تارقالدى.

بابىلىنىڭ مۇنارى

11 ¹ ئۇ زاماندا پۈتۈن يەر يۈزىنىڭ تىلى بىلەن سۆزى بىر ئىدى. ² لېكىن ئۇلار شەرق تەرىپىگە سەپەر قىلىپ يۈرسە، شىنار يۇرتىدا بىر تۈزلەڭلىكنى تېپىپ، ئاندا ئولتۇرۇپ قالدى. ³ بىر-بىرىگە سۆزلەپ: «كېلىڭلار، بىز كېسەك قۇيۇپ، ئوتتا پىشۇرايلى» دېدى. شۇنداق قىلىپ، ئۇلار تاش ئورنىغا خىش، لاي ئورنىغا قارىماي ئىشلەتتى. ⁴ ئۇلار يەنە سۆزلىشىپ: «كېلىڭلار، ئەمدى ئۆزىمىزگە بىر شەھەر بىنا قىلىپ، ئۈچى ئاسمانغا تاقاشقۇدەك بىر مۇنارنى ياساپ، مۇندا ئۆز نامىمىزنى چىقىرايلى. بولمىسا، پۈتۈن يەر يۈزىگە تارقاپ كېتىپ قالارمىزىكىن» دېيىشتى. ⁵ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ئادەم بالىلىرىنىڭ بىنا قىلىپ تۇرغان شەھەر بىلەن مۇنارنى كۆرگىلى چۈشتى. ⁶ كۆرۈپ، خۇداۋەندە ئېيتتىكى: «مانا بۇلار بولسا بىر خەلق بولۇپ ھەممىسىنىڭ تىلىمۇ بىر ئەمەسمۇ؟ ھېلى ئۇلارنىڭ قىلغان ئىشى شۇدۇر. لېكىن مۇندىن كېيىن ھەرنېمىنى قىلغىلى نىيەت قىلسا، ئۇلارغا نامۇمكىن كەلمەيدى. ⁷ بۇنىڭ ئۈچۈن بىز تۆۋەنگە چۈشۈپ، ئۇلار بىر-بىرىنىڭ تىلىنى ئۇقالمىسۇن دەپ، ئۇلارنىڭ تىللىرىنى باشقا-باشقا قىلايلى» دېدى. ⁸ شۇنى دەپ، خۇداۋەندە ئۇلارنى ئۇ جايدىن پۈتۈن يەر يۈزىگە تارتىۋەتتى. بۇ تەرىقىدە ئۇلار ئۆزى شەھەرنى ياساشتىن توختاپ قالدى. ⁹ خۇداۋەندە ئاندا يەر يۈزىنىڭ تىلىنى باشقا-باشقا قىلىۋەتكەچ، ئۇ جاينىڭ ئىسمى بايىل دەپ ئاتالدى. ئاندىن كېيىن خۇداۋەندە ئۇلارنى پۈتۈن يەر يۈزىگە تارتىۋەتتى.

شېمنىڭ ئەۋلادلىرى

¹⁰ **شېمنىڭ نەسەبنامىسى** بولسا شۇدۇر. شېم ئۆزى يۈز ياشقا كىرگەندە، توپان ئۆتۈپ ئىككى يىلدىن كېيىن، ئۇنىڭدىن ئارپاخشاد تۆرەلدى. ¹¹ ئارپاخشاد تۇغۇلغاندىن كېيىن، شېم ئۆزى بەش يۈز يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل قىزلار تۆرەلدى.

¹² ئارپاخشاد ئوتتۇز بەش ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن **شالاھ** تۆرەلدى. ¹³ شالاھ تۇغۇلغاندىن كېيىن، ئارپاخشاد تۆت يۈز ئۈچ يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل قىزلار تۆرەلدى.

¹⁴ شالاھ ئوتتۇز ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن **ئەبەر** تۆرەلدى. ¹⁵ ئەبەر تۇغۇلغاندىن كېيىن، شالاھ تۆت يۈز ئۈچ يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل قىزلار تۆرەلدى.

¹⁶ ئەبەر ئوتتۇز تۆت ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن **پەلەگ** تۆرەلدى. ¹⁷ پەلەگ تۇغۇلغاندىن كېيىن، ئەبەر تۆت يۈز ئوتتۇز يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل قىزلار تۆرەلدى.

¹⁸ پەلەگ ئوتتۇز ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن **رائۇ** تۆرەلدى. ¹⁹ رائۇ تۇغۇلغاندىن كېيىن، پەلەگ ئىككى يۈز توققۇز يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل-قىزلار تۆرەلدى.

²⁰ رائۇ ئوتتۇز ئىككى ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن **سېرۇخ** تۆرەلدى. ²¹ سېرۇخ تۇغۇلغاندىن كېيىن، رائۇ ئىككى يۈز بەتتە يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل قىزلار تۆرەلدى.

²² سېرۇخ ئوتتۇز ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن **ناھور** تۆرەلدى. ²³ ناھور تۇغۇلغاندىن كېيىن، سېرۇخ ئىككى يۈز يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل قىزلار تۆرەلدى.

²⁴ ناھور يىگىرمە توققۇز ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن **تەراھ** تۆرەلدى. ²⁵ تەراھ تۇغۇلغاندىن كېيىن، ناھور بىر يۈز ئون توققۇز يىل ئۆمۈر كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن ئوغۇل قىزلار تۆرەلدى.

²⁶ تەراھ يەتمىش ياشقا كىرگەندە، ئۇنىڭدىن **ئابرام**، ناھور ۋە ھاران تۆرەلدى.

²⁷ **تەراھنىڭ نەسەبنامىسى** بولسا شۇدۇر. تەراھنىڭ ئۆزىدىن ئابرام، ناھور ۋە ھاران تۆرەلدى. ئەمما ھاراننىڭ ئۆزىدىن لوت تۆرەلدى. ²⁸ لېكىن ھاران بولسا ئۆز ۋەتىنى بولغان كالدانىيلارنىڭ زېمىنىدىكى ئۇردا ئاتىسى تەراھنىڭ ئالدىدا ئۆلدى. ²⁹ ئابرام بىلەن ناھور بولسا ئۆزلىرىگە خوتۇن ئالدى. ئابرامنىڭ خوتۇنى ساراھ دەپ ئاتىلىپ، ناھورنىڭ خوتۇنى بولسا ھاراننىڭ قىزى بولۇپ مىلكا دەپ ئاتالدى. ھاران ئۆزى مىلكا بىلەن ئىسكاھنىڭ ئاتىسى ئىدى. ³⁰ لېكىن ساراھ تۇغماس بولغاچ، ھېچ بالىسى يوق ئىدى. ³¹ ئەمما تەراھ بولسا ئوغلى ئابرامنى، يەنە بىر ئوغلى ھاراننىڭ بالىسى بولغان نەۋرىسى لوتنى ۋە ئوغلى ئابرامنىڭ خوتۇنى بولغان ئۆز كېلىنى ساراھنى ئېلىپ، قانائان يۇرتىغا بارماق ئۈچۈن، ئۇلار بىلەن كالدانىيلارنىڭ زېمىنىدىكى ئۇردىدىن چىقىپ كەتتى. ئەمما ئۇلار ھاران دېگەن جايغا بېرىپ يەتكەندە، ئاندا ئۆلتۈرۈپ قالدى. ³² تەراھنىڭ ئۆمرى ئىككى يۈز بەش ياشقا يەتكەندە، تەراھ ئۆزى ھارانددا ۋاپات تاپتى.

خۇدا ئابرامنى چاقىرىدۇ

12 ¹ئەمما خۇداۋەندە ئابرامغا ئېيتقان ئىدىكى: «سەن بولساڭ، ئۆز يۇرتۇڭ بىلەن خانىدانىڭنى تاشلاپ، ئاتاڭنىڭ ئۆيىدىن چىقىپ، مەن ساڭا كۆرسىتىدىغان يۇرتقا بارغىن. ²ئۇنداق قىلساڭ، مەن سېنى چوڭ بىر قوۋم قىلىپ، ساڭا بەرىكەت بېرىپ، ئىسمىڭنى ئۇلۇغ قىلىمەن. شۇنداقكى، سەن بەرىكەتكە سەۋەب بولىسەن. ³كىمكى سېنى مۇبارەكلەسە، مەن ئۇنىڭ ئۆزىنى مۇبارەكلەيمەن. كىمكى ساڭا لەنەت ئوقۇسا، مەن ئۇنىڭغا لەنەت قىلىمەن. سېنىڭ ۋاستىتەڭ بىلەن دۇنيادىكى ھەممە قەبىلىلەر بەخت-بەرىكەت تاپىدۇ» دېدى.

⁴ئۇ ۋاقىت ئابرام ئۆزى خۇداۋەندە ئۇنىڭغا ئېيتقاندا، قوپۇپ كەتسە، لوتۇمۇ ئۇنىڭ بىلەن بىللە راۋاب بولدى. ئابرام ئۆزى ھاراندىن چىققىنىدا يەتمىش بەش ياشتا ئىدى. ⁵ئابرام بولسا ئۆز خوتۇنى ساراھ بىلەن ئۆز بىر تۇغقىنىنىڭ ئوغلى لوتنى ئېلىپ، ئۇلارنىڭ يىغقان بارچە ماللىرىنى قوشۇپ، ھاراندا تاپقان ئادەملەرنى بىللە قېتىپ، قانائان يۇرتىغا بارماق ئۈچۈن يولغا چىقىپ، قانائان يۇرتىغا يېتىپ كەلدى. ⁶ئابرام بولسا بۇ يۇرتنى كېزىپ، شەكەم دېگەن جايدىكى مورەھنىڭ دۇب دەرىخىگە يېتىپ باردى. ئۇ ۋاقىت يۇرت ئىچىدە قانائانىيلار ئولتۇراقلىق ئىدى. ⁷ئەمما خۇداۋەندە ئابرامغا كۆرۈنۈپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە: «مەن بۇ يۇرتنى سېنىڭ ئۇرۇق-ئەۋلادىڭغا بېرىمەن» دېدى. ئۇ ۋاقىت ئۇ ئۆزى ئۆزىگە كۆرۈنگەن خۇداۋەندىگە بىر قۇربانگاھنى سالدى.

⁸ئاندىن كېيىن ئۇ بۇ يەردىن يۆتكىلىپ، بەيتەلنىڭ شەرق تەرىپىدىكى تاغ تەرەپكە باردى. بەيتەلنى غەرب تەرىپىگە ئېلىپ، ھاي دېگەن جايىنى شەرق تەرىپىگە ئېلىپ، چېدىرىنى تىكىپ، ئاندا خۇداۋەندىگە بىر قۇربانگاھنى ياساپ، خۇداۋەندىنىڭ ئىسمىنى ئاتا پۇت قىلدى. ⁹ئاندىن كېيىن ئابرام قوپۇپ، كۆچۈپ يۈرۈپ، جەنۇب تەرىپىگە ماڭدى.

ئابرامنىڭ مىسىرغا چۈشۈشى

¹⁰لېكىن يۇرتقا ئاچارچىلىق چۈشۈپ قالغاچ، ئابرام ئۆزى ئاندا ئولتۇراي دەپ، مىسىرغا چۈشۈپ ماڭدى. چۈنكى يۇرتنىڭ ئۆزىدە ئاچارچىلىق قاتتىق ئىدى. ¹¹ئەمما ئۇ ئۆزى مىسىرغا يېقىنلاشقاندا تۇرغىنىدا ئۆز خوتۇنى ساراھقا سۆزلەپ: «مانا مەن سېنىڭ چىرايلىق ئىكەنلىكىڭنى بىلىمەن. ¹²قاچانكى مىسىرلىقلار سېنى كۆرۈپ قېلىپ، بۇ ئۇنىڭ خوتۇنى ئىكەن دەپ، بىلىپ قالسا، ئۇلار مېنى ئۆلتۈرۈۋېتىپ، سېنى تىرىك ئېلىپ قالماقچى بولىدۇ. ¹³ئۇنىڭ ئۈچۈن سەن سۆزلەپ: < مەن ئۇنىڭ ھەمىشىسىدۇرمەن > دەپ ئېيتقىن. شۇنداق قىلساڭ، مەن سېنىڭ سەۋەبىڭدىن ياخشىلىق تېپىپ، سېنىڭ ۋاستىتەڭ بىلەن تىرىك قالمىمەن» دېدى.

¹⁴ئابرام مىسىرغا كىرگەندە مىسىرلىقلار خوتۇنىنىڭ تولا چىرايلىق ئىكەنلىكىنى كۆردى. ¹⁵فىرەۋننىڭ ئەمىرلىرىمۇ ئۇنى كۆرۈپ، فىرەۋنگە تەرىپ قىلسا، خوتۇن ئۆزى فىرەۋننىڭ ئۆيىگە كەلتۈرۈلدى. ¹⁶فىرەۋن بولسا ئۇنىڭ سەۋەبىدىن ئابرامغا ئىلتىپات قىلغاچ، بۇ ئۆزى قوي، بۇقا ۋە ھاڭگا ئېشەكلەرنى تېپىپ، قۇل بىلەن دېدەكلەر، مادا ئېشەك بىلەن تۈگىلەرگە ئىگە بولدى. ¹⁷ئەمما خۇداۋەندە فىرەۋن بىلەن ئۇنىڭ ئۆيىنى ئابرامنىڭ خوتۇنى ساراھنىڭ

سەۋەبىدىن چوڭ بالالارغا مۇپتىلا قىلدى. ¹⁸ ئۇ ۋاقىت فرەۋن ئابرامنى قىچقىرىپ، ئۇنىڭغا ئېيتتىكى: «ماڭا بۇ نېمە قىلغىنىڭدۇر؟ نېمىشقا ئۆز خوتۇنۇڭ ئىكەنلىكىنى ماڭا ئېيتىمىدىڭ؟» ¹⁹ نېمىشقا < ئۇ مېنىڭ ھەمىشەمدۇر > دەپ، ماڭا ئۇنى خوتۇنلۇققا ئالغىلى سەۋەب بولدۇڭ؟ مانا ئەمدى خوتۇنۇڭنى ئېلىپ كەتكىن!» دېدى. ²⁰ فرەۋن ئۆز ئادەملىرىگە ئۇنىڭ توغرىسىدا ئەم قىلغاندىن كېيىن، بۇلار ئۇنىڭ ئۆزىگە خوتۇنى بىلەن پۈتۈن بارلىقىنى قوشۇپ، يولغا سالدى.

ابرام بىلەن لوتنىڭ ئايرىلىپ كېتىشى

13 ¹ ئابرام بولسا مىسىردىن چىقىپ، خوتۇنى بىلەن پۈتۈن بارلىقىنى ئېلىپ، لوت بىلەن بىللە جەنۇب يۇرتىغا ماڭدى. ² ئابرام ئۆزى چارۋا مال بىلەن ئالتۇن-كۈمۈشكە تولا باي ئىدى. ³ ئۇ ئۆزى كۆچۈپ يۈرۈپ، جەنۇب يۇرتىدىن بەيتەلگە يېتىپ، بەيتەل بىلەن ھاينىڭ ئوتتۇرىسىدا ئۆزى ئىلگىرى چېدىر تىكىپ، ⁴ قۇربانگاھ ياسىغان جايغا كەلدى. كېلىپ، ئابرام ئۆزى ئاندا خۇداۋەندىنىڭ ئىسمىنى ئاتا پۇتۇق قىلدى. ⁵ لېكىن ئابرام بىلەن ماڭغان لوتنىڭمۇ قوي، كالا ۋە چېدىرلىرى بار ئىدى. ⁶ يۇرت ئۆزى تارلىق قىلغىچ، ئۇلار بىللە ئولتۇرمىدى، چۈنكى ماللىرىنىڭ توللىقىدىن بىللە قوشۇلۇپ تۇرالمىدى. ⁷ بۇ سەۋەبتىن ئابرامنىڭ پادىچىلىرى بىلەن لوتنىڭ پادىچىلىرىنىڭ ئارىسىدا جېدەل چىقتى. ئۇ ۋاقىت يۇرتنىڭ ئۆزىدە قانائانى بىلەن پەرىزىيلەر ئولتۇراقلىق ئىدى. ⁸ ئابرام بولسا لوتقا سۆزلەپ: «بىز بولساق، تۇغقان بولغىچ، سەن بىلەن مېنىڭ ئارامدا، مېنىڭ پادىچىلىرىم بىلەن سېنىڭ پادىچىلىرىڭنىڭ ئارىسىدا جېدەل چىقمىسۇن. ⁹ مانا، پۈتۈن يۇرت سېنىڭ ئالدىڭدا ئەمەسمۇ؟ ئەمدى سەن مەندىن ئايرىلغىن. ئەگەر سەن چېپ تەرەپكە بارساڭ، مەن ئوڭ تەرەپكە باراي. ئەگەر سەن ئوڭ تەرەپكە بارساڭ، مەن چېپ تەرەپكە باراي» دېدى.

¹⁰ ئۇ ۋاقىت لوت نەزەر سېلىپ قارىسا، مانا بارچە ئىئوردان سەھراسىنىڭ ھەممىسى سۇلۇق بولۇپ، ئۆزى خۇداۋەندە سودوم بىلەن گوموررانى خاراب قىلماستىن ئىلگىرى خۇداۋەندىنىڭ جەننىتىگە ئوخشاپ، زوئار دېگەن جايغا يەتكۈچىلىك مىسىر يۇرتىدەك ئىدى. ¹¹ شۇنى كۆرۈپ، لوت ئۆزىگە پۈتۈن ئىئوردان تۈزلەڭلىكىنى ئىلغىۋالدى. ئاندىن لوت ئۆزى شەرق تەرىپىگە كۆچۈپ بارغىچ، ئۇلار بىر-بىرىدىن ئايرىلىپ كەتتى.

¹² ئابرام ئۆزى قانائان يۇرتىدا ئولتۇرۇپ قالدى. لوت بولسا تۈزلەڭلىكتىكى شەھەرلەردە ئولتۇرۇپ، سودومغىچە چېدىرلىرىنى تىكتى. ¹³ ئەمما سودومنىڭ خەلقى خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە تولا يامان بولۇپ، گۇناھكار ئىدى. ¹⁴ لوت ئايرىلىپ كەتكەندىن كېيىن، خۇداۋەندە ئابرامغا سۆزلەپ: «سەن كۆزلىرىڭنى ئېچىپ، ئۆزۈڭ تۇرغان جايدىن تارتىپ، شىمال بىلەن جەنۇب شەرق بىلەن غەرب تەرىپىگە نەزەر سېلىپ قارىغىن. ¹⁵ چۈنكى مەن بولسام سەن ئەمدى كۆرگەن بۇ يۇرتنىڭ ھەممىسىنى سەن بىلەن نەسلىڭگە ئەبەدىگىچە بېرىپ، ¹⁶ سېنىڭ نەسلىڭنى يەردىكى تۇپراقتەك ئاۋۇتتەن. شۇنداقكى، ئەگەر بىر كىشى يەردىكى تۇپراقتى سانسايالسا، سېنىڭ نەسلىڭنىڭمۇ سانىلىشى مۇمكىن بولىدۇ. ¹⁷ سەن ئەمدى قويۇپ، بۇ يۇرتنىڭ بوي-توغرىسىنى كەزگىن، چۈنكى مەن ئۇنى ساڭا بېرىمەن» دېدى. ¹⁸ ئۇ ۋاقىت ئابرام

چېدىرلىرىنى يىغىپ كۆتۈرۈپ، خېبرىوننىڭ يېنىدىكى مامىرنىڭ دۇب دەرىخىلىكىگە بېرىپ، ئولتۇرۇپ، ئاندا خۇداۋەندىگە بىر قۇربانغاھنى ياسىدى.

ئابرامنىڭ لوتنى قۇتقۇزۇشى ۋە مەلكىسادىق بىلەن ئۇچرىشىشى

14 ¹ شىنارنىڭ پادىشاھى ئامرافەل بىلەن ئەللاسارنىڭ پادىشاھى ئارىوك ۋە ئەللامنىڭ پادىشاھى كېدورلائومەر بىلەن گويمىنىڭ پادىشاھى تىدالنىڭ كۈنلىرىدە ۋەقە بولدىكى، ² بۇلار بولسا سودومنىڭ پادىشاھى بېرا بىلەن گوموررانىڭ پادىشاھى بېرشا ۋە ئادماننىڭ پادىشاھى شىناب بىلەن زېبومىنىڭ پادىشاھى شەمبەر ۋە بېلا دەپ ئاتالغان زوئارنىڭ پادىشاھىغا قارشى قوپۇپ، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە جەڭ باشلىدى. ³ بۇلارنىڭ ھەممىسى تۈز دېڭىزى بولۇپ قالغان سىددىم ۋادىسىدا يىغىلدى. ⁴ بۇلار بولسا ئون ئىككى يىلغىچە كېدورلائومەرگە تەۋە بولۇپ تۇرۇپ، ئون ئۈچىنچى يىلى ئۇنىڭ ئۈستىگە باش تارتىپ قويغانىدى. ⁵ ئون تۆتىنچى يىلى كېدورلائومەرنىڭ ئۆزى بىلەن ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغان پادىشاھلار كېلىپ، رېفائىيلارنى ئاشتاروت-قارنايمدا ئۇرۇپ، زۇبىيلارنى ھامدا سوقۇپ، ئېمىيلارنى شاۋەھ-قىرياتايمدا تارمار قىلدى. ⁶ خورىيلارنى ھەم ئۆزىنىڭ تېغى بولغان سېئىردا چۆلنىڭ يېنىدىكى ئەل-پارانغىچە سۈرۈپ بېرىپ، مەغلۇپ قىلدى. ⁷ ئاندىن كېيىن ئۇلار يېنىپ، ئېن-مىشپات دەپ ئاتالغان قادېشقا كېلىپ، ئامالەككىلەرنىڭ ھەممە يۇرتىنى بېسىپ، خازازون-تاماردا ئولتۇراقلىق ئامورىيلارنى تارمار قىلدى.

⁸ ئۇ ۋاقىت سودومنىڭ پادىشاھى بىلەن گوموررانىڭ پادىشاھى ۋە ئادماننىڭ پادىشاھى بىلەن زېبومىنىڭ پادىشاھى ۋە بېلا دەپ ئاتالغان زوئارنىڭ پادىشاھى چىقىپ كېلىپ، سىددىم ۋادىسىدا ئۇلارغا قارشى جەڭ قىلغىلى سەپ تىزىپ، ⁹ ئەللامنىڭ پادىشاھى كېدورلائومەر بىلەن گويمىنىڭ پادىشاھى تىدال، شىنارنىڭ پادىشاھى ئامرافەل بىلەن ئەللاسارنىڭ پادىشاھى ئارىوك دېگەنلەرگە قارشى تىزىلدى. شۇنداقكى، تۆت پادىشاھ بىر تەرەپ بولۇپ، بەش پادىشاھ يەنە بىر تەرەپ ئىدى. ¹⁰ لېكىن سىددىم ۋادىسىدا تولا قارىماينىڭ ئورلىرى بار ئىدى. بۇ سەۋەبتىن سودوم بىلەن گوموررانىڭ پادىشاھلىرى قېچىپ كېتىپ بارغىنىدا ئاندا چۈشۈپ كەتتى. ئەمما قالغانلار بولسا تاغقا قېچىپ كەتتى. ¹¹ غالىب كەلگەنلەرنىڭ ئۆزى سودوم بىلەن گوموررانىڭ ھەممە مېلى بىلەن بارچە ئوزۇق-تالانلىرىنى ئېلىپ كېتىپ، ¹² ئابرامنىڭ بىرتۇغىنىنىڭ ئوغلى بولۇپ، سودومدا ئولتۇرۇپ قالغان لوتنىمۇ ماللىرى بىلەن قوشۇپ ئېلىپ كەتتى.

¹³ لېكىن قۇتۇلۇپ قالغان بىر كىشى بېرىپ، بۇنى ئەشكول بىلەن ئانەرنىڭ بۇرادىرى بولغان ئامورىي مامىرنىڭ دۇب دەرىخىلىكىدە ئولتۇرۇپ قېلىپ، ئىبرانىي بولغان ئابرامغا خەۋەر بەردى. بۇ كىشىلەر بولسا ئابرام بىلەن ئەھدە باغلاشقانىدى. ¹⁴ ئەمما ئابرام ئۆزى تۇغىنىنىڭ ئەسىر بولۇپ كەتكىنىنى ئاڭلىغاندا، ئۆز ئۆيىدە تۇغۇلغان ھەممىدىن ئىشەنچلىك قۇللىرىدىن ئۈچ يۈز ئون سەككىز ئادەمنى ئېلىپ چىقىپ، دۈشمەنلەرنى دانغىچە قوغلاپ باردى. ¹⁵ بېرىپ،

كېچىسى ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن ئادەملىرى توپ-توپ بۆلۈپ، ئۇلارغا ھۇجۇم قىلىپ يېڭىپ، ئۇلارنى دەمەشقىنىڭ شىمال تەرىپىدىكى ھوبا دېگەن جايغىچە سۈرۈپ بېرىپ،¹⁶ ھەممە مالىنى تارتىۋېلىپ، ئۆز تۇغقىنى لوتنىمۇ قۇتقۇزۇپ، ئۇنىڭ مېلى بىلەن خوتۇنلارنى ۋە ئادەملىرىنى ياندۇرۇپ كەلدى.

¹⁷ ئۇ ئۆزى كېدورلائومەر ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغان پادىشاھلارنى مەغلۇپ قىلىپ يېنىپ كېلىۋاتقىنىدا سودومنىڭ پادىشاھى ئۆزى شاۋەھ ۋادىسى دەپ ئاتالغان پادىشاھ ۋادىسىغىچە ئۇنىڭ ئالدىغا چىقتى. ¹⁸ سالىمنىڭ پادىشاھى مەلكىسادىق بولسا نان بىلەن شاراب چىقاردى. بۇ ئۆزى خۇداتائالانىڭ كاھىنى بولغاچ، ¹⁹ ئۇنىڭ ھەققىدە دۇئاىخەير قىلىپ: «ئابرام بولسا ئاسمان بىلەن يەرنى ياراتقان ئاللاتائالانىڭ تەرىپىدىن مۇبارەكلەنسۇن!»²⁰ دۈشمەنلىرىڭنى قولۇڭغا بەرگەن ئاللاتائالاغا ھەمدۇسانا بولسۇن» دەپ ئېيتتى. ئۇ ۋاقىت ئابرام ئۆزى ئۇنىڭغا ھەممە نەرسىنىڭ ئوندىن بىر ئۆلۈشىنى بەردى.

²¹ ئەمما سودومنىڭ پادىشاھى ئابرامغا سۆزلەپ: «خەلقىنى ماڭا بەرگىن، ئەمما مالىنى ئۆزۈڭ ئالغىن» دېدى. ²² لېكىن ئابرام سودومنىڭ پادىشاھىغا جاۋاب بېرىپ: «مەن بولسام، ئاسمان بىلەن يەرنى ياراتقان خۇداۋەندە ئاللاتائالاغا قول كۆتۈرۈپ قەسەم قىلمەنكى،²³ مەن بولسام سەندىن بىر يىپ يا چورۇقنىڭ بىر بوغۇقچىنى ۋە يا باشقا نەرسەڭنى ئالمايمەن. بولمىسا، سەن ئۆزۈڭ: < مەن ئابرامنى باي قىلىپ قويدۇم > دەپ ئېيتىسەنمىكىن. ²⁴ بۇنىڭ ئۈچۈن يىگىتلەرنىڭ يېڭىنى بىلەن ماڭا ھەمراھ بولغان ئانەر بىلەن ئەشكۈل ۋە مامرەنىڭ ھەسسىسىدىن باشقا بىر نېمىنى ئالمايمەن. ئۇلار بولسا ئۆز تېگىشلىكىنى ئالسۇن» دېدى.

خۇدانىڭ ئابرام بىلەن ئەھدە تۈزۈشى

15 ¹ بۇ ۋەقەلەردىن كېيىن روھىي كۆرۈنۈشتە خۇداۋەندىنىڭ سۆزى ئابرامغا كېلىپ: «ئەي ئابرام قورقمىغىن، مەن ئۆزۈم سېپىرىڭ بولىمەن. ئىنئامىڭ بولسا ناھايىتى چوڭ بولىدۇ» دېدى. ² ئابرام سۆز قىلىپ: «ئەي رەب خۇداۋەندە، ماڭا نېمە بېرىسەن؟ مانا مەن بولسام بالىسىز بولۇپ قېلىپ، دەمەشقىلىق ئېلىيەزەر ئۆزى ئۆيۈمگە ئىگە بولىدۇ» دېدى. ³ ئابرام يەنە سۆز قىلىپ: «سەن ماڭا ئەۋلاد بەرمىدىڭ. مانا، ئۆيۈمدىكىلەرنىڭ بىرى ماڭا ۋارىس بولىدۇ» دېدى. ⁴ ئۇ ھامان خۇداۋەندىنىڭ سۆزى ئۇنىڭغا كېلىپ: «بۇ كىشى بولسا ساڭا ۋارىس بولماي، بەلكى ئۆز پۇشتۇڭدىن كېلىدىغاننىڭ ئۆزى ساڭا ۋارىس بولىدۇ» دېدى. ⁵ شۇنى دەپ، ئۇ ئۇنى تاشقىرى ئېلىپ چىقىپ: «ئەمدى ئاسمانغا قاراپ، يۇلتۇزلارنى سانىيالىساڭ، ئۇلارنى سانغىن» دېدى. ئاندىن كېيىن ئۇنىڭغا: «سېنىڭ نەسلىڭمۇ شۇنداق بولىدۇ» دەپ ئېيتتى. ⁶ ئابرام بولسا خۇداۋەندىگە ئىشەندى. خۇداۋەندە بۇنى ئۇنىڭ ھەققىدە ئادالەت ساناپ، ⁷ ئۇنىڭغا: «بۇ يۇرتنى مىراسىڭ بولماق ئۈچۈن ساڭا بېرەي دەپ، سېنى كالدانىيلارنىڭ زېمىنىدىكى ئۇردىن چىقىرىپ كەلگەن خۇداۋەندە ئۆزۈمدۈرمەن» دېدى. ⁸ شۇنى دېسە، ئابرام سۆزلەپ: «ئەي رەب خۇداۋەندە، مەن ئۇنى ئالمىقىمنى نېمىدىن بىلىمەن؟» دېدى. ⁹ ئۇ ئۇنىڭغا:

«مەن ئۈچۈن ئۈچ ياشلىق بىر غۇنچىن، ئۈچ ياشلىق بىر ئۆچكە، ئۈچ ياشلىق بىر قوچقار، بىر پاختەك ۋە بىر باچكىنى ئېلىپ كەلگىن» دېدى. ¹⁰ ئۇ ئۆزى بۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئېلىپ، ئوتتۇرىدىن ئىككى پارچە قىلىپ، ھەر بىر پارچىنى يەنە بىر پارچىسىنىڭ ئوتتۇرىدا قويۇپ قويدى، ئەمما ئۇچارقاناتلارنى پارچىلىمىدى. ¹¹ قۇشلار كېلىپ، بۇ جەسەتلەرگە چۈشكىلى باشلىسا، ئابرام ئۇلارنى ئۈرۈكۈتۈۋەتكىلى تۇردى. ¹² لېكىن كۈن پاتقان ۋاقىتتا ئابرامغا ئېغىر بىر ئۇيقۇ كەلدى ۋە مانا، ئۇنىڭ ئۆزىگە قورقۇنچلۇق چوڭ قاراڭغۇلۇق چۈشتى. ¹³ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ئابرامغا سۆزلەپ: «شەكسىز بىلگەيسەنكى، سېنىڭ نەسلىڭ ئۆزى ئۆزىنىڭكى بولمىغان يۇرتتا مۇساپىر بولۇپ، ئۇنىڭ خەلقىگە قۇل بولۇپ قېلىپ، بۇ خەلق ئۆزى ئۇلارغا تۆت يۈز يىلغىچە زۇلۇم سالىدۇ. ¹⁴ لېكىن مەن ئۇلار خىزمەت قىلىدىغان تائىپىگە ھەم ھۆكۈم قىلىمەن. ئاندىن كېيىن ئۇلار تولا مال ئالغىچ چىقىدۇ. ¹⁵ ئەمما سەن بولساڭ، ئامانلىق بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىڭغا قوشۇلۇپ، قېرىلىقىڭنىڭ كامالىدا دەپنە قىلىنسەن. ¹⁶ لېكىن نەسلىڭ تۆت ئەۋلاد ئۆتۈپ، بۇ يەرگە يېنىپ كېلىدۇ. چۈنكى ئامورىيلارنىڭ گۇناھىنىڭ ئۆلچىمى تېخى تولىمىغان» دېدى. ¹⁷ كۈن پېتىپ تامامەن قاراڭغۇ بولغاندا، تۇتۇن چىقىپ تۇرغان تونۇر كۆرۈنۈپ، يالقۇنلۇق ئوت بۇ پارچىلارنىڭ ئارىسىدىن ئۆتۈپ كەتتى. ¹⁸ ئۇ كۈننىڭ ئۆزىدە خۇداۋەندە ئابرام بىلەن ئەدە قىلىپ ئېيتتىكى: «مەن سېنىڭ نەسلىڭگە بۇ يۇرتنى، مىسىرنىڭ دەرياسىدىن تارتىپ فىرات دېگەن چوڭ دەرياغىچە بېرىپ، ¹⁹ قېنىي، قېنىزى ۋە قادمونىيلارنىڭكىنى، ²⁰ خىتتىي، پەرىزىي ۋە رېفائىيلارنىڭكىنى، ²¹ ئامورىي بىلەن قاناانىيلارنىڭكىنى، گىرگاشى بىلەن يەبۇسىيلارنىڭكىنى يۇرتىنى ئاتا قىلىمەن».

ھاگار بىلەن ئىسمائىل

16 ¹ ئەمما ئابرامنىڭ خوتۇنى ساراھ ئۇنىڭغا ھېچ بالا تۇغمىدى. لېكىن ساراھنىڭ ھاگار دېگەن مىسىرلىق بىر دېدىكى بار ئىدى. ² ئۇ ئۆزى ئابرامغا سۆزلەپ: «مانا، خۇداۋەندە مېنى تۇغماس قىلىپ قويغان. ئەمدى سەن مېنىڭ دېدىكىمنىڭ قېشىغا كىرگىن. بۇنىڭ بىلەن ئەۋلادىم بولسا كېرەك» دېدى. ئابرام بولسا ساراھنىڭ سۆزىگە ئۇنىدى. ³ ئابرام ئۆزى قاناان يۇرتىدا ئون يىل ئولتۇرغاندىن كېيىن ئابرامنىڭ خوتۇنى ساراھ مىسىرلىق دېدىكى ھاگارنى ئېلىپ، ئۇنى ئۆز ئېرى ئابرامغا خوتۇنلۇققا بەردى. ⁴ بەرگەندە، ئۇ ئۆزى ھاگارنىڭ قېشىغا كىرىپ، ئۇ ئۆزى ھامىلىدار بولدى. ئەمما ئۇ ئۆزىنىڭ ھامىلىدار بولغىنىنى كۆرگەندە، ئۆز خانىمىنى خار كۆردى. ⁵ ئۇ ۋاقىتتا ساراھ ئابرامغا سۆزلەپ: «ماڭا بولغان زۇلۇم سېنىڭ گەدىنىڭگە بولىدۇ. مەن بولسام، ئۆز دېدىكىمنى قۇچىقىڭغا سېلىپ بەردىم. ئەمدى ئۇ ئۆزىنىڭ ھامىلىدار بولغىنىنى كۆرگەندە، مەن ئۇنىڭ نەزىرىدە خار كۆرۈندۈم. خۇداۋەندە ئۆزى سەن بىلەن مېنىڭ ئارامدا خۆكۈم قىلسۇن» دېدى. ⁶ ئەمما ئابرام ئۆزى ساراھقا: «مانا دېدىكىڭ بولسا ئۆز قولۇڭدىدۇر. نېمىنى خالىساڭ، ئۇنىڭغا قىلغىن» دېدى. بۇنى ئاڭلاپ، ساراھ ئۇنىڭغا قاتتىقلىق قىلغىلى تۇرسا، ئۇ ئۇنىڭ قېشىدىن قېچىپ كەتتى.

⁷ ئەمما خۇداۋەندىنىڭ پەرىشتىسى ئۇنىڭغا چۆلدىكى قۇدۇقنىڭ يېنىدا ئۇچراپ، شۇ يولنىڭ ئۈستىدىكى بۇلانىڭ ئۆزىدە يولۇقۇپ، ⁸ «ئەي ساراھنىڭ دېدىكى بولغان ھاگار، نە يەردىن كەلدىڭ، نە يەرگە بارىسەن؟» دەپ سورىسا، ئۇ جاۋاب بېرىپ: «مەن بولسام، ئۆز خانىمىم ساراھنىڭ قېشىدىن قېچىپ كەلدىم» دېدى. ⁹ خۇداۋەندىنىڭ پەرىشتىسى ئۇنىڭغا: «خانمىڭنىڭ قېشىغا يېنىپ بېرىپ، قولىنىڭ ئاستىدا بويۇن سۇنغىن» دېدى. ¹⁰ خۇداۋەندىنىڭ پەرىشتىسى ئۇنىڭغا يەنە سۆزلەپ: «سېنىڭ نەسلىڭنى شۇنداق ئاۋۋەتمەنكى، تولىقىدىن ئۇنى سانغىلى بولمايدۇ» دېدى. ¹¹ ئاندىن خۇداۋەندىنىڭ پەرىشتىسى ئۇنىڭغا: «مانا، سەن ھامىلىدار بولدۇڭ، ئەمدى بىر ئوغۇل تۇغۇپ، ئۇنىڭغا ئىسمائىل دەپ ئات قويسەن. چۈنكى خۇداۋەندە سېنىڭ جاپايىڭنى ئاڭلىدى. ¹² بۇ ئوغۇل ئۆزى ياۋا ئېشەكتەك بولۇپ، ئۇنىڭ قولى ھەر كىشىگە قارشى ئۈزىتىلسۇمۇ، ھەر كىشىنىڭ قولىمۇ ئۇنىڭغا قارشى بولىدۇ. ئۆزى ھەممە بۇرادەرلىرىنىڭ ئۆلتۈرىدۇ» دېدى. ¹³ ھاگار بولسا ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن سۆزلەشكەن خۇداۋەندىگە ئات قويۇپ: «سەن مېنى كۆرگۈچى خۇدادۇرسەن» دەپ ئاتا، «مەن مۇندامۇ مېنى كۆرگۈچىنىڭ ئۆتۈپ كەتكىنىنى كۆردۈم» دېدى. ¹⁴ بۇ سەۋەبتىن ئۇ قۇدۇقنىڭ ئۆزىگە بەرلاھايرو دەپ ئات قويۇلدى. بۇ ئۆزى قادىش بىلەن بەرەندىڭ ئۆتۈرىسىدا ئىدى. ¹⁵ ھاگار بولسا ئابرامغا بىر ئوغۇل تۇغۇپ بەردى. ئابرام ئۆزى ھاگار ئۇنىڭغا تۇغۇپ بەرگەن ئوغلىغا ئىسمائىل دەپ ئات قويدى. ¹⁶ ھاگار ئابرامغا ئىسمائىلنى تۇغۇپ بەرگەندە، ئابرام ئۆزى سەكسەن ئالتە ياشتا ئىدى.

ئەھدە بەلگىسى - خەتنە

17 ¹ ئابرام توقسان توققۇز ياشقا كىرگەندە، خۇداۋەندە ئابرامنىڭ ئۆزىگە كۆرۈنۈپ ئېيتتىكى: «مەن ئۆزۈم قانداق خۇدادۇرمەن. سەن مېنىڭ ئالدىمدا يۈرۈپ كامىل بولغىن. ² مەن بولسام، ئۆزۈم بىلەن سېنىڭ ئاراڭدا ئەھدەمنى باغلاپ، سېنى ناھايىتى غولدىتىمەن» دېدى. ³ ئۇ ۋاقىت ئابرام يۈز تۆۋەن يىقىلدى. خۇدا ئۇنىڭغا يەنە سۆز قىلىپ ئېيتتىكى: ⁴ «مانا، مېنىڭ سەن بىلەن قىلىدىغان ئەھدەم شۇدۇركى، سەن بولساڭ، تولا قوۋملارغا ئاتا بولسەن. ⁵ ئۇنىڭ ئۈچۈن سەن مۇندىن كېيىن ئابرام دەپ ئاتالماي، بەلكى ئىسمىڭ ئىبراھىم بولىدۇ. چۈنكى مەن سېنى تولا قوۋملارغا ئاتا قىلىپ تىكلەدىم. ⁶ مەن سېنى ناھايىتى غولدىتىمەن. شۇنداقكى، سەندىن تولا قوۋملار پەيدا بولۇپ، پۈشتۈڭدىن پادىشاھلار چىقىدۇ. ⁷ مەن بولسام، سېنىڭ ئۆزۈڭ بىلەن سەندىن كېيىن كېلىدىغان نەسلىڭنىڭ تەڭرىسى بولاي دەپ، ئۆزۈم بىلەن سېنىڭ ۋە سەندىن كېيىن كېلىدىغان نەسلىڭنىڭ ئارىسىدا بىر ئەبەدىي ئەھدە بولماق ئۈچۈن، ئۆز ئەھدەمنى باغلايمەن. ⁸ سەن بىلەن سەندىن كېيىن كېلىدىغان نەسلىڭگە ئۆزۈڭ مۇساپىر بولۇپ تۇرغان يۇرتنى ئاتا قىلىپ، ھەممە قانائان يۇرتىنىڭ ئۆزىنى ئەبەدىي مۈلۈك قىلىپ بېرىپ، ئۇلارنىڭ تەڭرىسى بولسەن» دېدى. ⁹ ئاندىن كېيىن خۇدا ئىبراھىمغا يەنە سۆز قىلىپ ئېيتتىكى: «سەن بولساڭ، مېنىڭ ئەھدەمنى ساقلىغىن، سەندىن كېيىن كېلىدىغان نەسلىڭمۇ پۈشتىن

پۇشتقا بۇنى ساقلىسۇن. ¹⁰ مەن بىلەن سىلەرنىڭ ۋە سەندىن كېيىن كېلىدىغان نەسلىڭنىڭ ئارىسىدا ساقلىنىدىغان ئەھدەم شۇكى، ئاراڭلاردىكى ھەر ئەرەك خەتنە قىلىنسۇن. ¹¹ شۇنداقكى، خەتنىلىك ئەتىلىرىڭلارنى كەسكەيسىلەر. بۇ ئۆزى مەن بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى ئەھدىنىڭ بەلگىسى بولسۇن. ¹² نەسلىدىن نەسلىگە ئاراڭلاردا ھەرقايسى سەككىز كۈنلۈك ئوغۇل بولسا ھەربىر ئەرەكنىڭ ئۆزى خاھى ئۆيدە تۇغۇلغان بولسۇن، خاھى ئەۋلادىڭدىن بولماي، ياتلاردىن پۇلغا ئېلىنغان بالا بولسۇن، خەتنە قىلىنسۇن. ¹³ ئۆيۈڭدە تۇغۇلغان بىلەن پۇلغا ئېلىنغاننىڭ ئىككىلىمى زۆرۈر خەتنە قىلىنسۇن. بۇ تەرىقىدە مېنىڭ ئەھدەم بەدىنىڭلاردا ئەبەدىي بىر ئەھدە بولسۇن. ¹⁴ لېكىن خەتنىلىك ئېتى بولۇپ خەتنە قىلىنمىغان خەتنىسىز ھەربىر ئەرەك بولسا مېنىڭ ئەھدەمنى سۇندۇرغۇچ، ئۆز قوۋمىدىن كېسىلسۇن» دېدى.

سەھاقنىڭ تۇغۇلۇشى توغرىسىدىكى ۋەدە

¹⁵ خۇدا ئىبراھىمغا يەنە سۆز قىلىپ ئېيتتىكى: «خوتۇنۇڭ ساراھ بولسا ئۇنى ساراھ دەپ ئاتىماي، بەلكى ئىسمىنى ساراھ دەپ ئاتىغىن. ¹⁶ مەن ئۇنىڭغا بەرىكەت بېرىپ، ئۇنىڭدىنمۇ ساڭا بىر ئوغۇل بېرىمەن. دەرۋەقە مەن ئۇنىڭغا بەرىكەت بېرىمەن. شۇنداقكى، ئۇ ئۆزى قوۋملارنىڭ ئانىسى بولۇپ، خەلقلىرىنىڭ پادىشاھلىرى ئۇنىڭدىن چىقىدۇ» دېدى. ¹⁷ ئۇ ۋاقىت ئىبراھىم يۈز تۆۋەن يېقىلىپ كۈلۈپ: «راستتىنلا يۈز ياشقا كىرگەن ئادەمنىڭ بالىسى بولۇپ، توقسان ياشقا كىرگەن ساراھ بالا تۇغۇدۇمۇ؟» دەپ ئۆز كۆڭلىدە ئېيتتى. ¹⁸ ئىبراھىم خۇداغا: «كاشكى ئىسمائىل سېنىڭ ئالدىڭدا ياشىسا ئىدى» دەپ ئېيتتى. ¹⁹ ئۇ ۋاقىت خۇدا سۆز قىلىپ: «شەكسىز خوتۇنۇڭ ساراھ ساڭا بىر ئوغۇل تۇغۇپ بېرىدۇ. سەن ئۇنىڭغا ئىسھاق دەپ ئات قويغىن. مەن بولسام، ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن ئۇنىڭدىن كېيىن كېلىدىغان نەسلىگە ئەھدەمنى باغلايمەن. بۇ ئەبەدىي بىر ئەھدە بولىدۇ. ²⁰ ئەمما ئىسمائىل توغرىسىدىمۇ دۇئا ئېيتىشى ئاڭلىدىم. مانا مەن ئۇنى بەرىكەتلەپ، ئۇرۇقلۇق قىلىپ ناھايىتى ئاۋۋىتىمەن. ئۇنىڭ پۇشتىدىن ئون ئىككى ئەمىر تۇرالايدۇ. مەن ئۇنى چوڭ بىر قوۋم قىلىمەن. ²¹ ئەمما ئەھدەمنىڭ ئۆزىنى ساراھ كېلىدىغان يىل بۇ ۋاقىتتا ساڭا تۇغۇپ بېرىدىغان ئىسھاق بىلەن باغلايمەن» دېدى. ²² خۇدا ئىبراھىمغا سۆز قىلىپ بولۇپ، ئۇنىڭ يېنىدىن يۇقىرى چىقىپ كەتتى.

²³ ئاندىن كېيىن ئىبراھىم ئۆز ئوغلى ئىسمائىل بىلەن ئۆيدە تۇغۇلغاننىڭ ھەممىسىنى ۋە پۇلغا ئالغانلارنىڭ ھەممىسىنى ئېلىپ ئۆز ئۆيىدىكى ھېچ ئەر كىشىنى قويماي، خۇدا ئۇنىڭ ئۆزىگە بۇيرۇغاندەك ئۇ كۈنى ئۇلارنىڭ خەتنىلىكىنى كېسىپ خەتنە قىلدى. ²⁴ ئىبراھىم بولسا ئۇنىڭ خەتنىلىكى كېسىلىپ خەتنە قىلىنغىنىدا، توقسان توققۇز ياشقا كىرگەندى. ²⁵ ئۇنىڭ ئوغلى ئىسمائىلنىڭ خەتنىلىك ئېتى خەتنە قىلىنغىنىدا، بۇ ئۆزى ئون ئۈچ ياشتا ئىدى. ²⁶ ئىبراھىم بىلەن ئۇنىڭ ئوغلى ئىسمائىل بولسا شۇ بىر كۈننىڭ ئۆزىدە خەتنە قىلىندى. ²⁷ شۇنداق ھەم ئۇنىڭ ئۆيىدىكى ھەممە ئەر كىشى بىلەن ئۆيدە تۇغۇلغان ۋە ياتتىن پۇلغا ئېلىنغانلار بولسا ھەممىسى ئۇنىڭ بىلەن بىللە خەتنە قىلىندى.

خۇدا ئىسھاق توغرىسىدىكى ۋەدە تەكرارلايدۇ

18 ¹ ئىبراھىم ئۆزى كۈنىنىڭ ئىسسىق ۋاقتىدا ئۆز چېدىرىنىڭ ئىشىكىدە ئولتۇرسا، مامرە دۇب دەرەخلىكىدە خۇداۋەندە ئۇنىڭغا كۆرۈندى. ² ئۇ ئۆز كۆزلىرىنى ئېچىپ قارىسا، مانا ئالدىدا ئۈچ كىشى تۇرۇپتۇ. ئۇلارنى كۆرگەندە، چېدىرىنىڭ ئىشىكىدىن قوپۇپ، ئۇلارنىڭ ئالدىغا يۈگۈرۈپ، يەرگە تەگگۈدەك تەزىم قىلىپ: ³ «ئەي خوجام، ئەگەر مەن نەزىرىڭدە ئىلتىپات تاپقان بولسام، ئىلتىماس قىلمەنكى، قۇلۇڭنىڭ قېشىدىن ئۆتۈپ كەتمىگىن. ⁴ ئازغىنا سۇ كەلتۈرۈلسۇن. سىلەر پۇتلىرىڭلارنى يۇيۇپ، دەرەخنىڭ تېگىدە راھەت ئېلىڭلار. ⁵ سىلەر بولساڭلار، ئۆز قۇلۇڭلارنىڭ يېنىدىن ئۆتكەچ، مەن ئۆزۈم ئاز-ماز نان ئېلىپ كېلەي. سىلەر كۆڭۈللىرىڭلارنى ئازام تاپتۇرۇپ، ئاندىن كېيىن ئۆتۈپ كەتكەيسىلەر» دېدى. ئۇلار جاۋاب بېرىپ: «ئېيتقىنىڭدەك قىلغىن» دېسە،

⁶ ئىبراھىم چېدىرىغا سارەنىڭ قېشىغا يۈگۈرۈپ بېرىپ، ئۇنىڭغا: «ئۈچ كۈرە تاسقىغان ئۇن ئېلىپ، ئىتتىك يۇغۇرۇپ، توقاچ ئەتكىن» دېدى. ⁷ شۇنى دەپ، ئىبراھىم پادىغا يۈگۈرۈپ بېرىپ، بىر ئويدان سېمىز موزايىنى ئېلىپ، قۇلغا بەرسە، بۇ ئۆزى ئۇنى ئىلدام تەييار قىلدى. ⁸ ئاندىن ئىبراھىم سېرىقماي بىلەن سۈتنى تەييار قىلىپ، موزايىنىڭ ئېتى بىلەن بىللە ئېلىپ كېلىپ، ئۇلارنىڭ ئالدىدا قويۇپ، ئۆزى دەرەخنىڭ تېگىدە ئۇلارنىڭ ئالدىدا ئۆرە تۇرسا، ئۇلار يېڭىلى تۇردى. ⁹ ئۇلار ئۇنىڭدىن: «خوتۇنۇڭ سارە قەيەردىدۇر؟» دەپ سورىسا، ئۇ جاۋاب بېرىپ: «مانا، چېدىردىدۇر» دېدى. ¹⁰ ئۇ زات سۆزلەپ: «شەكسىز كېلىدىغان يىل بۇ ۋاقىتتا مەن قېشىڭغا يېنىپ كېلىمەن. مانا ئۇ ۋاقىت خوتۇنۇڭ سارەنىڭ بىر ئوغلى بولىدۇ» دېدى. ئەمما سارە بۇنى ئۇنىڭ كەينىدىكى چېدىرىنىڭ ئىشىكىدە تۇرۇپ، ئاڭلاپ قالدى. ¹¹ ئىبراھىم بىلەن سارە بولسا ئىككىلىسى ياشىنىپ قېرىپ كەتكەچ، سارەنىڭ ئۆزىدىن خوتۇن كىشىنىڭ ئادەت كۆرۈشى توختاپ قالغانىدى. ¹² ئۇنىڭ ئۈچۈن سارە ئۆز ئىچىدە كۈلۈپ: «راستتىنلا مەن مۇنداق قېرىپ كەتكەندىن كېيىن، لەززەت تاپمەنمۇ؟ خوجايىنىم بولسا ئۇ ھەم قېرىپ كەتتى ئەمەسمۇ؟» دەپ خىيال قىلدى. ¹³ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ئىبراھىمغا سۆزلەپ: «سارە بولسا: < مەن قېرىپ قالغاندا راستتىنلا بالا تۇغمەنمۇ؟ > دەپ نېمىشقا كۈلدى؟ ¹⁴ راستتىنلا خۇداۋەندىگە بىر ئىش تەس كېلەمدۇ؟ كېلىدىغان يىل بۇ ۋاقىت بىلەن يېنىپ كېلىمەن. ئۇ ۋاقىت سارەنىڭ بىر ئوغلى بولىدۇ» دېدى. ¹⁵ ئەمما سارە ئۆزى قورقۇپ كەتكەچ: «كۈلىمدىم» دەپ ئىنكار قىلدى. لېكىن ئۇ ئۆزى: «شەكسىز كۈلدۈڭ» دېدى.

ئىبراھىم خۇداغا سودوم ئۈچۈن يالۋۇرىدۇ

¹⁶ ئاندىن كېيىن بۇ كىشىلەر ئۇ جايدىن قوپۇپ، سودومغا يۈزلەندى. ئىبراھىم ئۇلارنى ئۇزاتقىلى ئۇلار بىلەن بىللە ماڭدى. ¹⁷ خۇداۋەندە ئېيتتىكى: «راستتىنلا قىلىدىغان ئىشىمنى ئىبراھىمدىن پىنھان تۇتايىمۇ؟ ¹⁸ ئىبراھىمدىن چوڭ قۇۋۋەتلىك بىر قوۋم چىقىپ، يەر يۈزىدىكى بارچە نەسىللەر ئۇنىڭ ۋاستىسى بىلەن مۇبارەكلىك تاپىدۇ ئەمەسمۇ؟ ¹⁹ چۈنكى مەن، ئۇنى، ئۆز ئوغۇللىرى بىلەن ئەۋلادلىرىگە خۇداۋەندىنىڭ يولىنى تۇتۇپ، ئادالەت بىلەن

راستلىقنى ئەمەلگە كەلتۈرۈشنى ئۈگەتسۇن دەپ، ئىلغىدىم. بۇنىڭ بىلەن مەن خۇداۋەندە ئىبراھىمغا قىلغان ۋەدەمنى بەجا كەلتۈرمەن» دېدى. ²⁰ ئاندىن كېيىن خۇداۋەندە سۆز قىلىپ: «سودوم بىلەن گوموررانىڭ پەريادى تولا بولۇپ، گۇناھلىرى ئېغىرلاشقىنى ئۈچۈن، ²¹ مەن ئەمدى چۈشۈپ، قىلغان ئىشلىرى ماڭا يەتكەن پەريادىغا مۇۋاپىقمۇ ياكى يوقمۇ دەپ، كۆرۈپ بىلەي» دېدى. ²² ئۇ ھامان بۇ كىشىلەر ئۇ يەردىن قوزغىلىپ، سودومغا قاراپ ماڭغىلى تۇردى. ئەمما ئىبراھىم بولسا خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا تۇرۇۋالدى. ²³ ئۇ ۋاقىت ئىبراھىم ئۆزى يېقىنراق بېرىپ، ئېيتتىكى: «راستتىنلا سەن ئادىلنى يامان بىلەن قوشۇپ ھالاك قىلسەنمۇ؟ ²⁴ شەھەردە ئەللىك ئادىل كىشى بار بولسا، راستتىنلا ئۇ جاينى ئانداكى ئەللىك كىشىنىڭ خاتىرىسىدىن ساقلىماي، ئۇنى خاراب قىلسەنمۇ؟ ²⁵ ياق ھەرگىز! ئادىلنى يامان كىشىگە قوشۇپ ھالاك قىلىپ، ئادىلنى يامان كىشى بىلەن تەڭ كۆرۈش ساڭا ياراشمايدۇ. ياق ھەرگىز. پۈتۈن جاھاننىڭ ھاكىمى بولغان زاتنىڭ ئۆزى ئادالەت قىلمىسا بولامدۇ؟» دېدى. ²⁶ خۇداۋەندە جاۋاب بېرىپ: «ئەگەر مەن سودوم شەھىرىدە ئەللىك ئادىلنى تاپسام، ئۇلارنىڭ خاتىرىسى ئۈچۈن پۈتۈن جاينى ساقلاپ قالمايمەن» دېدى. ²⁷ ئۇ ۋاقىت ئىبراھىم جاۋاب بېرىپ: «مانا مەن تۇپراق بىلەن كۈلدەك بولسام، خۇداۋەندە بىلەن سۆزلەشكىلى جۈرئەت قىلدىم. ²⁸ مۇبادا ئەللىك ئادىلدىن بەش كىشى كەم بولسا، راستتىنلا سەن بۇ بەش كىشىنىڭ كەم بولغىنى ئۈچۈن پۈتۈن شەھەرنى يوقىتىسەنمۇ؟» دېدى. ئۇ سۆزلەپ: «ئەگەر مەن ئاندا قىرىق بەشنى تاپساممۇ، ئۇنى خاراب قىلمايمەن» دېدى. ²⁹ ئۇ ئۇنىڭغا يەنە سۆز قىلىپ: «مۇبادا ئاندا قىرىق كىشى تېپىلسىچۇ؟» دېسە، خۇداۋەندە سۆزلەپ: «بۇ قىرىقنىڭ خاتىرىسىدىن ئۇنى خاراب قىلمايمەن» دېدى. ³⁰ ئۇ يەنە سۆز قىلىپ: «خۇداۋەندە خاپا بولمىسا، مەن بىر ئەرز قىلاي. مۇبادا ئاندا ئوتتۇزى تېپىلسىچۇ؟» دېدى. ئۇ سۆزلەپ: «ئەگەر مەن ئاندا ئوتتۇزنى تاپساممۇ، ئۇنى خاراب قىلمايمەن» دېدى. ³¹ ئۇ يەنە سۆز قىلىپ: «مانا ئەمدى مەن خۇداۋەندە بىلەن سۆزلەشكىلى جۈرئەت قىلدىم. مۇبادا ئاندا يىگىرمىسى تېپىلسىچۇ؟» دېدى. خۇداۋەندە سۆز قىلىپ: «بۇ يىگىرمىنىڭ خاتىرىسىدىن ئۇنى خاراب قىلمايمەن» دېدى. ³² ئۇ سۆزلەپ: «خۇداۋەندە خاپا بولمىسا، پەقەت يەنە بىر قېتىم ئەرز قىلاي. مۇبادا ئاندا ئونى تېپىلسىچۇ؟» دېسە، ئۇ جاۋاب بېرىپ: «مەن ئوننىڭ خاتىرىسىدىن ئۇنى خاراب قىلمايمەن» دېدى. ³³ خۇداۋەندە ئىبراھىم بىلەن سۆزلىشىپ بولغاندىن كېيىن، يولغا راۋان بولدى. ئىبراھىم بولسا ئۆز جايىغا ياندى.

لوتنىڭ سودوم خاراب قىلىنغان ۋاقتىدا قۇتقۇزۇلۇشى

19 ¹ ئىككى پەرىشتىنىڭ ئۆزى ئاخشامدا سودومغا يېتىپ كەلسە، لوت سودومنىڭ دەرۋازىسىدا ئولتۇرغانىدى. لوتنىڭ ئۆزى ئۇلارنى كۆرگىنىدە قويۇپ، ئالدىغا چىقىپ، يۈزى يەرگە تەگكۈدەك تەزىم قىلىپ: ² «مانا ئەي خوجىلىرىم، قۇلۇڭلارنىڭ ئۆيىگە چۈشۈپ قونۇپ، پۇتلىرىڭلارنى يۇيۇپ، ئاندىن سەھەر قويۇپ يولۇڭلارغا كېتىڭلار» دېسە، بۇلار سۆزلەپ: «ياق، بىز بولساق، كوچىدا كەچلەيمىز» دېدى. ³ ئەمما ئۇ ئۇلارنى تولا زورلىسا، ئۇلار ئۇنىڭ

بىلەن بېرىپ ئۆيىگە كىردى. ئۇ ئۆزى ئۇلارغا ئائام تەييار قىلىپ، پېتىر نان ئېتىپ بەرسە، ئۇلار يېگىلى تۇردى.

⁴ ئەمما ئۇلار ياتاماستا، شەھەرنىڭ كىشىلىرى سودومنىڭ ئادەملىرى ئۆزى ھەرقايسى مەھەللىنىڭ خەلقى بولسا، ياش ياكى قېرى بولسۇن، ھەممىسى ئۆيىنى قورشۇۋېلىپ، ⁵ لوتنى قىچقىرىپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە: «بۇ كېچىدە سېنىڭكىگە كىرگەن كىشىلەر نە يەردىدۇر؟ ئۇلارنى بىزگە چىقىرىپ بەرگىن. بىز ئۇلارغا يېقىنلىق قىلالى» دېدى. ⁶ ئۇ ۋاقىت لوت دەۋرۇزىغا، ئۇلارنىڭ قېشىغا چىقىپ، كەينىدىن ئىشىكىنى تاقاپ، ⁷ ئېيتتىكى: «ئەي بۇرادەرلىرىم، مۇنداق يامانلىقنى قىلماڭلار. ⁸ مانا تېخى ھېچ ئەر بىلەن ياتمىغان ئىككى قىزىم بار. ئۇلارنى سىلەرگە چىقىرىپ بېرىي. ئۇلار بىلەن خالىغىنىڭلارنى قىلىڭلار. ئەمما بۇ ئادەملەر ئۆزىڭلارنىڭ سايسى ئاستىغا كىرگەچ، ئۇلارغا ھېچ نەرسە قىلماڭلار» دېدى. ⁹ لېكىن ئۇلار جاۋاب بېرىپ: «سەن نېرى تۇر! مۇندا تۇرغىلى كەلگەن بۇ مۇساپىر ئۆزى ھاكىم بولغىلى خالايدۇ. ئەمدى ساڭا ئۇلاردىن يامانراق ئىش قىلالى» دەپ لوتنى ناھايىتى قىستاپ، ئىشىكىنى سۇندۇرغىلى يېقىن كەلدى. ¹⁰ ئەمما ئۇ ئىككى كىشىنىڭ ئۆزى قوللىرىنى ئۇزىتىپ، لوتنى ئۆيگە ئۆز قېشىغا تارتىۋېلىپ، ئىشىكىنى تاقاپ، ¹¹ ئۆي ئىشىكىنىڭ ئالدىدىكى ئادەملەرنى، كىچىكىدىن تارتىپ چوڭىغىچە كورلۇققا مۇپتىلا قىلدى. شۇنداقكى، بۇلار ئىشىكىنى ئىزدەپ-ئىزدەپ ھېرىپ كەتتى. ¹² ئاندىن كېيىن ئۇ ئىككى كىشى لوتقا ئېيتتىكى: «مۇندا بىرەر كىمىڭ بارمۇ؟ كۈيۈغۇلۇڭ، ئوغۇل-قىزلىرىڭ ۋە شەھەردە باشقا كىملىرىڭ بولسا ئۇلارنى بۇ يەردىن ئېلىپ چىقىپ كەتكىن. ¹³ چۈنكى بىز بۇ يەرنى خاراب قىلىمىز. ئۇلارنىڭ پەريادى خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا چوڭ بولغاچ، خۇداۋەندە بىزنى ئۇنى خاراب قىلغىلى ئەۋەتتى» دەپ ئېيتتى.

¹⁴ ئۇ ۋاقىت لوتنىڭ ئۆزى تاشقىرىغا چىقىپ قىزلارنى ئالدىغان كۈيۈغۇللىرىنىڭ قېشىغا بېرىپ سۆز قىلىپ: «ئەمدى قويۇپ، بۇ يەردىن چىقىپ كېتىڭلار، چۈنكى خۇداۋەندە بۇ شەھەرنى خاراب قىلماقچى بولدى» دېدى. ئەمما ئۇنىڭ ئۆزى كۈيۈغۇللىرىغا ھەزىل قىلىدىغاندەك كۆرۈندى. ¹⁵ تاڭ ئاتقاندا پەرىشتىلەر لوتنى ئالدىرىتىپ: «ئەمدى قويۇپ، ئۆز خوتۇنۇڭ بىلەن قېشىڭدىكى ئىككى قىزىڭنى ئالغىن. بولمىسا شەھەرنىڭ بۇزۇقچىلىقى بىلەن ھالاك بولسەن» دېدى. ¹⁶ ئەمما ئۇ ھايال قىلسا، ئۇ ئىككى كىشى لوتنىڭ قولى بىلەن ئۇنىڭ خوتۇنىنىڭ قولى ۋە ئىككى قىزىنىڭ قولىنى تۇتۇپ، خۇداۋەندە لوتنى ئايغىلى خالىغاچ، ئۇنى چىقىرىپ شەھەرنىڭ سىرتىدا قويۇپ قويدى. ¹⁷ ئۇلارنى چىقارغاندىن كېيىن، كىشىلەرنىڭ بىرسى: «سەن جېنىڭ ئۈچۈن قېچىپ، ھالاك بولمىغايمەن دەپ، كەينىڭگە قارىماي، ھېچ يەردىمۇ توختىماي، تاغقا قاچقىن» دېدى. ¹⁸ لوت ئۇلارغا ئېيتتىكى: «يوقسۇ، ئەي خوجام، ئۇنداق بولمىسۇن. ¹⁹ مانا قۇلۇڭ بولسا كۆزلىرىڭدە ئىلتىپات تېپىپ، جېنىمنى قۇتقۇزۇپ، ماڭا چوڭ مەرھەمەت قىلدىڭ. ئەمما مەن بولسام تاغقا قاچالمايمەن. مۇبادا ماڭا يامانلىق يېتىپ، ئۆلۈپ كېتەرەنمىكىن. ²⁰ مانا بۇ شەھەر بولسا قېچىشقا يېقىن. ئۆزۈم كىچىك بولغاچ، ئىجازەت بەرسەڭ، ئاندا قېچىپ كېتەي. ئۇ كىچىك ئەمەسمۇ؟ ئاندا جېنىم قۇتۇلۇپ قالمايدۇ؟» دېدى. ²¹ پەرىشتە ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «خەير، بۇ توغرىسىدا ھەم مەن سېنىڭ خاتىرەڭنى قىلىپ، سەن ئېيتقان شەھەرنى يوقاتماي قوياي. ²² ئەمدى ئۇ يەرگە

ئىلدام قېچىپ كەتكەن، چۈنكى مەن بولسام سەن ئاندا يېتىپ بولمىغۇچىلىك ھېچ ئىش قىلالمايمەن» دېدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ شەھەرنىڭ ئىسمى زوئار بولدى. ²³ يەر يۈزىگە كۈن چېچىلغاندا لوت زوئارغا كىردى.

²⁴ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ئۆز تەرىپىدىن ئاسماندىن سودوم بىلەن گوموررانىڭ ئۈستىگە گۇڭگۇرت بىلەن ئوت ياغدۇرۇپ، ²⁵ بۇ شەھەرلەر بىلەن پۈتۈن تۈزلەڭلىكنى خاراب قىلىپ، شەھەرلەرنىڭ ئولتۇرغۇچىلىرىنى يەردىن ئۈنگەن نەرسىلەر بىلەن قوشۇپ يوقىتىۋەتتى. ²⁶ لېكىن لوتنىڭ ئارقىسىدىن ماڭغان خوتۇنى ئۆزى كەينىگە قاراپ، تۈز تۈۋرۈكى بولۇپ قالدى.

²⁷ ئەتىسى سەھەر ئىبراھىم قوپۇپ، خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا ئىلگىرى تۇرغان جايغا چىقتى. ²⁸ سودوم بىلەن گوموررانىڭ تەرىپىگە نەزەر سېلىپ، تۈزلەڭلىكنىڭ پۈتۈن يېرىگە قارىسا، مانا يەردىن خۇمداننىڭ تۈتۈندەك بىر تۈتۈننىڭ چىقىپ تۇرغىنىنى كۆردى. ²⁹ ئەمما خۇدا ئۇ تۈزلەڭلىكنىڭ شەھەرلىرىنى خاراب قىلغىنىدا، خۇدا ئۆزى ئىبراھىمنى يادىغا يەتكۈزۈپ، لوت ئولتۇرغان شەھەرلەرنى خاراب قىلغان ۋاقىتتا لوتنى بۇ بالانىڭ ئىچىدىن قۇتقۇزدى.

لوت ۋە ئۇنىڭ قىزلىرى

³⁰ ئەمما لوت بولسا زوئاردا ئولتۇرغىلى قورققاچ، زوئارنىڭ ئۆزىدىن كېتىپ تاغقا چىقىپ، ئىككى قىزى بىلەن ئاندا ماكانلىشىپ، ئۆزى بىلەن ئىككى قىزى بىر غاردا ئولتۇرۇپ قالدى. ³¹ چوڭ قىزى كىچىكىگە سۆز قىلىپ: «ئاتىمىز بولسا قېرىپ كەتتى. پۈتۈن دۇنيانىڭ رەسمىگە مۇۋاپىق بىزنىڭ قېشىمىزغا كىرگىلى يۇرتتا ھېچ ئەر كىشى قالمىدۇ. ³² كەلگىن، بىز ئەمدى ئاتىمىزدىن ئۇرۇق تاپايلى دەپ، ئاتىمىزغا شاراب ئىچۈرۈپ، ئۇنىڭ بىلەن ياتايلى» دېدى. ³³ شۇنى دەپ، ئۇلار ئۇ كېچىدە ئاتىسىغا شاراب ئىچۈرۈپ قويۇپ، چوڭى كىرىپ ئاتىسى بىلەن ياتتى. لېكىن لوت بولسا ئۇنىڭ قاچان كىرىپ يېتىپ، قاچان قويۇپ كەتكىنىنى بىلمىدى. ³⁴ ئەتىسى چوڭى كىچىكىگە سۆزلەپ: «مەن بولسام، ئۆتكەن كېچە ئاتام بىلەن ياتتىم. بۇ كېچىمۇ ئۇنىڭغا يەنە شاراب ئىچۈرۈپ قويۇپ، ئاتىمىزدىن ئۇرۇق تاپايلى دەپ، سەن كىرىپ ئۇنىڭ بىلەن ياتقىن» دېدى. ³⁵ شۇنى دەپ، ئۇلار ئۇ كېچىدىمۇ ئاتىسىغا شاراب ئىچۈرۈپ، كىچىكى قويۇپ، ئۇنىڭ بىلەن ياتتى. ئەمما لوت بولسا ئۇنىڭ قاچان كېلىپ يېتىپ، قاچان قويۇپ كەتكىنىنى بىلمىدى. ³⁶ بۇ تەرىقىدە لوتنىڭ ئىككى قىزى ئۆز ئاتىسىدىن ھامىلىدار بولۇپ قالدى. ³⁷ چوڭى بولسا بىر ئوغۇل تۇغۇپ، ئۇنىڭ ئېتىنى موئاب قويدى. بۇ ئۆزى بۇ كۈنگىچە موئابىلارنىڭ ئاتىسى دەپ ئاتالماقتا ³⁸ كىچىكىمۇ بىر ئوغۇل تۇغۇپ، ئۇنىڭ ئېتىنى بەن-ئامى قويدى. بۇ ئۆزى بۇ كۈنگىچە بەنى-ئاموننىڭ ئاتىسى دەپ ئاتالماقتا

ئىبراھىم بىلەن گەرارنىڭ پادىشاھى ئابىمالىك

20 ¹ ئەمما ئىبراھىم ئۇ يەردىن قويۇپ، جەنۇبقا كۆچۈپ، قادىش بىلەن شۇرنىڭ ئارىسىدا ئولتۇرۇپ، بىر ۋاقىتقىچىمۇ گەرادا تۇرۇپ قالدى. ² ئۇ ۋاقىت ئىبراھىم ئۆز خوتۇنى سارە توغرىسىدا: «ئۇ ئۆزى ھەمىشە بولىدۇ» دېگەندى. ئۇنىڭ ئۈچۈن گەرارنىڭ پادىشاھى ئابىمالىك كىشى ئەۋەتىپ، سارەنى ئېلىۋالدى. ³ لېكىن كېچىسى خۇدا ئابىمالىكنىڭ ئۆزىگە چۈشىدە كېلىپ، ئۇنىڭغا: «مانا سەن ئۆزۈڭ ئېلىۋالغان خوتۇننىڭ سەۋەبىدىن ئۆلسەن، چۈنكى ئۇ بولسا ئەزىزلىك خوتۇندۇر» دېدى. ⁴ ئەمما ئابىمالىك تېخى ئۇنىڭغا يېقىنلىق قىلمىغانىدى. ئۇ ئۆزى سۆز قىلىپ: «ئەي خۇداۋەندە، ئادىل خەلقنى ھالاك قىلماسەن؟» ⁵ راستتىنلا ئۇ ئۆزىمۇ ماڭا: < بۇ ئۆزى مېنىڭ ھەمىشەم > دەپ ئېيتىمىدىمۇ؟ بۇ خوتۇن بولسا ھەم، ئۇنى < مېنىڭ ئاكادۇر > دەپ ئېيتقاندى. مەن بولسام، كۆڭلۈمنىڭ ساپلىقى بىلەن، قولىمنىڭ پاكىزلىقىدىن بۇنى قىلدىم» دېدى. ⁶ خۇدا چۈشىدە ئۇنىڭغا ئېيتتىكى: «بۇنى كۆڭلۈڭنىڭ ساپلىقى بىلەن قىلغىنىڭنى بىلىمەن. بۇنىڭ ئۈچۈن مەن سېنى ماڭا گۇناھ قىلىشتىن توسۇپ، سېنى ئۇنىڭغا يېقىن كەلگىلى قويىمىدىم. ⁷ ئەمدى سەن ئۇ ئادەمگە خوتۇننى ياندۇرۇپ بەرگەن. چۈنكى ئۇ بىر پەيغەمبەر بولغاچ، سېنىڭ ھەققىڭدە دۇئا قىلسا، تىرىك قالىسەن. ئەگەر ئۇنى ياندۇرۇپ بەرمىسەڭ، بىلگىنىكى، شەكسىز سەن ئۆزۈڭنىڭ ھەممە كىشىلىرىگە قوشۇلۇپ ئۆلسەن» دېدى. ⁸ ئابىمالىك ئەتىگەن سەھەر قويۇپ، ھەممە قۇللىرىنى قىچقىرىپ، بۇنىڭ ھەممىسىنى ئۇلارنىڭ قۇلاقلىرىغا سالسا، ئادەملىرى ناھايىتى قورقۇپ كەتتى. ⁹ ئاندىن كېيىن ئابىمالىك ئىبراھىمنى قىچقارتىپ، ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «بىزگە بۇ نېمە قىلغىنىڭ؟ مەن ساڭا نېمە گۇناھ قىلدىم؟ سەن بولساڭ، مەن بىلەن مەملىكىتىمنىڭ ئۈستىگە چوڭ گۇناھنى كەلتۈرۈپ، ماڭا قىلمىغۇلۇق ئىشنى قىلدىڭ ئەمەسمۇ؟» دېدى. ¹⁰ ئابىمالىك ئىبراھىمغا يەنە سۆزلەپ: «سەن بولساڭ، نېمە خىيال بىلەن بۇ ئىشنى قىلغان ئىدىڭ؟» دېدى. ¹¹ ئىبراھىم جاۋاب بېرىپ: «مەن بولسام، بۇ يەردە ھېچكىم خۇدادىن قورقمايدىكەن، ئۇلار مېنى خوتۇنۇمنىڭ سەۋەبىدىن ئۆلتۈرۈۋېتىدىمۇمكىن دەپ، خىيال قىلدىم. ¹² ئۇ بولسا ئاتامنىڭ قىزى بولمىغىنى بىلەن، ئاتامنىڭ قىزى بولغىنى ئۈچۈن راست مېنىڭ ھەمىشەم بولۇپ، كېيىن مېنىڭ خوتۇنۇم بولغانىدى. ¹³ لېكىن خۇدا مېنى ئاتامنىڭ ئۆيىدىن مۇساپىرلىققا چىقارغىنىدا مەن خوتۇنۇمغا سۆزلەپ: < بىز قەيەرگە بارساق، سەن ماڭا مېھرىبانلىق قىلىپ، مەن توغۇرۇلۇق: > «بۇ مېنىڭ ئاكام بولىدۇ» دەپ ئېيتتىڭ < دەپ ئېيتتىڭ > دەپ ئېيتىپ قويغان ئىدىم» دېدى. ¹⁴ ئۇ ۋاقىت ئابىمالىك ئىبراھىمغا قوي بىلەن كالا، قۇل بىلەن دېدەكلەر بېرىپ، خوتۇنى سارەنىمۇ ئۇنىڭغا ياندۇرۇپ بەردى. ¹⁵ ئاندىن ئابىمالىك سۆز قىلىپ: «مانا مېنىڭ يۇرتۇم بولسا ئالدىڭدا تۇرۇپتۇ. كۆزۈڭگە خۇش كۆرۈنگەن يەردە ئولتۇرغىن» دەپ ئېيتىپ، ¹⁶ سارەگە: «مانا مەن ئاكاڭغا مىڭ پارچە كۈمۈش بەردىم. بۇ ئۆزى سېنىڭ چۆرەڭدىكى ھەممە خەلقنىڭ ئالدىدا سەن ئۈچۈن ئارىلىق بولۇپ، ھەممىسىنىڭ ئالدىدا سېن ئاقلانغان بولسۇن» دېدى. ¹⁷ ئىبراھىم ئۆزى خۇداغا دۇئا قىلسا، خۇدا ئابىمالىككە شىپا بېرىپ، خوتۇنى بىلەن كېنىزەكلىرىنى بېجىرىم قىلغاچ، ئۇلار يەنە بالا تۇغدى. ¹⁸ چۈنكى خۇداۋەندە بولسا ئىبراھىمنىڭ خوتۇنى سارەنىڭ سەۋەبىدىن ئابىمالىكنىڭ ئۆيىدىكى ھەممە خوتۇنلارنىڭ قورسىقىنى ئېتىپ قويغانىدى.

ئىسھاقنىڭ تۇغۇلۇشى

21

¹ ئەمدى خۇداۋەندە ئۆزى ۋەدە قىلغىنىدەك سارەنى يوقلىدى. خۇداۋەندە ئۆزى سارەگە دېگىنىدەك قىلدى. ² سارە بولسا ھامىلىدار بولۇپ، ئىبراھىمغا قېرىلىقىدا، خۇدانىڭ ئۇنىڭغا دەپ بەرگەن تايىن ۋاقتىدا، بىر ئوغۇل تۇغۇپ بەردى. ³ ئىبراھىم بولسا ئۆزى تېپىپ سارە ئۇنىڭغا تۇغۇپ بەرگەن ئوغلىنىڭ ئىسمىنى ئىسھاق قويدى. ⁴ ئاندىن ئىبراھىم ئۆزى، خۇدا ئۇنىڭغا بۇيرۇغىنىدەك، ئۆز ئوغلى ئىسھاقنى سەككىز كۈنلۈك بولغىنىدا خەتنە قىلدى. ⁵ ئىبراھىم بولسا ئىسھاق تۇغۇلغاندا يۈز ياشتا ئىدى. ⁶ ئەمما سارەنىڭ ئۆزى سۆزلەپ: «شەكسىز خۇدا مېنىڭ كۈلكەمنى كەلتۈردى. ھەركىم بۇنى ئاڭلىسا، مەن بىلەن كۈلۈشىدۇ» دېدى. ⁷ ئۇ يەنە سۆزلەپ: «سارە ئۆزى بالا ئېمىتىدىغان بولىدۇ دەپ، ئىبراھىمغا كىم ئېيتالايتتى. شۇنداق بولسىمۇ، ئۇ قېرىغاندا ئۇنىڭغا بىر ئوغۇل تۇغۇپ بەردىم» دېدى.

ھاگارى بىلەن ئىسمائىلنىڭ ھەيدىلىشى

⁸ بۇ بالا ئۆزى يوغىناپ ئەمچەكتىن ئايرىلدى. ئىسھاق ئەمچەكتىن ئايرىلغان كۈننىڭ ئۆزىدە ئىبراھىم ئۆزى چوڭ بىر زىياپەت قىلدى. ⁹ ئەمما سارە ئۆزى مىسىرلىق ھاگارىنىڭ ئىبراھىمغا تۇغۇپ بەرگەن ئوغلىنىڭ مەسخىرىۋازلىق قىلغىنىنى كۆرگەندە، ¹⁰ ئۇ ئىبراھىمغا سۆزلەپ: «بۇ دېدەكنىڭ ئۆزى بىلەن ئوغلىنى ھەيدىۋەتكىن، چۈنكى بۇ دېدەكنىڭ ئوغلى بولسا مېنىڭ ئوغلۇم ئىسھاق بىلەن ۋارىس بولمىسۇن» دېدى. ¹¹ ئەمما بۇ سۆز بولسا ئوغلىنىڭ سەۋەبىدىن ئىبراھىمغا تولا ئېغىر كەلدى. ¹² لېكىن خۇدا ئىبراھىمغا سۆزلەپ: «بۇ سۆز بولسا ئوغلۇڭ بىلەن دېدىكىڭ توغرىسىدا ئېغىر كەلمىسۇن. سارە ساڭا ھەرنېمە دېسە، ئۇنىڭغا قۇلاق سالغىن. چۈنكى سېنىڭ نەسلىڭ ئىسھاقتىن چىقىدۇ. ¹³ لېكىن دېدەكنىڭ ئوغلدىن ھەم سېنىڭ نەسلىڭ بولغىنى ئۈچۈن، بىر قوۋم پەيدا قىلىمەن» دېدى. ¹⁴ ئەتىسى ئىبراھىم سەھەر قوپۇپ، نان بىلەن بىر تۇلۇم سۇنى ئېلىپ، ھاگارىغا بېرىپ، ئۆشنىسىگە ئېسىپ قوپۇپ، ئۇنى بالىسى بىلەن يولغا سالدى. بۇ تەرىقىدە ئۇ چىقىپ كېتىپ، بەرشېبانىڭ چۆلىدە قاڭقاپ يۈرەتتى. ¹⁵ ئەمما تۇلۇمدىكى سۇ تۈگەپ كەتكەندە، ئۇ ئۆزى بالىنى بىر دەرەخنىڭ تېگىدە تاشلاپ قوپۇپ، ¹⁶ بالىنىڭ ئۈلۈمىنى كۆرمەي دەپ، بىر ئوق ئېتىمچە يىراق يەرگە بېرىپ، ئۇتتۇرىدا ئولتۇردى. ئۇنىڭ ئۇتتۇرىدا ئولتۇرۇپ، پەرياد قىلىپ يىغلىغىلى تۇردى. ¹⁷ ئەمما خۇدا ئوغلىنىڭ ئاۋازىغا قۇلاق سالدى. شۇنداقكى، خۇدانىڭ پەرىشتىسى ئاسمان تەرىپىدىن ھاگارىنى قىچقىرىپ: «ئەي ھاگار، ساڭا نېمە بولدى؟ قورقمىغىن، چۈنكى خۇدا ئوغلىنىڭ ئاۋازىنى يانتقان يېرىدىن ئاڭلىدۇ. ¹⁸ ئەمدى قوپۇپ، ئوغلىنى ئېلىپ، قولۇڭ بىلەن ئۇنى يۈلگىگىن، چۈنكى مەن ئۇنى چوڭ بىر قوۋم قىلىمەن» دېدى. ¹⁹ ئاندىن كېيىن خۇدا ئۇنىڭ كۆزلىرىنى ئاچسا، ئۇ بىر بۇلاقنى كۆرۈپ، قوپۇپ بېرىپ، تۇلۇمغا سۇ تولدۇرۇپ، ئوغۇلغا ئىچۈردى. ²⁰ خۇدا ئۇ ئوغۇلغا يار ئىدى. ئۇ ئۆزى ئۆسۈپ، چۆلدە تۇرۇپ، مەرگەن بولۇپ قېلىپ، ²¹ پاران چۆلىنىڭ ئۆزىدە ئولتۇردى. ئانىسى بولسا مىسىر يۇرتىدىن ئۇنىڭغا بىر خوتۇن ئېلىپ بەردى.

ئىبراھىمنىڭ ئابىمالىك بىلەن ئەھدە قىلىشى

²² ئۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە ئابىمالىك بىلەن ئۇنىڭ لەشكەرىيىشى بولغان فىكول كېلىپ، ئىبراھىمغا سۆز قىلىپ: «سەن ھەرنېمە قىلساڭ، خۇدا ساڭا يار. ²³ ئەمدى سەن مۇندا نە ماڭا، نە بالامغا ۋە نە نەۋرەمگە خىيانەت قىلماسلىقىڭ ئۈچۈن، خۇدا بىلەن قەسەم قىلىپ بەرگىن. مەن ساڭا قىلغاندەك، سەنمۇ مېنىڭ ئۆزۈم بىلەن سەن ھازىر ئولتۇرغان يۇرتقا ياخشىلىق قىلغايىسەن» دېدى. ²⁴ ئىبراھىم ئۆزى: «قەسەم قىلاي» دېدى. ²⁵ ئاندىن ئىبراھىم ئابىمالىكنىڭ قۇللىرى تارتىۋالغان بىر قۇدۇق توغرىسىدا ئابىمالىكنىڭ ئۆزىنى ئەيىبەكە بۇيرۇدى. ²⁶ ئابىمالىك جاۋاب بېرىپ: «بۇ ئىشنى قىلغان كىشىنى بىلمەيمەن. سەن بولساڭ، ماڭمۇ خەۋەر بەرمىدىڭ. مەن بۇ كۈنگىچە بۇنى ئاڭلىمىدىم» دېدى. ²⁷ ئۇ ۋاقىت ئىبراھىم قوي بىلەن كالا ئېلىپ، ئابىمالىككە بېرىپ، ئىككىلىسىنىڭ ئۆزى ئەھدە قىلىشتى. ²⁸ ئەمما ئىبراھىم پادىدىن يەتتە چىشى قوزنى ئايرىپ قويدى. ²⁹ ئابىمالىك ئىبراھىمدىن: «سەن ئايرىپ قويغان بۇ يەتتە چىشى قوزا نېمە ئۈچۈندۇر؟» دەپ سورىسا، ³⁰ ئۇ جاۋاب بېرىپ: «مېنىڭ بۇ قۇدۇقنى كولغىنىمغا گۇۋاھلىق بولۇشىغا بۇ يەتتە چىشى قوزنى قولۇمدىن ئالغايىسەن» دېدى. ³¹ بۇ ئىككىلىسى ئاندا قەسەم قىلغاچ، ئۇ جاي بەرشىپا دەپ ئاتالدى. ³² شۇنداق قىلىپ ئۇلار بەرشىپادا ئەھدە قىلىشقاندىن كېيىن، ئابىمالىك بىلەن ئۇنىڭ لەشكەرىيىشى بولغان فىكول قوپۇپ، فىلىستىنىيەلەرنىڭ يۇرتىغا يېنىپ كەتتى. ³³ ئەمما ئىبراھىم بەرشىپادا بىر تۇۋ يۇلغۇنى سېلىپ، ئاندا ئەبەدىي تەڭرى بولغان خۇداۋەندىنىڭ ئىسمىنى ئاتا پ دۇئا قىلدى. ³⁴ ئىبراھىم بولسا ئۇزۇن ۋاقىتقىچە فىلىستىنىيەلەرنىڭ يۇرتىدا ئولتۇرۇپ قالدى.

خۇدانىڭ ئىبراھىمنى سىنىشى

22 ¹ بۇ ۋەقەلەردىن كېيىن خۇدا ئىبراھىمنى سىناپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە: «ئەي ئىبراھىم» دەپ ئېيتتى. ئۇ ئۆزى: «مانا مەن» دەپ جاۋاب بەرسە، ² ئۇ سۆزلەپ: «سەن ئەمدى سېنىڭ ئامراق يالغۇز ئوغلۇڭ ئىسھاقنى ئېلىپ، موريا يۇرتىغا بارغىن. ئاندا مەن ساڭا ئېيتىپ بېرىدىغان تاغلارنىڭ بىرىنىڭ ئۈستىدە ئۇنى كۆيدۈرمە قۇربانلىق قىلىپ ئۆتكۈزگىن» دېدى. ³ ئەتسى ئىبراھىم سەھەر قوپۇپ، ئېشىكىنى توقۇپ، ئىككى يىگىت بىلەن ئىسھاقنى بىللە ئېلىپ، كۆيدۈرىدىغان قۇربانلىق ئۈچۈن ئوتۇن يېرىپ، خۇدا ئۇنىڭغا ئېيتقان يەرگە ماڭدى. ⁴ ئۈچىنچى كۈنى ئىبراھىم كۆزىنى كۆتۈرۈپ قارىسا، يىراقتىن ئۇ يەرنى كۆردى. ⁵ ئۇ ۋاقىت ئىبراھىم يىگىتلىرىگە سۆزلەپ: «سىلەر ئېشەك بىلەن مۇندا نۇرۇڭلار. مەن ئۆزۈم بۇ ئوغلۇ بىلەن ئۇ يەرگە بېرىپ، سەجدە قىلىپ، كېيىن قېشىڭلارغا يېنىپ كېلەيلى» دېدى. ⁶ شۇنى دەپ، ئىبراھىم ئۆزى كۆيدۈرمە قۇربانلىقنىڭ ئوتۇنىنى ئېلىپ، ئوغلى ئىسھاققا كۆتۈرتۈپ، ئوت بىلەن پىچاقنى ئۆز قولىغا ئېلىپ، ئىككىلىسى بىللە يۈردى. ⁷ ئىسھاق بولسا ئانىسى ئىبراھىمغا سۆزلەپ: «ئەي ئاتام» دېسە، ئۇ ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «ھە ئوغلۇم» دېدى. ئۇ ئۇنىڭدىن: «مانا ئوت بىلەن ئوتۇنغۇ بار، ئەمما كۆيدۈرمە قۇربانلىق بولىدىغان

قوزا قېنى؟» دەپ سورىسا، ⁸ ئىبراھىم جاۋاب بېرىپ: «ئەي ئوغلۇم، خۇدا ئۆزى ئۆزىنىڭ كۆيدۈرمە قۇربانلىقى ئۈچۈن قوزىنى جايلايدۇ» دەپ ئېيتىپ، ئىككىلىسى توختىماي ماڭدى. ⁹ ئۇلار ئۆزى خۇدا ئىبراھىمغا دەپ بەرگەن جايغا يەتكىنىدە، ئۇ ئۆزى بىر قۇربانگاھنى ياساپ، ئۈستىدە ئوتۇننى تىزىپ قويۇپ، ئاندىن ئوغلى ئىسھاقنى باغلاپ، ئۇنى قۇربانگاھتىكى ئوتۇننىڭ ئۈستىدە قويدى. ¹⁰ قويۇپ، ئىبراھىم قولىنى ئۇزىتىپ، ئوغلىنى بوغۇزلىغىلى پىچاقنى ئالدى. ¹¹ ئەمما خۇداۋەندىنىڭ پەرىشتىسى ئاسمان تەرىپىدىن قىچقىرىپ: «ئەي ئىبراھىم، ئەي ئىبراھىم» دەپ ئېيتتى. ئۇ ئۆزى: «مانا مەن» دېسە، ¹² ئۇ سۆز قىلىپ: «سەن بولساڭ، ئوغلۇغا خاھى قول تەگكۈزمىگىن، خاھى ئۇنىڭغا بىر نېمە قىلمىغىن. چۈنكى مەن بولسام سېنىڭ خۇدادىن قورقۇپ، ئۆز يالغۇز ئوغلۇڭنى مەندىن ئايىمىغىنىڭنى بىلىدىم» دېدى. ¹³ ئىبراھىم كۆزلىرىنى كۆتۈرۈپ قارىسا، مانا مۇڭگۈزلىرى شاخقا چىرمىشىپ قالغان بىر قوچقارنى ئارقىسىدا تۇرغىنىنى كۆردى. ئۇ ۋاقىت ئىبراھىم بېرىپ، قوچقارنى ئېلىپ، ئۇنى ئوغلنىڭ ئورنىدا كۆيدۈرمە قۇربانلىق قىلىپ سۇندى. ¹⁴ ئەمما ئىبراھىم بۇ جايىنىڭ ئۆزىگە ياهۋە-يىرەھ دەپ ئات قويدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن: < خۇداۋەندە تاغدا جايلايدۇ > دېگەن بىر تەمسىل بۇ كۈنگىچە ئېيتىلماقتا. ¹⁵ لېكىن خۇداۋەندىنىڭ پەرىشتىسى ئاسمان تەرىپىدىن ئىبراھىمنى يەنە قىچقىرىپ، ¹⁶ خۇداۋەندە ئېيتتىكى: «سەن ئۆز يالغۇز ئوغلۇڭنى ئايىماي، بۇ ئىشنى قىلغاندىن كېيىن، مەن ئۆز زاتىم بىلەن قەسەم قىلدىمكى، ¹⁷ مەن سېنى تولا بەرىكەتلەپ، نەسلىڭنى ئاسماندىكى يۇلتۇزلار دەك نۇرغۇن قىلىپ، دېڭىزنىڭ ساھىلىدىكى قۇمدەك غولدىتىمەن. ئەۋلادىڭ بولسا دۈشمەنلىرىنىڭ دەۋازىلىرىغا ئىگە بولىدۇ. ¹⁸ سەن مېنىڭ ئاۋازىمغا قۇلاق سالغىنىڭ ئۈچۈن، نەسلىڭنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن يەر يۈزىدىكى بارچە خەلقلەر بەخت-بەرىكەت تاپىدۇ» دېدى. ¹⁹ ئاندىن كېيىن ئىبراھىم يىگىتلەرنىڭ قېشىغا يېنىپ بېرىپ، ھەممىسى قوشۇلۇپ بەرشىباغا باردى. ئىبراھىم بولسا بەرشىبادا ئولتۇرۇپ قالدى. ²⁰ بۇ ۋەقەلەردىن كېيىن ئىبراھىمنىڭ ئۆزىگە: «مانا مىلکا ئۆزى سېنىڭ بىرتۇغىنىڭ ناهورغا ئوغلۇلار تۇغۇپ بېرىپتۇ» دېگەن خەۋەر يەتتى. ²¹ بۇ بالىلار بولسا ئۇنىڭ تۇنجىسى ئۆز، ئۇنىڭ ئۆكسىسى بۇز ۋە ئارارمىنىڭ ئاتىسى ئاتالغان كەمۇئەل بولۇپ، ²² بۇلاردىن باشقا كەسەد، خازو، پىلداش، يىدلاق ۋە بېنۇئەل دېگەن ئوغلۇللىرىمۇ بار ئىدى. ²³ بېنۇئەلنىڭ ئۆزىدىن رىبقا تۆرەلدى. بۇ مەزكۇر سەككىزەيلەن بولسا ئۇلارنى مىلكانىڭ ئۆزى ئىبراھىمنىڭ بىرتۇغىنى ناهورغا تۇغۇپ بەردى. ²⁴ ئۇنىڭ ئۈستىگە ئالغان رەئۇما دېگەن كېنىزىكىدىنمۇ تېباھ، گاھام، تاھاش ۋە مائاكا دېگەنلەر تۇغۇلدى.

سارەنىڭ ۋاپاتى ۋە دەپنە قىلىنىشى

23 ¹ سارە بولسا بىر يۈز يىگىرمە يەتتە ياشقا يەتتى. سارەنىڭ ئۆمرىنىڭ يىللىرىنىڭ ئۆزى شۇنچىلىك ئىدى. ² قانائاننىڭ يۇرتىدىكى خېبرىون دەپ ئاتالغان قىرىيات-ئارىيانىڭ ئۆزىدە سارە ۋاپات تاپتى. ئىبراھىم بولسا سارە ئۈچۈن ماتەم تۇتۇپ

يىغىلغىلى ئاندا باردى. ³ ئىبراھىم ئۆزى ئۆلۈكنىڭ يېنىدىن قوپۇپ، بەنى-خىمتقا سۆز قىلىپ: ⁴ «مەن بولسام، ئاراڭلاردا مۇساپىر بولۇپ مېھماندۇرمەن. سىلەر ئەمدى ئاراڭلاردا ماڭا بىر گۆرۈستىنلىق يەر بېرىڭلار. مەن بۇ ئۆلۈكنى نەزىرىمدىن ئېلىپ بېرىپ، دەپنە قىلاي» دېدى. ⁵ ئۇ ۋاقىت بەنى-خىت ئىبراھىمغا جاۋاب بېرىپ ئۇنىڭغا: ⁶ «ئەي خوجام، بىزدىن ئاڭلىغىن. سەن بولساڭ، ئارىمىزدا خۇدا تەرىپىدىن بىر ئەمىردۇرسەن. ئارىمىزدىكى ئەۋزەل قەبرىلىك يەرلەردىن بىرىنى تاللاپ، شۇ يەردە ئۆلۈكۈڭنى دەپنە قىلغىن. ئۆلۈكۈڭنى دەپنە قىلماق ئۈچۈن، ھېچقايسىمىز ئۆز قەبرىلىك يېرىنى سەندىن ئايمىدۇ» دېدى. ⁷ شۇنى دېسە، ئىبراھىم قوپۇپ، ئۇ يۇرتنىڭ خەلقى بولغان بەنى-خىتنىڭ ئالدىدا تەزىم قىلىپ، ⁸ ئۇلار بىلەن گەپلىشىپ: «ئەگەر ئۆلۈكۈمنى نەزىرىمدىن ئېلىپ بېرىپ، دەپنە قىلىشىمنى راۋا كۆرسەڭلار، سۆزۈمنى ئاڭلاپ، مەن ئۈچۈن زوخارنىڭ ئوغلى ئەفرونغا ئىلتىماس قىلىپ، ⁹ ئۇنىڭ ئېتىزىنىڭ يېنىدا ئۆزىنىڭكى بولغان ماكىپىلا دېگەن غارنى پۈتۈن نەرختە ماڭا بەرگۈزۈڭلار. بۇ ئۆزى سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا مېنىڭ گۆرۈستىنىم بولسۇن» دېدى. ¹⁰ شۇنى دېگەندە ئەفرون ئۆزى بەنى-خىتنىڭ ئارىسىدا ئولتۇرغانىدى. ئۇ ۋاقىت خىتنى بولغان ئەفروننىڭ ئۆزى بەنى-خىتنىڭ ئالدىدا شەھىرىنىڭ دەرۋازىسىدىن كىرگۈچىلەرگە روبرو تۇرۇپ، ئىبراھىمغا جاۋاب بېرىپ: ¹¹ «يوقسۇ ئەي خوجام، مەندىن ئاڭلىغىن. مەن بولسام، بۇ ئېتىزلىق بىلەن ئانداكى غارنى ساڭا بېرىپ، ئۇنى ئۆز قوۋمىمنىڭ خەلقىنىڭ ئالدىدا سېنى ئۆز ئۆلۈكىنى دەپنە قىلسۇن دەپ، بەخشەندە قىلىپ بەردىم» دېدى. ¹² ئۇ ۋاقىت ئىبراھىم قوپۇپ، يۇرتنىڭ خەلقىگە تەزىم قىلىپ، ¹³ ئەفرون بىلەن يۇرت خەلقىنىڭ ئالدىدا سۆزلەپ: «ئەگەر شۇنداق قىلماقچى بولساڭ، ئىلتىماسىمغا قۇلاق سالغىن. مەن يەرنىڭ باھاسىنى ساڭا بېرەي ئۇنى مەندىن قوبۇل قىلغىن. ئۇنداق قىلساڭ، ئۆلۈكۈمنى ئاندا دەپنە قىلاي» دېدى. ¹⁴ ئەفرون ئۆزى ئىبراھىمغا جاۋاب بېرىپ ئۇنىڭغا: ¹⁵ «ئەي خوجام، ماڭا قۇلاق سالغىن. يەرنىڭ باھاسى بولسا تۆت يۈز شېقەل كۈمۈش بولىدۇ. بۇ ئۆزى سەن بىلەن مېنىڭ ئارامدا نېمىدۇر؟ سەن ئۆلۈكۈڭنى دەپنە قىلغىن» دېدى. ¹⁶ ئىبراھىم ئەفروننىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ بەنى-خىتنىڭ ئالدىدا ئەفروننىڭ ئۆزىگە كۈمۈشنى تاپشۇرۇپ، سودىدا ئۆتىدىغان تۆت يۈز شېقەل كۈمۈشنىڭ ئۆزىنى تارتىپ بەردى. ¹⁷ بۇ تەرىقىدە مامىرنىڭ ئۆتۈرىدىكى ماكىپىلانىڭ يېنىدا بولۇپ ئەفروننىڭكى بولغان ئېتىزلىق بولسا، خاھى ئېتىزلىقنىڭ ئۆزى بولسۇن خاھى ئانداكى غار بولسۇن خاھى ئېتىزلىقتىكى ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى دەرەخلەر بولسۇن، ¹⁸ ھەممىسى بەنى-خىتنىڭ كۆز ئالدىدا ئىبراھىمغا تاپشۇرۇلۇپ، ئەفروننىڭ شەھىرىنىڭ دەرۋازىسىدىن كىرگۈچىلەرنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭ مۈلكى قىلىندى. ¹⁹ مۇندىن كېيىن ئىبراھىم خوتۇنى سارەنى قانائان يۇرتىدا بولۇپ، خېبرىن دەپ ئاتالغان مامىرنىڭ ئۆتۈرىدىكى ماكىپىلانىڭ ئېتىزلىقىدىكى غاردا دەپنە قىلدى. ²⁰ بۇ تەرىقىدە ئۇ ئېتىزلىق بىلەن ئانداكى غارنىڭ ئۆزى بەنى-خىت تەرىپىدىن ئىبراھىمغا گۆرۈستىن بولسۇن دەپ، تاپىن قىلىندى.

ئىسھاك بىلەن رىبقا

24 ¹ ئىبراھىم بولسا قېرىپ كېتىپ ياشاندى. ئەمما خۇداۋەندە ئىبراھىمغا ھەممە نەرسىدە بەرىكەت بەرگەندى. ² ئىبراھىم ئۆزى ھەممە مال بىلەن مۈلكىنىڭ ئۈستىدە تۇرغان ئۆيىدىكى ھەممىدىن ياشانغان قۇلغا سۆز قىلىپ: «سەن قولۇڭنى يوتامنىڭ ئاستىغا قويغىن. ³ مەن سېنى ئاسماننىڭ تەڭرىسى بىلەن يەرنىڭ تەڭرىسى بولغان خۇداۋەندە بىلەن قەسەم قىلدۇرىمەنكى، سەن ئۆزۈڭ مەن ئارىسىدا ئولتۇرغان قانائانىلارنىڭ قىزلىرىدىن ئوغلۇمغا خوتۇن ئېلىپ بەرمەي، ⁴ بەلكى يۈرتۈمغا ئۆز نۇغقانلىرىمنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئوغلۇم ئىسھاققا خوتۇن ئېلىپ بەرگەيسەن» دېدى. ⁵ قۇل ئۆزى ئۇنىڭغا: «مۇبادا ئۇ خوتۇن مەن بىلەن بۇ يۇرتقا كەلگىلى ئۈنمىسا، سەن چىقىپ كەلگەن يۇرتقا ئوغلۇڭنى ياندۇرۇپ بارايمۇ؟» دېدى. ⁶ ئىبراھىم ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «ئوغلۇمنى ھەرگىز ئاندا ياندۇرۇپ بارمىغىن. ⁷ مېنى ئاتامنىڭ ئۆيى بىلەن تۇغۇلغان يۈرتۈمدىن چىقىرىپ كېلىپ ماڭا سۆز قىلىپ: < سېنىڭ ئەۋلادىڭغا بۇ يۇرتنى بېرىمەن > دەپ، ماڭا قەسەم قىلىپ بەرگەن ئاسماننىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە ئۆزى ئۆز پەرىشتىسىنى ئالدىڭدا ئەۋەتىدۇ. بۇنىڭ بىلەن سەن ئوغلۇمغا ئۇ يەردىن خوتۇن ئېلىپ كېلىپ بېرەلگەيسەن. ⁸ ئەگەر خوتۇن سەن بىلەن بۇ يەرگە كەلگىلى ئۈنمىسا، سەن مېنىڭ بۇ قىلدۇرغان قەسەمدىن قۇتۇلۇپ قالسىەن. ئەمما ئوغلۇمنى ئۇ يەرگە ھەرگىز ياندۇرۇپ بارمىغىن» دېدى. ⁹ ئۇ ۋاقىت قۇل ئۆزى قۇلنى خوجىسى ئىبراھىمنىڭ يوتىسىنىڭ ئاستىغا قويۇپ تۇرۇپ، بۇ توغرىدا ئۇنىڭغا قەسەم قىلىپ بەردى. ¹⁰ ئاندىن كېيىن قۇل ئۆزىنىڭ قولىدا خوجىسىنىڭ ھەممە مېلى بولغاچ، خوجىسىنىڭ تۆگىلىرىدىن ئون تۆگىنى ئېلىپ، يولغا چىقىپ ئارام-ناھارايىمدىكى ناھورنىڭ شەھىرىگە بېرىپ، ¹¹ شام ۋاقتىدا قىزلارنىڭ سۇ تارتقىلى كېلىدىغان چېغىدا شەھەرنىڭ تاشقىرىدا بىر قۇدۇقنىڭ يېنىدا تۆگىلىرىنى چۆكتۈردى. ¹² چۆكتۈرۈپ ئۇ ئۆزى: «ئەي خوجام، ئىبراھىمنىڭ تەڭرىسى بولغان خۇداۋەندە يالۋۇرىمەنكى، بۇ كۈن ئىشىمنى توغرىلاپ خوجام ئىبراھىمغا ئىلتىپات قىلغىن. ¹³ مانا مەن بولسام مۇندا بۇلاقنىڭ بېشىدا تۇرىمەن. شەھەر خەلقىنىڭ قىزلىرى بۇ يەرگە سۇ تارتقىلى كېلىدۇ. ¹⁴ ئەمدى شۇنداق بولسۇنكى، مەن قايسى قىزغا: < كوزاڭنى چۈشۈرگىن. مەن سۇ ئىچەي > دەپ ئېيتسام، ئۇ جاۋاب بېرىپ: < مانا ئىچكىن. مەن تۆگىلىرىڭنىمۇ سۇغىرىپ قوياي > دەپ ئېيتسا، ئۇ قىزنىڭ ئۆزى سەن بەندەڭ ئىسھاققا نېسىپ قىلغىنىڭنىڭ ئۆزى بولسۇن. بۇنىڭ بىلەن خوجام ئىبراھىمغا سېنىڭ مەرھەمەت قىلغىنىڭنى بىلەي» دېدى.

¹⁵ ئۇ تېخى سۆزىنى تۈگەتمەستە، مانا ئىبراھىمنىڭ بىرتۇغىنى ناھورنىڭ خوتۇنى مىلكادىن تۇغۇلغان ئوغلى بېتوئەلنىڭ قىزى رىبقا ئۆزى كوزىسىنى مۇرىسىدە كۆتۈرۈپ، چىقىپ كەلدى. ¹⁶ بۇ قىزنىڭ ئۆزى كۆرۈنۈشكە تولا چىرايلىق بولۇپ، ھېچ ئەر كىشىنى بىلمىگەن پاك قىز ئىدى. ئۇ ئۆزى بۇلاقنىڭ بويىغا چۈشۈپ، كوزىسىنى تولدۇرۇپ چىقسا، ¹⁷ قۇل ئالدىغا يۈگۈرۈپ بېرىپ: «كوزاڭدىن ماڭا ئازغىنا سۇ ئىچۈرۈپ قويغىن» دېدى. ¹⁸ شۇنى دېسە، ئۇ جاۋاب بېرىپ: «ئىچكىن، ئەي خوجام» دەپ كوزىسىنى قولىغا ئىلدام ئېلىپ، ئۇنىڭغا سۇ ئىچۈرۈپ قويدى. ¹⁹ ئۇ ئۇنىڭغا سۇ ئىچۈرۈپ بولغىنىدا سۆز قىلىپ: «تۆگىلىرىڭنىمۇ

تويغۇدەك سۇ ئىچۈرۈپ قويماي» دەپ،²⁰ دەرھال كوزىنى ئوقۇرغا بىكارلاپ، يەنە بۇلاققا سۇ تارتقىلى يۈگۈرۈپ چۈشۈپ، ئۇنىڭ ھەممە تۈگىلىرى ئۈچۈن سۇ تارتىپ قويدى.²¹ ئەمما ئۇ ئادەم جىمجىت تۇرۇپ: خۇداۋەندە يولۇمنى ئاق قىلىدۇمۇ، قىلىدىمۇ دەپ، بىلگۈسى كەلدى.²² تۈگىلەر سۇ ئىچىپ بولغاندا بۇ كىشى ۋەزنى يېرىم شېقەل بولغان بىر ئالتۇن ھالقا بىلەن ۋەزنى ئون شېقەل بولغان ئىككى ئالتۇن بىلەن چىقىرىپ: «سەن كىمنىڭ قىزى بولسەن؟ ئىلتىپات قىلىپ، ماڭا دەپ بەرگىن. ئاتاڭنىڭ ئۆيىدە بىزگە قونغىلى جاي بارمۇ؟» دەپ سورىدى.²⁴ ئۇ ئۇنىڭغا: «مەن بولسام، مىلكانىڭ ئۆزى ناھورغا تۇغۇپ بەرگەن ئوغلى بېتۇئەننىڭ قىزى بولمەن» دېدى.²⁵ شۇنى دەپ، ئۇنىڭغا يەنە سۆزلەپ: «بىزنىڭكىدە سامان بىلەن بوغۇز كەڭرى بولۇپ، ساڭا قونغىلى جايىمۇ بار» دېدى.²⁶ ئۇ ۋاقىت بۇ ئادەم ئېڭىشىپ خۇداۋەندىگە سەجدە قىلىپ: «خوجامدىن ئۆز مەرھەمىتى بىلەن ۋاپادارلىقىنى ئايماي، خوجام ئىبراھىمنىڭ تەڭرىسى بولغان خۇداۋەندىگە ھەمدۇسانا بولسۇن! مەن بولسام، خۇداۋەندە مېنى يولدا خوجامنىڭ تۇغقانلىرىنىڭ ئۆيىگە باشلاپ باردى» دېدى.

²⁸ ئەمما قىزنىڭ ئۆزى يۈگۈرۈپ بېرىپ، ئانىسىنىڭ ئۆيىدە بۇنىڭ ھەممىسىنى دەپ بەردى.²⁹ لېكىن رېقانىڭ لايان دېگەن بىر بىرتۇغىنى بار ئىدى. بۇ لايان ئۆزى بۇلاققا ئۇ ئادەمنىڭ قېشىغا يۈگۈرۈپ چىقتى.³⁰ چۈنكى ئۇ ئۆزى ھالقا بىلەن ھەمىشىرىسىنىڭ قولىرىدىكى بىلەزۈكنى كۆرۈپ، ھەمىشىرىسىنىڭ < بۇ ئادەم ماڭا شۇنداق دېدى > دەپ ئېيتقان سۆزىنى ئاڭلىغانىدى. ئۇ ئادەمنىڭ قېشىغا بارسا، مانا بۇ ئۆزى بۇلاققا يېنىدا تۈگىلەرنىڭ قېشىدا تۇرغانىدى.³¹ لايان سۆز قىلىپ: «ئەي خۇداۋەندىنىڭ بەخت-بەرىكىتى ئاتا قىلىنغان ئادەم، كىرگىن. نېمىشقا مۇنداق تاشقىرى تۇرسەن؟ مەن ئۆيىنى تەييار قىلىپ، تۈگىلەرگىمۇ جاي راستلىدىم» دېسە،³² ئۇ ئادەم ئۆيگە كىردى. لايان بولسا تۈگىلەردىن يۈكنى چۈشۈرۈپ، تۈگىلەرنىڭ ئۆزىگە سامان بىلەن بوغۇز بېرىپ، ئۇ كىشى بىلەن بىللە كەلگەنلەرنىڭ پۇتلىرىنى يۇغىلى سۇ ئېلىپ كەلدى.³³ ئاندىن كېيىن ئۇلارنىڭ ئالدىغا تائام قويدى. ئەمما ئۇ ئۆزى: «مەن ئەرزمىنى ئېيتىمغۇچە تائام يېمەيمەن» دېدى. لايان جاۋاب بېرىپ: «ئېيتتىن» دېدى.³⁴ ئۇ ئېيتتىكى: «مەن بولسام، ئىبراھىمنىڭ قۇلدۇرمەن. ³⁵ خۇداۋەندە ئۆزى خوجامغا تولا بەرىكەت بەرگەچ، ئۇ ئۆزى چوڭ بىر كىشى بولۇپ قالدى. ئۇ ئۇنىڭ ئۆزىگە قوي-كالا، كۈمۈش-ئالتۇن، قۇل-دېدەك، تۈگە ۋە ئېشەكلەر بەردى.³⁶ خوجامنىڭ خوتۇنى سارە بولسا قېرىلىقتا خوجامغا بىر ئوغۇل تۇغۇپ بەرگەندى. بۇنىڭ ئۆزىگە خوجام پۈتۈن بارلىقىنى بەردى.³⁷ خوجام ئۆزى مېنى قەسەم قىلدۇرۇپ: < سەن ئۆزۈڭ مەن ئۇلارنىڭ يۇرتىدا ئولتۇرغان قانا ئانىلارنىڭ قىزلىرىدىن ئوغلۇمغا خوتۇن ئېلىپ بەرمەي، ³⁸ بەلكى ئاتامنىڭ ئۆيىگە ئۆز تۇغقانلىرىمنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئوغلۇم ئىسھاققا خوتۇن ئېلىپ كېلىپ بەرگەيسەن > دېدى.³⁹ ئۇ ۋاقىت مەن خوجامغا سۆز قىلىپ: < ئۇ خوتۇن مەن بىلەن كەلگىلى ئۇنماسمىكىن > دېسەم،⁴⁰ ئۇ ماڭا جاۋاب بېرىپ: < مەن ئۇنىڭ ھۇزۇرىدا يۈرگەن خۇداۋەندە ئۆزى ئۆز پەرىشتىسىنى سەن بىلەن ئەۋەتىپ، يولۇڭنى ئاق قىلىدۇ. بۇ تەرىقىدە سەن ئاتامنىڭ ئۆيىدىن بولغان تۇغقانلىرىمنىڭ ئىچىدىن ئوغلۇمغا خوتۇن ئېلىپ بەرگىن. ⁴¹ شۇنداق قىلىپ تۇغقانلىرىمنىڭ قېشىغا يېتىپ بارغىنىڭدا، مەن سېنى قىلدۇرغان قەسەمدىن ئازاد بولۇپ، ئۇلار ساڭا ئۇنى بەرمىسەمۇ،

قەسەمدىن قۇتۇلۇپ قالسەن» دېگەندى. ⁴² بۇنىڭ ئۈچۈن مەن بۇ كۈن بۇ بۇلاقنىڭ قېشىغا كېلىپ: < ئەي مېنىڭ خوجام ئىبراھىمنىڭ تەڭرىسى بولغان خۇداۋەندە، ئەگەر سەن بۇ سەپىرىمنى ئاق يوللۇق قىلغىلى خالىغان بولساڭ، ⁴³ مانا مەن بۇلاقنىڭ يېنىدا تۇرغىنىمدا سۇ تارتقىلى كەلگەن بىر قىزغا: < كوزاڭدىن ماڭا ئازغىنا سۇ ئىچۈرۈپ قويغىن > دېسەم، ⁴⁴ ئۇ ماڭا: < سەن ئىچكىن تۆگىلىرىڭگىمۇ سۇ تارتىپ قوياي > دەپ جاۋاب بەرسە، بۇ قىزنىڭ ئۆزى خۇداۋەندە ئۆز خوجامنىڭ ئوغلى ئۈچۈن ئىلغىغان خوتۇن بولسۇن > دەپ ئېيتقان ئىدىم. ⁴⁵ مەن كۆڭلۈمدە شۇنى دەپ تۇرسام، مانا رىبقا كوزىسىنى مۇرىسىدە كۆتۈرۈپ چىقىپ، بۇلاقنىڭ بويىغا بېرىپ، سۇ تارتتى. مەن ئۇنىڭغا: < ئىلتىپات قىلىپ ماڭا سۇ ئىچۈرگىن > دېسەم، ⁴⁶ ئۇ دەرھال كوزىسىنى مۇرىسىدىن چۈشۈرۈپ: < ئىچكىن. تۆگىلىرىڭنىمۇ سۇغىرىپ قوياي > دېدى. شۇنى دېسە، مەن ئىچتىم. ئۇ تۆگىلىرىمنىمۇ سۇغىرىپ قويدى. ⁴⁷ ئاندىن مەن: < كىمنىڭ قىزى بولسەن؟ > دەپ سورىسام، ئۇ جاۋاب بېرىپ: < مەن بولسام، ناھورنىڭ مىلكادىن تۇغۇلغان ئوغلى بېتۇئەلنىڭ قىزى بولسەن > دېدى. ئۇ ۋاقىت مەن ئۇنىڭ بۇرىنغا زىرە، قوللىرىغا بىلەزۈك سېلىپ قويۇپ، ⁴⁸ ئېڭىشىپ خۇداۋەندىگە سەجدە قىلىپ، خوجامنىڭ تۇغقىنىنىڭ قىزىنى ئۇنىڭ ئوغلى ئۈچۈن ئېلىپ كەتكىلى مېنى راست يولغا باشلاپ، خوجامنىڭ تەڭرىسى بولغان خۇداۋەندىگە ھەمدۇسانا ئېيتتىم. ⁴⁹ ئەمدى سىلەر خوجامغا مەرھەمەت قىلىپ، ئىلتىپات كۆرسەتمەكچى بولساڭلار، بۇنى ماڭا دەپ بېرىڭلار. بولمىسا، مېنىڭ ئوڭ ياكى چەپ تەرەپكە كەتمەككەم ئۈچۈن بىر ئۇچۇر بېرىڭلار» دېدى. ⁵⁰ شۇنى ئاڭلاپ، لايا بىلەن بېتۇئەل جاۋاب بېرىپ: «بۇ ئىش ئۆزى خۇداۋەندە تەرىپىدىن بولغاچ، ساڭا ياخشى يامان دەپ ئېيتالمايمىز. ⁵¹ مانا رىبقا بولسا ئالدىڭدا تۇرۇپتۇ، ئۇنى ئېلىپ كەتكىن. بۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ سۆزىگە مۇۋاپىق ئۆز خوجاڭنىڭ ئوغلىغا خوتۇن بولسۇن» دېدى.

⁵² ئىبراھىمنىڭ قۇلى ئۇلارنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغاندا يەرگە ئېڭىشىپ خۇداۋەندىگە سەجدە قىلدى. ⁵³ ئاندىن كېيىن قۇل ئۆزى ئالتۇن بىلەن كۈمۈش جابدۇقلىرىنى ئېلىپ ئېگىنلەرنى چىقىرىپ، رىبقاغا بېرىپ، ئۇنىڭ بىرتۇغقىنى بىلەن ئانىسىغىمۇ قىممەت باھا ھەدىيەلەر بەردى. ⁵⁴ ئاندىن ئۇ ئۆزى ھەمراھلىرى بىلەن بىللە يەپ-ئىچىپ، ئاندا قونۇپ، ئەتىسى سەھەر قوپۇپ، ئۆزى ئۇلارغا: «مېنى خوجامنىڭ قېشىغا يولغا سېلىڭلار» دېسە، ⁵⁵ قىزنىڭ بىرتۇغقىنى بىلەن ئانىسى ئۇنىڭغا: «قىز ئۆزى بىر ئاز ۋاقىت، يەنى ئون كۈنچە قېشىمىزدا تۇرۇپ، كېيىن بارسۇن» دېدى. ⁵⁶ ئەمما ئۇ ئۇلارغا: «خۇداۋەندە مېنىڭ سەپىرىمنى ئاق يوللۇق قىلغاچ، مېنى ھايال قىلماي، خوجامنىڭ قېشىغا بارمىقىم ئۈچۈن ماڭا رۇخسەت بېرىڭلار» دېدى. ⁵⁷ ئۇلار ئۇنىڭغا: «بىز بولساق، قىزنىڭ ئۆزىنى چىقىرىپ، ئۇنىڭ ئۆزىدىن سورايمىز» دەپ، ⁵⁸ رىبقانى چىقىرىپ ئۇنىڭدىن: «بۇ ئادەم بىلەن بارامسەن؟» دەپ سورىسا، ئۇ ئۆزى: «بارمەن» دەپ جاۋاب بەردى. ⁵⁹ ئۇ ۋاقىت ئۇلار ھەمىشە رىبقانى ئۇنىڭ ئىنىكئانىسىغا قوشۇپ ئىبراھىمنىڭ قۇلى بىلەن ئۇنىڭ ئادەملىرىنى يولغا سالدى. ⁶⁰ ئۇ ھامان ئۇلار رىبقاغا دۇئاىخىر ئوقۇپ: «ئەي ھەمىشەمىز، سەن بولساڭ، تۈمەنمىڭلارنىڭ ئانىسى بولۇپ، نەسلىڭ ئۆزى دۈشمەنلىرىنىڭ دەرۋازىلىرىغا ئىگە بولسۇن» دېدى. ⁶¹ ئۇ ۋاقىت رىبقا بىلەن ئۇنىڭ دېدەكلىرى قوپۇپ، تۈگىلەرگە مىنىپ، ئۇ كىشى بىلەن راۋان بولسا، بۇ قۇل ئۆزى رىبقانى ئېلىپ يولغا يۈردى.

⁶² ئىسھاق بولسا جەنۇبىي يۇرتىدا ئولتۇرغاچ بەرلاھايروي دېگەن جايدىن كېلىۋاتقاندى.
⁶³ كېلىۋېتىپ، ئىسھاق خىياللىنىپ يۈرۈپ ئاخشام ۋاقتىدا سەھراغا بېرىپ، كۆزلىرىنى
كۆتۈرۈپ قارىسا، مانا تۆگىلەر كېلىۋاتىدۇ. ⁶⁴ رىبقا كۆزلىرىنى كۆتۈرۈپ، ئىسھاقنى كۆرگەندە
دەرھال تۆگىدىن چۈشۈپ، ⁶⁵ قۇلنىڭ ئۆزىدىن: «ئاندا سەھرادا بىزنىڭ ئالدىمىزغا كېلىۋاتقان
كىم ئىكەن؟» دەپ سورىدى. قۇل ئۆزى: «بۇ ئۆزى خوجامدۇر» دېسە، رىبقا دەرھال ئاق
پەرەنجىنى ئېلىپ ئۆزىنى ياپتى. ⁶⁶ ئەمما قۇلنىڭ ئۆزى ئىسھاققا ھەممە قىلغان ئىشىنى
دەپ بەردى. ⁶⁷ ئۇ ۋاقىت ئىسھاق رىبقانى ئانىسى سارەنىڭ چېدىرىغا باشلاپ كىردى. باشلاپ
كىرىپ، ئۇنى خوتۇن قىلىۋېلىپ، ئۇنىڭغا ئامراق بولدى. بۇ تەرىقىدە ئىسھاق ئانىسىنىڭ
ۋاپاتى توغرىسىدا ئۆزىگە تەسەللى تاپتى.

ئىبراھىمنىڭ باشقا ئەۋلادلىرى

25 ¹ ئىبراھىم بولسا قېتۇرا دېگەن يەنە بىر خوتۇننى ئۆزىگە ئالدى. ² بۇ ئۆزى ئۇنىڭغا
زىمران، يوقشان، مېدان، مىدىيان، ئىشباق ۋە شۇئاھنى تۇغۇپ بەردى. ³ يوقشاننىڭ
ئۆزىدىن شېبا بىلەن دېدان تۆرەلدى. ئەمما دېداننىڭ ئەۋلادلىرى بولسا ئاسسۇرىي، لېتۇشىي
ۋە لېئۇممىيلار ئىدى. ⁴ مىدىياننىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئېفا، ئېفەر، خانوق، ئابىدا ۋە ئەلدائاھ
ئىدى. بۇ ھەممىسى قېتۇرانىڭ ئەۋلادلىرى ئىدى. ⁵ ئەمما ئىبراھىم پۈتۈن بارلىقىنى ئىسھاققا
بەردى. ⁶ لېكىن كېيىنكە كىلىرىنىڭ ئوغۇللىرىغا ئىبراھىم ھەدىيەلەر بېرىپ، ئۆزى تېخى ھايات
ئىكەنلىكىدە ئۇلارنى ئوغلى ئىسھاقتىن ئايرىپ، كۈن چىقىش تەرەپكە، شەرقىي زېمىنغا
ئەۋەتتى. ⁷ ئىبراھىمنىڭ ياشىغان ئۆمرىنىڭ كۈنلىرى بولسا بىر يۈز يەتمىش يىل ئىدى. ⁸ بۇ
تەرىقىدە ئىبراھىم تولا ياشىنىپ، كۈنلىرى توشۇپ، ئاخىرقى نەپىسىنى تارتىپ ۋاپات بولۇپ،
ئۆز خەلقىگە بېرىپ قوشۇلدى. ⁹ ئۇنىڭ ئوغۇللىرى ئىسھاق بىلەن ئىسمائىل ئۇنى مامرەنىڭ
ئۆتتۈرىدا بولۇپ خىتتىي زوخارنىڭ ئوغلى ئەفروننىڭ ئېتىزلىقىدا بولغان ماكىپلا دېگەن
غارغا دەپنە قىلدى. ¹⁰ بۇ ئېتىزلىق بولسا ئىبراھىم ئۆزى ئۇنى بەنى-خىتتىن سېتىۋالغانىدى.
ئۇنىڭ ئۆزىدە ئىبراھىم بىلەن ئۇنىڭ خوتۇنى سارە دەپنە قىلىندى.
¹¹ ئىبراھىم ۋاپات تاپقاندىن كېيىن، خۇداۋەندە ئۇنىڭ ئوغلى ئىسھاقنى بەرىكەتلىدى. ئىسھاق
بولسا بەرلاھايروينىڭ يېنىدا ئولتۇراقلىق ئىدى.

¹² لېكىن سارەنىڭ مىسىرلىق دېدىكى ھاگاردىن ئىبراھىمغا تۇغۇلۇپ **ئىبراھىمنىڭ ئوغلى**
بولغان ئىسمائىلنىڭ ئەۋلادلىرى بۇدۇر: ¹³ ئىسمائىلنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ئىسىملىرى بولسا
ئۆز نەسەبنامىسى بىلەن قەبىلىلىرىگە مۇۋاپىق شۇ، يەنى ئىسمائىلنىڭ تۇنجى ئوغلى نەبايوت
بولۇپ، بۇنىڭدىن باشقا قېدار، ئادەبئەل، مىسام، ¹⁴ مىشما، دۇما ۋە ماسسا، ¹⁵ خادار،
تېما، يېنتور، نافىش ۋە قېدەما ئىدى. ¹⁶ بۇلارنىڭ ئۆزى ئىسمائىلنىڭ ئوغۇللىرى بولۇپ، مەزكۇر
ئىسىملار بىلەن ئاتىلىپ، ئۆز كەنت بىلەن چېدىرگاھلىرىدا قەبىلىلىرىگە مۇۋاپىق ئون ئىككى

ئەمىر ئىدى. ¹⁷ ئىسمائىلنىڭ ئۆمرىنىڭ يىللىرى بولسا بىر يۈز ئوتتۇز يەتتە يىل بولۇپ، ئۆزى ئاخىرقى نەپىسنى تارتىپ ۋاپات تېپىپ، ئۆز خەلقىگە بېرىپ قوشۇلدى. ¹⁸ ئۇنىڭ ئەۋلادلىرى بولسا خاۋىلادىن تارتىپ شۇرغىچە مىسىرنىڭ ئۆتتۇرىدا بولغان يەرلەردە ئولتۇراقلىق بولۇپ، ئۆزى بۇرادەرلىرىنىڭ ئۆتتۇرىغا چۈشۈۋالدى.

ياقۇب ۋە ئەساۋ

¹⁹ ئىبراھىمنىڭ ئوغلى ئىسھاقنىڭ نەسلىنىڭ بايانى بولسا شۇدۇر: ئىبراھىمدىن ئىسھاق تۆرەلدى. ²⁰ ئىسھاق ئۆزى قىرىق ياشقا كىرگەندە پادان-ئارامدا ئولتۇراقلىق ئاررامىي بېتۇئەلنىڭ قىزى بولۇپ ئاررامىي لابانىنىڭ ھەمىشىسى بولغان رىبىقانى خوتۇنلۇققا ئالدى. ²¹ ئەمما رىبقا بولسا تۇغماس بولغاچ، ئىسھاق ئۆزى خوتۇنى ئۈچۈن خۇداۋەندىگە دۇئا قىلسا، خۇداۋەندە ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئاڭلىدى. شۇنداقكى، ئۇنىڭ خوتۇنى رىبقا ھامىلىدار بولدى. ²² ئەمما ئۇنىڭ قورسىقىدىكى ئىككى بالا بىر-بىرى بىلەن ئېلىشقىلى تۇردى. ئۇ ۋاقىت رىبقا: «مۇنداق بولسا، مەن قانداق تىرىك تۇرالايمەن؟» دەپ خۇداۋەندىدىن سورىغىلى باردى. ²³ خۇداۋەندە ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «سېنىڭ قورسىقىڭدا ئىككى قوۋم بار. ئىچىڭدىن ئىككى قەبىلە چىقىپ، باشقا-باشقا بولۇپ بىر قەبىلەنىڭ ئۆزى يەنە بىر قەبىلەگە غالب كېلىپ، چوڭى كىچىكىگە خىزمەت قىلىدۇ» دېدى. ²⁴ ئۇنىڭ تۇغۇت كۈنلىرى يېقىنلاشقاندا، مانا ئۇنىڭ قورسىقىدا قوشكېزەك بالا بار ئىدى. ²⁵ ئاۋۋال تۇغۇلغىنى قىزىل بولۇپ، پۈتۈن بەدىنى تۈكلۈك جۇۋىدەك ئىدى، ئۇلار ئۇنىڭ ئىسمىنى ئەساۋ قويدى. ²⁶ ئاندىن كېيىن ئىنسى ئۆز قولى بىلەن ئەساۋنىڭ تايىنىنى تۇتۇقلۇق كەينىدىن تۇغۇلدى. بۇ سەۋەبتىن ئۇنىڭ ئىسمى ياقۇب قويۇلدى. ئۇلار تۇغۇلغاندا ئىسھاق ئاتىمىش ياشتا ئىدى.

ئەساۋ بىلەن ياقۇب

²⁷ بۇ بالىلار يوغىناپ ئۆسكەندە ئەساۋنىڭ ئۆزى ئۇستا مەرگەن بولۇپ، جاڭگالدا يۈرگىلى تۇردى. لېكىن ياقۇب بولسا ساددا بىر كىشى بولۇپ، چېدىردا ئولتۇراتتى. ²⁸ ئىسھاق بولسا ئەساۋنىڭ قىلغان شىكار گۆشىدىن يەپ تۇرغاچ، ئۇنىڭغا ئامراق ئىدى. لېكىن رىبقانىڭ ئۆزى ياقۇبقا ئامراق ئىدى. ²⁹ بىر مەرتىۋە ياقۇب بىر تائام پىشۇرغاندا، ئەساۋ سەھرادىن ھېرىپ ئېچىرقاپ كەلدى. ³⁰ ئەساۋ ياقۇبقا سۆزلەپ: «بۇ قىزىل ئاشتىن ماڭا يېگىلى بەرسەڭ بولىدۇ. چۈنكى مەن ھېرىپ ئېچىرقاپ كەتتىم» دېدى. بۇ سەۋەبتىن ئۇنىڭ ئېتى ئېدوم بولدى. ³¹ لېكىن ياقۇب جاۋاب بېرىپ: «ئۇنداق بولسا، سەن ئەمدى تۇنجىلىق ھەققىڭنى ماڭا سېتىپ بەرگىن» دېدى. ³² ئەساۋ سۆز قىلىپ: «مانا مەن ئۆلگىلى تۇرسام، بۇ تۇنجىلىق ھەققىمنىڭ ماڭا نېمە پايدىسى بار؟» دېدى. ³³ ياقۇب ئۆزى: «ئەمدى ماڭا قەسەم قىلغىن» دېسە، ئۇ ئۇنىڭغا قەسەم قىلىپ، تۇنجىلىق ھەققىنى ياقۇبقا سېتىپ بەردى. ³⁴ ئۇ ۋاقىت ياقۇب ئەساۋغا نان

بىلەن ماش تائامنى بەردى. بۇ ئۆزى يەپ-ئىچىپ، قوپۇپ كەتتى. ئەساۋ بولسا ئۆز ئۈنچىلىق ھەققىنى شۇنچە خار كۆرگەندى.

ئىسھاقنىڭ گەراردا تۇرۇشى

26 ¹يۇرتنىڭ ئۆزىدە ئىبراھىمنىڭ ۋاقتىدىكى ئاۋۋالقى ئاچارچىلىقتىن باشقا بىر ئاچارچىلىق بولغاندا، ئىسھاق ئۆزى گەرارغا فىلىستىنىيەلەرنىڭ پادىشاھى ئابىمالىكنىڭ قېشىغا باردى. ² ئۇ ۋاقت خۇداۋەندە ئۇنىڭغا كۆرۈنۈپ ئېيتتىكى: «سەن مىسىرغا چۈشمەي، بەلكى مەن ساڭا دەپ بېرىدىغان يۇرتتا تۇرغىن. ³ بۇ يۇرتنىڭ ئۆزىدە مۇساپىر بولۇپ ئولتۇرساڭ، مەن ساڭا يار بولۇپ، ساڭا بەرىكەت بېرىمەن، چۈنكى سەن بىلەن ئەۋلادىڭغا بۇ يۇرتلارنىڭ ھەممىسىنى بېرىپ، ئاتاڭ ئىبراھىمغا قىلىپ بەرگەن قەسمىنى پۈتكۈزۈپ، ⁴ ئەۋلادىڭنى ئاسماندىكى يۇلتۇزلاردەك تولا قىلىپ، نەسلىڭنىڭ ئۆزىگە بۇ يۇرتلارنىڭ ھەممىسىنى بېرىمەن. يەر يۈزىدىكى ھەممە نەسىللەر بولسا سېنىڭ نەسلىڭنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن بەخت-بەرىكەت تاپىدۇ. ⁵ چۈنكى ئىبراھىم بولسا مېنىڭ ئاۋازىمغا قۇلاق سېلىپ، بۇيرۇقۇمنى تۇتۇپ ئەھكاملىرىمنى ساقلاپ، قانۇن-پەرمانلىرىمنى بەجا كەلتۈردى» دېدى. ⁶ بۇنىڭ ئۈچۈن ئىسھاق ئۆزى گەراردا تۇرۇپ قالدى.

⁷ ئەمما ئۇ يۇرتنىڭ ئادەملىرى ئۇنىڭ خوتۇنى توغرىسىدا ئۇنىڭدىن سورىسا، ئۇ ئۆزى: «بۇ مېنىڭ ھەمىشەم بولىدۇ» دەپ ئېيتتى. چۈنكى رېبكا كۆرۈنۈشكە چىرايلىق بولغاچ، ئىسھاق ئۆزى: «بۇ مېنىڭ خوتۇنۇم بولىدۇ دېسەم، بۇ يۇرتنىڭ ئادەملىرى رېبقانىڭ سەۋەبىدىن مېنى ئۆلتۈرەلمىكەن» دەپ قورقتى. ⁸ لېكىن ئۇ يەردە ئۇزۇن ۋاقت ئولتۇرغاندىن كېيىن، فىلىستىنىيەلەرنىڭ پادىشاھى ئابىمالىك پەنجىرىدىن قارىسا، مانا ئىسھاق ئۆز خوتۇنى رېبكا بىلەن ئوينىشىپ تۇرىدۇ. ⁹ ئۇ ۋاقت ئابىمالىك ئىسھاقنى قىچقىرىپ: «مانا بۇ ئۆزى شەكسىز سېنىڭ خوتۇنۇڭ ئىكەن. نېمە ئۈچۈن سەن: < ئۇ ھەمىشەمدۇر > دەپ ئېيتتىڭ» دېدى. ئىسھاق ئۇنىڭغا: «ئۇنىڭ سەۋەبىدىن ئۆلتۈرۈلمىگەيمەن دەپ، شۇنداق دېگەن ئىدىم» دېدى.

¹⁰ ئابىمالىك سۆز قىلىپ: «بىزگە بۇ نېمە قىلغىنىڭدۇر؟ بۇنىڭ بىلەن تېخى خەلقنىڭ ئىچىدىن بىر كىم خوتۇنۇڭ بىلەن يېتىۋالغىلى تاس قالماستىمۇ؟ بۇ تەرىقىدە بىزنى گۇناھقا چۈشۈرەتتىڭ ئەمەسمۇ؟» دېدى. ¹¹ ئاندىن كېيىن ئابىمالىك ئۆزى ھەممە خەلققە بۇيرۇپ: «كىمكى بۇ كىشىنىڭ ئۆزىگە ياكى خوتۇنىغا تەگسە، چوقۇم ئۆلتۈرۈلسۇن» دەپ ھۆكۈم بەردى.

¹² ئىسھاق بولسا ئۇ يۇرتتا دېھقانچىلىق قىلغىلى تۇردى. خۇداۋەندە ئۇنى بەرىكەتلىگەچ، ئۇ يىلى بىرگە يۈز ھەسسە ھوسۇل ئالدى. ¹³ بۇ تەرىقىدە بۇ كىشى باش كۆتۈرۈپ، بارغانسېرى راۋاج تېپىپ، تولا چوڭ بولۇپ كەتتى. ¹⁴ ئۇنىڭ قوي بىلەن كالا ۋە قۇللىرى تولا بولۇپ كەتكەچ فىلىستىنىيەلەر ئۇنىڭغا ھەسەت قىلغىلى تۇردى. ¹⁵ بۇ سەۋەبتىن ئۇنىڭ ئاتىسى ئىبراھىمنىڭ ۋاقتىدا ئاتىسىنىڭ قۇللىرى كولىغان قۇدۇقلارنىڭ ھەممىسىنى فىلىستىنىيەلەرنىڭ ئۆزى تىندۈرۈپ توپا بىلەن تولدۇرۇۋەتتى. ¹⁶ ئابىمالىك بولسا ئىسھاققا: «سەن بىزدىن زىيادە

كۈچلىنىپ كەتكەچ، ئەمدى بىزدىن كەتكىن» دېدى. ¹⁷ ئۇ ۋاقىت ئىسھاق ئۇ يەردىن كېتىپ، گەرار ۋادىسىدا چىدىر تىكىپ، ئاندا ئولتۇرۇپ قالدى. ¹⁸ ئاندىن ئىسھاق ئۆزى ئاتىسى ئىبراھىمنىڭ ۋاقتىدا كولىنىپ ئاتىسى ئۆلگەندىن كېيىن فىلىستىنلىلەرنىڭ ئۆزى تىندۇرۇۋەتكەن قۇدۇقلارنى يەنە كولىتىپ، ئۇلارغا ئاتىسى ئىلگىرى قويۇپ قويغان ئىسىملىرىنى يەنە قويۇپ قويدى. ¹⁹ ئىسھاقنىڭ قۇللىرى بولسا ۋادىدا كولاپ-كولاپ يۈرگىنىدە بىر ئېقىن بۇلاقنىڭ قۇدۇقىنى تېپىۋالدى. ²⁰ لېكىن گەرارنىڭ پادىچىلىرى ئىسھاقنىڭ پادىچىلىرى بىلەن تالىشىپ قېلىپ: «بۇ سۇ بولسا بىزنىڭكىدۇر» دەپ ئېيتتى. ئۇلار بۇنىڭ توغرىسىدا سوقۇشقاچ، ئىسھاق ئۆزى بۇ قۇدۇقنى ئېسەك دەپ ئاتىدى. ²¹ بۇلار يەنە باشقا بىر قۇدۇقنى كولىسا، ئۇلار بۇنىڭ توغرىسىدا تالىشىپ قالدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئىسھاق بۇنىڭ ئىسمىنى سىنا دەپ ئاتىدى. ²² ئاندىن كېيىن ئۇ يەردىن كېتىپ، باشقا يەرگە بېرىپ، ئاندامۇ بىر قۇدۇقنى كولىدى، لېكىن بۇنىڭ توغرىسىدا تالاش قىلىشىمىدى. بۇ سەۋەبتىن ئۇ ئۇنىڭ ئېتىنى رەخوبوت قويۇپ: «ئەمدى خۇداۋەندە بىزگە جاي بەرگەندىن كېيىن، بۇ يۇرتتا تۇرۇقلۇق بولالايمىز» دېدى. ²³ ئەمما ئۇ ئاندىن كېتىپ بەرشېباغا بارغاندا، ²⁴ خۇداۋەندە ئۇ كېچىسى ئۇنىڭغا كۆرۈنۈپ ئۇنىڭ ئۆزىگە: «مەن بولسام، ئاتاڭ ئىبراھىمنىڭ تەڭرىسىدۇرمەن. سەن قورقمىغىن، چۈنكى مەن ساڭا يار بولۇپ، ساڭا بەرىكەت بېرىپ، ئەۋلادىڭنى بەندەم ئىبراھىم ئۈچۈن تولا قىلىمەن» دېدى. ²⁵ ئۇ ۋاقىت ئۇ ئاندا بىر قۇربانگاھنى ياساپ، خۇداۋەندىنىڭ ئىسمىغا دۇئا قىلىپ، ئۇ يەرنىڭ ئۆزىدە چېدىرىنى تىكتى. ئاندىن كېيىن ئىسھاقنىڭ قۇللىرى ئۇ يەردە بىر قۇدۇقنى كولاپ قويدى. ²⁶ ئەمما ئابىمالىك ئۆز ئاغىنىسى ئاخۇززات بىلەن لەشكەربېشى فىكولىنى ئۆزىگە قوشۇپ، گەراردىن كېتىپ، ئۇنىڭ قېشىغا باردى. ²⁷ لېكىن ئىسھاق ئۇلارغا: «مېنى يامان كۆرۈپ، ئاراڭلاردىن قوغلىۋەتكەندىن كېيىن، نېمە ئۈچۈن مېنىڭ قېشىمغا كەلدىڭلار؟» دېدى. ²⁸ ئۇلار سۆز قىلىپ: «بىز بولساق، خۇداۋەندىنىڭ سەن بىلەن بولغىنىنى تايىن كۆرۈپ، سەن توغرىلۇق: < ئۇ بولسا ۋە بىز بولساق، بىر-بىرىمىزگە قەسەم بېرىپ، ئۇنىڭ بىلەن ئەھدە قىلىشىپ، بىز ئۇنىڭغا قول تەگكۈزمەي تۇرۇپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە ياخشىلىقتىن باشقا بىر نېمىنى قىلماي، ئۇنى ئامان-ئېسەن كەتكۈزگەندەك، ²⁹ ئۇمۇ بىزگە زەرەر قىلمىسۇن دەپ توختىتايلى» دەپ خىيال قىلدۇق. چۈنكى سەن بولساڭ، خۇداۋەندىنىڭ بەخت-بەرىكىتى ئاتا قىلىنغان ئادەمدۇرسەن» دېدى. ³⁰ ئۇ ۋاقىت ئۇ ئۇلارنىڭ ئۆزىگە بىر زىياپەت قىلىپ بەردى. ئۇلار بولسا يەپ-ئىچىپ، ³¹ ئەتىسى سەھەر قويۇپ، قەسەم قىلىشىپ بولغاندىن كېيىن، ئىسھاق ئۇلارنى يولغا سالسا، ئۇلار ئۇنىڭ قېشىدىن تىنچ-ئامان كەتتى.

³² ئۇ كۈنى ئىسھاقنىڭ قۇللىرى كېلىپ، ئۇلار كولىغان قۇدۇق توغرىسىدىن خەۋەر بېرىپ: «بىز سۇ تاپتۇق» دەپ ئۇنىڭغا ئېيتتى. ³³ ئاندىن ئۇ ئۇنىڭ ئىسمىنى شېبا قويدى. بۇ سەۋەبتىن بۇ شەھەرنىڭ ئىسمى بۇ كۈنگىچە بەرشېبا دەپ ئاتالماقتا

ئەساۋنىڭ خوتۇنلىرى

³⁴ ئەساۋ قىرىق ياشقا كىرگەندە خىتتى بولغان بەئەرنىڭ قىزى يەھۇدەت بىلەن خىتتى بولغان ئېلوننىڭ قىزى باسماتنى خوتۇنلۇققا ئالدى. ³⁵ ئەمما بۇلار بولسا ئىسھاق بىلەن رىبقانىڭ كۆڭۈل خاپىلىقىغا سەۋەب بولدى.

ياقۇبنىڭ ئاتىسىنى ئالدشى

27 ¹ ئىسھاق بولسا قېرىپ كېتىپ كۆزلىرى كۆرمەي قالدى. ئۇ ئۆزى چوڭ ئوغلى ئەساۋنى قىچقىرىپ، ئۇنىڭغا: «ئەي ئوغلۇم» دەپ ئېيتتى. ئۇ ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «مانا مەن» دېدى. ² ئۇ ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «مانا مەن ئەمدى قېرىپ كەتتىم، ئەمما ئۆلىدىغان كۈنۈمنى بىلمەيمەن. ³ سەن بولساڭ ياراغ جابدۇقلىرىڭنى ئېلىپ، ساداق بىلەن يايىڭنى كۆتۈرۈپ جاڭگالغا چىقىپ، مەن ئۈچۈن بىر ئۇۋۇ ئۇۋۇلاپ كېلىپ، ⁴ مەن سۆيۈنگۈدەك ياخشى بىر تائامنى پىشۇرۇپ، ماڭا كەلتۈرگىن. مەن ئۇنى يەپ، ئۆلمەستىن ئىلگىرى كۆڭلۈم بىلەن ساڭا دۇئاىخەير قىلاي» دېدى. ⁵ لېكىن رىبقا ئۆزى ئىسھاقنىڭ ئۆز ئوغلى ئەساۋغا ئېيتقان سۆزىنى ئاڭلاپ قالدى. ئەساۋ بولسا ئۇۋۇ ئۇۋۇلاپ كەلگىلى جاڭگالغا چىقىپ كەتتى. ⁶ ئۇ ۋاقىت رىبقا ئۆزى ئوغلى ياقۇبقا سۆز قىلىپ: «مانا مەن بولسام ئاناڭنىڭ ئاكاڭ ئەساۋنىڭ ئۆزىگە: ⁷ < ماڭا ئۇۋۇ ئېلىپ كېلىپ، مەزىلىك بىر تائامنى ئەتكىن. مەن ئۇنى يەپ، ئۆلمەستىن ئىلگىرى خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا ساڭا دۇئاىخەير قىلاي > دەپ ئېيتقىنىنى ئاڭلاپ قالدىم. ⁸ ئەمدى سەن ئەي ئوغلۇم، سۆزۈمگە قۇلاق سېلىپ، بۇيرۇيدىغىنىمنى قىلغىن. ⁹ سەن دەرھال پادىغا بېرىپ، ئۆچكىلەرنىڭ ئىچىدىن ياخشى ئىككى ئوغلاننى ماڭا ئېلىپ كەلگىن. مەن ئۇلارنى ئېلىپ، ئاناڭ سۆيۈنىدىغان مەزىلىك بىر تائامنى ئۇنىڭ ئۈچۈن تەييار قىلاي. ¹⁰ سەن ئۇنى ئاناڭنىڭ ئالدىغا ئېلىپ كىرگىن. ئۇ يەپ، ئۆلمەستىن ئىلگىرى ساڭا دۇئاىخەير قىلغاي» دېدى. ¹¹ ئۇ ۋاقىت ياقۇب ئانىسى رىبقاغا سۆزلەپ: «مانا ئاكام ئەساۋ بولسا تۈكلۈك بىر كىشى بولۇپ، مەن ئۆزۈم تۈكسىز كىشى ئەمەسمۇ؟ ¹² ئاتام مېنى تۇتۇپ باقسا، مەن ئۇنىڭ نەزىرىدە ئالدامچى بولۇپ، بەرىكەت ئورنىغا لەنەت تاپارمەنمىكەن؟» دېدى. ¹³ ئانىسى ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «ئەي ئوغلۇم ساڭا تېگىدىغان لەنەت ماڭا تەگسۇن. ئەمما سەن سۆزۈمگە قۇلاق سېلىپ، بېرىپ ئوغلانلارنى ماڭا كەلتۈرگىن» دېدى.

¹⁴ ئۇ ۋاقىت ئۇ بېرىپ، ئۇلارنى ئېلىپ كېلىپ ئانىسىغا بەرسە، ئانىسى ئۇنىڭ ئاتىسى سۆيۈنگۈدەك مەزىلىك بىر تائامنى تەييار قىلدى. ¹⁵ ئاندىن كېيىن رىبقا ئۆزى تۇنجى ئوغلى ئەساۋنىڭكى بولۇپ، ئۆيىدە ئۇنىڭ يېنىدا بار ئەڭ ياخشى ئېگىنلىرىنى ئېلىپ، كىچىك ئوغلى ياقۇبقا كىلدۈرۈپ، ¹⁶ ئوغلانلارنىڭ تېرىسىنى ئۇنىڭ قوللىرى بىلەن بوينىنىڭ تۈكسىز جايلىرىغا چاپلاپ، ¹⁷ ئۆزى ئەتكەن مەزىلىك تائام بىلەن ناننى ئوغلى ياقۇبنىڭ قولىغا بەردى. ¹⁸ بەرسە، ئۇ ئۆزى ئاتىسىنىڭ قېشىغا كىرىپ: «ئەي ئاتام» دېدى. ئۇ سۆز قىلىپ: «مانا مەن، سەن كىمدۇرسەن، ئەي ئوغلۇم» دېسە، ¹⁹ ياقۇب ئاتىسىغا جاۋاب بېرىپ: «مەن چوڭ ئوغلۇم»

ئەساۋدۇرمەن. ماڭا ئېيتقىنىڭدەك قىلدىم. ئەمدى قوپۇپ ئولتۇرۇپ، ئۇۋۇمنىڭ گۆشىدىن يەپ، كۆڭلۈڭ بىلەن ماڭا دۇئاىخەير قىلغىن» دېدى. ²⁰ ئۇ ۋاقىت ئىسھاق ياقۇبقا: «ئەي ئوغلۇم، قانداق بولۇپ ئۇنى شۇنچە ئىلدام تاپتىڭ؟» دېسە، ئۇ جاۋاب بېرىپ: «تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئىشىمنى ئاسان قىلدى» دېدى. ²¹ ئاندىن ئىسھاق ياقۇبقا سۆزلەپ: «ئەي ئوغلۇم، يېقىنراق كەلگىن. مەن سېنى راست ئوغلۇم ئەساۋمۇ، ئەمەسمۇ دەپ، سىلاپ باقاي» دېدى. ²² شۇنى دېسە، ياقۇب ئاتىسى ئىسھاقنىڭ قېشىغا يېقىن باردى. ئۇ ئۇنى سىلاپ بېقىپ: «قول بولسا ئەساۋنىڭ قولىدەك بولغىنى بىلەن ئاۋاز ئۆزى ياقۇبىنىڭ ئاۋازىدۇر» دەپ ئېيتىپ، ²³ ئۇنىڭ قولىرى بولسا ئاكىسى ئەساۋنىڭ قولىرىدەك تۈكلۈك بولغىنى ئۈچۈن ئۇنى تونۇيالماي قېلىپ، ئۇنىڭغا دۇئاىخەير قىلىپ قويدى. ²⁴ ئەمما ئۇ ئۆزى: «سەن راست ئوغلۇم ئەساۋمۇسەن؟» دەپ سورىدى. ئۇ جاۋاب بېرىپ: «مەندۇرمەن» دېدى. ²⁵ ئۇ سۆز قىلىپ: «تائامنى ئېلىپ كەلگىن. مەن ئوغلۇمنىڭ ئۆۋنىنىڭ گۆشىدىن يەپ، كۆڭلۈم بىلەن ساڭا دۇئاىخەير قىلاي» دېدى. ياقۇب بۇنى ئۇنىڭغا كەلتۈرسە، ئۇ يەپ، شارابنىمۇ كەلتۈرسە، ئۇ ئىچتى. ²⁶ ئاندىن ئاتىسى ئىسھاق ئۇنىڭغا: «ئەي ئوغلۇم، ئەمدى كېلىپ، مېنى سۆيگىن» دېسە، ²⁷ ئۇ ئۇنىڭ قېشىغا بېرىپ ئۇنى سۆيىدى. ئاتىسى ئۇنىڭ ئېگىنىنىڭ پۇرىقىنى پۇراپ، ئۇنىڭغا دۇئاىخەير قىلىپ ئېيتتىكى: «مانا ئوغلۇمنىڭ پۇرىقى بولسا خۇداۋەندە بەرىكەتلىگەن سەھرانىڭ پۇرىقىغا ئوخشاشتۇر. ²⁸ خۇدا ساڭا ئاسماننىڭ شەينىمى بىلەن يەرنىڭ سېمىزلىكىدىن ئاتا قىلىپ، ئاشلىق بىلەن شارابنى تولا بەرگەي. ²⁹ قوۋملار ساڭا خىزمەت قىلىپ، تائىپىلەر ساڭا ئېگىلسۇن. سەن ئۆز بۇرادەرلىرىڭگە خوجا بولغايەن. ئاناڭنىڭ ئوغلۇلىرىنىڭ ئۆزى ساڭا ئېگىلسۇن، ساڭا لەنەت ئوقۇغانلارنىڭ ھەربىرى مەلئۇن بولۇپ، ساڭا دۇئاىخەير قىلغانلار مۇبارەك بولسۇن» دېدى.

³⁰ ئەمما ئىسھاق ياقۇبقا دۇئاىخەير قىلىپ بولۇپ، ياقۇب ئۆزى ئاتىسى ئىسھاقنىڭ قېشىدىن چىقىپ بولغان ھامان ئاكىسى ئەساۋ ئۇۋدىن يېنىپ كەلدى. ³¹ ئۇمۇ مەزىزلىك بىر تائامنى ئېتىپ، ئاتىسىنىڭ قېشىغا ئېلىپ كىرىپ، ئاتىسىنىڭ ئۆزىگە: «ئاتام قوپۇپ، ئۆز ئوغلۇمنىڭ ئۆۋنىنىڭ گۆشىدىن يەپ، ئۆز كۆڭلى بىلەن ماڭا دۇئاىخەير قىلسۇن» دېدى. ³² ئاتىسى ئىسھاق ئۇنىڭغا: «سەن كىمدۇرسەن؟» دېدى. ئۇ جاۋاب بېرىپ: «مەن چوڭ ئوغلۇڭ ئەساۋدۇرمەن» دېسە، ³³ ئىسھاق ناھايىتى تىترەپ كېتىپ: «ئۇنداق بولسا، ئىلگىرى ئۇ ئۇۋلاپ، ئېلىپ كەلگەننىڭ ئۆزى كىم ئىدى؟ سەن كەلمەستە مەن ھەممىسىدىن يەپ، ئۇنىڭغا دۇئاىخەير قىلدىم. ھەرقانداق بولسا، ئۇ ئۆزى بەخت-بەرىكەت تاپىدۇ» دەپ ئېيتتى. ³⁴ ئەساۋ ئاتىسىنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغاندا ئۈنلۈك ئاچچىق پىغان بىلەن پەرياد قىلىپ ئاتىسىغا: «ئەي ئاتام، ماڭا ھەم دۇئاىخەير قىلغىن» دېدى. ³⁵ ئۇ ئۆزى سۆز قىلىپ: «سېنىڭ ئۇكاڭ ھىيلە بىلەن ساڭا تېگىدىغان دۇئاىخەيرىڭنى ئېلىپ كېتىپتۇ» دېدى. ³⁶ ئۇ ئېيتتىكى: «راست ئۇنىڭ ئېتى ياقۇب ئەمەسمۇ؟ ئەمدى ئۇ مېنى ئىككى مەرتىۋە پاقىقىمىدىن تارتقان. ئاۋۋال تۇنجىلىق ھەققىمنى ئېلىۋالدى. مانا ئەمدى ماڭا تېگىدىغان دۇئاىخەيرىمنىمۇ ئېلىپ كېتىپتۇ» دەپ ئېيتىپ: «مەن ئۈچۈن دۇئاىخەيرىڭ قالمىدىمۇ؟» دېدى. ³⁷ ئىسھاق جاۋاب بېرىپ، ئەساۋغا ئېيتتىكى: «مانا مەن ئۇنى ساڭا خوجا قىلىپ، ھەممە بۇرادەرلىرىنى ئۇنىڭ ئۆزىگە قۇل

قىلىپ بېرىپ، ئاشلىق ۋە شاراب بىلەن ئۇنى قۇۋۋەتلەندۈردۈم. ئەمدى ئەي ئوغلۇم، ساڭا نېمە قىلاي؟» دېدى. ³⁸ ئەساۋ ئاتىسىغا سۆز قىلىپ: «ئەي ئاتام، يالغۇز بىر دۇئاىخەيرنىڭ بار ئىدىمۇ؟ ئەي ئاتام، ماڭا ھەم دۇئاىخەير قىلغىن» دېدى. شۇنى دەپ، ئەساۋ ئۈنلۈك ئاۋاز بىلەن يىغلىدى. ³⁹ ئاتىسى ئىسھاق ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ ئېيتتىكى: «مانا، ئولتۇراق جايىڭ يەرنىڭ سېمىزلىكىدىن نېرى بولۇپ، ئۈستىدىكى ئاسماننىڭ شەبنىمىدىن يىراق بولسۇن. ⁴⁰ سەن بولساڭ، قىلىچىڭ بىلەن ئوقەت قىلىپ ئۇكاڭغا خىزمەت قىلسەن. لېكىن كۈچ تاپقىنىڭدا ئۇنىڭ بويۇن تۇرۇقىنى بويىنۇڭدىن ئېلىپ سۈندۈرسەن» دېدى. ⁴¹ ئەمما ئەساۋ بولسا ئاتىسى ئۇنىڭغا قىلغان دۇئاىخەيرنىڭ سەۋەبىدىن ياقۇبقا ئاداۋەت قىلىدىغان بولدى. شۇنداقكى، ئەساۋ ئۆز كۆڭلىدە: «ئاتامنىڭ ماتەم كۈنلىرى يېقىنلىشىپ قالدى. كېيىن مەن ئۇكام ياقۇبنى ئۆلتۈرۈۋېتىمەن» دەپ خىيال قىلدى. ⁴² لېكىن رىبقاغا چوڭ ئوغلى ئەساۋنىڭ بۇ سۆزلىرىنىڭ خەۋىرى يەتكىندە، ئۇ ئۆزى كىچىك ئوغلى ياقۇبنى قىچقارتىپ، ئۇنىڭغا ئېيتتىكى: «مانا ئاكاڭ ئەساۋ سېنى ئۆلتۈرۈشنىڭ نىيىتى بىلەن ئۆزىگە تەسەللى بېرىپ تۇرىدۇ. ⁴³ ئەمدى ئەي ئوغلۇم، سۆزۈمگە قۇلاق سېلىپ، قويۇپ ھارارغا بىرتۇغقىنىم لايىنىڭ قېشىغا قېچىپ كېتىپ، ⁴⁴ ئاكاڭنىڭ غەزىپى بېسىلغۇچىلىك ئۇنىڭ قېشىدا تۇرۇپ، ⁴⁵ ئاكاڭ ئاچچىقىدىن يېنىپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە قىلغىنىڭنى ئۈنتۈغۇچىلىك بىرنەچچە كۈن ئاندا تۇرۇپ تۇرغىن. ئاندىن كېيىن مەن كىشى ئەۋەتىپ، سېنى ئۇ يەردىن ئالدۇرۇپ كېلىمەن. نېمە ئۈچۈن بىر كۈندە ئىككىلەڭلاردىن مەھرۇم قالاي» دېدى. ⁴⁶ ئەمما رىبقا ئۆزى ئىسھاققا سۆزلەپ: «مەن بولسام، خىتتىي بولغان قىزلارنىڭ سەۋەبىدىن جېنىمدىن تويۇپ كەتتىم. ئەگەر ياقۇب خىتتىيلارنىڭ قىزلىرىدىن بۇ يۇرتتىكى شۇ قىزلاردەك بىر خوتۇننى ئالسا، تىرىكلىكىمنىڭ نېمە پايدىسى بار» دېدى.

ياقۇبنىڭ قېچىشى

28 ¹ ئۇ ۋاقىت ئىسھاق ياقۇبنى قىچقىرىپ، ئۇنىڭغا دۇئاىخەير قىلىپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە جېكىلەپ: «سەن بولساڭ قانا ئانىيلارنىڭ قىزلىرىدىن خوتۇن ئالماي، ² بەلكى قويۇپ پادان-ئارامغا ئاناڭنىڭ ئاتىسى بېتوئەلنىڭ ئۆيىگە بېرىپ، ئۇ يەردىن ئاناڭنىڭ بىرتۇغقىنى لايىنىڭ قىزلىرىدىن خوتۇن ئالغىن. ³ قادىر-مۇتلەق خۇدا ئۆزى ساڭا بەرىكەت بېرىپ، سېنى ئاۋۇتۇپ، تولا قوۋم سەندىن چىققۇدەك سېنى غولدىتىپ، ⁴ ئىبراھىمنىڭ بەرىكەتىنى ساڭا ۋە سەن بىلەن نەسلىڭگە بەرگەي. شۇنداقكى، خۇدا ئىبراھىمغا بېرىپ، ئۆزۈڭ مۇساپىر بولۇپ تۇرغان بۇ يۇرتنى مىراس ئالغايىسەن» دېدى. ⁵ شۇنى دەپ، ئىسھاق ياقۇبنى يولغا سالسا، بۇ ئۆزى پادان-ئارامغا مېڭىپ، ئارامىي بېتوئەلنىڭ ئوغلى بولۇپ، ياقۇب بىلەن ئەساۋنىڭ ئانىسى رىبقانىڭ بىرتۇغقىنى بولغان لايىنىڭ قېشىغا باردى.

⁶ لېكىن ئەساۋنىڭ ئۆزى ئىسھاقنىڭ ياقۇبقا دۇئاىخەير قىلىپ، ئۇنى پادان-ئارامغا خوتۇن ئالماق ئۈچۈن ئەۋەتىپ، ئۇنىڭغا دۇئاىخەير قىلغىنىدا جېكىلەپ: «سەن قانا ئانىيلارنىڭ

قىزلىرىدىن خوتۇن ئالمىغان» دەپ ئېيتقىنىنى ئۇقۇپ قېلىپ،⁷ ياقۇبنىڭمۇ ئۆز ئاتا-ئانىسىغا ئىتائەت قىلىپ، پادان-ئارامغا كەتكىنىنى كۆرگىنىدە،⁸ ئەساۋ ئۆزى: «قانائىلارنىڭ قىزلىرى بولسا ئاتامنىڭ نەزىرىدە يامان كۆرۈنەر ئىكەن» دەپ بىلىپ قېلىپ،⁹ ئىسمائىلنىڭ قېشىغا بېرىپ، بار خوتۇنلىرىنىڭ ئۈستىگە ئىبراھىمنىڭ ئوغلى ئىسمائىلنىڭ قىزى بولۇپ، نەبايوتنىڭ ھەمىشىسى بولغان ماھالانى خوتۇنلۇققا ئالدى.

¹⁰ ياقۇب بولسا بەرشىپادىن چىقىپ، ھاران تەرەپكە مېڭىپ،¹¹ بىر يەرگە يېتىپ، كۈن پېتىپ كەتكەچ ئاندا قونماقچى بولۇپ، شۇ يەردىكى تاشلاردىن بىر تاشنى ئېلىپ، بېشىنىڭ ئاستىغا قويۇپ، ئاندا ئۇخلىغىلى ياتتى.¹² ئۇ ئۆزى چۈشىدە كۆرسە، مانا ئۇچى ئاسمانغا يەتكەن بىر شوتا يەردە تىكىلىنىپ، خۇدانىڭ پەرىشتىلىرى ئۇنىڭدىن چىقىپ-چۈشۈپ تۇراتتى.¹³ مانا خۇداۋەندە ئۇنىڭ تۆپىسىدە تۇرۇپ، سۆز قىلىپ: «مەن بولسام، ئاتاڭ ئىبراھىمنىڭ تەڭرىسى بىلەن ئىسھاقنىڭ تەڭرىسى بولغان خۇداۋەندىدۇرمەن. مەن ئۆزۈم سەن ياتقان بۇ يۇرتنى سەن بىلەن ئەۋلادىڭغا بېرىمەن.¹⁴ نەسلىڭ بولسا يەرنىڭ تۇپرىقىدەك تولا بولۇپ، سەن ئۆزۈڭ غەرب بىلەن شەرققە، شىمال بىلەن جەنۇبقا يېيىلىپ، سەن بىلەن نەسلىڭنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن يەردىكى بارچە قەبىلىلەر بەخت-بەرىكەت تاپىدۇ.¹⁵ مانا مەن سەن بىلەن بولۇپ، قەيەرگە بارساڭ، سېنى ساقلاپ، بۇ يۇرتقا سېنى ياندۇرۇپ كېلىپ، ساڭا ئېيتقان سۆزۈمنى يۈتكۈزمىگۈچىلىك سېنى تاشلىمايمەن» دەپ تۇرغان ئىكەن.¹⁶ ئاندىن ياقۇب ئويغىنىپ: «شەكسىز خۇداۋەندە بۇ يەردىدۇر، لېكىن مەن بىلمىگەن ئىكەنمەن» دەپ،¹⁷ قورقۇپ كېتىپ: «بۇ قانداق مۇقەددەس بىر يەر ئىكەن! بۇ ئۆزى خۇدانىڭ بەيتى بىلەن ئاسماننىڭ دەرۋازىسىدىن باشقا بىر نېمە ئەمەستۇر» دەپ ئېيتتى.

¹⁸ ياقۇب ئەتىگەندە سەھەر قوپۇپ، بېشىنىڭ ئاستىغا قويغان تاشنى ئېلىپ، بەلگە بولسۇن دەپ، تىكلەپ، ئۈستىگە ياغ قۇيۇپ قويۇپ،¹⁹ ئۇ جاينىڭ ئىسمىنى بەيتەل دەپ ئاتىدى. ئەمما ئىلگىرى ئۇ جاينىڭ ئېتى لۇز ئىدى.²⁰ ئاندىن ياقۇب بىر ۋەدە قىلىپ: «ئەگەر خۇدا مېنىڭ بىلەن بولۇپ، بۇ سەپىرىمدە مېنى ساقلاپ، يېڭىلى نان، كىيىملى ئېگىن بېرىپ تۇرۇپ،²¹ مەن ئاتامنىڭ ئۆيىگە ئامان-ئېسەن يېنىپ بارسام، خۇداۋەندە مېنىڭ تەڭرىم بولۇپ،²² مەن بەلگە بولسۇن دەپ، تىكلەپ قويغان بۇ تاشنىڭ ئۆزى خۇدانىڭ بەيتى بولسۇن. سەن ماڭا بېرىدىغان نەرسىلەرنىڭ ئوندىن بىر ئۇلۇشىنى ساڭا بېرىپ تۇرىمەن» دېدى.

ياقۇبنىڭ لابان بىلەن تۇرۇشى ۋە ئائىلە قۇرۇشى

29 ¹ ئاندىن ياقۇب كېتىپ، يۈرۈپ شەرق يۇرتىغا يەتتى.² ئۇ قارىسا، مانا سەھرادا بىر قۇدۇق بولۇپ، ئۇنىڭ يېنىدا ئۈچ توپ قوي تۇرىدۇ، چۈنكى خەلق بۇ قۇدۇقنىڭ ئۆزىدىن پادىلىرىنى سۇغىراتتى. قۇدۇقنىڭ ئاغزىغا چوڭ بىر تاش قويۇقلۇق بولۇپ،³ ھەرقاچان پادىلارنىڭ ھەممىسى ئۇ يەرگە يىغىلسا، كىشىلەر قۇدۇقنىڭ ئاغزىدىكى تاشنىڭ ئۆزىنى يۇمىلىتىۋېتىپ، قويلارنى سۇغىرىپ، ئاندىن تاشنى يەنە قۇدۇقنىڭ ئاغزىغا ئۆز ئورنىغا

قوياتتى. ⁴ ياقۇب ئادەملەرگە سۆز قىلىپ: «ئەي بۇرادەرلىرىم، نە يەرلىك ئىكەنلىرىم؟» دېدى. ئۇلارنىڭ ئۆزى: «بىز ھارائىلىقتۇرمىز» دەپ ئېيتتى. ⁵ ئۇ ئۇلاردىن: «سىلەر ناھورنىڭ ئوغلى لابانى تونۇمسىلەر؟» دەپ سورىدى. ئۇلار: «تونۇيمىز» دېدى. ⁶ ئۇ ئۇلاردىن: «ئۇ ئۆزى سالامەتمۇ؟» دەپ سورىسا، ئۇلار جاۋاب بېرىپ: «سالامەت تۇرۇۋاتىدۇ. مانا قىزى راھىلە ئۇنىڭ قويللىرى بىلەن كېلىۋاتىدۇ» دېدى. ⁷ ئۇ ئۆزى: «مانا كۈن تېخى ئېگىز بولۇپ، مال يىغىلىدىغان ۋاقىت تېخى بولمىدى. قويللارنى سۇغىرىپ، بېرىپ بېقىڭلار» دېدى. ⁸ ئۇلار جاۋاب بېرىپ: «ياق، مۇنداق قىلمايمىز. ئاۋۋال ھەممە پادىلارنى يىغىپ، تاشنى قۇدۇقنىڭ ئاغزىدىن يۇمىلىتىۋېتىپ، كېيىن قويللارنى سۇغىرىمىز» دېدى.

⁹ ئۇ تېخى ئۇلار بىلەن گەپلىشىپ تۇرغىنىدا، راھىلە ئۆزى ئاتىسىنىڭ قويللىرى بىلەن يېتىپ كەلدى. چۈنكى ئۇ بولسا ئۇلارنى باقاتتى. ¹⁰ ياقۇب ئانىسىنىڭ بىرتۇغىنى لابانىڭ قىزى راھىلەنىڭ ئۆزى بىلەن ئانىسىنىڭ بىرتۇغىنى لابانىڭ قويللىرىنى كۆرگەندە، ئۇ ئۆزى قويۇپ بېرىپ، قۇدۇقنىڭ ئاغزىدىن تاشنى يۇمىلىتىۋېتىپ، ئانىسىنىڭ بىرتۇغىنى لابانىڭ قويللىرىنى سۇغاردى. ¹¹ ئاندىن ياقۇب راھىلەنى سۆيۈپ، ئۇنىڭ ئاۋاز بىلەن يىغىلغىلى تۇردى. ¹² ياقۇب ئۆزى راھىلەگە: «مەن بولسام، ئاتاڭنىڭ تۇغىنى بولۇپ، رىبقاننىڭ ئوغلى بولمەن» دېسە، ئۇ يۈگۈرۈپ بېرىپ، ئاتىسىغا خەۋەر بەردى.

¹³ لابان ئۆز ھەمىشىرىسىنىڭ ئوغلى ياقۇبنىڭ خەۋىرىنى ئاڭلىغاندا، ئۇنىڭ ئالدىغا يۈگۈرۈپ بېرىپ، ئۇنى قۇچاقلاپ سۆيۈپ، ئۆيىگە باشلاپ كەلدى. ئاندىن ياقۇب ئۆزى لابانغا ئۆتكەن ۋەقەلىرىنى دەپ بەرسە، ¹⁴ لابان ئۇنىڭغا: «سەن بولساڭ، مېنىڭ سۆڭەك بىلەن گۆشۈمدۈرسەن» دېدى. بۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۇنىڭ قېشىدا بىر ئايچە توختاپ قالدى. ¹⁵ ئاندىن لابان ياقۇبقا سۆزلەپ: «سەن بولساڭ، مېنىڭ تۇغىنىم بولغاچ، ماڭا بىكارغا خىزمەت قىلسەنمۇ؟ ئەمدى نېمە ئىش ھەققى ئېلىشىڭنى ماڭا دەپ بەرگىن» دېدى. ¹⁶ ئەمدى لابانىڭ ئىككى قىزى بولۇپ، چوڭىنىڭ ئېتى لېيا، كىچىكىنىڭ ئېتى راھىلە ئىدى. ¹⁷ لېكىن لېيانىڭ كۆزلىرىنىڭ رەڭگى سۇسراق ئىدى، راھىلە بولسا چىرايلىق ۋە كېلىشكەن ئىدى. ¹⁸ ياقۇبنىڭ ئۆزى راھىلەگە ئاشىق بولغاچ، لابانغا: «مەن سېنىڭ كىچىك قىزىڭ راھىلە ئۈچۈن ساڭا يەتتە يىل خىزمەت قىلاي» دېدى. ¹⁹ لابان جاۋاب بېرىپ: «ئۇنى باشقا كىشىگە بەرگىنىمدىن ساڭا بەرگىنىم ياخشى بولىدۇ. ئەمدى مېنىڭكىدە تۇرغىن» دېدى.

²⁰ ياقۇب بولسا راھىلە ئۈچۈن يەتتە يىل خىزمەت قىلدى. ئەمما ئۇ ئۇنى تولا ياخشى كۆرگەچ، بۇ يىللار ئۇنىڭغا بىرنەچچە كۈندەك كۆرۈندى. ²¹ ئاندىن ياقۇب لابانغا سۆزلەپ: «مانا كۈنلىرىم بولسا پۈتتى. ئەمدى خوتۇنۇمنى ماڭا بەرگىن. مەن ئۇنىڭ قېشىغا كىرەي» دېسە، ²² لابان يۇرتتىكى ھەممە ئادەملەرنى يىغىپ، زىياپەت قىلدى. ²³ لېكىن ئاشخام بولغاندا ئۇ ئۆزى چوڭ قىزى لېيانى ئېلىپ كېلىپ، ياقۇبقا كەلتۈردى. كەلتۈرسە، ئۇ ئۇنىڭ قېشىغا كىردى. ²⁴ لابان ئۆزى دېدىكى زىياپەتنى قىزى لېيانىڭ دېدەك قىلىپ بەردى. ²⁵ لېكىن ئەتىسى ياقۇب نەزەر سېلىپ قارىسا، مانا لېيا تۇرىدۇ! ئۇ ئۆزى لابانغا سۆز قىلىپ: «بۇ ماڭا نېمە قىلغىنىڭ؟ ئەجەب مەن راھىلە ئۈچۈن ساڭا خىزمەت قىلىدىمۇ؟ مېنى نېمىشقا شۇنداق ئالدىڭ؟» دېدى. ²⁶ لابان ئۆزى: «بىزنىڭ يۇرتىمىزدا كىچىكىنى چوڭىدىن ئىلگىرى بېرىش رەسىم ئەمەس. ²⁷ ئەمدى

سەن بۇنىڭ ھەپتىسىنى تامام قىلغىن. كېيىن يەنە بىرىنمۇ ساڭا بېرىلى. ئەمما يەنە يەتتە يىل ماڭا خىزمەت قىلمىقىڭ لازىم بولىدۇ» دېدى. ²⁸ ياقۇب بولسا ماقۇل بولۇپ، لېيانىڭ ھەپتىسىنى قىلغاندا، لابان ئۆز قىزى راھىلەنىمۇ ئۇنىڭغا خوتۇنلۇققا بەردى. ²⁹ ئۇ ۋاقىت لابان ئۆز دېدىكى بىلھانى قىزى راھىلەگە دېدەك قىلىپ بەردى. ³⁰ بۇ تەرىقىدە ياقۇب راھىلەنىڭ قېشىغىمۇ كىرىپ، راھىلەنىڭ ئۆزىنى لېيادىن زىيادە ياخشى كۆردى. ئاندىن كېيىن ئۇ ئۆزى يەنە يەتتە يىل لابانغا خىزمەت قىلدى.

ياقۇبنىڭ بالىلىرى

³¹ ئەمما خۇداۋەندە لېيانىڭ خار كۆرۈنگىنىنى كۆرۈپ، ئۇنى تۇغۇتلىق قىلىپ قويدى. لېكىن راھىلەنىڭ ئۆزى تۇغماس ئىدى. ³² لېيا ھامىلىدار بولۇپ، بىر ئوغۇل تۇغۇپ، ئۇنىڭ ئىسمىنى رۇبەن قويدى: «خۇداۋەندە زەخمىتىمنى كۆردى. ئەمدى ئېرىم ماڭا ئامراق بولىدۇ» دەپ ئېيتتى. ³³ ئۇ يەنە ھامىلىدار بولۇپ، بىر ئوغۇل تۇغۇپ: «خۇداۋەندە مېنىڭ خار كۆرۈنگىنىمنى ئاڭلاپ، بۇنى ھەم ماڭا بەردى» دەپ ئۇنىڭ ئىسمىنى شىمون قويدى. ³⁴ ئۇ يەنە ھامىلىدار بولۇپ، بىر ئوغۇل تۇغۇپ: «ئەمدى بۇ مەرتىۋە ئېرىم ماڭا چاپلىشىدۇ، چۈنكى مەن ئۇنىڭغا ئۈچ ئوغۇل تۇغۇپ بەردىم ئەمەسمۇ؟» دەپ ئۇنىڭ ئىسمىنى لاۋىي قويدى. ³⁵ ئۇ يەنە ھامىلىدار بولۇپ، بىر ئوغۇل تۇغۇپ: «ئەمدى مەن خۇداۋەندىگە ھەمد ئېيتاي دەپ، ئۇنىڭ ئىسمىنى يەھۇدا قويدى. ئاندىن كېيىن ئۇ تۇغۇتتىن توختاپ قالدى.

30 ¹ ئەمما راھىلە ئۆزىنىڭ ياقۇبقا بالا تۇغۇپ بېرەلمىگىنىنى كۆرگەندە، راھىلە ئۆزى ھەمىشەرسىگە ھەسەت قىلىپ، ياقۇبقا: «ماڭا بالا بەرگىن، بولمىسا ئۆلىمەن» دېدى. ² ئۇ ۋاقىت ياقۇبنىڭ ئاچچىقى راھىلەگە تۇتىشىپ: «مەن بولسام، خۇدانىڭ ئورنىدا بولۇپ قورسىقىڭنىڭ ئۇرۇقىنى توسۇپ قويدۇممۇ؟» دېدى. ³ راھىلە سۆزلەپ: «مانا دېدىكىم بىلھا ھازىردۇر. سەن ئۇنىڭ قېشىغا كىرگىن. ئۇ مېنىڭ قۇچقىمغا تۇغسۇن. ئۇنىڭ بالىسى بىلھەن مەن ئەۋلادلىق بولۇپ قالاي» دېدى. ⁴ شۇنى دەپ ئۇ ئۆزى دېدىكى بىلھانى ئۇنىڭغا خوتۇن قىلىپ بەرسە، ئۇ ئۇنىڭ قېشىغا كىردى. ⁵ بىلھا ھامىلىدار بولۇپ، ياقۇبقا بىر ئوغۇل تۇغۇپ بەرسە، ⁶ راھىلە سۆزلەپ: «خۇدا مېنىڭ توغرامدا ھۆكۈم چىقىرىپ، پەريادىمنى ئاڭلاپ، ماڭا بىر ئوغۇل بەردى» دەپ ئۇنىڭ ئىسمىنى دان قويدى. ⁷ راھىلەنىڭ دېدىكى بىلھا يەنە ھامىلىدار بولۇپ، ياقۇبقا ئىككىنچى ئوغۇلنى تۇغۇپ بەرسە، ⁸ راھىلە سۆزلەپ: «مەن بولسام، ئاچام بىلھەن كۈرەش-چېلىش قىلىپ، غالىب بولىدۇم» دەپ ئۇنىڭ ئىسمىنى نفتالى قويدى.

⁹ لېيا ئۆزى ئۆزىنىڭ تۇغۇتتىن توختاپ قالغىنىنى كۆرگىنىدە، ئۆز دېدىكى زىلپانى ياقۇبقا خوتۇن قىلىپ بەردى. ¹⁰ لېيانىڭ دېدىكى زىلپا ياقۇبقا بىر ئوغۇل تۇغۇپ بەرسە، ¹¹ لېيا سۆزلەپ: «بەختىم ئېچىلدى» دەپ ئۇنىڭ ئىسمىنى گاد قويدى. ¹² لېيانىڭ دېدىكى

زىلپا ئۆزى ياقۇبقا ئىككىنچى ئوغۇلنى تۇغۇپ بەرسە،¹³ لېيا سۆزلەپ: «مەن خۇشالدۇرمەن. دەرۋەقە قىزلار مېنى خۇشال دەپ ئېيتىدۇ» دەپ ئۇنىڭ ئىسمىنى ئاشۇر قۇيۇپ قويدى.¹⁴ ئورما ۋاقتىدا رۇبەن چىقىپ ئېتىزلىققا بارسا، جاڭگالدا دۇداي مېۋىسىنى تېپىۋېلىپ، بۇنى ئانىسى لېيانىڭ قېشىغا كەلتۈرسە، راھىلە لېياغا: «ئىلتىپات قىلىپ، ئوغۇلنىڭ دۇداي مېۋىسىدىن بىرنەچچىنى ماڭا بەرگىن» دېدى.¹⁵ شۇنى دېسە، ئۇ ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «ئېرىمنى ئېلىۋالغىنىڭ يەتمەمدۇ؟ ئەمدى ئوغۇلنىڭ دۇداي مېۋىسىدىن ھەم ئېلىۋالغىلى خالامسەن؟» دېدى. راھىلە جاۋاب بېرىپ: «ئۇنداق بولسا، ئۇ ئۆزى ئوغۇلنىڭ دۇداي مېۋىسى ئۈچۈن بۈگۈن كېچە سەن بىلەن ياتسۇن» دېدى.¹⁶ ئاخشىمى ياقۇب سەھرادىن كەلسە، لېيا ئۇنىڭ ئالدىغا چىقىپ: «مېنىڭ قېشىمغا كىرگىن، چۈنكى مەن ئوغۇلنىڭ دۇداي مېۋىسىنى بېرىپ، سېنى ئىجارىگە ئالدىم» دېدى. شۇنى دېسە، ئۇ بۇ كېچە ئۇنىڭ بىلەن ياتتى.¹⁷ ئەمما خۇدا لېيانىڭ دۇئاسىنى ئاڭلىغاچ، بۇ ئۆزى ھامىلىدار بولۇپ، ياقۇبقا بەشىنچى ئوغۇلنى تۇغۇپ بەردى.¹⁸ ئۇ ۋاقىت لېيا سۆز قىلىپ: «دېدىكىمنى ئېرىمگە بەرگىنىم ئۈچۈن خۇدا مېنىڭ ھەققىمنى بەردى» دەپ ئۇنىڭ ئىسمىنى ئىسساكار قۇيۇپ قويدى.¹⁹ لېيا يەنە ھامىلىدار بولۇپ، ياقۇبقا ئالتىنچى ئوغۇلنى تۇغۇپ بەردى.²⁰ ئۇ ۋاقىت لېيا سۆزلەپ: «خۇدا ماڭا ياخشى ھەدىيە بەردى. ئەمدى ئېرىم مەن بىلەن تۇرماقچى بولىدۇ، چۈنكى مەن ئۇنىڭغا ئالتە ئوغۇلنى تۇغۇپ بەردىم» دەپ ئۇنىڭ ئىسمىنى زەبۇلۇن قۇيۇپ قويدى.²¹ ئاندىن كېيىن ئۇ بىر قىز تۇغۇپ، ئۇنىڭ ئىسمىنى دىنا قويدى.

²² ئەمما خۇدا راھىلەنى ياد قىلىپ، ئۆزى دۇئاسىنى ئاڭلاپ ئۇنى تۇغۇتلىق قىلغاچ،²³ ئۇ ھامىلىدار بولۇپ بىر ئوغۇل تۇغۇپ: «خۇدا مېنىڭ ھاقارىتىمنى كەتكۈزدى» دەپ ئېيتىپ،²⁴ «خۇداۋەندە ماڭا يەنە بىر بالا بەرسۇن» دەپ ئۇنىڭ ئىسمىنى يۈسۈپ قۇيۇپ قويدى.

ياقۇب بىلەن لابانىڭ ئارىسىدىكى كېلىشىم

²⁵ راھىلە يۈسۈپنى تۇغقاندىن كېيىن، ياقۇب لابانغا سۆزلەپ: «مېنى ئۆز ۋەتىنىمدىكى ئۆيۈمگە يانغىلى قويغىن.²⁶ مەن ئۇلار ئۈچۈن ساڭا خىزمەت قىلغان خوتۇنلىرىم بىلەن بالىلىرىمنى ماڭا بەرگىن. مەن كېتەي، چۈنكى ساڭا قىلغان خىزمىتىمنى ئۆزۈڭ بىلىسەن» دېدى.²⁷ لابان ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «كۆزلىرىڭدە ئىلتىپات تاپسام، ئوبدان بولىدۇ. مەن بولسام، خۇداۋەندىنىڭ سېنىڭ خاتىرەڭدىن ماڭا بەرىكەت بەرگىنىنى سىناپ بىلىپ قالىدۇم» دەپ ئېيتىپ: ²⁸ «ماڭا ئىش ھەققىڭنى توختاتقىن. مەن ساڭا بېرىپ تۇراي» دېدى.²⁹ ئۇ ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «مەن ساڭا قانداق خىزمەت قىلىپ، مېنىڭ ۋاقتىمدا ماللىرىڭنىڭ قانداق تۇرغىنىنى ئۆزۈڭ بىلىسەن.³⁰ چۈنكى مەن كەلمەستە مېنىڭ ئاز ئىدى، ئەمدى ناھايىتى تولا بولۇپ قالدى. قەيەرگە مېنىڭ قەدىمىم يەتسە، خۇداۋەندە ساڭا بەرىكەت بەردى. ئەمدى مەن قاچانغىچە ئۆز ئۆيۈم ئۈچۈن ئىشلىمەيمەن» دېدى.³¹ ئۇ جاۋاب بېرىپ: «مەن ساڭا نېمە قىلاي» دېسە، ياقۇب سۆزلەپ: «سەن ماڭا ھېچنېمە بەرمىگىن. لېكىن ماڭا يالغۇز بىر ئىشنى قىلساڭ، مەن يەنە سېنىڭ قۇبلىرىڭنى بېقىپ ئۇلاردىن خەۋەر ئالاي.³² مەن بۈگۈن ھەممە

مېلىڭنى كۆزدىن كەچۈرۈپ، ئۇنىڭ ئىچىدىن قانچە چار، ئالا ياكى قارا قوي بولسا ئۇلارنى ئايرىپ، ئۆچكىلەرنىڭ ئىچىدىنمۇ چار بىلەن ئالسىنى ئايرىپ قوياي. بۇلار ئۆزى مېنىڭ ئىش ھەققىم بولسۇن. ³³ سەن كېلىدىغان كۈنلەردە ئىش ھەققىمنى ئۆز كۆزۈڭ بىلەن چارىلىغى كەلسەڭ، راستلىقىم ماڭا گۇۋاھ بولۇپ، مەندىكى چار بىلەن ئالا بولمىغان ھەممە ئۆچكە ياكى قارا بولمىغان قويلارنىڭ ھەممىسى ئوغرىلانغان قوي سانالسۇن» دېدى. ³⁴ ئۇ ۋاقىت لابان: «ماقۇل، دېگىنىڭدەك بولسۇن» دېدى.

³⁵ ئۇ كۈنى ئۇ ئۆزى تاغلى تېكە بىلەن ئالا تېكەلەرنى، ھەممە چار ئۆچكە بىلەن ئالا ئۆچكىلەرنى ئايرىپ، ئاز-ماز ئاقى بار ھەممە مال بىلەن ھەممە قارا قويلارنىمۇ ئايرىپ چىقىپ، ئۆز ئوغۇللىرىنىڭ قولىغا تاپشۇرۇپ بەردى. ³⁶ ئۇ ئۆزى بىلەن ياقۇبنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئۈچ كۈنلۈك يەرنى پاسىل قىلىپ توختىتىپ قويدى. بۇ تەرىقىدە ياقۇب ئۆزى لاباننىڭ قالغان پادىلىرىنى باقىدىغان بولدى.

³⁷ لېكىن ياقۇب بولسا تېرەك، بادام ۋە چىنار دەرەخلىرىدىن كۆك تايماقلىرىنى ئېلىپ، ئۇلارنى يوللۇق قىلىپ يۈنۈپ ئاق جىجىقلارنى تارتىپ قويۇپ، ³⁸ ئۇلارنى مال سۇ ئىچىدىغان نور بىلەن ئوقۇرلارغا تاشلاپ مالنىڭ ئالدىدا قويدى. ئۇلار سۇ ئىچكىلى كېلىپ جۈپلەشسە، ³⁹ مال ئۆزى بۇ ئالا تايماقلىرىنىڭ ئالدىدا بوغۇز بولغاندا تاغلى، چار ۋە ئالا قوزىلارنى قوزىلىغى تۇردى. ⁴⁰ ئاندىن كېيىن ياقۇب قوزىلارنى ئايرىپ قويۇپ، لاباننىڭ پادىسىنىڭ يۈزلىرىنى بۇ ھەممە تاغلى بىلەن قارا قوزىلارنىڭ تەرىپىگە قىلىپ قويۇپ، ئۆز مېلىنى لاباننىڭ مېلىغا قوشماي، بۆلەك قوياتتى. ⁴¹ قاچان كۈچلۈكرەك مال جۈپلەشمەكچى بولسا، تايماقلىرىنىڭ ئالدىدا بوغۇز بولسۇن دەپ، ياقۇب تايماقلىرىنى مالنىڭ ئالدىدا ئوقۇرلاردا قوياتتى. ⁴² لېكىن ئاجىزراق مال جۈپلەشمەكچى بولسا، تايماقلىرىنى قويمايتتى. بۇ تەرىقىدە ئاجىزلىرى لاباننىڭكى بولۇپ، كۈچلۈكرەكلىرى ياقۇبنىڭكى بولۇپ قالدى. ⁴³ بۇنىڭ بىلەن بۇ كىشى ناھايىتى تولا باي بولۇپ، مېلى، دېدىكى، قۇللىرى، تۆگىسى ۋە ئېشەكلىرى تولا بولدى.

ياقۇبنىڭ لاباننىڭ يېنىدىن قېچىشى

31 ¹ ئەمما ئۇ ئۆزى لاباننىڭ ئوغۇللىرىنىڭ: «ياقۇب بولسا ئاتىمىزنىڭ پۈتۈن بارلىقىنى ئېلىۋالغاچ، ئاتىمىزنىڭ تەئەللۇقىدىن بۇ ھەممە دۆلەتنى تاپتى» دەپ ئېيتقىنىنى ئاڭلاپ قالدى. ² ياقۇب لاباننىڭ چىرايىغىمۇ قارىسا، ئۇمۇ تۈنۈگۈن ئۆلۈشكۈنىدەك ئەمەس ئىدى. ³ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ياقۇبقا: «سەن بولساڭ ئانا-بوۋىلىرىڭنىڭ يۇرتىغا يۈزلىنىپ، تۇغقانلىرىڭنىڭ قېشىغا يېنىپ كەتكىن. مەن ساڭا يار بولمەن» دېدى. ⁴ ئۇنىڭ ئۈچۈن ياقۇب كىشى ئەۋەتىپ، راھىلە بىلەن لېيانى پادىسى تۇرغان سەھراغا قىچقارتىپ كەلتۈرۈپ، ⁵ ئۇلارغا سۆزلەپ: «مانا مەن ئاتاڭلارنىڭ چىرايىغا قارىسام، ماڭا تۈنۈگۈن ئۆلۈشكۈنىدەك كۆرۈنمەيدۇ. ئەمما ئاتامنىڭ تەڭرىسى ماڭا يار بولدى. ⁶ سىلەر بولساڭلار، كۈچۈمنىڭ يېتىشىچە ئاتاڭلارغا قىلغان خىزمىتىمنى بىلىسىلەر. ⁷ ئەمما ئاتاڭلار بولسا مېنى گوللاب ئون مەرتىۋە ئىش

دەسلەپتە - ئالەمنىڭ يارىتىلىشى

ھەققىمنى يەڭگۈشلىدى. لېكىن خۇدا ئۇنى ماڭا زىيان يەتكۈزگىلى قويمىدى. ⁸ ئۇ ئۆزى: < ئالا قوزىلار ئىش ھەققىڭ بولسۇن > دېسە، ھەممە مال ئالا قوزا قوزىلىغىلى تۇردى. ئۇ ئۆزى: < تاغىل قوزىلار ئىش ھەققىڭ بولسۇن > دېسە، ھەممە مال تاغىل قوزا قوزىلىغىلى تۇردى. ⁹ بۇ تەرىقىدە خۇدا ئاتاڭلارنىڭ مېلىنى ئېلىپ، ماڭا بەردى. ¹⁰ ماللار بوغۇز بولغان ۋاقىتتا چۈش كۆرسەم، مانا ماللارغا چاچراپ تۇرغان قوچقار-تېكىلەرنىڭ ھەممىسى تاغىل، ئالا ۋە چىپار ئىكەن. ¹¹ خۇدانىڭ پەرىشتىسى چۈشۈمدە ماڭا: < ئەي ياقۇب > دېسە، مەن جاۋاب بېرىپ: < مانا مەن > دېدىم. ¹² ئۇ سۆزلەپ: < ئەمدى كۆزلىرىڭنى كۆتۈرۈپ قارىغىن. مانا ماللارغا چاچراپ تۇرغان قوچقار-تېكىلەرنىڭ ھەممىسى تاغىل، ئالا ۋە چىپاردۇر، چۈنكى مەن بولسام لاباننىڭ ساڭا ھەممە قىلغىنىنى كۆردۈم. ¹³ مەن ئۆزۈم بەيتەلدە ساڭا كۆرۈنگەن خۇدادۇرمەن. سەن ئاندا بىر تىكلەپ قويغان تاشنى ياغلاپ، ماڭا بىر ۋەدە قىلدىڭ ئەمەسمۇ؟ ئەمدى سەن قوپۇپ، بۇ يۇرتتىن چىقىپ، ۋەتىنىڭگە يانغىن > دېدى < دەپ ئېيتتى. ¹⁴ ئۇ ۋاقىت راھىلە بىلەن لىيا جاۋاب بېرىپ ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «تېخى ئاتىمىزنىڭ ئۆيىدە بىزگە تېگىشلىك نېسىۋە ياكى مىراس قالدۇمۇ؟ ¹⁵ بىز بولساق، ئۇنىڭغا بىگانىدەك كۆرۈنمىدۇقۇمۇ؟ چۈنكى ئۇ بىزنى سېتىپ، پۇلىنىمۇ يەپ كەتتى ئەمەسمۇ؟ ¹⁶ شۇنداق بولغاندىن كېيىن خۇدا ئاتىمىزدىن ئالغان بۇ دۆلەتنىڭ ھەممىسى بىزنىڭكى بىلەن بالىلىرىمىزنىڭكى بولسۇن. ئەمدى سەن خۇدانىڭ ساڭا ئېيتقىنىدەك قىلغىن» دېيىشتى.

¹⁷ ئۇ ۋاقىت ياقۇب قوپۇپ، بالىلىرى بىلەن خوتۇنلىرىنى تۈگىلەرگە مىندۈرۈپ، ¹⁸ ھەممە مېلى بىلەن بار يوقىنى ئېلىپ، پادان-ئارامدا تاپقان تەئەللۇق ماللىرىنى ئاتىسى ئىسھاقنىڭ يۇرتىغا ئېلىپ بارماق ئۈچۈن قانائان يۇرتىغا ھەيدەپ ماڭدى. ¹⁹ لابان ئۆزى قوپىلىرىنى قىرقتىقلى كەتكىنىدە راھىلە ئۆز ئاتىسىنىڭ بۇتلىرىنى ئوغرىلىۋالغانىدى. ²⁰ ياقۇب بولسا ئارامىي لاباننىڭ قېشىدىن ئوغرىلىقچە كېتىپ ئۆزىنىڭ قېچىشىنى ئۇقتۇرماي، ²¹ پۈتۈن بارلىقىنى ئېلىپ، قوپۇپ قېچىپ، دەريادىن ئۆتۈپ، گىلىياد تېغى تەرەپكە يۈزلەنگەنىدى. ²² ئەمما ئۈچىنچى كۈنى لابانغا ياقۇبنىڭ قاچقىنى توغرىسىدا خەۋەر يەتتى. ²³ ئۇ ۋاقىت ئۆزى تۇغقانلىرىنى بىللە ئېلىپ، يەتتە كۈنلۈك يولغىچە كەينىدىن قوغلاپ بېرىپ، گىلىياد تېغىدا ئۇنى تاپتى. ²⁴ لېكىن كېچىسى خۇدا ئارامىي لاباننىڭ چۈشىگە كىرىپ، ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «سەن بولساڭ، ياقۇبقا ياخشى-يامان گەپ قىلىشتىن ئېھتىيات قىلغىن» دېدى. ²⁵ لابان ياقۇبنىڭ قېشىغا يېتىپ بارسا، ياقۇب ئۆز چېدىرىنى تاغنىڭ ئۈستىدە تىككەندى. لابانمۇ تۇغقانلىرى بىلەن گىلىياد تېغىنىڭ ئۈستىدە چېدىر تىكتى. ²⁶ ئۇ ۋاقىت لابان ياقۇبقا سۆزلەپ: «بۇ ئۆزى نېمە قىلغىنىڭ؟ سەن بولساڭ، مەندىن ئوغرىلىقچە كېتىپ، قىزلىرىمنى قىلچ بىلەن ئالغان ئەسىرلەردەق ئېلىپ كەتتىڭ. ²⁷ نېمىشقا پىنھاندا قېچىپ، مەندىن ئوغرىلىقچە كېتىپ، ماڭا خەۋەر بەرمىدىڭ؟ بولمىسا، مەن خۇشلۇق قىلىپ، غەزەل ئوقۇپ، داپ بىلەن چاڭ چېلىپ، سېنى يولغا سالاتتىم ئەمەسمۇ؟ ²⁸ مېنى ئۆز بالىلىرىم بىلەن قىزلىرىمنى سۆيگىلىمۇ قويمىدىڭ. بۇ ئىشتا ئەخمەقلىق قىلدىڭ. ²⁹ سىلەرگە يامانلىق قىلغىلى قولۇمنىڭ كۈچى بار، لېكىن تۈنۈگۈن كېچە ئاتاڭنىڭ تەڭرىسى چۈشۈمدە ماڭا سۆزلەپ: < سەن بولساڭ، ياقۇبقا ياخشى-يامان گەپ قىلىشتىن ئېھتىيات قىلغىن > دېدى. ³⁰ ئەمدى سەن ئاتاڭنىڭ ئۆيىنى تولا

سېغىنغاچ كەتكىلى خالغان بولساڭ، نېمىشقا مېنىڭ بۇتلىرىمنى ئوغرىلاپ كەلدىڭ؟» دېدى.
³¹ ئۇ ۋاقىت ياقۇب جاۋاب بېرىپ، لابانغا: «مەن سېنى قىزلىرىنى مەندىن تارتىۋالدىمۇكىن دەپ خىيال قىلىپ قورققان ئىدىم. ³² ئەمدى كىمنىڭ قېشىدا سېنىڭ بۇتلىرىڭ تېپىلسا، ئۇ ئۆزى تىرىك قالمىسۇن. مەندە ھەرنېمەڭ بولسا تۇغقانلىرىڭنىڭ ئالدىدا بۇنى تونۇۋالغىن» دېدى. چۈنكى راھىلەنىڭ بۇ بۇتلارنى ئوغرىلاپ كەلگىنى ياقۇبقا مەلۇم ئەمەس ئىدى.

³³ ئۇ ۋاقىت لابان ياقۇبنىڭ چېدىرىغا كىرىپ، لېيانىڭ چېدىرىغا داخىل بولۇپ، ئىككى دەپكىنىڭ چېدىرىنىمۇ ئاخشۇرۇپ، ھېچنېمە تاپالماي، لېيانىڭ چېدىرىدىن چىقىپ، راھىلەنىڭ چېدىرىغا كىردى. ³⁴ ئەمما راھىلە بولسا بۇتلارنى ئېلىپ، بۇتلارنى تۆگىنىڭ چومىنىڭ ئىچىگە سېلىپ قويۇپ، ئۈستىدە ئولتۇرۇۋالغانىدى. لابان ئۆزى پۈتۈن چېدىرىنى ئاخشۇرۇپ، ھېچنېمە تاپالمىدى. ³⁵ ئۇ ۋاقىت راھىلە ئاتىسىغا سۆزلەپ: «ئەي خوجام، ئالدىڭدا قوپالمىغىنمۇ ئۈچۈن خاپا بولمىغىن. چۈنكى مەن بولسام خوتۇنلارنىڭ ئاي كۆرىدىغان ھالىتىدە ئىكەنمەن» دېدى. بۇ تەرىقىدە ئۇ قانچە ئىزدىنىمۇ، بۇتلارنى تاپالمىدى. ³⁶ ئۇ ھامان ياقۇب ئاچچىقلاپ، لابانغا توۋلىغىلى تۇردى. ياقۇب لابانغا سۆز قىلىپ ئېيتتىكى: «سەن مېنى كەينىمدىن مۇنچە قاتتىق قوغلاپ كەلگىلى مېنىڭ نېمە خاتام بولۇپ، نېمە گۇناھىم باردۇر؟ ³⁷ سەن ئەمدى ھەممە مال-جابدۇقلىرىمنى ئاخشۇرۇپ باققىنىڭدا ئۆي جابدۇقلىرىڭدىن بىر نېمە تاپتىڭمۇ؟ ئەگەر بىر نېمە بولسا، مېنىڭ تۇغقانلىرىم بىلەن سېنىڭ تۇغقانلىرىڭنىڭ ئالدىدا ئۇنى قويغىن. ئۇلار بولسا بىز ئىككىلىمىزنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم قىلسۇن. ³⁸ مەن بولسام، يىگىرمە يىل قېشىڭدا تۇردۇم. تۇرسام، ھېچقاچان قوي بىلەن ئۆچكىلىرىڭ بالا تاشلىۋەتمىدى ۋە يا مېلىڭنىڭ قوچقارلىرىنى يەپ كەتمىدىم. ³⁹ يىرتىلغانلىرى بولسا قېشىڭغا ئېلىپ كەلمەي، ئۇنى ئۆزۈم تۈلىدىم. كېچىسى ياكى كۈندۈزى ئوغرى ئالغان مال بولسا ئۇنى سەن مەندىن تۈلتىۋالدىڭ. ⁴⁰ مەن بولسام، كۈندۈزى ئىسسىقتىن، كېچىسى سوغۇقتىن قىيىنلىپ، كۆزۈمدىن ئۇيقۇ قېچىپ كەتكەندى. ⁴¹ بۇ تەرىقىدە مەن يىگىرمە يىلغىچە سېنىڭ ئۆيۈڭدە تۇرۇپ، ئون تۆت يىل ئىككى قىزىڭ ئۈچۈن خىزمەت قىلىپ، ئالتە يىل مېلىڭ ئۈچۈن ساڭا خىزمەت قىلدىم. ئەمما ئون مەرتىۋە ئىش ھەققىمنى يەڭگۈشلىۋەتتىڭ. ⁴² مۇبادا ئاتامنىڭ تەڭرىسى بولۇپ ئىبراھىمنىڭ خۇدايى ئاتىلىپ، ئىسھاقنىڭ قورقۇنچىسى بولغاننىڭ ئۆزى مەن بىلەن بولمىسا ئىدى، ئەلۋەتتە سەن مېنى قۇرۇق قول قىلىپ ياندۇراتتىڭ. ئەمما خۇدا ئۆزى مېنىڭ زەخمىتىم بىلەن قوللىرىمنىڭ مۇشەققىتىنى كۆرۈپ، تۈنۈگۈن كېچە سېنى قورقۇتۇپ قويدى ئەمەسمۇ؟» دەپ ئېيتتى.

⁴³ ئۇ ۋاقىت لابان جاۋاب بېرىپ ياقۇبقا سۆزلەپ: «بۇ قىزلار بولسا مېنىڭ قىزلىرىم، بۇ بالىلار بولسا مېنىڭ بالىلىرىم، بۇ ماللار بولسا مېنىڭ ماللىرىم بولۇپ، ساڭا كۆرۈنگەننىڭ ھەممىسى مېنىڭكىدۇر. ئەمدى مەن بۇ كۈن ئۆز قىزلىرىمغا ۋە ئۇلارنىڭ تۇغقان بالىلىرىغا نېمە ئىش قىلماي؟ ⁴⁴ ئەمدى كەلگىن، ئەھدە باغلىشايلى. بۇ ئۆزى مەن بىلەن سېنىڭ ئوتتۇراڭدا بىر گۇۋاھ بولسۇن» دېدى. ⁴⁵ ئۇ ۋاقىت ياقۇب بىر تاشنى ئېلىپ تىكلىدى. ⁴⁶ تىكلەپ قويۇپ، ياقۇب تۇغقانلىرىغا: «تاش يىغىڭلار» دېسە، ئۇلار تاشلارنى ئېلىپ كېلىپ، دۆۋىلەپ قويۇپ، ئاندا بۇ دۆۋىنىڭ ئۈستىدە تاام يېيىشتى. ⁴⁷ لابان بۇ جاينىڭ ئۆزىنى يېگەر-ساخادۇتا دەپ ئاتىدى. ياقۇب ئۇنىڭغا گال-ئېد دەپ ئات قويدى. ⁴⁸ لابان سۆزلەپ: «بۇ دۆۋە بولسا بۇ كۈن

سەن بىلەن مېنىڭ ئارامدا گۇۋاھ بولسۇن» دېدى. بۇ سەۋەبتىن ئۇنىڭ ئېتى گال-ئېد قويۇلدى. ⁴⁹ لېكىن مۇندىن باشقا بۇ جاي ئۆزى مىسپاھ دەپ ھەم ئاتالدى، چۈنكى لابان سۆزلەپ: «بىز بىر-بىرىمىزنىڭ قېشىدا بولمىغىنىمىزدا، خۇداۋەندە سەن بىلەن مېنىڭ ئوتتۇرىدا قاراۋۇلچى بولۇپ تۇرسۇن. ⁵⁰ ئەگەر سەن قىزلىرىمغا خاپىلىق سېلىپ، قىزلىرىمنىڭ ئۈستىگە باشقا خوتۇن ئالساڭ، بىر كىشى ھازىر بولمىسىمۇ، مەن بىلەن سېنىڭ ئاراڭدا خۇدانىڭ گۇۋاھ بولغىنىنى بىلگىن» دەپ ئېيتقاندىن كېيىن، ⁵¹ لابان ياقۇبقا يەنە سۆزلەپ: «مانا بۇ دۆۋىگە قاراپ مەن ئۆزۈم ئىككىمىزنىڭ ئوتتۇرىمىزدا تىكلەپ قويغان بۇ تاش تۈۋرۈكنىڭ ئۆزىگىمۇ نەزەر سالغىن. ⁵² بۇ دۆۋىنىڭ ئۆزى گۇۋاھ بولۇپ، بۇ تۈۋرۈكمۇ گۇۋاھ بولسۇن. خاھى مەن بولسام يامان نىيەت بىلەن بۇ دۆۋىدىن سەن تەرەپكە ئۆتمىگەيمەن، خاھى سەن بولساڭمۇ، يامان نىيەت قىلىپ بۇ دۆۋىدىن ئېشىپ، بۇ تۈۋرۈكنىڭ بۇ يېنىغا مەن تەرەپكە ئۆتمىگەيسەن. ⁵³ ئىبراھىمنىڭ خۇدايى بولۇپ ناھورنىڭ تەڭرىسى ئاتىلىپ بۇ ئىككىلىسىنىڭ ئاتىسىغىمۇ، تەڭرى بولغاننىڭ ئۆزى ئارىمىزدا ھاكىم بولسۇن» دېگەندى. ياقۇب بولسا ئۇنىڭ ئاتىسى ئىسھاقنىڭ قورقۇنچىسى بولغان زات بىلەن قەسەم قىلدى. ⁵⁴ ئاندىن كېيىن ياقۇب تاغنىڭ ئۈستىدە سوپۇم قۇربانلىق ئۆتكۈزۈپ: «مەن بىلەن تائام يەڭلار» دەپ ئۆز تۇغقانلىرىنى قىچقارسا، ئۇلار تائام يەپ، كېچىسى تاغدا قوندى.

ياقۇبنىڭ ئەساۋ بىلەن ئەپلەشتۈرۈلۈشى

32 ¹ لېكىن ئەتىسى لابان سەھەر قويۇپ، نەۋرىلىرى بىلەن قىزلىرىنى سۆيۈپ، ئۇلارنى مۇبارەكلەپ قويۇپ، راۋان بولۇپ ئۆز ئۆيىگە ياندى. ² ئەمما ياقۇب ئۆز يولىغا كېتىپ بارسا، خۇدانىڭ پەرىشتىلىرى ئۇنىڭغا ئۇچرىدى. ³ ياقۇب ئۇلارنى كۆرگەندە: «بۇلار بولسا خۇدانىڭ قوشۇنى ئىكەن» دەپ بۇ جاينىڭ ئېتىنى ماخانا ئىسمى قويدى. ⁴ ياقۇب ئۆز ئالدىدا ئېدوم ۋىلايىتىدىكى سېئىر يۇرتىغا ئاكىسى ئەساۋنىڭ قېشىغا خەۋەرچىلەر ئەۋەتىپ، ⁵ ئۇلارغا چېكىلەپ: «سىلەر خوجام ئەساۋغا سۆز قىلىپ: < قۇلۇڭ ياقۇب بولسا: > مەن ئۆزۈم لاباننىڭ قېشىدا مۇساپىر بولۇپ، بۇ دەمگىچە ئاندا تۇرغان ئىدىم. ⁶ ئەمدى مېنىڭ كالا، ئېشەك ۋە قويلىرىم بولۇپ، قۇل بىلەن دېدەكلىرىمۇ بار. مەن ئۇنىڭ كۆزلىرىدە ئىلتىپات تاپارمەنمىكىن دەپ، خوجامنىڭ قېشىغا خەۋەر ئەۋەتكىلى خالىدىم» دەپ ئېيتتى < دەڭلار > دېدى. ⁷ خەۋەرچىلەر بولسا ياقۇبنىڭ قېشىغا يېنىپ كېلىپ: «بىز بولساق، ئاكاڭ ئەساۋنىڭ قېشىغا باردۇق. ئۇ ئۆزى تۆت يۈز كىشىنى ئېلىپ، سېنىڭ ئالدىڭغا كېلىۋاتىدۇ» دەپ ئېيتتى. ⁸ ئۇ ۋاقىت ياقۇب ناھايىتى قورقۇپ كېتىپ، بىئارام بولۇپ قېلىپ، ئۆز ئادەملىرىنى قوي، كالا ۋە تۆگىلىرىگە قوشۇپ، ئىككى توپقا بۆلۈپ قويۇپ: ⁹ «ئەگەر ئەساۋ كېلىپ، بىر توپنى ئۇرسىمۇ، يەنە بىر توپ قۇتۇلۇپ قالىدۇ» دەپ خىيال قىلدى. ¹⁰ ئاندىن ياقۇب سۆزلەپ: «ئەي سەن، تائام ئىبراھىمنىڭ تەڭرىسى بىلەن تائام ئىسھاقنىڭ تەڭرىسى بولۇپ، ماڭا سۆزلەپ: < سەن ئۆز يۇرتۇڭغا تۇغقانلىرىڭنىڭ قېشىغا يېنىپ كەتكىن. مەن ساڭا ياخشىلىق قىلىمەن > دەپ

ئېيتقان خۇداۋەندە! ¹¹ مەن بولسام، سېنىڭ ئۆز بەندەڭگە كۆرسەتكەن ھەممە مەرھەمەت بىلەن بارچە ۋاپادارلىقىڭنىڭ ئالدىدا ھېچنېمە ئەمەسمەن. چۈنكى مەن بولسام بۇ ئىئورداندىن ئۆتكىنىدە يالغۇز بىر تايىقىم بار ئىدى. ئەمدى مەن ئىككى توپ بولدۇم. ¹² مەن ساڭا يالۋۇرمەنكى، سەن مېنى ئاكام ئەساۋنىڭ قولىدىن قۇتقۇزغايسەن، چۈنكى ئۇ كېلىپ، مەن بىلەن خوتۇن بالا-چاقامنى ئۇرارسىكىن دەپ قورقمەن. ¹³ سەن بولساڭ: < شەكسىز مەن ساڭا تولا ياخشىلىق قىلىپ، سېنىڭ نەسلىڭنى توللىقىدىن سانىيالمىدىغان دەريا قۇمدەك قىلىمەن > دەپ ئېيتقان ئىدىڭ ئەمەسمۇ؟» دېدى.

¹⁴ ئۇ ئۆزى ئۇ كېچىسى ئاندا قونۇپ، قول ئىلكىدىكى ماللاردىن ئېلىپ، ئاكىسى ئەساۋغا سوۋغا راستلاپ، ¹⁵ ئىككى يۈز ئۆچكە، يىگىرمە تېكە، ئىككى يۈز ساغلىق، يىگىرمە قوچقار، ¹⁶ تايلاقلىرى بىلەن قوشۇپ ئوتتۇز سېغىن تۆگە، قىرىق ئىنەك، ئون بۇقا، يىگىرمە مادا ئېشەك، ئون ھاڭگا ئېشەكنىڭ ئۆزىنى جايلاپ، ¹⁷ بۇلارنى باشقا-باشقا توپ قىلىپ، خىزمەتكارلىرىغا تاپشۇرۇپ ئۇلارغا جېكلەپ: «سەلەر بولساڭلار، مەندىن ئىلگىرى مېڭىپ، ھەر توپىنى باشقا-باشقا قىلىپ ئۇزۇن-ئۇزۇندىن ئارىلىق قويۇپ ھەيدەڭلار» دەپ ئېيتتى. ¹⁸ ئۇ ئالدى توپىنى ھەيدىگۈچىگە ھۆكۈم قىلىپ: «ئاكام ئەساۋ ساڭا ئۇچراپ سەندىن: < كىمىڭكىسەن؟ قەيەرگە بارىسەن؟ ئالدىڭدىكى جانىۋار كىمىڭدۇر؟ > دەپ سورىسا، ¹⁹ سەن جاۋاب بېرىپ: < بۇلار ئۆزى قۇلۇڭ ياقۇبىڭنىڭ بولۇپ، خوجام ئەساۋغا ئەۋەتىلگەن سوۋغىدۇر. مانا ئۇ ئۆزىمۇ كەينىمزدىن كېلىۋاتىدۇ > دەپ ئېيتقىن» دېدى. ²⁰ بۇ تەرىقىدە ئۇ ئۆزى ئىككىنچىسى بىلەن ئۈچىنچىسى ۋە بارچە قالغان توپلارنى ھەيدىگۈچىلەرگە ھۆكۈم بېرىپ: «ئەساۋ سەلەرگە ئۇچرىسا، سەلەرمۇ ئۇنىڭغا شۇنداق دەپ ئېيتىپ: ²¹ < مانا قۇلۇڭ ياقۇب ئۆزىمۇ ئارقىمىزدىن كېلىۋاتىدۇ > دەڭلار» دېدى. چۈنكى ئۇ ئۆزى: «مەن ئالدىدا بارغان سوۋغا بىلەن ئۇنى يۇمشىتىپ، كېيىن يۈزىنى كۆرسەم، ماڭا يۈز-خاتىرە قىلارمىكىن» دەپ خىيال قىلغانىدى.

²² بۇنىڭ ئۈچۈن سوۋغىلار ئۇنىڭدىن ئىلگىرى مېڭىپ كەتتى. ئەمما ئۆزى ئۇ كېچىسى چۈشكەن جايدا قونۇپ قالدى.

²³ لېكىن ئۇ شۇ كېچىسى قويۇپ، ئىككى خوتۇنى، ئىككى دېدىكى ۋە ئون بىر ئوغلىنى ئېلىپ، يابوق كېچىكىدىن ئۆتۈپ كەتتى. ²⁴ ئۇ ئۇلارنى ئېقىندىن ئۆتكۈزۈپ، ھەممە تەكەللۇقىنىمۇ ئۇ قاتقا ئېلىپ، ئۆتكۈزۈپ قويدى.

²⁵ ئەمما بۇ قاتتا ياقۇب ئۆزى يالغۇز قالسا، بىر كىشى كېلىپ، ئاندا ئۇنىڭ بىلەن تاڭ ئانقۇچىلىك چېلىشتى. ²⁶ لېكىن بۇ كىشى ئۇنىڭغا غالىب بولالمىدىغىنىنى كۆرگەندە ئۇنىڭ يانپىشىنى تۇتتى. شۇنداقكى، ئۇنىڭ بىلەن چېلىشىپ تۇرغىنىدا ياقۇبىڭ يوتىسى ئورنىدىن چىقىپ كەتتى. ²⁷ ئۇ كىشى سۆزلەپ: «مېنى قويۇپ بەرگىن، چۈنكى تاڭ ئاتقىلى باشلىدى» دېسە، ئۇ ئۆزى جاۋاب بېرىپ: «سەن مېنى بەرىكەتلىمىگۈچە سېنى قويۇپ بەرمەيمەن» دېدى.

²⁸ ئۇ ئۇنىڭدىن: «ئېتىڭ نېمىدۇر؟» دەپ سورىسا، ئۇ: «ئېتىم ياقۇب» دېدى. ²⁹ ئۇ سۆز قىلىپ: «سەن يەنە ياقۇب دەپ ئاتالمى، بەلكى ئىسرائىل دەپ ئاتىلىسەن. چۈنكى سەن بولساڭ، خۇدا ۋە ئىنسان بىلەن چېلىشىپ، غالىب بولدۇڭ» دېدى. ³⁰ ئۇ ۋاقىت ياقۇب ئۇنىڭغا يالۋۇرۇپ: «ئېتىڭنى ماڭا دەپ بەرگىن» دېسە، ئۇ: «نېمىشقا مېنىڭ ئىسمىمنى سوراپسەن؟» دەپ ئۇنى

ئۇ يەردە مۇبارەكلەپ قويدى. ³¹ لېكىن ياقۇب: «خۇدانى يۈزمۇيۈز كۆرۈپ، جېنىم قۇتۇلۇپ قالدى» دەپ ئۇ جاينىڭ ئېنىنى پېنىئەل قويدى. ³² ئۇ ئۆزى پېنىئەلدىن ئۆتۈپ كەتكىنىدە كۈن چىقتى. ئەمما ئۇنىڭ يوتىسى ئاقساق ئىدى. ³³ بۇ سەۋەبتىن بەنى-ئىسرائىل بۇ كۈنگىچە يانپاشتىكى پېنىئەل يېمەيدۇ، چۈنكى مەزكۇر زات ياقۇبنىڭ يانپاشتىكى پېنىئەلنى تولغىغانىدى.

33 ¹ ياقۇب كۆزلىرىنى كۆتۈرۈپ قارىسا، مانا ئەساۋ تۆت يۈز كىشى بىلەن كېلىۋاتاتتى. دەرھال ئۇ ئۆزى بالىلىرىنى لېيا، راھىلە ۋە ئىككى دېدىكىگە بۆلۈپ بەردى. ² ئۇ ئىككى دېدەك بىلەن ئۇلارنىڭ بالىلىرىنى ھەممىدىن ئىلگىرى تۇرغۇزۇپ، ئاندىن لېيا بىلەن ئۇنىڭ بالىلىرىنى تۇرغۇزۇپ، ھەممىدىن كېيىن راھىلە بىلەن يۈسۈپنى تۇرغۇزۇپ، ھەممىنى ماڭدۇرۇپ، ³ ئۆزى ئۇلارنىڭ ئالدىغا ئۆتۈپ يۈرۈپ ئاكىسىنىڭ قېشىغا يەتكىلى تۇرغاندا، يەتتە مەرتەۋە يەرگە تەگكۈدەك تەزىم قىلدى. ⁴ ئەساۋ ئۇنىڭ ئالدىغا يۈگۈرۈپ، ئۇنى قۇچاقلاپ بويىغا گىرە سېلىپ، ئۇنى سۆيۈپ ئىككىلىسى يىغلاشقىلى تۇردى. ⁵ ئاندىن ئەساۋ كۆزلىرىنى كۆتۈرۈپ قاراپ، خوتۇنلار بىلەن بالىلارنى كۆرۈپ: «بۇلار سېنىڭ نېمەڭدۇر؟» دەپ سورىسا، ئۇ جاۋاب بېرىپ: «بۇلار بولسا خۇدا مەرھەمەت قىلىپ قۇلۇڭغا بەرگەن بالىلاردۇر» دېدى. ⁶ ئۇ ۋاقىت ئىككى دېدەك بىلەن بالىلىرى يېقىن بېرىپ، ئۇنىڭغا تەزىم قىلدى، ⁷ ئاندىن لېيا بىلەن ئۇنىڭ بالىلىرى يېقىن بېرىپ، تەزىم قىلدى. ئاخىرىدا يۈسۈپ بىلەن راھىلە يېقىن بېرىپ، تەزىم قىلدى. ⁸ ئەساۋ سۆز قىلىپ: «ماڭا ئۇچرىغان بۇ ھەممە توپىلار نېمە ئۈچۈندۇر؟» دېسە، ئۇ جاۋاب بېرىپ: «بۇ ئۆزى خوجامنىڭ ئالدىدا ئىلتىپات تاپمىقىم ئۈچۈندۇر» دېدى. ⁹ ئۇ ۋاقىت ئەساۋ: «ئەي بۇرادىرىم، مەندە يەتكۈدەك بار. سېنىڭكى ئۆزۈڭگە بولسۇن» دېدى. ¹⁰ ئەمما ياقۇب سۆزلەپ: «يوقسۇ، ئەگەر مەن كۆزلىرىڭدە ئىلتىپات تاپقان بولسام، ھەدىيەمنى قولۇمدىن قوبۇل قىلغىن. چۈنكى سەن مەندىن رازى بولۇپ، يۈزۈڭنى كۆرگىنىمدە، خۇدانىڭ يۈزىنى كۆرگەندەك بولدۇم. ¹¹ ئەمدى مېنىڭ ساڭا كەلتۈرگەن ھەدىيەمنى قوبۇل قىلىپ ئالغىن. خۇدا ماڭا مەرھەمەت قىلغاچ، ھەممە نەرسىلىرىم باردۇر» دەپ ئۇنى زورلىسا، ئۇ قوبۇل قىلدى.

¹² ئاندىن ئەساۋ سۆز قىلىپ: «ئەمدى بىز قوزغىلىپ يۈرەيلى. مەن ئالدىڭدا ماڭاي» دېسە، ¹³ ئۇ ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «مېنىڭ خوجام بولسا بالىلارنىڭ كىچىك بولۇپ، قېشىمدا ئېمىتىدىغان قوي بىلەن كالىلارنىڭ بارلىقىنى بىلىدۇ. ئەگەر مەن بۇلارنى بىر كۈن زىيادە ھەيدىسەم، پۈتۈن پادا ئۆلۈپ كېتىدۇ. ¹⁴ بۇنىڭ ئۈچۈن خوجام ئۆز قۇلىدىن ئىلگىرى كەتسۇن. مەن بولسام، ئالدىمدىكى پادا بىلەن بالىلارنىڭ مېڭىشىغا قاراپ ئاستا-ئاستا مېڭىپ، ئۆز خوجامنىڭ قېشىغا سېلىرىغا يېتىپ باراي» دېدى. ¹⁵ ئۇ ۋاقىت ئەساۋ سۆزلەپ: «ئۇنداق بولسا، مەن ئۆزۈم بىلەن كەلگەن كىشىلەردىن بىرنەچچىنى قېشىڭدا قويۇپ كېتەي» دېدى. لېكىن ئۇ جاۋاب بېرىپ: «بۇ لازىم كەلمەيدۇ. يالغۇز خوجامنىڭ كۆزلىرىدە ئىلتىپات تاپسام، ماڭا يېتىدۇ» دېسە، ¹⁶ ئۇ كۈنى ئەساۋ سېلىرىغا يېنىپ كەتتى.

¹⁷ ئەمما ياقۇب سەپەر قىلىپ، سۈككوت دېگەن جايغا كېلىپ ئۆزىگە بىر ئۆيىنى ياساپ ماللىرى ئۈچۈن سايىۋەن قىلىپ بۇ يەرنى سۈككوت دەپ ئاتىدى. ¹⁸ ياقۇب ئۆزى پادان-ئارامدىن قانائان يۇرتىدىكى شەكەم دېگەن شەھەرگە تىنچ-ئامان كەلدى. ئۇ شەھەرنىڭ ئالدىدا چېدىر

تىكىپ،¹⁹ ئۆزى چېدىر تىككەن يەرنىڭ بىر پارچىسىنى شەكەمنىڭ ئاتىسى بولغان خامورنىڭ بالىلىرىدىن يۈز كۈمۈش تەڭگىگە سېتىۋالدى.²⁰ ئاندا بىر قۇربانگاھنى ياساپ، ئېتىنى ئەل-ئەلوھىي-ئىسرائىل قويۇپ قويدى.

شەكەمنىڭ دىنانىڭ نومۇسىغا تېگىشى

34 ¹ ئەمما لېيانىڭ ياقۇبقا تۇغۇپ بەرگەن قىزى دىنا يۇرتنىڭ قىزلىرى بىلەن كۆرۈشكىلى چىقسا،² ئۇ يۇرتنىڭ ئەمىرى بولغان خىۋۇنى خامورنىڭ ئوغلى شەكەم ئۇنى كۆرۈپ قېلىپ، تۇتۇۋېلىپ، ئۇنىڭ بىلەن يېتىپ، ئۇنىڭ ئابرويىنى كەتكۈزدى.³ ئۇنىڭ كۆڭلى ياقۇبنىڭ قىزى دىناغا چۈشۈپ، ئۇنى ياخشى كۆرۈپ، ئۇنىڭغا مۇھەببەتلىك سۆز قىلغىلى تۇردى.⁴ ئۇنىڭ ئۈچۈن شەكەم ئۆز ئاتىسى خامورغا گەپ قىلىپ: «بۇ قىزنى ماڭا خوتۇنلۇققا ئېلىپ بەرگىن» دېدى.⁵ ياقۇب بولسا ئۆز قىزى دىنانىڭ ئابرويىسىز قىلىنغىنىنى ئاڭلاپ قالدى. ئەمما ئوغۇللىرىنىڭ ئۆزى ماللىرى بىلەن سەھرادا بولغاچ، ياقۇب ئۇلار كەلگۈچىلىك شۈك تۇرۇپ تۇردى.⁶ ئۇ ۋاقىت شەكەمنىڭ ئاتىسى خامور ياقۇبنىڭ ئالدىغا ئۇنىڭ بىلەن سۆزلەشكىلى چىقتى.⁷ ياقۇبنىڭ ئوغۇللىرى بۇنى ئاڭلىغاندا سەھرادىن كەلدى. ئۇلار بولسا شەكەمنىڭ ئۆزى ياقۇبنىڭ قىزى بىلەن يېتىپ، ئىسرائىل ئىچىدە قىلمىغۇلۇق بولغان بىر يامان ئىشنى قىلىپ قويغىنى ئۈچۈن رەنجىدە بولۇپ، ناھايىتى ئاچچىقلانغانىدى.⁸ خامور ئۆزى ئۇلارغا سۆزلەپ: «ئوغۇلۇم شەكەم بولسا قىزىڭلارغا ئىشتىياق باغلايدۇ. ئىلتىپات قىلىپ، ئۇنى ئۇنىڭغا خوتۇنلۇققا بېرىپ،⁹ بىز بىلەن قۇدا-باجا بولۇپ، قىزلىرىڭلارنى بىزگە بېرىپ، بىزنىڭ قىزلىرىمىزنى سىلەر ئېلىپ،¹⁰ بىز بىلەن ئولتۇرۇپ، ئالدىڭلاردا بولغان بۇ يۇرتتا ماكان تۇتۇپ، ئوقەت قىلىپ، جاي-ئوتاق ئېلىڭلار» دېدى.¹¹ شەكەم بولسا قىزنىڭ ئاتىسى بىلەن بۇرادەرلىرىگە سۆزلەپ: «كۆزلىرىڭلاردا ئىلتىپات تاپسام، ماڭا نېمە دېسەڭلار، ئۇنى بېرىي.¹² دەرۋەقە مەندىن قانچە جىق تويۇلۇق بىلەن ھەدىيەلەر سورىساڭلار، ماڭا ئېيتقىنىڭلارچە بېرىي. لېكىن بۇ قىزنى ماڭا خوتۇنلۇققا بېرىڭلار» دېدى.¹³ ئۇ ۋاقىت ياقۇبنىڭ ئوغۇللىرى بولسا شەكەم ئۇلارنىڭ ھەمىشەسى دىنانى ئابرويىسىز قىلغاچ، ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن ئاتىسىغا ھىيلە بىلەن جاۋاب بېرىپ،¹⁴ ئۇلارغا سۆزلەپ: «بىز بولساق، ھەمىشەمىزنى خەتنىسىز بىر كىشىگە بەرگىلى ماقۇل دېيەلمەيمىز، چۈنكى بۇ بىزگە ئەيىب بولىدۇ.¹⁵ لېكىن سىلەرمۇ بىزدەك بولۇپ، ئاراڭلاردىكى ھەربىر ئەر كىشى خەتنە قىلىنسا، بۇ شەرت بىلەن بىز ماقۇل بولۇپ،¹⁶ قىزلىرىمىزنى سىلەرگە بېرىپ، سىلەرنىڭ قىزلىرىڭلارنى بىز ئېلىپ، ئاراڭلاردا ئولتۇرۇپ، بىر قوۋم بولۇپ قالمىز.¹⁷ ئەمما ئەگەر خەتنە قىلىنمىسا، ئۇنىمىساڭلار، بىز قىزىمىزنى ئېلىپ كېتىمىز» دېدى.¹⁸ ئۇلارنىڭ سۆزلىرى خامورنىڭ ئۆزى بىلەن ئۇنىڭ ئوغلى شەكەمگە خۇش كەلدى.¹⁹ بۇ يىگىتنىڭ ئۆزى مۇنداق قىلغىلى ھايال قىلمىدى، چۈنكى ئۇ بولسا ياقۇبنىڭ قىزىغا ئىشتىياقلىق بولۇپ، ئۆز ئاتىسىنىڭ ئۆيىدە ھەممىدىن ئەزىزەرەكى ئىدى.

²⁰ ئۇ ۋاقىت خامورنىڭ ئۆزى ئوغلى شەكەم بىلەن شەھەرنىڭ دەرۋازىسىغا بېرىپ، شەھەرنىڭ كىشىلىرى بىلەن گەپلىشىپ ئېيتتىكى: ²¹ «بۇ ئادەملەر بولسا بىز بىلەن تىنچلىقتىدۇر. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار يۇرتتا ئولتۇرۇپ، ئاندا ئوقەت قىلىپ تۇرسۇن. مانا يۇرت ئۆزى ئۇلارغا يەتكۈدەك كەڭرىدۇر. بىز بولساق، ئۇلارنىڭ قىزلىرىنى خوتۇنلۇققا ئېلىپ، بىزنىڭ قىزلىرىمىزنى ئۇلارغا بېرىيلى. ²² لېكىن پەقەت ئارىمىزدىكى ھەممە ئەرەكنى ئۇلار خەتنە قىلىنغاندەك خەتنە قىلساق، ئۇ ئادەملەر ئارىمىزدا ئولتۇرۇپ، بىز بىلەن بىر خەلق بولغىلى ئۇنايدىكەن. ²³ بۇ تەرىقىدە ئۇلارنىڭ مال تەئەللۇقى بىلەن ھەممە چارۋا ماللىرى بىزنىڭكى بولمامدۇ؟ بىز ئۇلارغا يالغۇز ماقۇل دېسەك، ئۇلار ئارىمىزدا ئولتۇرىدۇ» دېدى. ²⁴ ئۇ ۋاقىت شەھەر دەرۋازىسىدىن كىرىپ چىقىدىغانلارنىڭ ھەممىسى خامور بىلەن ئوغلى شەكەمنىڭ سۆزىگە قۇلاق سېلىپ، شەھەرنىڭ دەرۋازىسىدىن كىرىپ چىقىدىغانلارنىڭ ھەممىسى خەتنە قىلىندى. ²⁵ ئەمما ئۈچىنچى كۈنى ئۇلار ئاغرىق ياتقىنىدا، دىننىڭ ئاكىلىرى بولۇپ ياقۇبنىڭ شىمون بىلەن لاۋىي دېگەن ئىككى ئوغلىنىڭ ھەرقايسىسى بىردىن قىلچىنى ئېلىپ غەيرەت بىلەن شەھەرنى بېسىپ، ھەممە ئەرەكنى ئولتۇرۇپ، ²⁶ خامور بىلەن ئۇنىڭ ئوغلى شەكەمنىمۇ قىلچىنىڭ بىسى بىلەن ئولتۇرۇپ، دىننى شەكەمنىڭ ئۆيىدىن ئېلىپ كەتتى. ²⁷ ياقۇبنىڭ ئوغۇللىرى بولسا ھەمىشىمىزنى ئابرويىسىز قىلدى دەپ، ئولتۇرۇلگەنلەرنىڭ ئۈستىگە كېلىپ شەھەرنى بۇلاپ، ²⁸ ئۇلارنىڭ قوي، كالا ۋە ئېشەكلىرىنى تارتىۋېلىپ، شەھەر بىلەن ئېتىزلىقتىكى پۈتۈن بارلىقىنى ئېلىۋېلىپ، ²⁹ ئۇلارنىڭ پۈتۈن دۆلىتىنى بۇلاپ تالاپ، خوتۇن بالا-چاقىلىرىنىمۇ ئۆي ئىچىدىكى بارچە نەرسىلەر بىلەن قوشۇپ ئېلىپ كەتتى. ³⁰ لېكىن ياقۇب ئۆزى شىمون بىلەن لاۋىيغا سۆزلەپ: «سىلەر بولساڭلار، مېنى بالاغا تىقىپ، مېنى يۇرتىڭ خەلقى بولغان قانائانى بىلەن پەرىزىيلەرنىڭ ئالدىدا يىرگىنچ قىلىدىڭلار. مەن بولسام، خەلقىم ئازدۇر. ئەمدى ئۇلار ئۈستۈمگە يىغىلىپ كېلىپ، مېنى ئولتۇرىدۇ. بۇ تەرىقىدە مەن ئۆزۈم خاندانم بىلەن يوق بولۇپ كېتىمەن» دېدى. ³¹ ئەمما ئۇلار جاۋاب بېرىپ: «ئەجەبا، ھەمىشىمىزنى بىر جالاپ قىلىپ قويسا بولامدۇ؟» دېدى.

ياقۇبنىڭ بەيتەلگە بېرىشى

35 ¹ ئاندىن كېيىن خۇدا ياقۇبقا سۆز قىلىپ: «سەن قوپۇپ، بەيتەلگە چىقىپ، ئاندا ئولتۇرۇپ، ئۆزۈڭ ئاكاڭ ئەساۋدىن قېچىپ كېتىپ بارغىنىڭدا ساڭا كۆرۈنگەن خۇداغا بىر قۇربانگاھنى سالغىن» دېدى. ² ئۇ ۋاقىت ياقۇب ئۆز ئۆيىدىكىلەرنىڭ ئۆزى بىلەن ئۆزى بىللە بولغانلارغا سۆزلەپ: «سىلەر بولساڭلار، ئاراڭلاردىكى يات تەڭرىلەرنى چىقىرىۋېتىپ، پاكىزلىنىپ ئېگىنلىرىڭلارنى يەڭگۈشلەڭلار. ³ ئاندىن قوپۇپ، بىز بەيتەلگە چىقايلى. مەن ئاندا تەڭلىك ۋاقتىدا دۇئايمىنى قوبۇل قىلىپ، يۈرگەن يولۇمدا مەن بىلەن بولغان خۇداغا بىر قۇربانگاھنى سالايم» دېدى. ⁴ شۇنى دېسە، ئۇلار قوللىرىدىكى ھەممە يات تەڭرى بىلەن قۇلاقلاردىكى زىربىلىرىنى چىقىرىپ، ياقۇبقا بەردى. ياقۇب بۇلارنى شەكەمدىكى دۇب دەرىخىنىڭ

تۈۋىگە كۆمۈپ قويدى. ⁵ ئاندىن كېيىن ئۇلار كۆچۈپ ماڭدى. ئەمما چۆرىسىدىكى شەھەرلەرگە خۇدا تەرىپىدىن بىر قورقۇنچ كەلگەچ، ئۇلار ياقۇبىنىڭ ئوغۇللىرىنى قوغلىمىدى. ⁶ بۇ تەرىقىدە ياقۇب بولسا ئۆزى بىللە بولغان خەلق بىلەن قانائان يۇرتىدىكى بەيتەل دەپ ئاتالغان لۇز دېگەن جايغا يېتىپ كېلىپ، ⁷ ئاندا بىر قۇربانگاھنى سېلىپ، ئۇ ئۆزى ئاكىسىدىن قېچىپ كېتىپ بارغىنىدا، خۇدا ئاندا ئۇنىڭغا كۆرۈنگەچ بۇ جاينىڭ ئىسمىنى ئەل-بەيتەل قويدى. ⁸ ئەمما رېبقانىڭ ئىنىكئانسى دېبورا ئۆلۈپ كېتىپ، بەيتەلنىڭ تۆۋىنىدە بىر دۇب دەرىخىنىڭ تۈۋىدە دەپنە قىلىندى. بۇ سەۋەبتىن ئۇنىڭغا يىغىنىڭ دۇبى دەپ ئات قويۇلدى. ⁹ لېكىن ياقۇب ئۆزى پادان-ئارامدىن يېنىپ كەلگىنىدە، خۇدا ئۇنىڭغا يەنە كۆرۈنۈپ ئۇنى مۇبارەكلىدى. ¹⁰ خۇدا ئۇنىڭغا سۆز قىلىپ: «سېنىڭ ئېتىڭ ياقۇبتۇر. ئەمما مۇندىن كېيىن سەن ياقۇب دەپ ئاتالماي، بەلكى ئېتىڭ ئىسرائىل بولىدۇ» دەپ ئۇنىڭ ئىسمىنى ئىسرائىل قويۇپ قويدى. ¹¹ ئاندىن خۇدا ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «مەن ئۆزۈم قانداق خۇدادۇر مەن. سەن ئۇرۇقلۇق بولۇپ ئاۋۇغىن. بىر قوۋم، بەلكى نۇرغۇن قوۋملار سەندىن پەيدا بولۇپ، پادىشاھلار سېنىڭ پۇشتۇڭدىن چىقىدۇ. ¹² مەن ئىبراھىم بىلەن ئىسھاققا بەرگەن بۇ يۇرتنى ساڭا بېرىپ، سەندىن كېيىنكى نەسلىڭگىمۇ بۇ يۇرتنى بېرىمەن» دېدى. ¹³ شۇنى دەپ، خۇدا ئۇنىڭ بىلەن گەپلەشكەن جاينىڭ ئۆزىدە ئۇنىڭ ئالدىدىن يۇقىرىغا چىقىپ كەتتى. ¹⁴ ئۇ ۋاقىت ياقۇب ئۇنىڭ بىلەن گەپلەشكەن جايدا بىر تاش تۇۋرۇكنى، خاتىرە تاش قىلىپ تىكلەپ، ئۈستىگە ئىچكۈلۈك قۇربانلىقى تۆكۈپ ئۈستىگە ياغ قۇيۇپ قويدى. ¹⁵ شۇنى قىلىپ بولۇپ، ياقۇب ئۆزى خۇدا ئۇنىڭ بىلەن گەپلەشكەن جاينىڭ ئېتىنى بەيتەل قويۇپ قويدى.

راھىلەنىڭ تۇغۇتتا ئۆلۈپ كېتىشى

¹⁶ ئاندىن كېيىن ئۇلار بەيتەلدىن مېڭىپ كېتىپ، ئەفراتاغا يەتكىلى ئازغىنا يول قالغىنىدا راھىلەنى تولغاق تۇتۇپ قېلىپ، دەردى قاتتىق بولۇپ قالدى. ¹⁷ ئەمما دەردى ناھايىتى قاتتىقلاشقىنىدا، تۇغۇت ئانىسى ئۇنىڭغا: «قورقمىغىن. بۇ نۆۋەت يەنە بىر ئوغۇل تۇغدۇڭ!» دېدى. ¹⁸ لېكىن راھىلە ئاخىرقى نەپىسىگە يېتىپ ئۆلگىلى تۇرغىنىدا، ئۇنىڭغا بەن-ئونى دەپ ئات قويۇپ قويدى، ئەمما ئۇنىڭ ئاتىسى ئۇنى بەنىامىن دەپ ئاتىدى. ¹⁹ بۇ تەرىقىدە راھىلە ۋاپات بولۇپ، بەيتەلھەم دەپ ئاتالغان ئەفراتانىڭ يولىدا دەپنە قىلىندى. ²⁰ ياقۇب ئۇنىڭ قەبرىسىگە بىر تاش تۇۋرۇك تىكلەپ قويدى. بۇ ئۆزى بۇ كۈنگىچە «راھىلەنىڭ قەبرىسىنىڭ تاش تۇۋرۇكى» دەپ ئاتالماقتا.

ياقۇبىنىڭ ئوغۇللىرى

²¹ ئاندىن ئىسرائىل كۆچۈپ ئېدار مۇنارنىڭ ئۇ تەرىپىدە چېدىرىنى تىكتى. ²² لېكىن ئىسرائىل ئۇ يۇرتتا ئولتۇرۇپ تۇرغىنىدا، رۇبەن بېرىپ ئۆز ئاتىسىنىڭ كېنىزىكى بىلەن بىلەن ياتتى ۋە ئىسرائىل بۇنى ئاڭلاپ قالدى. ئۇ ۋاقىت ياقۇبىنىڭ ئون ئىككى ئوغلى بار ئىدى.

ياقۇبىنىڭ ئوغۇللىرى - ئىسھاقنىڭ ۋاپاتى

²³ لېيادىن تۇغۇلغان ئوغۇللىرى بولسا ياقۇبىنىڭ تۇنجى ئوغلى رۇبەن، شىمون، لاۋىي، يەھۇدا، ئىسساكار ۋە زەبۇلۇن ئىدى. ²⁴ راھىلەدىن تۇغۇلغان ئوغۇللىرى يۇسۇپ بىلەن بەنىامىن ئىدى. ²⁵ راھىلەنىڭ دېدىكى بىلھادىن تۇغۇلغان ئوغۇللىرى دان بىلەن نافتالى ئىدى. ²⁶ لېيانىڭ دېدىكى زىلپادىن تۇغۇلغان ئوغۇللىرى گاد بىلەن ئاشەر ئىدى. بۇلار بولسا ياقۇبىنىڭ ئۆزىگە پادان-ئارامدا تۇغۇلغان ئوغۇللىرى ئىدى.

ئىسھاقنىڭ ئالەمدىن ئۆتۈشى

²⁷ ياقۇب ئۆزى ئاتىسى ئىسھاقنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئىبراھىم بىلەن ئىسھاق مۇساپىر بولۇپ ئولتۇرغان كىرىات-ئارىا، يەنى خېبروندىكى مامرەنىڭ ئۆزىگە كەلدى. ²⁸ ئىسھاقنىڭ ئۆمرى بولسا بىر يۈز سەكسەن يىل ئىدى. ²⁹ بۇ تەرىقىدە ئىسھاقنىڭ ئۆزى قېرىلىقىدا كۈنلىرى توشۇپ، ئاخىرقى نەپىسىنى تارتىپ، ۋاپات بولۇپ ئۆز خەلقىگە قوشۇلدى. ئۇنىڭ ئوغۇللىرى ئەساۋ بىلەن ياقۇب ئۇنى دەپنە قىلدى.

ئەساۋنىڭ ئاۋلادلىرى

36 ¹ بۇ ئۆزى ئېدوم دەپ ئاتالغان ئەساۋنىڭ نەسلىنىڭ بايانىدۇر. ² ئەساۋ بولسا ئۆز خوتۇنلىرىنى قانا ئانىلارنىڭ قىزلىرىدىن تېپىپ، خىتتىي بولغان ئېلوننىڭ قىزى ئادا بىلەن خىۋۆي بولغان زىبوننىڭ نەۋرىسى بولۇپ ئاناھنىڭ قىزى بولغان ئوھولبىما ئالدى. ³ مۇندىن باشقا ئىسمائىلنىڭ قىزى بولۇپ، نەبايوتنىڭ ھەمىشىسى بولغان باسىماتنىمۇ ئالغانىدى. ⁴ ئادانىڭ ئۆزىدىن ئەساۋغا ئېلىفاز تۇغۇلدى. باسىمات بولسا رېھۇئەلنى تۇغدى. ⁵ ئوھولبىمانىڭ ئۆزى يەئۇش، يالام ۋە قوراھنى تۇغدى. بۇلار بولسا قانا ئانى يۇرتىدا ئەساۋنىڭ ئۆزىگە تۇغۇلغان ئوغۇللار ئىدى.

⁶ ئەساۋ بولسا ئۆز خوتۇنلىرى بىلەن ئوغۇل قىزلىرىنى ئۆيىدىكى ھەممە كىشىلىرىگە قوشۇپ چارۋا مال بىلەن بارلىق ئۇلاغلىرىنى قېتىپ، قانا ئانى يۇرتىدا تاپقان بارچە تەئەللۇقنى ئېلىپ، ئۆكىسى ياقۇبتىن ئايرىلىپ باشقا بىر يۇرتقا كەتتى. ⁷ چۈنكى ئۇلارنىڭ تەئەللۇقلىرى تولا بولغاچ، بىر يەردە ئولتۇرالماي، مال پادىلىرىنىڭ تولىقىدىن ئۇلارنىڭ ئولتۇراقلىق جايى تەڭچىلىك قىلدى. ⁸ بۇنىڭ ئۈچۈن ئېدوم دەپ ئاتالغان ئەساۋنىڭ ئۆزى سېئىر تېغىغا بېرىپ ئولتۇرۇپ قالدى.

⁹ سېئىر تېغىدىكى ئېدومىيلارنىڭ ئاتا-بوۋىسى بولغان ئەساۋنىڭ نەسلىنىڭ بايانى شۇدۇر.

¹⁰ ئەساۋنىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئەساۋنىڭ خوتۇنى ئادانىڭ ئوغلى ئېلىفاز دەپ ئاتىلىپ، ئەساۋنىڭ خوتۇنى باسىماتنىڭ ئوغلى رېھۇئەل دەپ ئاتالدى.

¹¹ ئېلىفاننىڭ ئوغۇللىرى بولسا تېمان، ئومار، زىفو، گاتام ۋە قېناز ئىدى.
¹² ئەسۋاننىڭ ئوغلى ئېلىفاننىڭ كېنىزىكى تىمنا ئۆزى ئېلىفانغا ئامالەكنى تۇغۇپ بەردى. بۇلار بولسا ئەسۋاننىڭ خوتۇنى ئاداننىڭ ئەۋلادلىرى ئىدى.
¹³ رېھۇئەلنىڭ ئوغۇللىرى بولسا ناھات، زىراھ، شامما ۋە مىززا ئىدى. بۇلارنىڭ ئۆزى ئەسۋاننىڭ خوتۇنى باسماتنىڭ ئەۋلادلىرى ئىدى.
¹⁴ لېكىن ئۆزى زىبوننىڭ ئاناھ دېگەن ئوغلىنىڭ قىزى بولۇپ ئەسۋاننىڭ خوتۇنى بولغان ئوھولباماننىڭ ئەسۋانغا تۇغۇپ بەرگەن ئوغۇللىرى بولسا يەئۇش، يىلام ۋە قوراھ ئىدى.

15 ئەسۋاننىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ئىچىدىن چىققان ئەمىرلەر بولسا شۇ،

يەنى ئەسۋاننىڭ تۇنجى ئوغلى ئېلىفاننىڭ ئوغۇللىرى بولغان ئەمىر تېمان، ئەمىر ئومار، ئەمىر زىفو، ئەمىر قېناز، ¹⁶ ئەمىر قوراھ، ئەمىر گاتام ۋە ئەمىر ئامالەك ئىدى. بۇلار ئۆزى ئېدوم يۇرتىدىكى ئېلىفاندىن پەيدا بولغان ئەمىرلەر بولۇپ، ئاداننىڭ ئەۋلادلىرى ئىدى.
¹⁷ ئەسۋاننىڭ ئوغلى رېھۇئەلنىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئەمىر ناھات، ئەمىر زىراھ، ئەمىر شامما ۋە ئەمىر مىززا ئىدى. بۇلار ئۆزى ئېدوم يۇرتىدىكى رېھۇئەلدىن پەيدا بولۇپ ئەسۋاننىڭ خوتۇنى باسماتنىڭ ئەۋلادلىرى ئىدى.
¹⁸ ئەسۋاننىڭ خوتۇنى ئوھولباماننىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئەمىر يەئۇش، ئەمىر يىلام ۋە ئەمىر قوراھ ئىدى. ئۆزى ئاناھنىڭ قىزى بولۇپ ئەسۋاننىڭ خوتۇنى بولغان ئوھولباماندىن پەيدا بولغان ئەمىرلەر بۇلار ئىدى. ¹⁹ مەزكۇرلار بولسا ئېدوم دەپ ئاتالغان ئەسۋاننىڭ ئەۋلادلىرى بولۇپ ئېدومىيلارنىڭ ئەمىرلىرى ئىدى.

²⁰ خورى بولغان سېئىرنىڭ يۇرتتا ئولتۇراقلىق ئوغۇللىرى بولسا لوتان، شوبال، زىبون، ئاناھ، دىشون، ئەزەر ۋە دىشان ئىدى. ²¹ بۇلار ئۆزى خورى ئەمىرلەر بولۇپ، ئېدوم يۇرتىدىكى سېئىرنىڭ ئوغۇللىرى ئىدى. ²² لوتاننىڭ ئوغۇللىرى خورى بىلەن ھېمام ئىدى. تىمنا بولسا لوتاننىڭ ھەمىشەسى ئىدى. ²³ شوبالنىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئالۋان، ماناھات، ئېبال، شېفو ۋە ئونام ئىدى. ²⁴ زىبوننىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئاياھ بىلەن ئاناھ ئىدى. بۇ بولسا ئاتىسى زىبوننىڭ ئېشەكلىرىنى بېقىپ تۇرغىنىدا، چۆلدە ئىسسىق بۇلاقلارنى تېپىۋالغان ئاناھ دېگەننىڭ ئۆزى شۇ ئىدى. ²⁵ دىشون بولسا ئاناھنىڭ ئوغلى بولۇپ، ئوھولباما ئاناھنىڭ قىزى ئىدى. ²⁶ دىشوننىڭ ئوغۇللىرى بولسا خەمدان، ئەشبان، يىتران ۋە كەران ئىدى. ²⁷ ئەزەرنىڭ ئوغۇللىرى بولسا بىلھان، زائۇان ۋە ئاقان ئىدى. ²⁸ دىشاننىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئۆز بىلەن ئاران ئىدى.

²⁹ خورىيلارنىڭ ئەمىرلىرى بولسا ئەمىر لوتان، ئەمىر شوبال، ئەمىر زىبون ۋە ئەمىر ئاناھ، ³⁰ ئەمىر دىشون، ئەمىر ئەزەر ۋە ئەمىر دىشان ئىدى. بۇلار بولسا خورى ئەمىرلەر بولۇپ، سېئىر يۇرتىدا ئۆز ئەمىرلىكىدە تۇردى.

³¹بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئۈستىگە ھېچ پادىشاھ تېخى سەلتەنەت قىلماستا، ئېدوم يۇرتىدا سەلتەنەت قىلغان پادىشاھلار بولسا شۇ، يەنى: ³²بېئورنىڭ ئوغلى بېلانىڭ ئۆزى ئېدومدا سەلتەنەت قىلىپ شەھىرىنىڭ ئىسمى دىنھابا دەپ ئاتالغانىدى. ³³بېلا ئۆلگەندە بوزرادىن كەلگەن زىراھنىڭ ئوغلى يوباب ئۇنىڭ ئورنىدا پادىشاھ بولدى. ³⁴يوباب ئۆلگەندە تېمانييلارنىڭ يۇرتىدىن كەلگەن خۇشام ئۇنىڭ ئورنىدا پادىشاھ بولدى. ³⁵خۇشام ئۆلگەندە بېدادنىڭ ئوغلى ھاداد ئۇنىڭ ئورنىدا پادىشاھ بولدى. بۇ ئۆزى موئابنىڭ يۇرتىدا مىدىيانىيلارنى تارمار قىلغانىدى. ئۇنىڭ شەھىرىنىڭ ئۆزى ئاۋنت دەپ ئاتالدى. ³⁶ھاداد ئۆلگەندە شەرقتىن كەلگەن ساملا ئۇنىڭ ئورنىدا پادىشاھ بولدى. ³⁷ساملا ئۆلگەندە دەريانىڭ بويىدىكى رەخوبوتتىن كەلگەن شائۇل ئۇنىڭ ئورنىدا پادىشاھ بولدى. ³⁸شائۇل ئۆلگەندە ئاكېورنىڭ ئوغلى بائال-خانان ئۇنىڭ ئورنىدا پادىشاھ بولدى. ئۇنىڭ شەھىرىنىڭ ئىسمى پائۇ بولۇپ، خوتۇنى مەھىتابەل دەپ ئاتىلىپ، مېزاھانىڭ قىزى بولغان ماترەدنىڭ قىزى ئىدى.

⁴⁰ئەساۋدىن يېيىلغان ئەمىرلەرنىڭ ئات-ئىسىملىرى بولسا ئۇلارنىڭ خانىدانى بىلەن جايلىرىغا مۇۋاپىق شۇ، يەنى ئەمىر تىمنا، ئەمىر ئالۋا ۋە ئەمىر يەتەت، ⁴¹ئەمىر ئوھولىباما، ئەمىر ئېلا، ئەمىر پىنون، ⁴²ئەمىر قېناز، ئەمىر تېمان، ئامىر مېسار، ⁴³ئەمىر ماگدىيەل ۋە ئەمىر ئىرام ئىدى. بۇلار بولسا قېلىنغان يۇرتىدا ئولتۇرغان جايلىرىغا قاراپ، ئېدومدا بولغان ئەمىرلەر ئىدى. مەزكۇر ئەساۋنىڭ ئۆزى ئېدومىيلارنىڭ ئاتا-بوۋىسى ئىدى.

يۈسۈپنىڭ مىسىرغا سېتىلىشى

37 ¹لېكىن ياقۇبىنىڭ ئۆزى قانائان يۇرتىدا ئاتىسى مۇساپىر بولۇپ تۇرغان يەردە ئولتۇرۇپ قالدى.

²ياقۇبىنىڭ نەسلىنىڭ بايانى شۇدۇر. يۈسۈپ ئۆزى ئون يەتتە ياشقا كىرگەندە، بۇرادەرلىرى بىلەن قوشۇلۇپ قويلارنى بېقىپ يۈرۈپ، يىگىتلىكىدە ئاتىسىنىڭ بىلھا بىلەن زىلپا دېگەن خوتۇنلىرىنىڭ ئوغۇللىرى بىلەن بىللە تۇراتتى. بىللە تۇرۇپ، يۈسۈپ ئۇلارنىڭ يامان ئىشلىرىنى ئاتىسىغا خەۋەر بېرىپ تۇراتتى. ³ئىسرائىل بولسا يۈسۈپنى قېرىلىقىدا تاپقان بالىسى بولغاچ، باشقا ھەممە ئوغۇللىرىدىن ياخشى كۆرتتى. شۇنداقكى، ئۇ ئۇنىڭ ئۆزىگە بىر ئالا توننى تىكتۈرۈپ بەردى. ⁴ئەمما بۇرادەرلىرى ئاتىسىنىڭ ئۇنى ھەممە بۇرادەرلىرىدىن ياخشى كۆرگىنىنى بىلگىنىدە، ئۇنى يامان كۆرۈپ قېلىپ، ئۇنىڭغا سىلىق گەپ قىلمايتتى.

⁵بۇنىڭ ئۈستىگە يۈسۈپ بىر چۈش كۆرۈپ، ئۇنى بۇرادەرلىرىگە دەپ بەرسە، ئۇلار ئۇنى تېخى يامان كۆرگىلى تۇردى. ⁶يۈسۈپ ئۇلارغا سۆز قىلىپ: «مېنىڭ كۆرگەن چۈشۈمنى ئاڭلاڭلار» دېدى. ⁷مانا بىز بولساق ئېتىزلىقتا تۇرۇپ، ئۆچپە باغلاۋاتقان ئىكەنمىز. قارىسام، مېنىڭ ئۆچپەم قوپۇپ، ئۆرە نۇردى. ئۆرە تۇرسا، سىلەرنىڭ ئۆنچىلىرىڭلار چۆرىسىدە تۇرۇپ، مېنىڭ ئۆنچىمگە تەزىم قىلدى» دېدى. ⁸ئۇ ۋاقىت بۇرادەرلىرى ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «ئەجەب، سەن

راستتىنلا بىزگە سەلتەنەت قىلىپ، ئۈستىمىزگە خوجا بولامسەن؟» دەپ، ئۇنىڭ چۈش بىلەن سۆزلىرى ئۈچۈن ئۇنى تېخى يامان كۆرگىلى تۇردى. ⁹ ئاندىن ئۇ يەنە بىر چۈش كۆرۈپ، ئۆز بۇرادەرلىرىگە دەپ بېرىپ: «مانا مەن يەنە بىر چۈشنى كۆردۈم. قارىسام، كۈن، ئاي ۋە ئون بىر يۇلتۇز ماڭا تەزىم قىلدى» دېدى. ¹⁰ ئۇ بۇنى ئاتىسى بىلەن بۇرادەرلىرىگە دەپ بەرسە، ئاتىسى ئۇنىڭغا تەنبە بېرىپ: «بۇ كۆرگىنىڭ نېمە چۈشتۇر؟ ئەجەبا، مەن، ئاناڭ ۋە بۇرادەرلىرىڭ بولساق، كېلىپ ساڭا يەرگە تەگكۈدەك تەزىم قىلىمىزمۇ؟» دېدى. ¹¹ بۇرادەرلىرى بولسا ئۇنىڭغا ھەسەت قىلىپ تۇردى. ئەمما ئاتىسى شۇ سۆزنى يادىدا ساقلىدى.

¹² يۈسۈپنىڭ بۇرادەرلىرى ئاتىسىنىڭ قويللىرىنى باققىلى شەكەمگە كەتكەندە، ¹³ ئىسرائىل يۈسۈپكە سۆزلەپ: «بۇرادەرلىرىڭ شەكەمدە پادا باقدۇ ئەمەسمۇ؟ كەلگىن، مەن سېنى ئۇلارنىڭ قېشىغا ئەۋەتەي» دېسە، ئۇ ئۇنىڭغا: «مەن تەييار» دەپ ئېيتتى. ¹⁴ ئۇ ئۇنىڭغا: «ئەمدى سەن بېرىپ، بۇرادەرلىرىڭنىڭ ئامانلىقى بىلەن قويلارنىڭ تىنچلىقىنى كۆرۈپ، ماڭا خەۋىرىنى ئېلىپ كەلگىن» دەپ ئۇنى خېبرون ۋادىسىدىن ئەۋەتسە، ئۇ شەكەمگە باردى. ¹⁵ ئۇ ئۆزى سەھرادا قاڭغاپ يۈرسە، بىر ئادەم ئۇنى كۆرۈپ، بۇ ئادەم ئۇنىڭدىن: «نېمە ئىزدەيسەن؟» دەپ سورىسا، ¹⁶ ئۇ ئۇنىڭغا: «مەن بولسام، بۇرادەرلىرىمنى ئىزدەيمەن. ئۇلارنىڭ قەيەردە پادا بېقىشىنى ماڭا دەپ بەرگىن» دېدى. ¹⁷ ئۇ ئادەم جاۋاب بېرىپ: «ئۇلار بولسا بۇ يەردىن كەتتى. مەن ئۇلارنىڭ < يۈرۈڭلار مۇندىن دوتانغا كېتەيلى > دەپ ئېيتقىنىنى ئاڭلىغان ئىدىم» دېسە، يۈسۈپ ئۆزى بۇرادەرلىرىنىڭ ئارقىسىدىن بېرىپ، ئۇلارنى دوتاندا تاپتى.

¹⁸ ئۇلار ئۇنى يىراقتىن كۆرۈپ، تېخى ئۇلارنىڭ قېشىغا كەلمەستە ئۇلار ئۇنى ئۆلتۈرگىلى مەسلىھەت قىلىشىپ، ¹⁹ بىر-بىرىگە كۈسۈلدۈشىپ: «مانا چۈش كۆرگۈچىنىڭ ئۆزى كېلىۋاتىدۇ. ²⁰ كېلىڭلار، ئەمدى بىز ئۇنى ئۆلتۈرۈپ، بىر قۇدۇققا تاشلىۋېتىپ: < ۋەھشى بىر ھايۋان ئۇنى يەپ كېتىپتۇ > دەپ ئېيتىپ قويۇپ، ئۇنىڭ چۈشلىرىنىڭ نېمە بولۇشىنى كۆرەيلى» دېدى. ²¹ ئەمما رۇبەن بۇنى ئاڭلاپ، ئۇنى ئۇلارنىڭ قوللىرىدىن قۇتقۇزغىلى خالاپ: «ئۇنى ئۆلتۈرمەيلى» دەپ ئېيتتى. ²² رۇبەن ئۇلارغا يەنە سۆزلەپ: «سىلەر بولساڭلار، قان تۆكمەي، ئۇنى چۆلىدىكى بۇ قۇدۇققا تاشلىۋېتىپ، ئۇنىڭغا قول تەگكۈزمەڭلار» دەپ ئۇنى ئۇلارنىڭ قولىدىن قۇتقۇزۇپ ئاتىسىنىڭ قېشىغا سالامەت يەتكۈزگىلى خالىدى.

²³ يۈسۈپ ئۆزى بۇرادەرلىرىنىڭ قېشىغا يېتىپ كەلگەندە، ئۇلار ئۇنىڭ كىيىملىك ئالا تونىنى سالدۇرۇۋېلىپ، ²⁴ يۈسۈپنى تۇتۇپ، قۇدۇقنىڭ ئىچىگە تاشلىۋەتتى. لېكىن قۇدۇق ئۆزى خالىي بولۇپ، سۈيى يوق ئىدى. ²⁵ ئاندىن كېيىن ئۇلار تائام بېگىلى ئولتۇردى. ئولتۇرغىنىدا كۆزلىرىنى كۆتۈرۈپ قارىسا، مانا ئىسمائىلىلارنىڭ بىر توپ كارۋىنى گىلىياد تەرەپتىن كېلىۋېتىپ، ئۇلار تۆگىلىرىگە دورا-دەرمەك، خۇشپۇراق ياغ ۋە مۇرمەككى يۈكلەپ مىسىر تەرەپكە كېتىپ باردى. ²⁶ ئۇ ۋاقىت يەھۇدا ئۆز بۇرادەرلىرىگە سۆزلەپ: «بىزگە ئۆز ئۆكۈمىزنى ئۆلتۈرۈپ، قېنىنى يوشۇرغاننىڭ نېمە پايدىسى بار؟ ²⁷ كېلىڭلار، ئۇنى ئىسمائىلىلارغا ساتايلى. ئۇ ئۆزى بىزنىڭ ئۆكۈمىز بىلەن گۆشىمىز بولغاچ، ئۇنىڭغا قول كۆتۈرمەيلى» دېسە، بۇرادەرلىرى بۇنىڭغا ئۇناپ، ²⁸ مېدىيانلىق سودىگەرلەر ئاندىن ئۆتۈپ كېتىپ بارسا، ئۇلار يۈسۈپنى قۇدۇقتىن تارتىۋېلىپ، ئۇلارغا يىگىرمە شېقەل كۈمۈشكە ساتتى. بۇلار بولسا يۈسۈپنى مىسىرغا ئېلىپ كەتتى.

²⁹ رۇبەن قۇدۇققا يېنىپ كەلسە، يۈسۈپ قۇدۇققا بولمىغىنىنى كۆرۈپ، ئۆز ئېگىنلىرىنى يىرتىپ، ³⁰ بۇرادەرلىرىنىڭ قېشىغا يېنىپ كېلىپ: «بالا يوقتۇر. ئەمدى مەن قەبەرگە باراي؟» دېدى. ³¹ ئەمما ئۇلار بولسا يۈسۈپنىڭ تونىنى ئېلىپ، بىر تېكىنى بوغۇزلاپ، توننىڭ ئۆزىنى قانغا پۇچىلاپ، ³² بۇ ئالا توننى ئەۋەتىپ، ئاتىسىنىڭ قېشىغا ئېلىپ بېرىپ: «يۇنى بىز تېپىۋالدۇق. بۇ ئۆزى ئوغلۇڭنىڭ تونىمۇ ئەمەسمۇ؟ ئۆزۈڭ كۆرۈپ باقتىن» دېدى. ³³ ئۇ ئۇنى تونۇپ قېلىپ: «بۇ ئۆزى ئوغلۇمنىڭ تونى ئىكەن. بىر ۋەھشىي ھايۋان ئۇنى يەپ كەتكەنگە ئوخشايدۇ. شەكسىز يۈسۈپ يىرتىلىپتۇ» دېدى. ³⁴ ئاندىن ياقۇب ئۆز ئېگىنلىرىنى يىرتىپ، بېلىگە پالاس باغلاپ، نەچچە كۈنگىچە ئوغلى ئۈچۈن ماتەم تۇتتى. ³⁵ ئۇنىڭ ھەممە ئوغۇل بىلەن قىزلىرى ئۇنىڭغا تەسەللى بەرگىلى قوپسا، ئۇ تەسەللى تاپقىلى ئۇنىماي: «مەن بولسام، ماتەم تۇتۇپ گۆرگە چۈشۈپ، ئوغلۇمنىڭ قېشىغا بارمەن» دېدى. ئاتىسى ئۇنىڭغا شۇنچە ماتەم تۇتتى.

³⁶ ئەمما مەدىيانىلار يۈسۈپنى مىسىرغا ئېلىپ بېرىپ، فىرەۋننىڭ مەھرىمى بولۇپ، ئۇنىڭ خاس پاسىبانلىرىنىڭ ئۈستىدە تۇرغان پوتىفارغا ساتتى.

يەھۇدا بىلەن تامار

38 ¹ ئۇ ۋاقىت يەھۇدا ئۆز بۇرادەرلىرىنىڭ قېشىدىن كېتىپ، ئادۇلامدىكى خىرا دېگەن بىر كىشىنىڭكىدە چۈشتى. ² ئاندا يەھۇدا شۇئا ئىسىملىق بىر قانا ئانى ئادەمنىڭ قىزىنى كۆرۈپ ئۇنى خوتۇنلۇققا ئېلىپ قېشىغا كىرسە، ³ ئۇ ھامىلىدار بولۇپ، بىر ئوغۇل تۇغۇپ ئۇنىڭغا ئېر ئات قويدى. ⁴ ئۇ يەنە ھامىلىدار بولۇپ، بىر ئوغۇل تۇغۇپ ئۇنىڭغا ئونان ئات قويدى. ⁵ ئاندىن يەنە ھامىلىدار بولۇپ بىر ئوغۇل تۇغۇپ ئۇنىڭغا شېلا ئات قويدى. ئۇ تۇغۇلغاندا يەھۇدا كېزىبتا ئىدى. ⁶ يەھۇدا ئۆز تۇنجى ئوغلى ئېرىغا تامار دېگەن بىر خوتۇننى ئېلىپ بەردى. ⁷ لېكىن يەھۇدانىڭ تۇنجى ئوغلى ئېر بولسا خۇداۋەندىنىڭ كۆزىدە يامان بولغاچ، خۇداۋەندە ئۇنى ئۆلتۈردى. ⁸ ئۇ ۋاقىت يەھۇدا ئونانغا سۆزلەپ: «سەن بولساڭ، ئۆز ئاكاڭنىڭ خوتۇنىنىڭ قېشىغا كىرىپ، ئۇنى خوتۇنلۇققا ئېلىپ، ئاكاڭ ئۈچۈن نەسىل پەيدا قىلغىن» دېدى. ⁹ ئەمما ئونان بولسا: بۇ نەسىل مېنىڭكى بولماس ئىكەن دەپ بىلىپ، ئاكامغا نەسىل تېپىپ بەرمەي دەپ، ھەرقاچان ئاكىسىنىڭ خوتۇنىنىڭ قېشىغا كىرسە، ئۆزىنىڭ مەنىسىنى يەرگە تۈكەتتى. ¹⁰ لېكىن ئۇنىڭ بۇ قىلغان ئىشى خۇداۋەندىنىڭ كۆزىدە يامان كۆرۈنگەچ، ئۇنىمۇ ئۆلتۈردى.

¹¹ ئۇ ۋاقىت يەھۇدا كېلىنى تامارغا سۆزلەپ: «ئوغلۇم شېلا چوڭ بولغۇچىلىك سەن ئاتاڭنىڭ ئۆيىدە تۇل ئولتۇرۇپ تۇرغىن» دېدى. چۈنكى ئۇ ئۆزى: بۇمۇ ئاكىلىرىغا ئوخشاش ئۆلۈپ كېتەرمىكەن دەپ قورقتى. شۇنى دېسە، تامار بېرىپ ئاتىسىنىڭ ئۆيىدە تۇرۇپ قالدى.

¹² شۇنىڭ قىزى بولۇپ يەھۇداغا تەگكەن خوتۇن بولسا ئۇزۇن ۋاقىتتىن كېيىن ئۆلدى. يەھۇدا تەسەللى تاپقاندىن كېيىن، ئادۇلامى بولغان دوستى خىرا بىلەن بىللە قوبلىرىنىڭ

قىرغۇچىلارنىڭ قېشىغا بارماق ئۈچۈن تىمناھقا چىقتى. ¹³ تامارغا: «قېيناتاڭ قويلرىنى قىرغىغلى تىمناھقا چىقماقچى بولدى» دەپ خەۋەر يەتتى. ¹⁴ ئۇ ئۆزى تۇللۇق ئېگىنلىرىنى سېلىۋېتىپ، پەرەنجە كىيىپ يۆگىنىپ، تىمناھ يولىنىڭ ئۈستىدە ئەنائىم دەۋازىسىغا بېرىپ ئولتۇردى. چۈنكى ئۇ ئۆزى: «شېلا چوڭ بولسىمۇ، مەن ئۇنىڭغا ئېلىپ بېرىلمىدىم» دەپ كۆرگەندى. ¹⁵ يەھۇدا ئۇنى يۈزى يېپىنچىلىق كۆرۈپ، بۇ بىر جالاپ ئىكەن دەپ خىيال قىلىپ، ¹⁶ يولدىن قايرىلىپ ئۇنىڭ تەرىپىگە بېرىپ، ئۆز كېلىنى ئىكەنلىكىنى بىلمەي: «كەلگىن مەن ساڭا يېقىنچىلىق قىلاي» دېدى. ئۇ جاۋاب بېرىپ: «ماڭا يېقىنچىلىق قىلساڭ، ماڭا نېمە بېرىسەن؟» دېدى. ¹⁷ ئۇ ئۇنىڭغا: «پادامنىڭ ئىچىدىن بىر ئوغلاقنى ساڭا ئەۋەتىپ بېرى» دېدى. خوتۇن ئۆزى: «سەن ئۇنى ئەۋەتكۈچىلىك ماڭا بىر گۈرۈ بېرىسەنمۇ؟» دەپ سورىسا، ¹⁸ ئۇ ئۆزى: «ساڭا نېمە گۈرۈ بېرى» دېدى. خوتۇن سۆزلەپ: «ئۆز مۆھۈرۈڭ بىلەن زۇنارىڭنى قولۇڭدىكى ھاساڭغا قوشۇپ، گۈرۈ بەرگىن» دېسە، ئۇ بۇنى بېرىپ، ئۇنىڭغا يېقىنچىلىق قىلسا، خوتۇن ئۇنىڭدىن ھامىلىدار بولۇپ قالدى. ¹⁹ ئاندىن ئۇ قويۇپ كېتىپ، پەرەنجىنى سېلىۋېتىپ، تۇللۇق ئېگىنى كىيىۋالدى.

²⁰ يەھۇدا بولسا، خوتۇننىڭ قولىدىكى گۈرۈنى ياندۇرۇپ كەلسۇن دەپ، ئۆزىنىڭ ئادۇللامى بولغان دوستىدىن ئوغلاقنى ئەۋەتتى. ئەمما ئۇ ئۇنىڭ ئۆزىنى تاپالماي، ²¹ ئۇ جايدىكى ئادەملەردىن: «ئەنائىم يولىنىڭ يېنىدا ئولتۇرىدىغان جالاپ قەيەردىدۇر؟» دەپ سورىسا، ئۇلارنىڭ ئۆزى: «بۇ يەردە ھېچبىر جالاپ يوق ئىدى» دەپ جاۋاب بەردى. ²² بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ ئۆزى يەھۇدانىڭ قېشىغا يېنىپ بېرىپ: «مەن ئۇنى تاپالمدىم. ئۇ جايدىكى خەلقىمۇ: < بۇ يەردە ھېچبىر جالاپ يوق ئىدى > دېدى» دەپ ئېيتتى. ²³ يەھۇدا سۆزلەپ: «خەير، بۇنى ئۇ تۇتسۇن. بىز بولساق، خىجالەت بولمايلى. ھەرقانداق بولسا، مەن ئوغلاقنىغۇ ئەۋەتتىم. لېكىن سەن ئۇ خوتۇننى تاپالمدىڭ ئەمەسمۇ؟» دېدى.

²⁴ ئۈچ ئايچە ئۆتكەندىن كېيىن يەھۇداغا: «سېنىڭ كېلىنىڭ تامار زىنا قىلىپ، بۇنىڭ ئۈستىگە زىنادىن ھامىلىدارمۇ بولۇپ قېلىپتۇ» دېگەن خەۋەر يەتتى. ئۇ ۋاقىت يەھۇدا: «ئۇنى ئېلىپ چىقىڭلار، كۆيدۈرۈلسۇن» دېدى. ²⁵ لېكىن ئۇ چىقىرىلغىنىدا، ئۆز قېيناتىسىغا خەۋەر ئەۋەتىپ ئېيتقۇزۇپ: «مەن بولسام، شۇ نەرسىلەرنىڭ ئىگىسى بولغان ئادەمدىن ھامىلىدار بولۇپ قالدىم. ئەمدى سەن تەپتىش قىلىپ، بۇ مۆھۈر، زۇنار ۋە ھاسىنىڭ ئۆزى كىمنىڭ ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ باققىن» دېدى. ²⁶ يەھۇدا بولسا بۇ نەرسىلەرنى تونۇپ قېلىپ: «مەن بولسام، ئۇنى ئوغلۇم شېلاغا ئېلىپ بەرمىگەچ، ئۇ ماڭا نىسبەتەن ئادىلراقتۇر» دەپ ئېيتتى. ئەمما مۇندىن كېيىن ئۇ ئۇنىڭغا يەنە يېقىنچىلىق قىلمىدى.

²⁷ ئۇنىڭ تۇغىدىغان ۋاقتى كەلگەندە مانا قورسىقىدا قوشكېزەك ئىدى. ²⁸ تۇغىدىغان ۋاقتىدا بىرىسى قولىنى چىقارسا، تۇغۇت ئانىسى دەرھال بىر توق يېپىنى ئېلىپ، ئۇنىڭ قولىغا چىگىپ قويۇپ: «بۇ ئاۋۋال چىقتى» دەپ ئېيتتى. ²⁹ لېكىن ئۇ قولىنى يەنە ئىچىگە تىقىۋالسا، مانا ئۇنىڭ بىرتۇغىنى تۇغۇلدى. ئۇ ۋاقىت تۇغۇت ئانىسى سۆزلەپ: «سەن قانداق قىلىپ قىستاپ چىقتىڭ؟» دېدى. ³⁰ بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ ئىسمى پەرەز دەپ ئاتالدى. ئاندىن كېيىن قولىغا توق قىزىل يىپ چىكىلگەن بىرتۇغىنى تۇغۇلدى. ئۇنىڭ ئىسمى زېراھ دەپ ئاتالدى.

يۈسۈپ پوتىفارىنىڭ ئۆيىدە

39 ¹ يۈسۈپ مىسىرغا كەلتۈرۈلگەندە، فىرەۋننىڭ مەھرىمى بولۇپ، ئۇنىڭ خاس پاسىبانلىرىنىڭ ئۈستىدە تۇرغان پوتىفار ئۆزى ئاندا ئۇنى ئېلىپ كەلگەن ئىسمائىلىيلارنىڭ قولىدىن ئالدى. ² لېكىن خۇداۋەندە يۈسۈپ بىلەن بولغاچ، ئۇ ئۆزى راۋاجلىق كىشى بولۇپ، ئۆزىنىڭ مىسىرلىق خوجىسىنىڭ ئۆيىدە تۇرۇپ قالدى. ³ ئۇنىڭ خوجىسى بولسا خۇداۋەندە ئۇنىڭ بىلەن بولۇپ، ئۆزى نېمە ئىش قىلسا، خۇداۋەندىنىڭ ئۇنىڭ قولىغا روناق كەلتۈرۈپ بەرگەننى كۆردى.

⁴ ئۇنىڭ ئۈچۈن يۈسۈپ ئۇنىڭ كۆزلىرىدە ئىلتىپات تېپىپ، ئۇنىڭ خىزمىتىنى قىلاتتى. خوجىسى ئۇنى ئۆز ئۆيىنىڭ ئۈستىگە توختىتىپ قويۇپ، بارچە تەئەللۇقنى ئۇنىڭ قولىغا تاپشۇردى. ⁵ ئۇ ئۇنى ئۆيى بىلەن بارچە تەئەللۇقنىڭ ئۈستىگە قويغاندىن تارتىپ، خۇداۋەندە بۇ مىسىرلىقنىڭ ئۆيىگە يۈسۈپنىڭ سەۋەبىدىن بەرىكەت بەرگەچ، خۇداۋەندىنىڭ بەرىكىتى ئۆيىدىكى بىلەن سەھرادىكى پۈتۈن بارلىقىغا كەلگىلى تۇردى. ⁶ ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ ئۆزى پۈتۈن بارلىقىنى يۈسۈپنىڭ قولىغا تاپشۇرۇپ قويۇپ، ئۆزى يەيدىغان نېنىدىن باشقا نەرسە بىلەن كارى يوق ئىدى. لېكىن يۈسۈپ بولسا كېلىشكەن بولۇپ كۆرۈنۈشكە چىرايلىق ئىدى.

⁷ بىرنەچچە ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن ئۇنىڭ خوجىسىنىڭ خوتۇنى يۈسۈپكە كۆز سېلىپ: «مەن بىلەن ياتقىن» دېدى. ⁸ ئەمما ئۇ ئۇنىماي، خوجىسىنىڭ خوتۇنىغا سۆز قىلىپ: «مانا خوجام بولسا ئۆيىدىكى مېنىڭ قولۇمدا بولغان نەرسىلەر بىلەن كارى يوق. ئۇ ئۆزى پۈتۈن بارلىقىنى مېنىڭ قولۇمغا تاپشۇرۇپ قويدى. ⁹ بۇ ئۆيىدە مەندىن چوڭ كىشى يوق. سەندىن باشقا ھېچبىر نەرسىنى مەندىن ئايىمىدى، چۈنكى سەن ئۇنىڭ خوتۇندۇرسەن. ئۇنداق بولسا، مەن قانداقمۇ شۇنداق يامانلىقنى قىلىپ، خۇداغا گۇناھ قىلاي؟» دېدى. ¹⁰ ئەمما ئۇ ھەر كۈنى يۈسۈپكە گەپ قىلىشىمۇ، ئۇ ئۇنىڭ بىلەن يېتىپ، ئۇنىڭغا يېقىنچىلىق قىلىدىغان گەپكە ئۇنىمايتتى.

¹¹ كۈنلەردە بىر كۈن ئۆي ئىچىدىكىلەردىن ئاندا ھېچكىم يوق ۋاقتىدا، يۈسۈپ ئۆز ئىشى ئۈچۈن ئۆيگە كىرسە، ¹² بۇ خوتۇن ئۇنىڭ يېپىنچىسىنى تۇتۇۋېلىپ: «مەن بىلەن ياتقىن» دەپ ئېيتتى. ئۇ ۋاقىت ئۇ ئۆز يېپىنچىسىنى ئۇنىڭ قولىدا تاشلاپ قېچىپ، تاشقىرىغا چىقىپ كەتتى. ¹³ خوتۇن بولسا ئۇ ئۆز يېپىنچىسىنى مېنىڭ قولۇمدا تاشلاپ، تاشقىرىغا قېچىپ كەتتى دەپ كۆرگەندە، ¹⁴ ئۆيىدىكى خەلقنى قىچقىرىپ ئۇلارغا: «قاراڭلار، ئېرىم بولسا ئىبرانىي بولغان بىر ئادەمنى بىز بىلەن ئوينىسۇن دەپ، بىزگە ئېلىپ كەلدىمۇ؟ بۇ ئادەم قېشىمغا كىرىپ، مەن بىلەن ياتقىلى قويغاندا، ئۇنىڭ ئاۋاز بىلەن چىرقىرىغىلى تۇردۇم. ¹⁵ ئۇ مېنىڭ ئۇنىڭ ئاۋاز بىلەن چىرقىرىغىنىمى كۆرگەندە ئۆز يېپىنچىسىنى قولۇمدا قويۇپ، قېچىپ تاشقىرىغا چىقىپ كەتتى» دەپ ئېيتتى. ¹⁶ ئۇ ئۇنىڭ يېپىنچىسىنى خوجىسى ئۆيىگە يېنىپ كەلگۈچىلىك يېنىدا ساقلاپ قويۇپ، ¹⁷ ئۇنىڭغىمۇ شۇنداق گەپ قىلىپ: «سەن ئېلىپ كەلگەن ئىبرانىي غۇلامنىڭ ئۆزى مەن بىلەن ئويناشقىلى قېشىمغا كىردى. ¹⁸ لېكىن مەن ئۇنىڭ ئاۋاز بىلەن چىرقىرىسام، ئۇ ئۆز يېپىنچىسىنى قېشىمدا تاشلاپ، تاشقىرىغا قېچىپ كەتتى» دېدى. ¹⁹ ئۇنىڭ خوجىسى ئۆز خوتۇندىن: «سېنىڭ قۇلۇڭ بولسا ماڭا ئۇنداق-

مۇنداق قىلدى» دېگەن سۆزنى ئاڭلىغىنىدا، ئاچچىقى ئوتتەك تۇتاشتى. ²⁰ بۇنىڭ ئۈچۈن خوجىسى يۈسۈپنى تۇتۇپ، پادىشاھنىڭ گۈندىسىغا چۈشكەنلەرنىڭ سولانغان جايىغا سولاپ قويدى. بۇنىڭ بىلەن ئۇ ئاندا سولاقتا يېتىپ قالدى.

يۈسۈپنىڭ سولاقتا يېتىشى

²¹ لېكىن خۇداۋەندە يۈسۈپ بىلەن بولۇپ، ئۇنىڭغا رەھىم قىلىپ، گۈندىپايىنىڭ نەزىرىدە ئىلتىپات تاپتۇردى. ²² شۇنداقكى، گۈندىپايىنىڭ ئۆزى گۈندىخاندىكى گۈندىغا چۈشكەنلەرنىڭ ھەممىسىنى يۈسۈپنىڭ قولىغا بەردى. ئاندا ھەرنېمە قىلىنماقچى بولسا، ئۇنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن قىلىندى. ²³ گۈندىپاي بولسا ئۇنىڭ قولىدىكى ھېچ ئىشتىن ئەندىشە قىلماتتى، چۈنكى خۇداۋەندە ئۇنىڭ بىلەن بولغاچ، ھەر ئىش قىلسا، خۇداۋەندە ئۇنى ئوڭۇشلۇق قىلاتتى.

يۈسۈپ ئىككى چۈشلەرنىڭ تەبىرىنى بېرىدۇ

40 ¹ بىر ۋاقىتتىن كېيىن مىسىر پادىشاھىنىڭ ساقىيى بىلەن ناۋىيى ئۆز خوجىسى بولغان مىسىر پادىشاھىغا گۇناھ قىلدى. ² بۇ سەۋەبتىن فرەۋننىڭ ئۆزى ساقىيلارنىڭ چوڭى بىلەن ناۋايىلارنىڭ چوڭى بولغان بۇ ئىككى مەنەسپدارغا غەزەپلىنىپ، ³ ئۇلارنى خاس پاسىبانلارنىڭ سەردارىنىڭ ئۆيىدە، يۈسۈپ سولاقلق تۇرغان گۈندىخانغا سولاپ قويدى. ⁴ ئۇ ۋاقىت پاسىبانلارنىڭ سەردارى ئۆزى يۈسۈپنى ئۇلارغا خىزمەت قىلغىلى تەيىنلەپ قويدى. ئۇلار بولسا بىر ۋاقىتقىچە سولاقتا يېتىپ قالدى. ⁵ مىسىر پادىشاھىنىڭ ساقىيى بىلەن ناۋىيىنىڭ ئۆزى گۈندىخاندا سولاقلق تۇرغىنىدا، ئىككىلىسى بىر كېچىدە ھەرىپى ئۆزىگە يارىشا تەبىرى بار بىردىن-بىردىن چۈش كۆردى.

⁶ ئەتىگىنى يۈسۈپ ئۇلارنىڭ قېشىغا كىرسە، ئۇلارنىڭ غەمكىن ئولتۇرغىنىنى كۆرۈپ، ⁷ ئۆزى بىلەن بىللە خوجىسىنىڭ ئۆيىدە سولاقلق تۇرۇپ، فرەۋننىڭ مەنەسپدارلىرى بولغان بۇ ئىككىيلەندىن: «بۈگۈن نېمىشقا چىرايىڭلار سۆرۈن؟» دەپ سورىدى. ⁸ ئۇلار ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «بىز بولساق بىر چۈش كۆردۈق، ئەمما ئۇنىڭ تەبىرىنى ئېيتىپ بېرىدىغان كىشى يوقتۇر» دېدى. يۈسۈپ ئۇلارغا: «تەبىر بېرىشكە خۇدانىڭ قۇدرىتى يوقمۇ؟ چۈشنى ماڭا ئېيتىڭلار» دېدى.

⁹ ئۇ ۋاقىت ساقىيلارنىڭ چوڭى يۈسۈپكە ئۆز چۈشنى ئېيتىپ بېرىپ: «چۈشۈمدە كۆرسەم، ئالدىمدا بىر ئۈزۈم تېلى تۇرغان ئىكەن. ¹⁰ بۇ ئۈزۈم تېلىنىڭ ئۈچ شېخى بار ئىكەن. مانا بۇ ئۆزۈم چىقىپ، كۆكەلەپ چېچەكلەپ، ساپاقلرىدا ئۈزۈم پىشىپ ساڭگىلاپ تۇرغان ئىكەن. ¹¹ فرەۋننىڭ جامىنى قولۇمدا تۇتۇپ، ئۈزۈملەرنى ئېلىپ فرەۋننىڭ جامىغا سىقىپ، بۇ جامنى ئۇنىڭ قولىغا بەردىم» دېدى. ¹² يۈسۈپ ئۇنىڭغا سۆز قىلىپ: «چۈشنىڭ تەبىرى بۇدۇركى: بۇ ئۈچ شاخ بولسا ئۆزۈم ئۈچ كۈندۈر. ¹³ ئۈچ كۈن ئىچىدە فرەۋن ساڭا ئىززەت بېرىپ، ئۆز

مەنسىپىڭدە سېنى قويۇپ قويىدۇ. بۇنىڭ بىلەن سەن، بالدۇر ئۇنىڭغا ساقىي بولغاندەك، فرەۋنىنىڭ قولىغا جامنى بېرىدىغان بولىسەن. ¹⁴ لېكىن ساڭا ياخشىلىق يەتكەندە، مېنى يادىڭغا يەتكۈزۈپ ماڭا ياخشىلىق قىلغىن. فرەۋنىنىڭ ئالدىدا مەن توغرىلۇق گەپ قىلىپ، مېنى بۇ ئۆيىدىن چىقارتقىن. ¹⁵ چۈنكى مەن بولسام ئىبرانىيلارنىڭ يۇرتىدىن ناھەق تەرىقىدە كەلتۈرۈلدىم. مۇندا مېنى زىندانغا سالغۇدەك بىر ئىش قىلمىدىم» دېدى.

¹⁶ ناۋايلىرىنىڭ چوڭى بولسا يۈسۈپنىڭ ياخشى تەبىرى بەرگىنىنى كۆرۈپ، ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «مەنمۇ بىر چۈشنى كۆردۈم. مانا، بېشىمدا ئاق نان بار ئۈچ تەۋاڭ بار ئىكەن. ¹⁷ ئۈستۈندىكى تەۋاڭدا فرەۋن يەيدىغان نانلار بار ئىكەن. لېكىن ئۇ چارقاناتلار بېشىمدىكى تەۋاڭدىن ئۇلارنى يەر ئىكەن» دېدى. ¹⁸ ئۇ ۋاقىت يۈسۈپ سۆز قىلىپ: «چۈشنىڭ تەبىرى بۇدۇركى: بۇ ئۈچ تەۋاڭ بولسا ئۆزى ئۈچ كۈندۈر. ¹⁹ ئۈچ كۈن ئىچىدە فرەۋن سېنىڭ بېشىڭنى كېسىپ، سېنى ياغاچقا ئاسىدۇ. ئۇ ۋاقىت ئۇ چارقاناتلار كېلىپ، گۆشۈڭنى يەيدىغان بولىدۇ» دېدى.

²⁰ ئۈچىنچى كۈنى فرەۋنىنىڭ تۇغۇلغان كۈنى بولغاچ، ئۇ ئۆزى ھەممە خىزمەتكارلىرى ئۈچۈن بىر زىياپەت قىلىپ، ئۆز خىزمەتكارلىرىنىڭ ئارىسىدا ساقىيلارنىڭ چوڭى بىلەن ناۋايلىرىنىڭ چوڭىنى ياد قىلىپ، ²¹ ساقىيلارنىڭ چوڭىنى يەنە ئۆز مەنسىپىگە قويۇپ قويدى. شۇنداقكى، ئۆزى جامنى فرەۋنىنىڭ قولىغا يەنە بېرىدىغان بولدى. ²² لېكىن ناۋايلىرىنىڭ چوڭىنى يۈسۈپنىڭ ئۆزى تەبىرى بەرگەندەك ئېسىۋەتتى. ²³ ئەمما ساقىيلارنىڭ چوڭى بولسا يۈسۈپنى ياد قىلماي، ئۇنى ئۇنتۇپ قالدى.

فرەۋنىنىڭ چۈشى

41 ¹ پۈتۈن ئىككى يىل ئۆتۈپ بولغاندا فرەۋن بىر چۈش كۆردى. مانا ئۇ ئۆزى دەريانىڭ بويىدا تۇرغان ئىكەن. ² قارىسا، دەريادىن يەتتە چىرايلىق سېمىز كالا چىقىپ، قومۇشلۇقتا ئوتلىغىلى تۇرغان ئىكەن. ³ ئاندىن كېيىن باشقا يەتتە سەت ۋە ئورۇق كالا دەريادىن چىقىپ، ئىلگىرىكى كالىلارنىڭ يېنىدا دەريانىڭ بويىدا تۇرغان ئىكەن. ⁴ بۇ سەت ۋە ئورۇق كالىلار بولسا ئۇ يەتتە چىرايلىق سېمىز كالىنى يەپ كېتىپتۇ. ئۇ ۋاقىت فرەۋن ئويغىنىپ كەتتى.

⁵ يەنە ئۇخلاپ، ئىككىنچى مەرتىۋە چۈش كۆردى. كۆرسە، بىر بېغىشتىن يەتتە تولۇق ۋە چىرايلىق باش چىقىپتۇ. ⁶ ئاندىن كېيىن شەرقنىڭ شامىلى بىلەن سولشىپ قالغان يەتتە دانە ئورۇق ۋە سەت باش چىقىپتۇ. ⁷ بۇ ئورۇق باشلار بولسا ئۇ يەتتە سېمىز تولۇق باشنى يۇتۇپ كېتىپتۇ. ئاندىن فرەۋن ئويغىنىپ كۆرسە، مانا بۇ ئۆزى چۈش ئىدى.

⁸ ئەتىگىنى ئۇنىڭ كۆڭلى بىئارام بولۇپ، مىسىردىكى ھەممە جادۇگەر بىلەن بارچە دانىشمەنلەرنى قىچقىرىپ كەلتۈردى. فرەۋن ئۆز چۈشنى ئۇلارغا ئېيتىپ بەرسە، ھېچكىم فرەۋنگە تەبىرىنى ئېيتىپ بېرەلمىدى. ⁹ ئۇ ۋاقىت ساقىيلارنىڭ چوڭى فرەۋنگە سۆزلەپ: «بۇ كۈن خاتالىرىم يادىمغا كەلدى. ¹⁰ فرەۋن ئۆز قۇللىرىغا ئاچچىقلىنىپ، مەن بىلەن ناۋايلىرىنىڭ

چوڭىنى پاسىبانلارنىڭ سەردارىنىڭ ئۆيىدە سولاققا سالدۇرۇپ قويغاندا،¹¹ ئۇنىڭ بىلەن مەن بىر كېچىدە بىردىن-بىردىن چۈش كۆردۈق، ئەمما ھەرقايسىمىز كۆرگەن چۈشنىڭ تەبىرى باشقا-باشقا ئىدى.¹² ئاندا بىز بىلەن بىللە پاسىبانلارنىڭ سەردارىنىڭ قولى بولغان ئىبرانىي بىرىگىت بار ئىدى. ئۇنىڭغا چۈشلىرىمىزنى ئېيتساق، ئۇ بىزنىڭ چۈشلىرىمىزنىڭ تەبىرىنى بايان قىلىپ، ھەربىرىمىزنىڭ كۆرگەن چۈشىگە قاراپ تەبىر بەرگەندى.¹³ ئۇنىڭ بەرگەن تەبىرى ئېيتقىنىدەك چىقىپ مەن بولسام ئۆز مەنسىپىمگە ياندۇرۇلۇپ باشقىسىنىڭ ئۆزى دارغا ئېسىلدى» دېدى.

يۈسۈپ فرەۋنىڭ چۈشنىڭ تەبىرىنى بېرىدۇ

¹⁴ ئۇ ۋاقىت فرەۋن كىشى ئەۋەتىپ، يۈسۈپنى قىچقارتسا، ئۇلار دەرھال ئۇنى گۈندىخاندىن چىقاردى. ئۇ ھامان يۈسۈپ چاچ-ساقاللىرىنى چۈشۈرۈپ، ئېگىن يەڭگۈشلەپ، فرەۋنىڭ ئالدىغا كىردى.¹⁵ فرەۋن يۈسۈپكە سۆزلەپ: «مەن بولسام، چۈش كۆردۈم، ئەمما ھېچكىم ئۇنىڭ تەبىرىنى ئېيتىپ بېرەلمىدى. سەن توغرىلۇق: < بىر چۈشنى ئاڭلىسا، تەبىرىنى بېرەلەيدۇ > دەپ ئاڭلىدىم» دېدى.¹⁶ يۈسۈپ فرەۋنگە جاۋاب بېرىپ: «مېنىڭ قۇدرىتىم يوق، لېكىن خۇدا فرەۋنگە ياخشى جاۋاب بېرىدۇ» دېدى.¹⁷ ئۇ ۋاقىت فرەۋن يۈسۈپكە سۆزلەپ: «مەن بولسام، چۈشۈمدە دەريانىڭ لېۋىدە تۇرغان ئىكەنمەن.¹⁸ قارىسام، دەريادىن يەتتە سېمىز چىرايلىق كالا چىقىپ، قومۇشلۇقتا ئوتلاپ يۈرگەن ئىكەن.¹⁹ مانا ئۇلاردىن باشقا يەتتە ئاجىز تولا ۋە سەت ئورۇق كالا چىقىپتۇ. مەن بولسام، مىسىر يۇرتىدا ئۇنداق سەت كالا كۆرگەن ئەمەسمەن.²⁰ بۇ ئورۇق ۋە سەت كالىلار بولسا ئاۋۋالقى يەتتە سېمىز كالىنى يەپ كەتپتۇ.²¹ ئۇلارنى يەپ بولسىمۇ، قورسىقىغا بىر نېمە كىرگەندەك مەلۇم بولماي، بەلكى بالدۇرقىدەك سەت ھالىدا تۇرغان ئىكەن. ئاندىن مەن ئويغىنىپ كېتىپ،²² يەنە چۈش كۆرسەم، مانا بىر بېغىشتىن يەتتە تولۇق ۋە چىرايلىق باش چىقىپتۇ.²³ ئاندىن كېيىن شەرقنىڭ شامىلى بىلەن سوللىشىپ قۇرۇپ كەتكەن يەتتە دانە ئورۇق باش چىقىپ،²⁴ بۇ ئورۇق باشلارنىڭ ئۆزى يەتتە چىرايلىق باشنى يەپ كېتىپتۇ. مەن ئۆزۈم بۇنى جادۇگەرلەرگە دەپ بەرسەم، مانا تەبىرىنى ئېيتىپ بېرىدىغان ھېچ كىشى چىقىمىدى» دېدى.

²⁵ يۈسۈپ فرەۋنغا ئېيتتىكى: «فرەۋنىڭ چۈشلىرىنىڭ مەنىسى بىردۇر. خۇدا ئۆزى قىلىدىغىنىنى فرەۋنگە بىلدۈرۈپتۇ.²⁶ بۇ يەتتە ياخشى كالا بولسا ئۆزى يەتتە يىل بولۇپ، بۇ يەتتە ياخشى باشمۇ يەتتە يىل بولىدۇ. بۇنىڭ ئۆزى ئوخشاش بىر چۈشتۇر.²⁷ ئۇلاردىن كېيىن چىققان يەتتە ئورۇق ۋە سەت كالا بولسا يەتتە يىل بولۇپ، شەرقنىڭ شامىلى بىلەن سوللىشىپ قالغان يەتتە ئورۇق باشمۇ شۇنداق بولۇپ، ئاچارچىلىقنىڭ يەتتە يىلىدۇر.²⁸ مەن فرەۋنگە: < خۇدا ئۆزى قىلىدىغىنىنى فرەۋنگە بىلدۈرۈپتۇ > دېگەن سۆزۈمنىڭ مەنىسى شۇدۇر.²⁹ مانا پۈتۈن مىسىر يۇرتىدا يەتتە تولا يىلغىچە توقچىلىق بولىدۇ.³⁰ ئاندىن كېيىن يەتتە يىلغىچە ئاچارچىلىق بولىدۇ. شۇنداقكى، مىسىر يۇرتىدا توقچىلىق تامامەن ئۈتۈلۈپ كېتىپ، ئاچارچىلىقنىڭ ئۆزى يۇرتنى خاراب قىلىدىغان بولىدۇ.³¹ كېلىدىغان ئاچارچىلىقنىڭ

سەۋەبىدىن يۇرتتا ئۆتكەن توقچىلىق ياد قىلىنمايدۇ، چۈنكى ئاچارچىلىق بولسا تولا قاتتىق بولىدۇ. ³² لېكىن چۈشنىڭ ئۆزى ياندۇرۇلۇپ، فىرەۋنگە ئىككى مەرتىۋە كۆرۈنگەننىڭ مەنىسى شۇكى: بۇ ئىش بولسا خۇدا تەرىپىدىن توختىتىلغان بولۇپ، خۇدا ئۇنى ھەم پات كەلتۈرىدۇ. ³³ ئەمدى فىرەۋن ئۆزى بىر ئەقىللىق دانا كىشىنى تېپىپ، مىسىر يۇرتىنىڭ ئۈستىگە قويسۇن. ³⁴ فىرەۋن مۇنداق قىلسۇنكى، توقچىلىق يەتتە يىل ئىچىدە مىسىر يۇرتىنىڭ ئاشلىقىنىڭ بەشتىن بىرىنى يىغىۋېلىپ ئالسۇن دەپ، يۇرتقا نازارەتچىلەر قويسۇن. ³⁵ بۇلار بولسا ئۇ كېلىدىغان ياخشى يىللاردا ھەممە ئاشلىقنى يىغىپ، شەھەر-شەھەردە بۇغداينى فىرەۋننىڭ قول ئاستىغا ھەم قىلىپ، يېمەكلىك بولسۇن دەپ، ساقلاپ قويسۇن. ³⁶ بۇ ئاشلىق بولسا يۇرتنىڭ ئۆزى ئاچارچىلىقتىن ھالاك بولۇپ كەتمىسۇن دەپ، مىسىر يۇرتىغا كېلىدىغان يەتتە يىللىق ئاچارچىلىق ئۈچۈن دۆۋىلەنسۇن» دېدى. ³⁷ بۇ سۆز بولسا فىرەۋن بىلەن ئۇنىڭ خىزمەتكارلىرىغا خۇش كەلدى.

يۈسۈپنىڭ مىسىر ئۈستىگە باش ۋەزىر قىلىنىشى

³⁸ بۇنىڭ ئۈچۈن فىرەۋن ئۆز خىزمەتكارلىرىغا سۆزلەپ: «ئەجەبا بۇ كىشىدەك ئىچىدە خۇدانىڭ روھى بار كىشى بىزگە تېپىلمايدۇ؟» دېدى. ³⁹ ئاندىن فىرەۋن يۈسۈپكە سۆزلەپ: «خۇدا ساڭا بۇنىڭ ھەممىسىنى بىلدۈرگەچ، ھېچكىم سەندەك ئەقىللىق دانا بولمايدۇ. ⁴⁰ ئەمدى سەن مېنىڭ ئۆيۈمنىڭ ئۈستىگە توختىتىلىپ، پۈتۈن خەلقىم بولسا سېنىڭ ئاغزىڭغا قارىسۇن. مەن يالغۇز تەختنىڭ ئىگىسى بولغاچ، سەندىن چوڭراق بولاي» دېدى. ⁴¹ شۇنى دەپ، فىرەۋن يۈسۈپكە يەنە سۆزلەپ: «مەن سېنى پۈتۈن مىسىر يۇرتىنىڭ ئۈستىگە قويۇپ قويدۇم» دېدى. ⁴² ئۇ ۋاقىت فىرەۋن ئۆز قولىدىن مۆھۈر ئۈزۈكىنى چىقىرىپ، يۈسۈپنىڭ قولىغا سېلىپ، ئۇنىڭغا نەپىس كاناپلىق لىباسنى كىيىدۈرۈپ، بويىغا بىر ئالتۇن زۇننارنى ئېسىپ، ⁴³ ئۇنى ئۆزىنىڭ ئىككىنچى ھارۋىسىغا مىندۈرۈپ، ئۇنىڭ ئالدىدا چاقىرىتىپ: «تىز پۈكۈڭلار! فىرەۋن بولسا ئۇنى پۈتۈن مىسىر يۇرتىنىڭ ئۈستىگە تىكلەپ قويدى» دەپ ئېيتقۇزدى. ⁴⁴ ئاندىن فىرەۋن يۈسۈپكە سۆزلەپ: «فىرەۋن دېگەن مەن ئۆزۈمدۈرمەن. پۈتۈن مىسىر يۇرتىدا سەندىن جاۋابسىز كىشى قول پۈتۈنى مىدىرلاتمىسۇن» دېدى. ⁴⁵ فىرەۋن بولسا يۈسۈپكە زافىت-پاڭانىياھ دەپ ئات قويۇپ قويۇپ، ئۇنىڭ كاھىنى بولغان پوتىفېرانىڭ قىزى ئاسىناتنى ئۇنىڭغا خوتۇنلۇققا ئېلىپ بەردى. ئۇ ۋاقىتتىن تارتىپ، يۈسۈپ ئۆزى مىسىر يۇرتىنى ئارىلىغىلى تۇردى. ⁴⁶ يۈسۈپ ئۆزى مىسىرنىڭ پادىشاھى فىرەۋننىڭ ئالدىغا توغرا بولغىنىدا ئوتتۇز ياشتا ئىدى. ئەمما يۈسۈپ بولسا فىرەۋننىڭ قېشىدىن چىقىپ پۈتۈن مىسىر يۇرتىنى ئارىلاپ،

⁴⁷ توقچىلىق يەتتە يىل ئىچىدە ئاشلىق تولا بولغاچ، ⁴⁸ ئۇ ئۆزى بۇ يەتتە يىل ئىچىدە مىسىر يۇرتىدا پەيدا بولغان ھەر خىل يېگۈلۈكنى شەھەر-شەھەرگە يىغىپ، ھەر شەھەرنىڭ ئەتراپىدىكى ئاشلىقنى ئۇ شەھەرنىڭ ئۆزىگە جۇغلاپ قويۇپ كەتتى. ⁴⁹ بۇ تەرىقىدە يۈسۈپ ئۆزى دېڭىزنىڭ قۇمىدەك ناھايىتى تولا ئاشلىقنى يىغىپ بېھىساب بولغاچ، ھېساب قىلىشنى تاشلىدى.

يۈسۈپنىڭ ئائىلىسى

⁵⁰ ئاچارچىلىق يىللار كەلمەستىن ئىلگىرى، يۈسۈپكە ئىككى ئوغۇل تۇغۇلدى. بۇلارنىڭ ئۆزىنى ئوننىڭ كاھىنى بولغان پوتەفېرانىڭ قىزى ئاسنات ئۇنىڭغا تۇغۇپ بەردى. ⁵¹ «خۇدا ماڭا ھەممە مۇشەققەتتىم بىلەن ئاتامنىڭ پۈتۈن ئۆيىنى ئۇنتۇلدۇردى» دەپ يۈسۈپ ئۆز تۇنجى ئوغلىغا ماناسسە ئات قويۇپ، ⁵² «مۇشەققەتتىمنىڭ يۇرتىدا خۇدا مېنى ئۇرۇقلۇق قىلدى» دەپ ئىككىنچىسىگە ئەفرائىم ئات قويدى.

ئاچارچىلىقنىڭ باشلىنىشى

⁵³ ئەمما مىسىر يۇرتىدا بولغان بۇ يەتتە توقچىلىق يىل ئۆتۈپ كەتتى.

ئاچارچىلىق مىسىرنى باسدۇ

⁵⁴ ئاندىن كېيىن يۈسۈپنىڭ ئېيتقىنىدەك، ئاچارچىلىقنىڭ يەتتە يىلى باشلاندى. ئۇ ۋاقىت ھەممە يۇرتلاردا ئاچارچىلىق بولدى، لېكىن مىسىرنىڭ يۇرتىدا ھەر يەردە نان بار ئىدى. ⁵⁵ مىسىر يۇرتىنىڭ ھەممىسى ئاچلىق تارتىپ، خەلقنىڭ ئۆزى نان ئۈچۈن فەرەۋنگە پەرياد قىلسا، فەرەۋن ھەممە مىسىرلىقلارغا: «يۈسۈپنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئۇ سىلەرگە نېمە دېسە، ئۇنى قىلىڭلار» دېدى. ⁵⁶ پۈتۈن يەر يۈزىدە ئاچارچىلىق بولغاندا، يۈسۈپ ھەممە ساڭالارنى ئېچىپ، مىسىرلىقلارغا ئاشلىق ساتاتتى. لېكىن مىسىر يۇرتىدىكى ئاچارچىلىق قاتتىق بولغىلى تۇردى. ⁵⁷ باشقا ھەممە يۇرتلاردىنمۇ خەلق، ئاشلىق ئالايلى دەپ، مىسىرغا يۈسۈپنىڭ قېشىغا كېلەتتى، چۈنكى ئاچارچىلىق بولسا ھەممە يۇرتلاردا قاتتىق بولغىلى تۇرغانىدى.

يۈسۈپنىڭ بۇرادەرلىرىنىڭ مىسىرغا بىرىنچى قېتىم بېرىشى

42 ¹ ياقۇب مىسىردا ئاشلىق بارلىقىنى بىلگەندە، ئۇ ئۆزى ئوغۇللىرىغا: «نېمىشقا بىر-بىرىڭلارغا قارىشىپ تۇرىسىلەر؟» دېدى. ² ئاندىن يەنە سۆزلەپ: «مانا ئاڭلىسام، مىسىردا ئاشلىق بار ئىمىش. ئۇ يەرگە بېرىپ، ئاندىن بىزگە ئاشلىق ئېلىپ كېلىڭلار. بۇنىڭ بىلەن ئۆلۈپ كەتمەي، تىرىك قالايلى» دېدى. ³ ئۇ ۋاقىت يۈسۈپنىڭ ئون بۇرادىرى ئاشلىق ئالغىلى مىسىرغا باردى. ⁴ ئەمما ياقۇب يۈسۈپنىڭ ئۆكسى بەنىامىننى ئۇنىڭ ئۆزىگە بىر بالايىئاپەت بولمىسۇن دەپ، ئاكىلىرى بىلەن بىللە ئەۋەتمىدى. ⁵ بۇ تەرىقىدە قانائان يۇرتىدا ئاچارچىلىق بولۇپ قالغاچ، باشقىلار ئاشلىق ئالغىلى كەلسە، ئىسرائىلنىڭ ئوغۇللىرىمۇ كەلدى. ⁶ ئۇ ۋاقىت يۈسۈپ ئۆزى يۇرتىنىڭ ۋالىيسى بولۇپ، خەلقنىڭ ھەممىسىگە ئاشلىق سېتىپ تۇرغانىدى. يۈسۈپنىڭ بۇرادەرلىرى بولسا كېلىپ ئۇنىڭ ئالدىدا يۈزلىرى يەرگە تەگكۈدەك تەزىم قىلدى. ⁷ يۈسۈپ بۇرادەرلىرىنى كۆرۈپ ئۇلارنى تونۇدى، ئەمما تونۇشلۇق بەرمەي، ئۇلارغا قاتتىقلىق بىلەن گەپ قىلىپ: «نە يەردىن كەلدىڭلار؟» دەپ سورىدى. ئۇلار جاۋاب بېرىپ:

«قانائان يۇرتىدىن ئاشلىق ئالغىلى كەلدۇق» دېدى. ⁸ يۈسۈپ بۇرادەرلىرىنى تونۇسىمۇ، ئۇلار ئۇنى تونۇمىدى. ⁹ يۈسۈپ بولسا ئۆزى ئۇلار توغرىسىدا كۆرگەن چۈشلىرىنى يادىغا يەتكۈزۈپ، ئۇلارغا: «سەلەر جاسۇس بولۇپ، يۇرتنىڭ ئوچۇق يەرلىرىنى كۆرگىلى كەلدىڭلار» دېدى. ¹⁰ ئەمما ئۇلار ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «يوقسۇ، ئەي خوجام، بەلكى قۇللىرىڭ ئاشلىق ئالغىلى كەلدى. ¹¹ ھەممىز بىر كىشىنىڭ ئوغۇللىرى بولۇپ، توغرا ئادەملەردۇرمىز. قۇللىرىڭ بولسا جاسۇس ئەمەستۇر» دېدى. ¹² لېكىن ئۇ ئۇلارغا سۆز قىلىپ: «ئۇنداق ئەمەس، بەلكى يۇرتنىڭ ئوچۇق يەرلىرىنى كۆرگىلى كەلدىڭلار» دېدى. ¹³ ئۇلار جاۋاب بېرىپ: «قۇللىرىڭ بولسا ئون ئىككى بۇرادەر بولۇپ، قانائان يۇرتىدىكى بىر ئادەمنىڭ ئوغۇللىرىدۇر. لېكىن كىچىكىنىڭ ئۆزى ئەمدى ئاتىمىزنىڭ قېشىدا قېلىپ، يەنە بىرىسى يوق بولۇپ كەتتى» دېدى. ¹⁴ ئەمما يۈسۈپ ئۇلارغا سۆز قىلىپ: «سەلەرگە ئېيتقىنىمدا ك جاسۇستۇرسىلەر. ¹⁵ لېكىن بۇنىڭ بىلەن سەلەرنى سىناپ باقاي: فەرەۋنىڭ ھاياتى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، كىچىك ئۇكاڭلار بۇ يەرگە كەلمىگۈچىلىك سەلەر بۇ يەردىن چىقىپ كەتمەيسىلەر. ¹⁶ ئۇكاڭلارنى ئېلىپ كەلگىلى بىرىڭلارنى ئەۋەتىڭلار. سەلەر بولساڭلار، سولاقلىق تۇرىسىلەر. بۇنىڭ بىلەن ئېيتقىنىڭلار راستمۇ دەپ سىناپ باقاي، بولمىسا فەرەۋنىڭ ھاياتى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، شەكسىز جاسۇس ئىكەنسىلەر» دەپ، ¹⁷ ھەممىسىنى ئۈچ كۈنگىچە سولاپ قويدى.

¹⁸ ئۈچىنچى كۈنى يۈسۈپ ئۇلارغا سۆز قىلىپ: «مەن بولسام، خۇدادىن قورقىمەن. تىرىك قالمىڭلار ئۈچۈن يالغۇز بىر ئىشنى قىلىڭلار. ¹⁹ ئەگەر توغرا ئادەملەر بولساڭلار، بۇرادەرلىرىڭلاردىن بىرى سەلەر سولانغان ئۆيدە سولاقلىق تۇرسۇن. قالغانلىرىڭلار بولسا ئۆيلىرىڭلارنىڭ ئاچارچىلىقى ئۈچۈن ئاشلىق ئېلىپ كېتىپ، ²⁰ كىچىك ئۇكاڭلارنى قېشىمغا ئېلىپ كېلىڭلار. ئەگەر سۆزلىرىڭلار راست چىقسا، ئۆلمەي قالسىلەر» دېسە، ئۇلار شۇنداق قىلىدىغان بولدى. ²¹ ئۇلار بىر-بىرىگە سۆزلىشىپ: «شەكسىز بىز بولساق، بۇرادىرىمىزگە قىلغان ئىشىمىز بىلەن گۇناھكار بولۇپ قالدۇق. ئۇ ئۆزى بىزگە يالۋۇرسىمۇ، ئۇنىڭ تەڭلىكىنى كۆرۈپ تۇرۇپ، ئۇنىڭغا قۇلاق سالمىغان ئىدۇق. بۇنىڭ ئۈچۈن بۇ تەڭلىك ئۈستىمىزگە چۈشتى» دېيىشتى. ²² ئۇ ۋاقىت رۇبەن سۆزلەپ: «مەن سەلەرگە: < بۇ بالغا زۇلۇم قىلماڭلار > دېگەننىمدا، ئۈنىمىدىڭلار ئەمەسمۇ؟ مانا ئەمدى ئۇنىڭ قېنى تەلەپ قىلىنىدۇ» دېدى. ²³ ئەمما يۈسۈپ ئۇلارغا تەرجىمان بىلەن گەپ قىلغاچ، ئۇلار يۈسۈپنىڭ گەپنى ئۇقۇپ تۇرغىنىنى بىلمىدى. ²⁴ ئۇ بولسا ئۇلاردىن ئۆزىنى ياقىغا تارتىپ يىغلىدى. كېيىن ئۇلارنىڭ قېشىغا يېنىپ كېلىپ، ئۇلارغا سۆزلەپ، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن شىمونتى تۇتۇپ، ئۇنى ئۇلارنىڭ كۆز ئالدىدا باغلاپ قويدى. ²⁵ ئاندىن كېيىن يۈسۈپ: «ئۇلارنىڭ تاغارلىرىغا ئاشلىق تولدۇرۇپ، ھەرىرىنىڭ پۇلىنى ياندۇرۇپ تاغرىغا سېلىپ قويۇپ، يولغا ئۈزۈقمۇ بەرسۇن» دەپ بۇيرۇسا، ئۇلارغا شۇنداق قىلىندى. ²⁶ ئۇلار بولسا ئاشلىقنى ئېشەكلىرىگە يۈكلەپ، ئاندىن كەتتى.

²⁷ ئەمما مەنزىلگە چۈشكەندە، ئۇلارنىڭ بىرى ئېشىكىگە بوغۇز بەرگىلى تاغرىنى ئاچسا، تاغرىنىڭ ئاغزىدا پۇلىنى كۆرۈپ، ²⁸ ئۆز بۇرادەرلىرىگە: «مېنىڭ پۇلۇم ياندۇرۇلۇپتۇ، مانا، بۇ ئۆزى تاغرىمدا تۇرىدۇ» دېدى. شۇنى دېسە، ئۇلارنىڭ ھوشى ئوچۇپ كېتىپ، تىترىشىپ بىر-بىرىگە: «خۇدانىڭ بىزگە بۇ نېمە قىلغىنىدۇر؟» دەپ ئېيتىشتى. ²⁹ ئۇلار بولسا

قانائان يۇرتىغا، ئاتىسى ياقۇبىنىڭ قېشىغا كېلىپ، ھەممە ۋەقەلىرىنى ئۇنىڭغا دەپ بېرىپ: ³⁰ «يۇرتىنىڭ خوجىسى بولغان كىشى بىزگە قاتتىق گەپ قىلىپ، بىزنى يۇرتقا كەلگەن جاسۇس خىيال قىلدى. ³¹ ئەمما بىز ئۇنىڭغا: < بىز بولساق، توغرا ئادەملەر بولۇپ، جاسۇس ئەمەسمىز. ³² بىز ئون ئىككى بۇرادەر بولۇپ، بىر ئاتىنىڭ ئوغۇللىرىدۇرمىز. بىرىمىز يوق بولۇپ كېتىپ، كىچىكىمىز بولسا ھېلى قانائان يۇرتىدا ئاتىمىزنىڭ قېشىدا قالدى > دېسەك، ³³ ئۇ يۇرتنىڭ خوجىسى بولغان كىشى بىزگە سۆزلەپ: < توغرا ئىكەنلىكىڭلارنى شۇنىڭدىن بىلەيلىكى، بۇرادەرلىرىڭلارنىڭ بىرىنى مېنىڭ قېشىمدا قويۇپ، ئويۇڭلارنىڭ ئاچارچىلىقى ئۈچۈن ئاشلىق ئېلىپ كېتىپ، ³⁴ ئاندىن كىچىك ئۇكاڭلارنى قېشىمغا ئېلىپ كەلسەڭلار، مەن سىلەرنىڭ جاسۇس بولماي، توغرا ئىكەنلىكىڭلارنى بىلىپ، بۇرادىرىڭلارنى سىلەرگە ياندۇرۇپ بېرىي. ئاندىن كېيىن يۇرتتا ئوقەت قىلساڭلار بولىدۇ > دەپ ئېيتتى» دېدى. ³⁵ ئەمما ئۇلار تاغارلىرىنى بوشاتقىنىدا، مانا ھەربىرىنىڭ چىگىلىك پۇلى تاغىرىدا بار ئىدى. ئۇلارنىڭ ئۆزى بىلەن ئاتىسى چىگىلىك پۇللارنى كۆرگەندە قورقۇپ كەتتى.

³⁶ ئاتىسى ياقۇب ئۇلارغا: «مېنى بالىسىز قىلىدىڭلار. يۈسۈپ بولسا يوق بولدى، شىمونمۇ يوق، ئەمدى بەنيامينمۇ ئېلىپ كەتمەكچى بولىدۇڭلارمۇ؟ مانا بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئۈستۈمگە كەلدى» دېدى. ³⁷ ئۇ ۋاقىت رۇبەن ئۆز ئاتىسىغا سۆز قىلىپ: «ئەگەر مەن ئۇنى قېشىڭغا ياندۇرۇۋېلىپ كەلمەسەم، مېنىڭ ئىككى ئوغلىمنى ئۆلتۈرۈۋەتكىن. ئەمدى ئۇنى مېنىڭ قولىمغا تاپشۇرغىن. مەن ئۇنى قېشىڭغا ياندۇرۇۋېلىپ كېلەي» دېسە، ³⁸ ئۇ جاۋاب بېرىپ: «ئوغلىمنىڭ ئۆزى سىلەر بىلەن بارمىسۇن، چۈنكى ئۇنىڭ ئاكىسى ئۆلۈپ كېتىپ، بۇ ئۆزى يالغۇز قالدى. مۇبادا يولدا كېتىپ بارغىنىڭلاردا ئۇنىڭغا بىر بالايىئاپەت يەتسە، مېنىڭ ئاق چاچلىرىمنى غەم بىلەن گۆرگە يەتكۈزىسىلەر» دېدى.

يۈسۈپنىڭ بۇرادەرلىرىنىڭ مىسىرغا ئىككىنچى قېتىم بېرىشى

43 ¹ ئەمما يۇرتتا ئاچارچىلىق قاتتىق ئىدى. ² بۇ سەۋەبتىن ئۇلار مىسىردىن ئېلىپ كەلگەن ئاشلىقنى يەپ بولغاندا، ئاتىسى ئۇلارغا: «يەنە بېرىپ، بىزگە ئازغىنا ئاشلىق ئېلىپ كېلىڭلار» دېدى. ³ لېكىن يەھۇدا ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «ئۇ كىشى بولسا بىزگە تەكىتلەپ: < ئۇكاڭلار سىلەر بىلەن بولمىسا، يۈزۈمنى كۆرەلمەيسىلەر > دەپ ئېيتقاندى. ⁴ ئەگەر ئۆكىمىزنى بىز بىلەن ئەۋەتسەڭ، بىز بېرىپ، ساڭا ئاشلىق ئېلىپ كېلىمىز. ⁵ ئەمما ئۇنى ئەۋەتكىلى ئۈنمىساڭ، بىز بارمايمىز. چۈنكى ئۇ كىشى ئۆزى: < ئۇكاڭلار سىلەر بىلەن بولمىسا، يۈزۈمنى كۆرەلمەيسىلەر > دەپ ئېيتقاندى» دېدى. ⁶ ئۇ ۋاقىت ئىسرائىل سۆزلەپ: «نېمە ئۈچۈن ماڭا يامانلىق قىلىپ، ئۇ كىشىگە: < يەنە بىر ئۆكىمىزمۇ بار > دەپ ئېيتتىڭلار؟» دېدى. ⁷ ئۇلار جاۋاب بېرىپ: «ئۇ كىشىنىڭ ئۆزى بىز بىلەن خانىدانىمىزنىڭ ئەھۋالىنى كولاپ سوراپ: < ئاتاڭلار ھازىر ھاياتمۇ؟ يەنىمۇ بۇرادىرىڭلار بارمۇ؟ > دەپ سورىسا، بىز ئۇنىڭ سوئالىغا مۇۋاپىق جاۋاب بەردۇق. شەكسىز بىز بولساق، ئۇنىڭ بىزگە: < ئۇكاڭلارنى ئېلىپ كېلىڭلار >

دەيدىغىنىنى قانداق بىلەتتۇق؟» دېدى. ⁸ يەھۇدا ئاتىسى ئىسرائىلغا سۆز قىلىپ: «ئوغۇلنى مەن بىلەن ئەۋەتسەڭ، بىز قويۇپ بارمىز. بۇنىڭ بىلەن خاھى بىز بولساق، خاھى سەن بولساق، خاھى بالىلىرىمىز بولسا ئۆلمەي تىرىك قالمىز. ⁹ مەن ئۇنىڭغا كېپىل بولىمەن. سەن ئۇنى مېنىڭ قولۇمدىن تەلەپ قىلغىن، ئەگەر مەن ئۇنى سېنىڭ قېشىڭغا ياندۇرۇۋېلىپ كېلىپ، ئالدىڭدا تۇرغۇزۇپ قويمىسام. پۈتۈن ئۆمرۈمدە گۇناھكار بولاي. ¹⁰ چۈنكى ئەگەر ھايال بولمىغان بولساق، ھېلىغىچە ئىككىنچى مەرتىۋە يېنىپ كېلەتتۇق» دېدى.

¹¹ ئۇ ۋاقىت ئۇلارنىڭ ئاتىسى ئىسرائىل ئۇلارغا سۆزلەپ: «ئۇنداق بولسا، مۇنداق قىلىڭلاركى، ئۇ كىشىگە سوۋغا بولسۇن دەپ، تاغارلىرىڭلارغا بۇ يۇرتنىڭ ھەممىدىن ياخشى مېۋىلىرىدىن ئېلىپ، ئازغىنا خۇشپۇراق ياغ بىلەن ئاز-ماز ھەسەل، دورا-دەرمەك بىلەن مۇرمەككى، پىستە بىلەن بادام جايلاپ، ¹² قولۇڭلاردا ئىككى ھەسسە پۇلنى ئېلىپ، تاغارلىرىڭلارنىڭ ئاغزىدىكى ياندۇرۇلغان پۇلنىمۇ ئالغاچ بېرىڭلار. ئېھتىمالكى، بۇ ئىش سەۋەنلىك بىلەن بولغان بولسا كېرەك. ¹³ ئۇكاڭلارنىمۇ بىللە ئېلىپ قويۇپ، ئۇ كىشىنىڭ قېشىغا يەنە بېرىڭلار. ¹⁴ قانداق خۇدا ئۆزى سىلەرگە ئۇ كىشىنىڭ ئالدىدا مەرھەمەت تاپتۇرسۇن. بۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆزى يەنە بىر بۇرادىرىڭلار بىلەن بەنيامىننى سىلەرگە قوشۇپ ياندۇرۇپ ئەۋەتمەيمىكەن. بولمىسا بالىسىز بولغىنىم بولغان» دېدى.

¹⁵ ئۇ ۋاقىت بۇ كىشىلەر مەزكۇر سوۋغىنى ئېلىپ، قوللىرىغا ئىككى ھەسسە پۇلنى جايلاپ، بەنيامىننى ئېلىپ قويۇپ، مىسىرغا بېرىپ، يۈسۈپنىڭ ئالدىغا ھازىر بولدى. ¹⁶ يۈسۈپنىڭ ئۆزى بەنيامىننى ئۇلار بىلەن بىللە كۆرگىنىدە، ئۆز ئۆي باشقۇرغۇچىسىغا بۇيرۇپ: «بۇ ئادەملەرنى ئۆيۈمگە باشلاپ كىرىپ، مال سويۇپ تائام تەييار قىلغىن، چۈنكى بۇ كىشىلەر بولسا چۈشلۈك ئاشنى مەن بىلەن يېسۇن» دېدى. ¹⁷ ئۇ كىشى ئۆزى يۈسۈپنىڭ بۇيرۇغىنىنى قىلىپ، بۇ ئادەملەرنى يۈسۈپنىڭ ئۆيىگە باشلاپ كىردى. ¹⁸ ئۇلار بولسا يۈسۈپنىڭ ئۆيىگە كىرگۈزۈلگەندە قورقۇشۇپ كېتىپ، سۆزلىشىپ: «ئاۋۋالقى مەرتىۋە تاغارلىرىمىزدا ياندۇرۇلغان پۇلنىڭ سەۋەبىدىن بىز ئۆيگە كىرگۈزۈلدۇق. ئەمدى ئۇ بىزلەرگە ھۇجۇم قىلىپ، ئۈستىمىزگە چۈشۈپ، بىزنى قۇل قىلىپ، ئېشەكلىرىمىزنى تارتىۋالدىغانغا ئوخشايدۇ» دەپ ئېيتىشتى. ¹⁹ ئۇلار يۈسۈپنىڭ ئۆي باشقۇرغۇچىسىنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئۆيىنىڭ دەرۋازىسىدا تۇرۇپ، ²⁰ ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «ئەي خوجام بىز بولساق، ئىلگىرىمۇ مۇنداق ئاش ئالغىلى كەلگەن ئىدۇق. ²¹ بىز مەنزىلگە كېلىپ، ئۆز تاغارلىرىمىزنى ئاچساق، مانا ھەر كىشىنىڭ پۇلى ئۆز تاغرىنىڭ ئاغزىدا تېپىپ، پۇلىمىزنىڭ ئۆزى تارتىلغىنىچە ئىدى. بىز بۇنى ياندۇرۇش ئۈچۈن، قوللىرىمىزدا ئېلىپ كەلدۇق. ²² ئاشلىق ئالغىلى قوللىرىمىزدا باشقا پۇلمۇ ئېلىپ كەلدۇق، ئەمما تاغارلىرىمىزغا پۇلنى كىمنىڭ سېلىپ قويغىنىنى بىلمىدۇق» دېدى. ²³ ئۇ ئۇلارغا: «خاتىرجەم بولۇپ قورقماڭلار. سىلەرنىڭ خۇدايىڭلار بولۇپ، ئاتا-بوۋىلىرىڭلارنىڭ تەڭرىسى بولغاننىڭ ئۆزى تاغارلىرىڭلاردا سىلەرگە خەزىنە بەرگەنگە ئوخشايدۇ. پۇلۇڭلار ماڭا تەگدى» دېدى. كېيىن شىموننى ئۇلارنىڭ قېشىغا ئېلىپ چىقتى. ²⁴ ئۇ كىشى بولسا ئۇلارنى يۈسۈپنىڭ ئۆيىگە باشلاپ كىرىپ، ئۇلارغا پۇتلىرىنى يۇغىلى سۇ بېرىپ، ئېشەكلىرىگە بوغۇز بەردى. ²⁵ ئاندىن ئۇلار يۈسۈپ چۈش ۋاقتىدا كەلگۈچىلىك سوۋغىلارنى راستلاپ قويدى، چۈنكى ئۇلار ئۆزىنىڭ ئاندا نان يەيدىغىنىنى ئاڭلىغانىدى.

²⁶ يۈسۈپ ئۆيگە كەلگەندە، ئۇلار قوللىرىدىكى سوۋغىلارنى ئۆيگە، ئۇنىڭ ئالدىغا ئېلىپ كىرىپ، بېشى يەرگە تەگكۈدەك ئۇنىڭغا تەزىم قىلدى. ²⁷ ئۇ بولسا ئۇلاردىن تىنچلىق سوراپ: «سەلەر گېپىنى قىلغان قېرى ئاتاڭلار سالامەتمۇ؟ ئۇ ھازىر ھاياتمۇ؟» دەپ ئېيتتى. ²⁸ ئۇلار جاۋاب بېرىپ: «قۇلۇڭ ئاتىمىز بولسا سالامەت تۇرۇپ، ھازىر ھاياتتۇر» دەپ ئېگىلىپ تەزىم قىلدى. ²⁹ ئاندىن ئۇ كۆزلىرىنى كۆتۈرۈپ، بىر ئاندىن بولغان ئۆز ئۆكىسى بەنيامىنى كۆرۈپ: «سەلەر ماڭا گېپىنى قىلغان كىچىك ئۇكاڭلار شۇمۇ؟» دەپ سوراپ: «ئەي ئوغلۇم، خۇدا ساڭا مەرھەمەت قىلسۇن» دېدى. ³⁰ شۇنى دەپ، ئۆز ئۆكىسىغا كۆڭلى تېشىپ كەتكەچ، خىلۋەتكە بېرىپ يىغلاي دەپ، يۈسۈپ ئالدىراپ ئىچكىرىكى ئۆيگە كىرىپ، ئاندا يىغلىغىلى تۇردى. ³¹ ئاندىن يۈزىنى يۇيۇپ چىقىپ ئۆزىنى توختىتىپ: «تائام تىزىڭلار» دەپ ئېيتسا، ³² خىزمەتكارلار ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن ئۇلارغا باشقا-باشقا قويۇپ، ئۇنىڭ بىلەن بولغان مىسىرلىقلارغىمۇ باشقا-باشقا جايدا تائام قويدى. چۈنكى مىسىرلىقلار بولسا ئىبرانىيلار بىلەن تائام يېمەكنى يىرگىنچلىك كۆرگەچ، ئۇلار بىلەن يېمەيتتى. ³³ يۈسۈپنىڭ بۇرادەرلىرى بولسا ئۇنىڭ ئۇتتۇرىدا تۇنجىسى تۇنجىلىقىغا يارىشا كىچىكى كىچىكلىكىگە يارىشا ئولتۇرغۇزۇلغاچ، بۇلارنىڭ ئۆزى ھەيران قېلىشىپ بىر-بىرىگە قاراشتى. ³⁴ ئاندىن كېيىن ئۇ ئۆزى ئالدىدىكى تائامدىن ئېلىپ، ئۇلەشتۈرۈپ بەرگىلى تۇردى. ئەمما بەنيامىننىڭ ھەسسىسى بولسا باشقىلارنىڭ ھەربىرىنىڭكىدىن بەش ھەسسە ئوشۇق ئىدى. ئۇلار بولسا شاراب ئىچىپ ئۇنىڭ بىلەن خۇشلۇق قىلدى.

يۈسۈپ بۇرادەرلىرىنى سىنايدۇ

44 ¹ ئاندىن كېيىن ئۇ ئۆزى ئۆي باشقۇرغۇچىسىغا بۇيرۇپ: «بۇ كىشىلەرنىڭ تاغارلىرىغا كۆتۈرەلىشىچە ئاشلىق تولدۇرۇپ، ھەر ئادەمنىڭ پۇلىنى تاغرىنىڭ ئاغزىغا سېلىپ قويۇپ، ² مېنىڭ جامىم بولغان كۈمۈش جامنى ئاشلىقنىڭ پۇلى بىلەن بىللە كىچىكىنىڭ تاغرىنىڭ ئاغزىغا تىقىپ قويغىن» دېدى. شۇنى دېسە، ئۇ ئۆزى يۈسۈپنىڭ دېگىنىدەك قىلدى. ³ ئەتىسى يورۇغاندا بۇ كىشىلەر ئېشەكلىرىنى ئېلىپ ماڭدى. ⁴ لېكىن ئۇلار شەھەردىن چىقىپ، ئاغزىغا ماڭغاندا، يۈسۈپ ئۆز ئۆي باشقۇرغۇچىسىغا: «سەن قويۇپ، بۇ ئادەملەرنىڭ كەينىدىن قوغلاپ، يېتىپ بېرىپ، ئۇلارغا: < نېمىشقا ياخشىلىقنىڭ ئورنىغا يامانلىق قىلىدىڭلار؟ ⁵ ئەجەبا بۇ بولسا ئۇنىڭدا خوجام شاراب ئىچىپ، ھەم پال باقىدىغان جام ئەمەسمۇ؟ مۇنداق قىلغىنىڭلار بىلەن يامان ئىش قىلىدىڭلار > دەپ ئېيتقىن» دېدى.

⁶ بۇ كىشى ئۇلارنىڭ كەينىدىن يېتىپ، ئۇلارغا بۇ سۆزنى قىلغىنىدا، ⁷ ئۇلار ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «خوجىمىز بولسا نېمىشقا مۇنداق گەپ قىلىدۇ؟ قۇللىرىڭ بولسا مۇنداق ئىشنى ھەرگىز قىلمايدۇ. ⁸ مانا بىز بولساق، تاغارلىرىمىزنىڭ ئاغزىدىكى ئۇچرىغان پۇلنىمۇ قانائان يۇرتىدىن سېنىڭ قېشىڭغا ياندۇرۇپ كەلدۇق. ئۇنداق بولسا، قانداق خوجاڭنىڭ ئۆيىدىن كۈمۈش ۋە يا ئالتۇن ئوغرىلايمىز؟ ⁹ قۇللىرىڭنىڭ ئىچىدىن كىمدە بۇ جام تېپىلسا، ئۇ ئۆزى ئۆلتۈرۈلۈپ، بىزمۇ خوجىمىز ئۈچۈن قۇل بولايلى» دېدى. ¹⁰ ئۇ كىشى جاۋاب بېرىپ:

«شەكسىز ئېيتقىنىڭلار دەك بولۇپ، بۇ ئۆزى كىمنىڭ قېشىدا چىقىپ قالسا، ئۇ كىشى قۇلۇم بولۇپ قېلىپ، قالغانلىرىڭلار بىگۇناھ بولسۇن» دېدى. ¹¹ شۇنى دېسە، ئۇلار ئالدىراپ ھەرىسى ئۆز تاغىرىنى يەرگە چۈشۈرۈپ، ھەر كىشىنىڭ ئۆزى تاغىرىنى ئېچىپ بەردى. ¹² ئۇ ئۆزى چوڭىنىڭكىدىن باشلاپ كىچىكىگىچە ئاقتۇرسا، جامنىڭ ئۆزى بەنىامىننىڭ تاغىرىدىن چىقىپ قالدى.

¹³ ئۇ ۋاقىت ئۇلار ئۆز ئېگىنلىرىنى يىرتىپ، ھەرىسى ئېشىكىگە يۈكنى ئارتىپ، شەھەر تەرەپكە ياندى. ¹⁴ يەھۇدا بىلەن بۇرادەرلىرى يۈسۈپنىڭ ئۆيىگە كەلسە، ئۇ تېخى ئاندا ئىدى. ئۇلار ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئۆز-ئۆزىنى يەرگە تاشلىدى. ¹⁵ يۈسۈپ ئۇلارغا سۆز قىلىپ: «سىلەرنىڭ بۇ نېمە قىلغىنىڭلار؟ مېنىڭدەك كىشى راست پال ئاچالايدىغىنىمنى بىلىدىڭلارمۇ؟» دېسە، ¹⁶ يەھۇدا جاۋاب بېرىپ: «بىز بولساق، خوجىمىزغا نېمە-نېمە سۆزلەپ، نېمە گەپ قىلىپ، قانداق ئۆزىمىزنى ئاق قىلايلى؟ خۇدا ئۆزى قۇللىرىڭنىڭ گۇناھىنى ئاشكارا قىلدى. مانا بىز بىلەن قولىدىن جام تېپىلغاننىڭ ئۆزى، ھەممىمىز قوشۇلۇپ خوجىمىزغا قۇل بولايلى» دېدى. ¹⁷ لېكىن ئۇ سۆز قىلىپ: «ھەرگىز مۇنداق قىلمايمەن، بەلكى جام كىمنىڭ قولىدا تېپىلغان بولسا، يالغۇز بۇ كىشى مېنىڭ قۇلۇم بولسۇن. قالغانلىرىڭلار ئامان-ئېسەن ئاتاڭلارنىڭ قېشىغا كېتىڭلار» دېدى.

¹⁸ ئۇ ۋاقىت يەھۇدا ئۇنىڭغا يېقىن بېرىپ، ئېيتتىكى: «ئەي خوجام، ماڭا قۇلاق سېلىپ، خوجامنىڭ قۇلىقىغا بىر گەپ قىلغىلى ئىجازەت بەرگىن. غەزىپىڭ بولسا قۇلۇڭنىڭ ئۈستىگە تۇتاشمىسۇن، چۈنكى سەن بولساڭ، فەرەۋننىڭ ئۆزىدە كۆتۈرسەن. ¹⁹ مانا خوجام ئۆز قۇللىرىدىن: < ئاتاڭلار ياكى ئۇكاڭلار بارمۇ؟ > دەپ سورىغىنىدا، ²⁰ بىز خوجىمىزغا جاۋاب بېرىپ: < بىزنىڭ بىر قېرى ئاتىمىز بار. ئۇ ئۆزى قېرىلىقىدا تاپقان بىر ياش بالىسىمۇ بار. بۇ بالىنىڭ ئاكىسى ئۆلۈپ كېتىپ، ئۆزى بىر ئاندىن يالغۇز قالغاچ، ئاتىسى ئۇنى تولا ياخشى كۆرىدۇ > دەپ ئېيتساق. ²¹ سەن ئۆز قۇللىرىڭغا: < ئۇنىڭ ئۆزىنى قېشىمغا ئېلىپ كېلىڭلار. مەن ئۇنى كۆرەي > دېدىڭ. ²² بىز خوجىمىزغا جاۋاب بېرىپ: < ئوغۇل بولسا ئاتىسىدىن ئايرىلالمايدۇ، ئەگەر ئاتىسىدىن ئايرىلسا، ئاتىسى ئۆلۈپ كېتىدۇ > دېسەك، ²³ سەن ئۆز قۇللىرىڭغا سۆزلەپ: < ئەگەر كىچىك ئۇكاڭلار سىلەر بىلەن بىللە كەلمىسە، يەنە يۈزۈمنى كۆرەلمەيسىلەر > دېگەن ئىدىڭ. ²⁴ ۋەقە بولدىكى، بىز قۇلۇڭ بولغان ئاتىمىزنىڭ قېشىغا بارغاندا، خوجامنىڭ سۆزلىرىنى ئۇنىڭغا ئېيتىپ بەردۇق. ²⁵ ئاتىمىز بولسا: < يەنە بېرىپ، بىزگە ئاز-ماز ئاشلىق ئېلىپ كېلىڭلار > دېگەندە، ²⁶ بىز جاۋاب بېرىپ: < بىز بارالمايمىز. ئەگەر كىچىك ئۆكىمىز بىز بىلەن بولسا، بارالمايمىز. چۈنكى كىچىك ئۆكىمىز بىز بىلەن بولمىسا، ئۇ كىشىنىڭ يۈزىنى كۆرەلمەيمىز > دەپ ئېيتساق، ²⁷ سېنىڭ قۇلۇڭ بولغان ئاتىمىز بىزگە سۆزلەپ: < سىلەر بىلىسىلەركى، خوتۇنۇم ماڭا ئىككى ئوغۇل تۇغۇپ بەرگەندى. ²⁸ بىرى مەندىن يوق بولۇپ كەتتى. مەن بولسام، شەكسىز ئۇ يارىپ ئېتىلگەندۇر دەپ خىيال قىلىپ، ئۇنى يەنە كۆرمىدىم. ²⁹ ئەمدى سىلەر بۇنىمۇ مېنىڭ قېشىمدىن ئېلىپ كېتىپ، ئۇنىڭغا بىر بالايىئاپەت يېتىپ قالسا، سىلەر مېنىڭ ئاق چاچلىرىمنى غەم بىلەن گۆرگە يەتكۈزىدىغان بولسىلەر > دەپ ئېيتقانىدى. ³⁰ ئەمدى مەن ئۆزۈم قۇلۇڭ بولغان ئاتامنىڭ قېشىغا بارغاندا، ئوغۇل بىز بىلەن بولمىسا،

ئۇنىڭ جېنى ئوغۇلنىڭ جېنىغا باغلانغان بولغاچ،³¹ ئۇ ئۆزى ئوغۇلنىڭ يوقلۇقىنى كۆرگەندە، شەكسىز ئۆلۈپ كېتىپ، قۇللىرىڭ بولسا قۇلۇڭ بولغان ئاتىمىزنىڭ ئاق چاچلىرىنى غەم بىلەن گۆرگە يەتكۈزىدىغان بولىدۇ.³² مۇندىن باشقا مەن قۇلۇڭ بولسام، ئۆز ئاتامغا ئوغۇل ئۈچۈن كېپىل بولۇپ: < ئەگەر مەن ئۇنى قېشىڭغا ياندۇرۇۋېلىپ كەلمىسەم، پۈتۈن ئۆمرۈمدە ئاتامنىڭ ئالدىدا گۇناھكار بولاي > ئېيتقان ئىدىم.³³ ئۇنىڭ ئۈچۈن ئىلتىماس قىلمەنكى، مەن قۇلۇڭ بۇ ئوغۇلنىڭ ئورنىدا خوجامنىڭ قېشىدا قۇل بولۇپ تۇراي. لېكىن ئوغۇل ئۆزى بۇرادەرلىرى بىلەن بىللە كەتسۇن.³⁴ چۈنكى ئوغۇل مەن بىلەن بارمىسا، مەن قانداق ئاتامنىڭ قېشىغا بارالايمەن؟ بولمىسا، ئاتامغا كېلىدىغان جايلىقنى ئۆزۈم كۆرىدىغان بولمەن» دېدى.

يۈسۈپ ئۆزىنى بۇرادەرلىرىگە ئاشكارىلايدۇ

45 ¹ ئۇ ۋاقىت يۈسۈپ ھەممە ھازىر تۇرغانلارنىڭ ئالدىدا ئۆزىنى توختىتالماي: «ھەممىسىنى ئالدىمدىن چىقارغىن» دەپ قىچقاردى. يۈسۈپ ئۆز-ئۆزىنى بۇرادەرلىرىگە ئاشكارا قىلغىنىدا، ھېچكىم ئۇنىڭ قېشىدا تۇرمىدى.² ئۇ بولسا مىسىرلىقلارنىڭ ئۆزى بىلەن فرەۋنىنىڭ ئۆي خەلقى ئاڭلىغۇدەق ئۈنلۈك ئاۋاز بىلەن يىغلىغىلى تۇردى.³ يۈسۈپ ئۆز بۇرادەرلىرىگە: «مەن ئۆزۈم يۈسۈپ بولمەن. ئاتام ھازىر ھاياتمۇ؟» دەپ ئېيتتى. ئەمما بۇرادەرلىرى ئۇنىڭدىن قورققاچ، ئۇنىڭغا ھېچ جاۋاب بېرەلمەي قالدى.⁴ لېكىن يۈسۈپ ئۆز بۇرادەرلىرىگە: «ماڭا يېقىن كېلىڭلار» دېدى. ئۇلار يېقىن كەلسە، ئۇ سۆز قىلىپ: «مەن بولسام، سىلەر ئۇنى سېتىپ مىسىرغا ئەۋەتكەن بۇرادىرىڭلار يۈسۈپ بولمەن.⁵ سىلەر بولساڭلار، مېنى سېتىپ بۇ يەرگە ئەۋەتكىنىڭلارغا ئەمدى غەمكىن بولۇشۇپ، پەرىشانلىق تارتىشماڭلار. چۈنكى خۇدا ئۆزى جانلىرىڭلارنى قۇتقۇزماق ئۈچۈن، مېنى سىلەردىن ئىلگىرى بۇ يەرگە ئەۋەتكەن.⁶ ھېلى يۇرتتا ئىككى يىل ئاچارچىلىق بولدى، تېخى بەش يىل ھېچ تېرىمىمۇ بولمايدۇ، ئورمىمۇ ئورۇلمايدۇ.⁷ سىلەرنىڭ نەسلىڭلارنى دۇنيادا ساقلاپ چوڭ نىجات بېرىپ، سىلەرنى تىرىك قويماق ئۈچۈن، خۇدا مېنى سىلەردىن ئىلگىرى بۇ يەرگە ئەۋەتتى.⁸ ئۇنداق بولغاندىن كېيىن، سىلەر ئەمەس، بەلكى مېنى ئەۋەتكەننىڭ ئۆزى خۇدادۇر. ئۇ ئۆزى مېنى فرەۋنىگە ئاتا قىلىپ، ئۇنىڭ پۈتۈن ئۆيىگە خوجا تىكلەپ، پۈتۈن يۇرتىغا ئەمىر قىلىپ قويدى.⁹ ئەمدى سىلەر ئىلدام ئاتامنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە: < ئوغۇلۇڭ يۈسۈپ مۇنداق ئېيتىدۇكى، خۇدا مېنى پۈتۈن مىسىرغا ئەمىر قىلىپ قويدى. سەن بولساڭ، ھايال قىلماي مېنىڭ قېشىمغا كېلىپ،¹⁰ گوشەن يۇرتىدا ئولتۇرۇپ، بالا-نەۋرىلىرىڭنى، قوي-كالا ۋە ھەممە ماللىرىڭنى ئېلىپ كېلىپ، ماڭا يېقىن تورغىن.¹¹ ئۆزۈڭ، ئۆي ئىچىڭ ۋە ھەممە تەئەللۇقىڭنى پېقىرچىلىق بېسىۋالسىمۇن دەپ، مەن سېنى ئاندا پەرۋىش قىلاي، چۈنكى تېخى بەش يىل ئاچارچىلىق باردۇر > دەڭلار.¹² مانا سىلەرنىڭ ئۆز كۆزلىرىڭلار بىلەن ئۇكام بەنىامىننىڭ كۆزلىرى بولسا سىلەرگە گەپ قىلىپ تۇرغان ئاغزىمنى كۆردى.¹³ سىلەر بولساڭلار، ئاتامغا مېنىڭ بۇ مىسىردا تاپقان ھەممە شەرىپىم بىلەن بارچە كۆرگىنىڭلارنى ئېيتىپ بېرىپ، ئاتامنى ئىلدام بۇ يەرگە

ئېلىپ كېلىڭلار» دېدى. ¹⁴ شۇنى دەپ، ئۇ ئۆزى ئۆكسىسى بەنيامىننىڭ بوينىغا گىرە سېلىپ يىغلىسا، بەنيامىنمۇ ئۇنىڭ بوينىغا يۆلىنىپ يىغلىدى. ¹⁵ ئاندىن يۈسۈپ ھەممە بۇرادەرلىرىنى سۆيۈپ، ئۇلار بىلەن قۇچاقلىشىپ يىغلىسا، بۇرادەرلىرى ئۇنىڭغا گەپ قىلغىلى باشلىدى.

¹⁶ يۈسۈپنىڭ بۇرادەرلىرى كەلدى، دېگەن خەۋەر فرەۋەننىڭ ئوردىسىغا يەتكىندە فرەۋەننىڭ ئۆزى بىلەن خىزمەتكارلىرى خۇش بولدى. ¹⁷ فرەۋەننىڭ ئۆزى يۈسۈپكە سۆزلەپ: «سەن بولساڭ، بۇرادەرلىرىڭگە مۇنداق قىلغىلى بۇيرۇپ، ئۇلارغا: < سىلەر ئەمدى ئۇلارنىڭغا يۈك ئارتىپ، قانائان يۇرتىغا بېرىپ، ¹⁸ ئاتاڭلار بىلەن خانىدانلىقلارنى ئېلىپ، مېنىڭ قېشىمغا كېلىڭلار. مىسىر يۇرتىدىكى ھەممىدىن ياخشى جاينى سىلەرگە بېرى. سىلەر بۇ يۇرتنىڭ ياخشى نەرسىلىرىدىن يەڭلار > دەپ ئېيتتىڭ. ¹⁹ ئۇلارنىڭ ئۆزىگە مۇنداق قىلغىلى جېكىلەپ، ئۇلارغا: < بالىلىرىڭلارنىڭ ئۆزى بىلەن خوتۇنلىرىڭلار ئۈچۈن بۇ مىسىر يۇرتىدىن ھارۋىلار ئېلىپ بېرىپ، ئاتاڭلارنى بۇ يەرگە يەتكۈزۈپ كېلىڭلار. ²⁰ بارچە مىسىر يۇرتىنىڭ ياخشىسى سىلەرنىڭكى بولغاچ، مال-جابدۇقلىرىڭلار توغرىسىدا ئەندىشە قىلماڭلار > دەپ بۇيرۇغايىسەن» دېدى.

²¹ ئۇ ۋاقىت ئىسرائىلنىڭ ئوغۇللىرى شۇنداق قىلىدىغان بولدى. يۈسۈپ بولسا فرەۋەننىڭ بۇيرۇقىغا قاراپ، ئۇلارغا ھارۋىلار تاپشۇرۇپ، يولى ئۈچۈن ئوزۇق بېرىپ، ²² ئۇلارنىڭ ھەربىرىگە بىردىن يېڭى ئېگىن ئىنئام قىلدى. لېكىن بەنيامىننىڭ ئۆزىگە ئۈچ يۈز پارچە كۈمۈش بىلەن بەش يېڭى ئېگىن بەردى. ²³ ئۇ ئۆزى ئاتىسىغىمۇ ھەدىيەلەر ئەۋەتىپ، مىسىرنىڭ ياخشى نەرسىلىرى ئارتىلغان ئون ئېشەكنى ئەۋەتىپ، ئاشلىق بىلەن نان ۋە ئاتىسىغا يول ئۈچۈن ئوزۇق ئارتىلغان ئون ماددا ئېشەكنىمۇ ئەۋەتىپ، ²⁴ بۇرادەرلىرىنى يولغا سالدى. ئۇلار ماڭسا، ئۇ ئۇلارغا: «يولدا گەپ تالاشماڭلار» دەپ ئېيتتى. ²⁵ ئۇلار مىسىردىن چىقىپ، قانائان يۇرتىغا ئاتىسى ياقۇبنىڭ قېشىغا بېرىپ، ²⁶ ئۇنىڭغا گەپ قىلىپ: «يۈسۈپ بولسا ھازىر ھايات بولۇپ، پۈتۈن مىسىر يۇرتىغا ئەمىر ئىكەن» دېدى. ئەمما ئۇ ئۇلارغا ئىشەنمىگەچ، يۈرىكى قېنىپ قالدى. ²⁷ لېكىن ئۇلار يۈسۈپنىڭ ئۇلارنىڭ ئۆزىگە ئېيتقان سۆزىنىڭ ھەممىسىنى ئۇنىڭغا دەپ بېرىپ، ئۇ ئۆزى يۈسۈپنىڭ ئۇنىڭ ئۆزىنى ئېلىپ كەلمەك ئۈچۈن ئەۋەتكەن ھارۋىلارنىمۇ كۆرگەندە، ئۇلارنىڭ ئاتىسى ياقۇبنىڭ جېنىغا جان كىردى. ²⁸ ئۇ ۋاقىت ئىسرائىلنىڭ ئۆزى: «ئەمدى بولدى! ئوغلۇم يۈسۈپ ھازىر ھاياتتۇر. مەن ئۆلمەستە بېرىپ، ئۇنى كۆرەي» دېدى.

ياقۇب پۈتۈن ئائىلىسى بىلەن مىسىرغا بېرىشى

46 ¹ ئۇ ۋاقىت ئىسرائىل ھەممە تەئەللۇقنى ئېلىپ، كۆچۈپ بەرشېباغا كېلىپ، ئاتىسى ئىسھاقنىڭ خۇدايىغا قۇربانلىقلار ئۆتكۈزدى. ² كېچىسى خۇدا ئىسرائىلغا روھىي كۆرۈنۈشتە سۆزلەپ: «ئەي ياقۇب، ئەي ياقۇب» دېسە، ئۇ جاۋاب بېرىپ: «مانا مەن» دېدى. ³ ئۇ سۆز قىلىپ: «ئاتاڭنىڭ تەڭرىسى بولغان خۇدا مەندۇرمەن. سەن بولساڭ، مىسىرغا بېرىشتىن قورقمىغىن، چۈنكى مەن سېنى ئاندا چوڭ بىر قوۋم قىلىمەن. ⁴ دەرۋەقە مەن سەن بىلەن مىسىرغا بېرىپ، يەنە سېنى ياندۇرۇپ كېلىمەن. يۈسۈپ بولسا ئۆز قولى بىلەن سېنىڭ كۆزۈڭنى يۇمدۇرىدۇ» دېدى.

⁵ ئاندىن ياقۇب بەرشىبادىن كۆچسە، ئىسرائىلنىڭ ئوغۇللىرى ئۆز ئاتىسى ياقۇب بىلەن ئۇنىڭ بالا-چاقىلىرىنى فىرەۋن ئۇنى ئېلىپ كەلمەك ئۈچۈن ئەۋەتكەن ھارۋىلارغا ئولتۇرغۇزۇپ،
⁶ چارۋا مېلى بىلەن قانائان يۇرتىدا تاپقان تەئەللۇقنى ئېلىپ ماڭدى. بۇ تەرىقىدە ياقۇب بىلەن ھەممە ئەۋلادلىرى مىسىرغا كەلدى.
⁷ ئۇ ئۆزى ئوغۇللىرى بىلەن ئوغۇل نەۋرىلىرىنى ۋە قىزلىرى بىلەن قىز نەۋرىلىرىنى يىغىپ، ھەممە ئەۋلادىنى ئۆزى بىلەن بىللە ئېلىپ، مىسىرغا كەلدى.

ياقۇبنىڭ ئەۋلادلىرى

⁸ ياقۇبنىڭ ئەۋلادلىرى بولۇپ، مىسىرغا كەلگەن بۇ ئىسرائىللىقلارنىڭ ئىسىملىرى بۇدۇر:
ياقۇبنىڭ تۇنجى ئوغلى رۇبەن ئىدى.
⁹ رۇبەننىڭ ئوغۇللىرى بولسا خانوق، پاللو، خەزرون ۋە كارمى ئىدى.
¹⁰ شىموننىڭ ئوغۇللىرى بولسا يېمۇئەل، يامىن، ئوھاد، ياكىن، زوخار ۋە قانائانلىق خوتۇندىن بولغان شائۇل ئىدى.
¹¹ لاۋىينىڭ ئوغۇللىرى بولسا گەرشون، قېھات ۋە مەرارى ئىدى.
¹² يەھۇدانىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئېر، ئونان، شېلا، پەرز ۋە زېراھ ئىدى. ئەمما ئېر بىلەن ئونان بولسا قانائان يۇرتىدا ئۆلۈپ كەتكەنىدى. پەرەسنىڭ ئوغۇللىرى بولسا خەزرون بىلەن خامۇل ئىدى.
¹³ ئىسساكارنىڭ ئوغۇللىرى بولسا تولاھ، پۇۋا، ياشۇب ۋە شىمرون ئىدى.
¹⁴ زەبۇلۇننىڭ ئوغۇللىرى بولسا سېرەد، ئېلون ۋە ياھلىيەل ئىدى.
¹⁵ بۇلارنىڭ ئۆزى **لېيانىڭ** ياقۇبقا پادان-ئارامدا تۇغۇپ بەرگەن **ئوغۇللىرى** ئىدى. ئوغۇل بىلەن قىزلار، قىزى دىنا بىلەن جەمى ئوتتۇز ئۈچ جان ئىدى.

¹⁶ گادنىڭ ئوغۇللىرى بولسا زىفيون، خاگگى، شۇنىي، ئەزبون، ئېرى، ارودى ۋە ئارىلى ئىدى.
¹⁷ ئاشەرنىڭ ئوغۇللىرى بولسا يىمنا، يىشۋا، يىشۋى ۋە بەرىيا ئىدى. ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ ئۆزى سېراخ دەپ ئاتالدى. بەرييانىڭ ئوغۇللىرى بولسا خېبەر بىلەن مالكىيەل ئىدى.
¹⁸ بۇلارنىڭ ئۆزى لابان ئۆز قىزى لېياغا دېدەك قىلىپ بەرگەن **زىلياننىڭ** ياقۇبقا تۇغۇپ بەرگەن **ئوغۇللىرى** بولۇپ، جەمى ئون ئالتە جان ئىدى.

¹⁹ **ياقۇبنىڭ خوتۇنى راھىلەنىڭ ئوغۇللىرى** بولسا يۇسۇپ بىلەن بەنىامىن ئىدى.
²⁰ مىسىر يۇرتىدا يۇسۇپنىڭ ئۆزىگە تۇغۇلغان ئوغۇللىرى بولسا ماناسسە بىلەن ئەفرائىم ئىدى. بۇلارنىڭ ئۆزىنى ئوننىڭ كاھىنى بولغان پوتىفېرانىڭ قىزى ئاسىنات ئۇنىڭغا تۇغۇپ بەردى.
²¹ بەنىامىننىڭ ئوغۇللىرى بولسا بېلا، بېكەر، ئاشبەل، گېرا، نائامان، ئېخى، روش، مۇپپىم، خۇپپىم ۋە ئارد ئىدى.

²² بۇلارنىڭ ئۆزى راھىلەنىڭ ياقۇبقا تۇغۇپ بەرگەن ئوغۇللىرى بولۇپ، جەمى ئون تۆت جان ئىدى.

²³ داننىڭ ئوغلى خۇشىم ئىدى.

²⁴ نافتالىننىڭ ئوغۇللىرى بولسا ياخشىل، گۇنى، بېسەر ۋە شىللەم ئىدى.

²⁵ بۇلارنىڭ ئۆزى لاپان ئۆز قىزى راھىلەگە دېدەك قىلىپ بەرگەن **بىلھاننىڭ** ياقۇبقا تۇغۇپ بەرگەن **ئوغۇللىرى** بولۇپ، جەمى يەتتە جان ئىدى.

²⁶ ياقۇبنىڭ پۇشتىدىن چىقىپ، ئۇنىڭ بىلەن مىسىرغا كەلگەنلەر جەمى ياقۇبنىڭ كېلىنلىرىدىن باشقا ئاتىمىش ئالتە جان ئىدى. ²⁷ يۈسۈپنىڭ مىسىردا تۇغۇلغان ئوغۇللىرى ئىككى ئىدى. ياقۇبنىڭ خانىدانىدىن بولۇپ مىسىرغا كەلگەنلەر جەمى يەتتىن جان ئىدى.

ياقۇبنىڭ مىسىرغا يېتىپ كېلىشى

²⁸ ياقۇب بولسا ئۇنى گۈشەنگە باشلاپ بارسۇن دەپ، ئۆز ئالدىدا يەھۇدانى يۈسۈپنىڭ قېشىغا ئەۋەتتى. ئاندىن كېيىن ئۇلار گۈشەن يۇرتىغا كېلىپ چۈشتى. ²⁹ ئۇ ۋاقىت يۈسۈپ ئۆز ھارۋىسىنى قوشۇپ، ئاتىسى ئىسرائىلنىڭ ئالدىغا گۈشەنگە چىقىپ، ئۇنىڭ قېشىغا يېتىپ كەلگەندە، ئۇنىڭ بوينىغا گىرە سېلىپ قۇچاقلاپ تۇرۇپ، ئۇزۇنغىچە يىغلىدى. ³⁰ ئۇ ۋاقىت ئىسرائىل يۈسۈپكە سۆزلەپ: «مەن سېنى تىرىك تېپىپ، يۈزۈڭنى كۆرگەندىن كېيىن، ئەمدى ئۆلۈپ قالساممۇ ھېچ گەپ يوق» دېدى. ³¹ ئاندىن كېيىن يۈسۈپ ئۆز بۇرادەرلىرىنىڭ ئۆزى بىلەن ئاتىسىنىڭ ئۆي خەلقىگە سۆزلەپ: «مەن بولسام، ھازىر بېرىپ فرەۋنىگە خەۋەر بېرىپ: < قانائان يۇرتىدا ئولتۇراقلىق بۇرادەرلىرىمنىڭ ئۆزى بىلەن ئاتامنىڭ ئۆي خەلقى قېشىمغا كەلدى. ³² بۇ كىشىلەر بولسا پادىچى بولۇپ ئىلگىرىدىن مال بېقىپ كەلگەچ، قوي-كالىلىرى بىلەن ھەممە ماللىرىنى ئېلىپ كەلدى» دەپ ئېيتاي. ³³ ئەمدى فرەۋن سىلەرنى قىچقىرىپ سىلەردىن: < نېمە ئوقىتىڭلار بار؟ > دەپ سورىسا، ³⁴ سىلەر جاۋاب بېرىپ: < بىز قۇللىرىڭ بولساق، كىچىكلىكىمىزدىن تارتىپ ئاتا-بوۋىلىرىمىزغا ئوخشاش پادا بېقىپ كەلگەن ئىكەنمىز > دېگەن. شۇنداق دېسەڭلار، گۈشەن يۇرتىدا ئولتۇرۇپ قالسىلەر. چۈنكى پادىچىلار بولسا مىسىرلىقلارغا يىرگىنچىلىك كۆرۈندۈ» دېدى.

ياقۇبنىڭ گۈشەن يۇرتىدا ئولتۇرۇشى

47 ¹ يۈسۈپ بولسا فرەۋننىڭ قېشىغا كېلىپ: «ئاتام بىلەن بۇرادەرلىرىم ئۆزى قوي-كالىلىرى بىلەن ھەممە ماللىرىنى بىللە ئېلىپ، قانائان يۇرتىدىن كېلىپ، ھازىر گۈشەن يۇرتىغا چۈشتى» دەپ خەۋەر بېرىپ، ² بۇرادەرلىرىنىڭ ئىچىدىن بەش كىشىنى ئېلىپ بېرىپ، فرەۋننىڭ ئالدىغا ھازىر قىلدى. ³ فرەۋن ئۇنىڭ بۇرادەرلىرىدىن: «نېمە ئوقىتىڭلار بار؟» دەپ سورىسا، ئۇلار فرەۋنىگە جاۋاب بېرىپ: «بىز قۇللىرىڭ بولساق، كىچىكلىكىمىزدىن تارتىپ ئاتا-بوۋىلىرىمىزغا ئوخشاش پادا بېقىپ كەلگەن ئىكەنمىز» دېدى. ⁴ ئاندىن ئۇلار

فەرەۋنگە ئىلتىماس قىلىپ: «بىز بولساق، بۇ يۇرتتا مۇساپىر بولۇپ ئولتۇرغىلى كەلدۇق. قانائان يۇرتىدا قاتتىق ئاچارچىلىق بولۇپ قالغاچ، قۇللىرىڭنىڭ پادىلىرىغا يايلاق تېپىلمايدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن قۇللىرىڭنى گوشەن يۇرتىدا ئولتۇرغىلى قويغىن» دېدى. ⁵ ئۇ ۋاقىت فەرەۋن يۈسۈپكە سۆزلەپ: «ئاتاڭ بىلەن بۇرادەرلىرىڭ سېنىڭ قېشىڭغا كەلگەن بولسا، ⁶ مانا مىسىر يۇرتى سېنىڭ ئالدىڭدا تۇرۇپتۇ. ئاتاڭ بىلەن بۇرادەرلىرىڭنى يۇرتىڭنى ياخشى يېرىدە ئولتۇرغۇزغىن. ئۇلار بولسا گوشەن يۇرتىدا ئولتۇرسۇن. ئەگەر سەن ئۇلارنىڭ ئارىسىدا قايىل كىشىلەرنى بىلىسەڭ، بۇلارنى مېنىڭ پادىلىرىمنىڭ ئۈستىگە قويۇپ قويغىن» دېدى. ⁷ ئاندىن يۈسۈپ ئاتىسى ياقۇبنى ئېلىپ كىرىپ، فەرەۋننىڭ ئالدىغا ھازىر قىلسا، ياقۇب فەرەۋنگە دۇئاىخەير قىلدى. ⁸ فەرەۋن ياقۇبتىن: «ئۆمرۈڭنىڭ يىللىرى نەچچىگە يەتتى؟» دەپ سورىسا، ⁹ ياقۇب فەرەۋنگە جاۋاب بېرىپ: «مۇساپىرلىقىمنىڭ يىللىرى بولسا بىر يۈز ئوتتۇز يىلغا يېتىپ، ئۆمرۈمنىڭ يىللىرى ئۆزى تەڭلىك بىلەن ئۆتۈپ، ئاتا-بوۋىلىرىمنىڭ مۇساپىرلىق ئۆمرىنىڭ يىللىرىغا تېخى يەتمىدى» دېدى. ¹⁰ شۇنى دەپ، ياقۇب فەرەۋنگە دۇئاىخەير ئوقۇپ، قېشىدىن چىقىپ كەتتى.

¹¹ يۈسۈپ بولسا ئاتىسى بىلەن بۇرادەرلىرىگە مىسىر يۇرتىدا جاي بېرىپ، يۇرتىنىڭ ياخشى يېرىدە، فەرەۋننىڭ بۇيرۇغىنىدەك، رامسەس دېگەن جايدا ئولتۇرغۇزۇپ قويدى. ¹² يۈسۈپ ئۆزى ئاتىسى بىلەن بۇرادەرلىرىنى ۋە ئاتىسىنىڭ ھەممە ئۆي خەلقىنى ئۇلارنىڭ بالا-چاقىلىرىنىڭ سانىغا قاراپ ئاشلىق يەتكۈزۈپ باققۇزاتتى.

يۈسۈپنىڭ ئاچارچىلىق ۋاقتىنىڭ ئالگىخان تەدبىرلىرى

¹³ ئەمدى ئاچارچىلىق تولا قاتتىق بولغاچ، يۇرتنىڭ ھېچ يېرىدە نان تېپىلماي، مىسىر يۇرتى بىلەن قانائان يۇرتى ئاچارچىلىقتىن خاراب بولغانىدى. ¹⁴ يۈسۈپ بولسا ئاشلىق سېتىپ، مىسىر يۇرتى بىلەن قانائان يۇرتىدىكى بار پۇلنىڭ ھەممىسىنى يىغىۋالدى. ئاندىن يۈسۈپ بۇ پۇلنى فەرەۋننىڭ ئوردىسىغا يەتكۈزۈپ بەردى. ¹⁵ مىسىر يۇرتى بىلەن قانائان يۇرتىنىڭ پۇلى تۈگەپ كەتكەندە، مىسىرلىقلارنىڭ ھەممىسى يۈسۈپنىڭ ئالدىغا كېلىپ: «بىزگە نان بەرگىن. پۇل تۈگەپ كەتتى. نېمىشقا سېنىڭ ئالدىڭدا ئۆلمىز؟» دېدى. ¹⁶ يۈسۈپ جاۋاب بېرىپ: «پۇل قالمىغان بولسا، چارۋا ماللىرىڭلارنى بېرىڭلار، مەن ماللىرىڭلارنىڭ ئورنىغا سىلەرگە نان بېرىمەن» دېدى. ¹⁷ بۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئۆز چارۋا ماللىرىنى يۈسۈپنىڭ قېشىغا كەلتۈرگىلى تۇردى. يۈسۈپ بولسا ئۇلارنىڭ ئات، قوي، كالا ۋە ئېشەكلىرىنىڭ ئورنىغا نان بەرگىلى تۇرۇپ، ئۇ يىلى ماللىرىنىڭ ئورنىغا ئۇلارغا نان بېرىپ باقتى.

¹⁸ ئۇ يىل تامام بولغاندىن كېيىن، ئىككىنچى يىلى ئۇلار ئۇنىڭ قېشىغا كېلىپ، ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «بىز بولساق، خوجىمىزدىن ھېچنېمىنى يوشۇرمايمىز. پۇللىرىمىز بولسا تۈگىدى. چارۋا ماللىرىمىز بولسا خوجىمىزنىڭكى بولدى. ئەمدى خوجىمىزنىڭ ئالدىدا بەدەنلىرىمىز بىلەن يېرىمىزدىن باشقا ھېچ نەرسە قالمىدى. ¹⁹ نېمىشقا بىز كۆزۈڭنىڭ ئالدىدا ئۆلۈپ كېتىپ، يېرىمىز بىكار بولسۇن. ئەمدى سەن ئۆزىمىز بىلەن يېرىمىزنى نانغا سېتىۋالغىن. ئۆزىمىز

بىلەن يېرىمىز فرەۋنىڭكى بولۇپ، ئۇنىڭغا قۇل بولايلى. بىز ئۆلۈپ كەتمەي، تىرىك تۇرۇپ، يېرىمىزمۇ ۋەيران بولماسلىقى ئۈچۈن، بىزگە ئۇرۇق بەرگىن» دېدى.

²⁰ بۇ تەرىقىدە يۈسۈپ مىسىرنىڭ پۈتۈن يېرىنى فرەۋن ئۈچۈن سېتىۋالدى. چۈنكى مىسىرلىقلارنىڭ ھەربىرى ئاچارچىلىق ئۇلارغا قاتتىق بولغاچ، ئۆز يېرىنى سېتىپ بەرگىنى بىلەن يەر ئۆزى فرەۋننىڭكى بولۇپ قالدى. ²¹ خەلق بولسا مىسىرنىڭ بىر چېتىدىن يەنە بىر چېتىگىچە شەھەرلەرگە كۆچۈرۈلىدىغان بولدى. ²² لېكىن كاھىنلارنىڭ يېرى بولسا ئۇنى ئالمىدى. كاھىنلارغا فرەۋن تەرىپىدىن تايىن ئەجىر تېگىپ تۇرغاچ، ئۇلار ئۆزى فرەۋن تەرىپىدىن بېرىلگەن ئۆز تېگىشلىكىنى يەپ تۇرۇپ، ئۆز يەرلىرىنى ساتمىغاندى. ²³ ئۇ ۋاقىت يۈسۈپ خەلقىگە سۆزلەپ: «مانا مەن بولسام بۇ كۈن ئۆزۈڭلار بىلەن يەرلىرىڭلارنى فرەۋن ئۈچۈن سېتىۋالدىم، مانا، سىلەرگە ئۇرۇق! ئەمدى تېرىم قىلىڭلار. ²⁴ ئەمما چىققان ھوسۇلدىن بەشتىن بىرىنى فرەۋنگە بېرىپ، قالغان تۆت ھەسسىسى ئۆزۈڭلارغا قېلىپ، يەرگە ئۇرۇقلۇق بولۇپ، ئۆزۈڭلاردىكىلەرگە تائام قىلىنىپ، بالىلىرىڭلارغا يېگۈلۈك بولسۇن» دېدى. ²⁵ ئۇلار جاۋاب بېرىپ: «سەن جېنىمىزنى قۇتقۇزدۇڭ. خوجىمىز رازى بولسۇن. فرەۋننىڭ قۇللىرى بولۇپ تۇرايلى» دېدى. ²⁶ يۈسۈپ بولسا بەشنىڭ بىرىنى فرەۋنگە بېرىلسۇن دەپ، بۇ كۈنگىچە كەلگەن بۇ قانۇننى مىسىرنىڭ يۇرتىدا يۈرگۈزۈپ قويغاندى. يالغۇز كاھىنلارنىڭ يېرىگىنە فرەۋننىڭكى بولماي قالدى.

ياقۇبنىڭ ئاخىرقى يىللىرى

²⁷ ئىسرائىل بولسا مىسىر يۇرتىدا گۈشەن ئۆلكىسىدە ئولتۇرۇپ قالدى. ئۇلار ئاندا يەرلىك بولۇپ، ئاۋۇپ تولا بولۇپ كەتتى. ²⁸ ياقۇب ئۆزى مىسىر يۇرتىدا ئون يەتتە يىل ئۆمۈر كۆردى. بۇنىڭ بىلەن ياقۇبنىڭ ئۆمرى بىر يۈز قىرىق يەتتە يىلغا يەتكەندى. ²⁹ ئىسرائىلنىڭ ۋاپاتى يېقىنلاشقاندا، ئۆزى ئوغلى يۈسۈپنى قىچقارتىپ ئۇنىڭغا چېكىلەپ: «ئەگەر نەزىرىڭدە ئىلتىپات تاپقان بولسام، قولۇڭنى يوتامنىڭ ئاستىغا قويۇپ، ماڭا ئىلتىپات بىلەن راستلىق كۆرسىتىپ، مىسىردا مېنى دەپنە قىلماي، ³⁰ بەلكى مېنى، ئاتا-بوۋىلىرى بىلەن ياتسۇن دەپ، مېنى مىسىردىن ئېلىپ كېتىپ، ئۇلارنىڭ گۆرىستانىغا دەپنە قىلغىن» دېسە، ئۇ جاۋاب بېرىپ: «ئېيتقىنىڭدەك قىلاي» دېدى. ³¹ ئۇ ئۇنىڭغا: «ماڭا قەسەم قىلىپ بەرگىن» دېسە، ئۇ ئۇنىڭغا قەسەم قىلىپ بەردى. ئاندىن كېيىن ئىسرائىل ياتقان ئورنىنىڭ باش تەرىپىدە سەجدىگە باش قويدى.

ياقۇب يۈسۈپنىڭ ئوغۇللىرىغا دۇئا يېزىپ ئوقۇيدۇ

¹ بىر ۋاقىتتىن كېيىن يۈسۈپكە: «مانا ئاتاڭ كېسەل ئىكەن» دەپ خەۋەر يەتسە، ئۇ ئۆز ئىككى ئوغلى ماناسسە بىلەن ئەفرائىمنى ئۆزى بىلەن ئېلىپ باردى. ² «مانا ئوغۇلۇڭ يۈسۈپ قېشىڭغا كەلدى» دەپ ياقۇبقا خەۋەر بېرىلسە، ئىسرائىل ئۆزى كۈچىنى يىغىپ، ياتقان

ئورنىدا قوپۇپ ئولتۇردى. ³ ياقۇب ئۆزى يۈسۈپكە سۆز قىلىپ: «قادىر خۇدا ماڭا قانائان يۇرتىدىكى لوز دېگەن جايدا كۆرۈنۈپ، مېنى بەرىكەتلەپ، ⁴ ماڭا سۆزلەپ: < مانا مەن سېنى ئۇرۇقلۇق قىلىپ غولدىتىپ، سەندىن تولا خەلق چىقىرىپ، بۇ يۇرتنى سەندىن كېيىنكى ئەۋلادلىرىڭغا ئەبەدىي مەراس قىلىپ بېرىمەن > دەپ ئېيتقاندى. ⁵ ئەمدى مەن مىسىرغا كەلمەستە، مىسىر يۇرتىدا تۇغۇلغان سېنىڭ ئىككى ئوغۇلۇڭ ئەفرائىم بىلەن ماناسسە بولسا رۇبەن بىلەن شىمونغا ئوخشاش ئىككىلىسى مېنىڭ ئوغۇللىرىم بولسۇن. ⁶ لېكىن ئۇلاردىن كېيىن تاپقان بالىلىرىڭ بولسا ئۆزۈڭنىڭكى بولۇپ بۇرادەرلىرىنىڭ مەراسىغا كىرىپ، ئۇلارنىڭ ئىسمىنى كۆتۈرسۇن. ⁷ مەن ئۆزۈم پاداندىن كېلىۋاتقىنىمدا، راھىلە ئۆزى قانائان يۇرتىدا يولنىڭ ئۆزىدە ئەفرائىمغا يەتكىلى ئازغىنا قالغاندا، مېنى قوپۇپ، ئۆلۈپ كەتتى. مەن ئۇنى ئاندا، بەيتلەھەم دەپ ئاتالغان ئەفرائىمنىڭ يولىدا، دەپنە قىلغان ئىدىم» دېدى. ⁸ ئاندىن كېيىن ئىسرائىل يۈسۈپنىڭ ئوغۇللىرىنى كۆرۈپ: «بۇلار كىمدۇر؟» دەپ سورىسا، ⁹ يۈسۈپ ئاتىسىغا جاۋاب بېرىپ: «بۇلار بولسا خۇدا ماڭا بۇ يەردە بەرگەن ئوغۇللىرىمدۇر» دېدى. ئۇ سۆز قىلىپ: «ئۇلارنى قېشىمغا يېقىن كەلتۈرگىن. مەن ئۇلارغا دۇئا ئېيتىمەن» دېدى. ¹⁰ ئەمما ئىسرائىلنىڭ كۆزلىرى بولسا قىرىلىقتىن غۇۋالىشىپ قېلىپ، كۆرەلمەيتتى. يۈسۈپ ئۇلارنى ئۇنىڭ قېشىغا يېقىن كەلتۈرسە، ئۇ ئۇلارنى سۆيۈپ قۇچاقلىدى. ¹¹ ئاندىن ئىسرائىل يۈسۈپكە سۆزلەپ: «مەن سېنىڭ يۈزۈڭنى كۆرمىمەن دەپ، ئويلىمىغان ئىدىم، لېكىن خۇدانىڭ ئۆزى سېنىڭ بالىلىرىڭنىمۇ ماڭا كۆرسەتتى» دېدى. ¹² ئۇ ۋاقىت يۈسۈپ ئۇلارنى ئۇنىڭ تىزىنىڭ ئارىلىقىدىن ئېلىپ چىقىرىپ، يۈزى يەرگە تەگكۈدەك تەزىم قىلدى. ¹³ ئاندىن يۈسۈپ بۇ ئىككىيلەننى ئېلىپ، ئەفرائىمنى ئوڭ قولى بىلەن تۇتۇپ، ئىسرائىلنىڭ چەپ قولىنىڭ ئوتتۇرىدا تۇرغۇزۇپ، ماناسسەنى چەپ قولى بىلەن تۇتۇپ، ئىسرائىلنىڭ ئوڭ قولىنىڭ ئوتتۇرىدا تۇرغۇزۇپ، ئۇلارنى ئۇنىڭغا يېقىن كەلتۈرسە، ¹⁴ ئىسرائىل ئۆزى ئوڭ قولىنى ئۈزۈپ، كىچىكى بولغان ئەفرائىمنىڭ بېشىغا قويۇپ، سول قولىنى ماناسسەنىڭ بېشىغا قويدى. ماناسسە تۇنجىسى بولسىمۇ، ئۇ ئۆزى قولىنى قەستەن شۇنداق قويغانىدى. ¹⁵ ئۇ ئۆزى يۈسۈپكە دۇئا ئېيتىپ ئوقۇپ: «ئاتلىرىم ئىبراھىم بىلەن ئىسھاق ئۇنى خۇدا بىلىپ، ئالدىدا يۈرۈپ، مېنى پۈتۈن ئۆمرۈمدە بۇ كۈنگىچە پەرۋىش قىلغان خۇدا بولسا ¹⁶ ھەممە يامانلىقتىن مېنى قۇتقۇزغان پەرىشتە بولسا بۇ ئىككى ئوغۇلنى بەرىكەتلىسۇن. ئۇلار بولسا مېنىڭ ئىسمىم بىلەن ئاتىلىرىم بولغان ئىبراھىم ۋە ئىسھاقنىڭ ئىسمىلىرىنى كۆتۈرۈپ، يەر يۈزىدە تولا ئاۋۇپ كەتكەي» دېدى.

¹⁷ يۈسۈپ بولسا ئاتىسىنىڭ ئوڭ قولىنى ئەفرائىمنىڭ بېشىغا قويغىنىنى كۆرۈپ، خاپا بولۇپ ئاتىسىنىڭ قولىنى تۇتۇپ، ئەفرائىمنىڭ بېشىدىن ئېلىپ، ماناسسەنىڭ بېشىغا يۆتكەپ قويماقچى بولدى. ¹⁸ يۈسۈپ ئاتىسىغا سۆزلەپ: «ئەي ئاتام، مۇنداق قىلمىغىن. مانا تۇنجىسى بۇدۇر. ئوڭ قولىڭنى بۇنىڭ ئۈستىگە قويغىن» دېسە، ¹⁹ ئاتىسى ئۇنىماي: «مەلۇم! ئەي ئوغۇلۇم، مېنىڭ ئۆزۈمگە مەلۇم. بۇنىڭدىنمۇ بىر قوۋم چىقىپ، بۇ ئۆزۈم چوڭ بولىدۇ. ئەمما ئۇنىڭ كىچىكى بولسا ئۇنىڭدىن تېخى چوڭراق بولۇپ، نەسلىدىن تولا خەلق پەيدا بولىدۇ» دەپ ئېيتتى. ²⁰ شۇنى دەپ، ئۇ ئۆزى بۇ ئىككىلىسىگە ئۇ كۈنى دۇئا ئېيتىپ ئوقۇپ: «ئىسرائىللىقلار بولسا دۇئا ئېيتىپ ئوقۇغىنىدا: < خۇدا سېنى ئەفرائىم بىلەن ماناسسەدەك قىلسۇن > دەپ

ئېيتىدىغان بولىدۇ» دېدى. بۇ تەرىقىدە ئۇ ئۆزى ئەفرائىمنى ماناسسەنىڭ يۇقىرىسىدا قويدى. ²¹ ئاندىن كېيىن ئىسرائىل يۈسۈپكە سۆزلەپ: «مەن ئۆزۈم ئۆلۈپ كېتىپ بارمەن، لېكىن خۇدا ئۆزى سىلەر بىلەن بولۇپ، سىلەرنى ئاتا-بوۋىلىرىڭلارنىڭ يۇرتىغا ياندۇرۇپ بارىدۇ. ²² مەن بولسام، ئۆزى بۇرادەرلىرىڭىڭكىدىن زىيادە بولۇپ، ئۆزۈم قىلچ بىلەن يايىمنى ئىشلىتىپ، ئامورىيلارنىڭ قولىدىن تارتىۋالغان ئېگىزلىكتىكى يەرنى ساڭا بەردىم» دېدى.

ياقۇب ئوغۇللىرىغا دۇئاىخەير ئوقۇيدۇ

49 ¹ ئاندىن كېيىن ياقۇب ئۆز ئوغۇللىرىنى قىچقىرىپ ئېيتتىكى: «جەم بولۇڭلار. مەن سىلەرگە كېيىنكى كۈنلەردە بولىدىغان ۋەقەلەرنى ئۆزۈڭلارغا ئېيتىپ بېرى. ² ئەي ياقۇبىنىڭ ئوغۇللىرى يىغىلىپ كېلىپ ئاڭلاپ، ئاتاڭلار ئىسرائىلغا قۇلاق سېلىڭلار.

³ ئەي رۇبەن، سەن مېنىڭ تۇنجى ئوغۇلۇم بولۇپ، كۈچۈم بىلەن قۇۋۋىتىمنىڭ بىرىنچى مېۋىسى بولغاچ، دەبدەبە بىلەن قۇدرەتتە ئەۋزەل بولساڭمۇ، ⁴ قايناپ تېشىپ كەتكەن سۇدەك بولۇپ تۇرۇپ، بىرىنچى بولالمىسەن. چۈنكى سەن ئاتاڭنىڭ ئورنىغا چىقىپ، ئۇنى پاسكىنا قىلدىڭ ئەمەسمۇ؟ ئۇ بولسا مېنىڭ ئورنۇمغا چىقتى.

⁵ شىمون بىلەن لاۋى، بۇ ئىككى ئاكا-ئۇكا بولسا ئۇلارنىڭ قىلىچلىرى زۇلۇمنىڭ ئەسۋابلىرىدۇر. ⁶ ئەي جېنىم، ئۇلارنىڭ مەسلىھەتكە كىرمىگىن! ئەي ئىززىتىم، ئۇلارنىڭ مەجلىسىگە قوشۇلمىغىن! چۈنكى ئۇلار بولسا ئۆز ئاچچىقىدا ئادەملەرنى ئۆلتۈرۈپ، ئۆز يوغانلىقىدا بۇقىلارنىڭ پەيىنى كەستى ئەمەسمۇ؟ ⁷ ئۇلارنىڭ ئىتتىك ئاچچىقى بىلەن قاتتىق غەزىپى مەلئۇن بولسۇن. مەن ئۇلارنى ياقۇبىنىڭ ئىچىدە تارقىتىۋېتىپ، ئىسرائىلنىڭ ئىچىدە پاراكەندە قىلارمەن.

⁸ ئەي يەھۇدا، بۇرادەرلىرىڭ سېنى ماختاپ، قۇلۇڭ بولسا دۈشمەنلىرىڭنىڭ گەجگىسىدە بولۇپ، ئاتاڭنىڭ ئوغۇللىرى ساڭا تەزىم قىلار. ⁹ يەھۇدا بولسا بىر ياش شىردەكتۇر. ئەي ئوغۇلۇم، سەن شىكار قىلىپ چىقتىڭ. دەرۋەقە ئۇ ئۆزى شىردەك، بەلكى بىر چىشى شىردەك ماراپ يېتىۋالسا، كىم ئۇنى قوزغىيالايدۇ؟ ¹⁰ شىلوھ كەلمىگۈچىلىك يەھۇدادىن ھۆكۈمەت كېتىپ قالماي، ئۇنىڭ نەسلىدىن سەلتەنەت ھاسسى يوق بولماي تۇرۇپ، خەلق ئۇنىڭ ئۆزىگە ئىتائەت قىلار. ¹¹ ئۇ ئۆزى مادا ئېشەكنى ئۆزۈم تېلىغا باغلاپ، مادا ئېشەكنىڭ تەخىيىنى سەرخىل ئۆزۈم تېلىغا باغلاپ قويار. ئۇ ئۆزى لىباسىنى شارابتا يۇيۇپ، ئۆز ئېگىنلىرىنى ئۈزۈم سۇيىدا يۇيار. ¹² ئۇنىڭ كۆزلىرى شارابتىن قىزىرىپ كېتىپ، چىشلىرىنىڭ ئۆزى سۈتنىڭ سەۋەبىدىن ئاپئاق تۇرار.

¹³ زەبۇلون بولسا دېڭىزنىڭ كانارىدا ئولتۇرۇپ، كېمىلەرنىڭ پورتى بولۇپ، چېگرىسى سىدونغىچە يەتەر.

¹⁴ ئىسساكار بولسا قوتانلارنىڭ ئارىسىدا ياتىدىغان كۈچلۈك بىر ئېشەكتەك بولۇپ، ¹⁵ ئارامگاھنىڭ ياخشى ئىكەنلىكىگە قاراپ، يۇرتنىڭ ئوبدانلىقىنى كۆرۈپ، يۈك كۆتۈرمەك ئۈچۈن مۇرىسىنى ئېگىپ، ئالۋاننىڭ تېگىدە قۇل بولۇپ قالدى.

¹⁶ دان بولسا ئىسرائىلنىڭ قەبىلىلىرىنىڭ بىرى بولۇپ تۇرۇپ، ئۆز خەلقىگە ھۆكۈم قىلار. ¹⁷ دان بولسا يول ئۈستىدىكى يىلان بولۇپ، چىغىر يول ئۈستىدە تۇرۇپ، ئاتنىڭ پاچىقىنى چىقىپ، مىنگۈچىنى ئارقىسىغا موللاق ئاتقۇزىدىغان زەھەرلىك يىلان دۇر. ¹⁸ ئەي خۇداۋەندە، مەن بولسام نىجاتىڭغا كۆز تىكىمەن.

¹⁹ گاد بولسا ئۇنىڭ ئۆزىگە بىر قوشۇن ھۇجۇم قىلار، لېكىن ئۇ ئۆزى ئۇنىڭ ئارقىسىدىن ھۇجۇم قىلار.

²⁰ ئاشەر بولسا نېنى ياغلىق بولۇپ، ئۆزى پادىشاھلىق لەززەتلىك تائاملارنى تەمىنلەر .

²¹ نافتالى بولسا چىرايلىق گەپلەرنى قىلىپ، ئۆزى بوش قويۇلغان كىيىكتەكتۇر.

²² يۈسۈپ بولسا مېۋىلىك دەرەختەك بولۇپ، ئۆزى سۇ بۇلىقىنىڭ لېۋىدە يېيىلىپ، شاخلىرى تامغا چاپلىشىپ كەتكەن مېۋىلىك پۇتاقىتەكتۇر. ²³ يا ئاتقۇچىلارنىڭ ئۆزى ئۇنى رەنجىتىپ، ئۇنىڭغا ئوق ئېتىپ بىئارام قىلىسمۇ، ²⁴ ئۇنىڭ ياسى مۇستەھكەم تۇرۇپ، قوللىرىنىڭ بىلەكلىرى بولسا ياقۇبنىڭ قانداق-مۇتلەق خۇدايى بولۇپ، ئىسرائىلنىڭ قورام تېشى ئاتالغان پادىچىنىڭ قولى بىلەن مەھكەم قىلىنار. ²⁵ سەن بولساڭ، ساڭا ياردەم بېرىپ تۇرۇپ، ئاتاڭنىڭ تەڭرىسى بولۇپ، يۇقىرىدىن ساڭا ئاسماننىڭ بەرىكەتلىرىنى بېرىپ، تۆۋەندە چوڭقۇرنىڭ بەرىكەتلىرىنى ئاتا قىلىپ، ئەمچەك بىلەن قورساقنىڭ بەرىكىتىنى بەرگۈچى بولغان قانداق-مۇتلەق خۇدانىڭ ياردىمى بىلەن قۇۋۋەتلىنەر سەن. ²⁶ سېنىڭ ئاتاڭنىڭ بەرىكىتى بولسا ئاتا-بوۋىلىرىمنىڭ بەرىكىتىدىن زىيادە بولۇپ، ئەبەدىي دۆڭلۈكلەرنىڭ چېتىگىچە تاقىشار. بۇ بەرىكەتنىڭ ئۆزى يۈسۈپنىڭ بېشىغا كېلىپ، ئۆز بۇرادەرلىرىدىن ئايرىلغاننىڭ چوققىسىغا نازىل بولسۇن.

²⁷ بەنىامىن بولسا يىرتقۇچى بۇرە بولۇپ، ئەتىگەندە شىكارنى يەپ، ئاخشامدا ئولجىنى تەقسىم قىلار» دېدى.

²⁸ بۇلارنىڭ ھەممىسى ئىسرائىلنىڭ ئون ئىككى قەبىلىسى بولۇپ، مەزكۇر سۆزلەر بولسا ئاتىسىنىڭ ئۇلارغا دۇئاىخەير قىلغىنىدا ئېيتقان سۆزلىرىدۇر. ئۇ ئۆزى ئۇلارنىڭ ھەربىرىگە خاس بولغان بىر بەرىكەت بىلەن ئۇلارغا دۇئاىخەير قىلغانىدى. ²⁹ ئاندىن كېيىن ئۇ ئۇلارغا بۇيرۇدىكى: «مەن بولسام، ئەمدى خەلقىمگە قوشۇلمەن. سىلەر مېنى ئاتا-بوۋىلىرىمنىڭ يېنىدا، خىتتىي بولغان ئەفرۇنىڭ ئېتىزلىقىدىكى غارنىڭ ئۆزىدە دەپنە قىلىڭلار. ³⁰ ئۇ غارنىڭ ئۆزى قانائان يۇرتىدا مامىرنىڭ ئۆتتۈرىدىكى ماكىپىلانىڭ ئېتىزلىقىدا بار ئىكەن. ئىبراھىم بولسا ئۇنى گۇررىستان قىلاي دەپ، بۇ ئېتىزلىقنىڭ ئۆزىنى خىتتىي بولغان ئەفرۇندىن سېتىۋالغانىدى. ³¹ ئاندا ئىبراھىم بىلەن خوتۇنى سارە دەپنە قىلىنىپ، ئاندا ئىسھاق بىلەن خوتۇنى رېقامۇ دەپنە قىلىندى. ئاندىن مەن بولسام ئاندا لېيانى دەپنە قىلدىم. ³² بۇ ئېتىزلىق بىلەن غار بولسا خىتنىڭ ئەۋلادىدىن سېتىۋېلىنغانىدى» دېدى.

³³ ياقۇب ئۆزى ئوغۇللىرىغا بۇ ۋەسىيەتنى تامام قىلىپ بولغاندا، ئورنىدا پۇتلىرىنى يىغىپ، نەپەس ئۇزۇپ، ئۆز خەلقىگە قوشۇلدى.

ياقۇبىنىڭ دەپنە قىلىنىشى

50 ¹ ئۇ ۋاقىت يۈسۈپ ئاتىسىنىڭ يۈزىگە يېپىلىپ، ئۇنىڭغا يىغلاپ، ئۇنى سۆيدى. ² ئاندىن يۈسۈپ ئۆز خىزمىتىدىكى تېۋىپلارغا ئاتىسىنى مومىيالغىلى بۇيرۇسا، تېۋىپلار ئىسرائىلنىڭ ئۆزىنى مومىيالدى. ³ بۇنى قىلىشقا قىرىق كۈن كەتتى، چۈنكى مومىيلاشقا شۇنچە كۈن كېتەتتى. مىسىرلىقلار بولسا ئۇنىڭغا يەتمىش كۈنگىچە ماتەم تۇتتى. ⁴ ئۇنىڭغا يىغلايدىغان كۈنلەر ئۆتۈپ بولغاندا، يۈسۈپ فرەۋنىنىڭ ئۆي خەلقىگە سۆزلەپ: «ئەگەر مەن نەزىرىڭلاردا ئىلتىپات تاپقان بولسام، سىلەر فرەۋنىگە ئىلتىماس قىلىپ، ⁵ مەن توغرىلىق: < ئۇ ئۆزى: «ئاتام ماڭا قەسەم بېرىپ: > مانا ئۆلۈپ كېتىپ بارمەن. سەن مېنى مەن ئۆزۈم قانائان يۇرتىدا ئۆزۈم ئۈچۈن كولاپ قويغان گۆردە دەپنە قىلغىن» دېگەندى. ئەمدى ماڭا ئىجازەت بېرىلسە، مەن بېرىپ ئاتامنى دەپنە قىلىپ يېنىپ كېلەي» دەپ ئېيتىدۇ» دېگەنلەر» دېدى. ⁶ فرەۋن جاۋاب بېرىپ: «سەن بېرىپ، ئاتاڭ قەسەم بەرگەندەك ئۇنى دەپنە قىلغىن» دېدى.

⁷ ئۇ ۋاقىت يۈسۈپ ئاتىسىنى دەپنە قىلغىلى ماڭدى. ماڭسا، ئۇنىڭ بىلەن بىللە فرەۋنىنىڭ ھەممە خىزمەتكارلىرى بىلەن ئوردىنىڭ ئاقساقاللىرى ۋە مىسىر يۇرتىنىڭ ھەممە ئاقساقاللىرى، ⁸ يۈسۈپنىڭ ھەممە ئۆي خەلقى بىلەن ئۇنىڭ بۇرادەرلىرى ۋە ئاتىسىنىڭ ئۆي خەلقى ئەگىشىپ ماڭدى. ئەمما ئۇلار كىچىك بالىلىرىنىڭ ئۆزى بىلەن قوي كالىلىرىنى گۈشەن يۇرتىدا قويۇپ كەتتى. ⁹ ھارۋىلار بىلەن ئاتلىقلار بولسا بۇلارمۇ ئۇنىڭ بىلەن بىللە مېڭىپ ئەگەشكەن قوشۇننىڭ ئۆزى ناھايىتى تولا ئىدى. ¹⁰ ئۇلار يۈرۈپ ئىئورداننىڭ ئۇ تەرىپىدىكى ئاتادىنىڭ خامىنىغا يەتكەندە، ئاندا ئۇلۇك ئاۋاز بىلەن قاتتىق پەرياد قىلىپ يىغلاشتى. يۈسۈپ بولسا يەتتە كۈنگىچە ئاتىسى ئۈچۈن ماتەم تۇتتى. ¹¹ ئۇ يۇرتنىڭ ئولتۇرغۇچىلىرى بولغان قانائانىيلارنىڭ ئۆزى ئاتادىنىڭ خامىنىدا بولغان بۇ ماتەمنى كۆرگەندە: «مىسىرلىقلارنىڭ بۇ تۇتقان ماتىمى قاتتىق ئىكەن» دېيىشكەندى. بۇ سەۋەبتىن ئۇ جاينىڭ ئېتى ئابەل-مىزرايم دەپ ئاتالدى. بۇ جاي ئۆزى ئىئورداننىڭ ئۇ تەرىپىدەدۇر. ¹² ياقۇبىنىڭ ئوغۇللىرى بولسا ئۇنى ئۇنىڭ ئۆزى ئۇلارغا بۇيرۇغىنىدەك قىلدى. ¹³ شۇنداقكى، ئۇنىڭ ئوغۇللىرى ئۇنى قانائان يۇرتىغا ئېلىپ بېرىپ، ئۆزى مامرەنىڭ ئۆتتۈرىدا بولۇپ، ئۇنى قەبرىستان قىلاي دەپ، ئىبراھىمنىڭ ئۆزى ئۇنى خىتتىي بولغان ئەفرودىن سېتىۋالغان ماكىپىلادىكى ئېتىزلىقتا بولغان غاردا دەپنە قىلدى. ¹⁴ بۇ تەرىقىدە يۈسۈپ ئاتىسىنى دەپنە قىلغاندىن كېيىن، ئاتىسىنى دەپنە قىلماق ئۈچۈن ئۇنىڭ بىلەن بىللە چىققان بۇرادەرلىرى بىلەن بارچە خەلقىنى ئېلىپ، مىسىرغا يېنىپ كەلدى.

¹⁵ ئەمما يۈسۈپنىڭ بۇرادەرلىرى ئاتىسىنىڭ ئۆلۈپ كەتكىنىنى كۆرگەندە: «ئەمدى يۈسۈپ بىزگە دۈشمەن بولۇپ، بىزنىڭ ئۇنىڭغا قىلغان ھەممە يامانلىقىمىزنى ئۈستىمىزگە ياندۇرۇرمىكەن؟» دەپ خىيال قىلىشىپ، ¹⁶ يۈسۈپنىڭ قېشىغا كىشى ئەۋەتىپ: «ئاتاڭ بولسا ئۆلمەستىن ئىلگىرى بىزگە ۋەسىيەت قىلىپ: ¹⁷ < سىلەر يۈسۈپكە سۆزلەپ: «سەن ئەمدى ئۆز ئاكىلىرىڭنىڭ خاتا بىلەن گۇناھىدىن ئۆتۈپ، ئۇلار ساڭا يامانلىق قىلغان بولسىمۇ، ئۇلارنى كەچۈرگىن» دەپ ئېيتىڭلار» دېگەندى. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئەمدى سەن ئاتاڭنىڭ تەڭرىسىنىڭ

قۇللىرىنىڭ گۇناھىدىن ئۆتكىن» دەپ ئېيتقۇزدى. بۇنى ئۇنىڭغا ئېيتقۇزسا، يۈسۈپ ئاڭلاپ يىغلىغىلى باشلىدى. ¹⁸ ئۇنىڭ بۇرادەرلىرىمۇ ئۆزى كېلىپ، ئالدىغا يىقىلىپ: «بىز بولساق، سېنىڭ قۇللىرىڭدۇرمىز» دەپ ئېيتسا، ¹⁹ يۈسۈپ ئۇلارغا: «قورقماڭلار! مېنى خۇدادەك سانائىسىلەرمۇ؟ ²⁰ سىلەر ماڭا يامانلىقنى قەستلىگەن ئىدىڭلار، لېكىن خۇدا ئۆزى ئەمدى بولغاندەك تولا خەلقنىڭ جېنىنى قۇتقۇزماق ئۈچۈن، بۇ ئىشنى ياخشىلىققا ئايلاندۇردى. ²¹ بۇنىڭ ئۈچۈن قورقماڭلار. مەن بولسام، بالا-چاقاڭلارنى بېقىپ تۇرىمەن» دەپ ئۇلارغا يۇمشاق گەپ قىلىپ، ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى خۇش قىلدى.

²² يۈسۈپ ئاتىسىنىڭ ئۆز ئۆي خەلقى بىلەن مىسىردا تۇرۇپ قالدى. يۈسۈپ بولسا بىر يۈز ئون يىلغىچە ئۆمۈر كۆردى. ²³ بۇ تەرىقىدە يۈسۈپ ئەفرائىمنىڭ ئۈچىنچى نەسلىنى كۆرۈپ، ماناسسەنىڭ ئوغلى ماكرىننىڭ بالىلىرىنىمۇ ئۆز قۇچىقىغا ئالغىلى نېسىپ تاپتى.

يۈسۈپنىڭ ۋاپاتى

²⁴ ئەمما يۈسۈپ ئۆز بۇرادەرلىرىگە سۆز قىلىپ: «مەن بولسام، ئۆلۈپ كېتىپ بارىمەن. لېكىن خۇدا سىلەرنى ياد قىلىپ، سىلەرنى بۇ يۇرتتىن چىقىرىپ، ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە ياقۇبقا قەسەم قىلىپ بەرگىلى ۋەدە قىلغان يۇرتنىڭ ئۆزىگە يەتكۈزۈدۇ» دېدى. ²⁵ ئاندىن يۈسۈپ بەنى-ئىسرائىلغا قەسەم قىلدۇرۇپ: «خۇدا سىلەرنى يوقلىغاندا، بۇ يەردىن مېنىڭ سۆڭەكلىرىم ئېلىپ چىقىپ كېتىڭلار» دېدى. ²⁶ يۈسۈپ بولسا بىر يۈز ئون ياشقا كىرىپ ۋاپات تاپتى. ئۇلار ئۇنى مومىيالاپ، مىسىردا بىر ساندۇققا سېلىپ قويدى.